

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Vliv novinářské profese na osobní život a volný čas českých novinářek

The influence of the journalistic profession on the personal life and leisure time of Czech women journalists

Magisterská diplomová práce

Mgr. Bc. Nikola Bajerová

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Karel Páral, Ph.D.

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma *Vliv novinářské profese na osobní život a volný čas českých novinářek* vypracovala samostatně na základě literatury a dalších zdrojů uvedených v bibliografii.

Magisterská diplomová práce má 167 295 znaků (včetně mezer, bez příloh, seznamu literatury a poznámek pod čarou).

V Olomouci dne

.....

Nikola Bajerová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce Mgr. et Mgr. Karlu Páralovi, Ph. D. za jeho odborné vedení, cenné rady, postřehy, trpělivost a připomínky v průběhu vypracování práce a v neposlední řadě také za veškerý čas, který mi věnoval. Mé poděkování patří také všem respondentkám, které se zapojily do výzkumu a podělily se o své zkušenosti. Také děkuji své rodině za soustavnou podporu v průběhu celého studia a partnerovi, který mi byl oporou.

Abstrakt

Tato magisterská diplomová práce se zabývá tématem vlivu novinářské profese na osobní život a volný čas českých novinářek. Klade si za cíl zjistit, jak jsou ženy novinářky schopné sladit pracovní a osobním život a jaký vliv má tato profese na jejich rodinný život a volný čas. Pro vhodné prozkoumání dané problematiky byla zvolena kvalitativní metodologie formou polostrukturovaných rozhovorů, které byly následně analyzovány dle zakotvené teorie. Výzkumný vzorek tvoří ženy novinářky, které pracují v různých typech českých médií. Výsledky výzkumu ukazují, jak profese novinářky ovlivňuje osobní život českých novinářek a jak sladují zaměstnání s rodinným životem.

Klíčová slova

Novinářská profese – ženy novinářky – osobní život – volný čas – sladování osobního a pracovního života

Abstract

This master's thesis deals with the influence of the journalistic profession on the personal life and leisure time of Czech women journalists. It aims to find out how women journalists can combine work and personal life and what influence this profession has on their family life and leisure time. To explore the issue, a qualitative methodology was chosen in the form of semi-structured interviews, which were then analyzed according to the theory. The research sample consists of women journalists working in different types of Czech media. The results of the research show how the profession of journalism affects the personal life of Czech women journalists and how they reconcile their work and family life.

Key words

Journalism profession - women journalists - personal life - leisure time - balancing personal and professional life

Obsah

Úvod	9
I. Teoretická část.....	11
1. Ženy v médiích.....	11
1.1. Postavení žen v médiích	11
1.2. Segregace žen v médiích	13
1.2.1. Rozdíly v odměňování mužů a žen v médiích	15
1.3. Kariéra žen v médiích	16
1.3.1. Ženy v českých médiích na vedoucích pozicích.....	17
1.3.2. Skleněný strop v mediálních organizacích.....	18
2. Harmonizace novinářské profese a osobního života	20
2.1. Profese novinářky a rodinný život	20
2.2. Profese novinářky a work-life balance	22
2.3. Vliv novinářské profese na zdraví.....	24
3. Trh práce v České republice	26
3.1. Charakteristika a specifika trhu práce v ČR.....	26
3.2. Genderová segregace na trhu práce.....	27
3.3. Postavení žen na trhu práce.....	28
3.3.1. Rozdílné odměňování mužů a žen na trhu práce.....	29
3.3.2. Překážky žen na trhu práce	29
3.3.3. Znevýhodnění matek na trhu práce	30
4. Novinářská profese.....	31
4.1. Stručný náhled do historie profese novináře a žen v žurnalistice	32
4.2. Proměny profese v průběhu 20. a 21. století	34
4.2.1. Aktuální trendy práce v žurnalistické profesi.....	35
4.3. Současný stav české žurnalistiky a postavení novinářů	37
II. Metodologická část.....	40

5.	Vymezení metodologického postupu práce.....	40
5.1.	Cíle práce.....	40
5.2.	Výzkumné otázky.....	40
5.3.	Kvalitativní výzkum.....	41
5.3.1.	<i>Polostrukturovaný rozhovor.....</i>	<i>42</i>
5.4.	Představení a charakteristika vlastního výzkumu.....	44
5.4.1.	<i>Výzkumný soubor a rekrutace účastnic výzkumu.....</i>	<i>44</i>
5.4.2.	<i>Respondentky.....</i>	<i>44</i>
5.4.3.	<i>Průběh kvalitativního šetření.....</i>	<i>47</i>
5.4.4.	<i>Sběr a vyhodnocení dat.....</i>	<i>48</i>
5.4.5.	<i>Omezení výzkumu.....</i>	<i>48</i>
III.	Analytická část.....	50
6.	Vyhodnocení kvalitativního šetření.....	50
6.1.	Vliv profese na rodinu a blízké.....	50
6.1.1.	<i>Profese novinářky a partnerské vztahy.....</i>	<i>52</i>
6.1.2.	<i>Profese novinářky a péče o děti.....</i>	<i>53</i>
6.1.3.	<i>Udržování přátelských vztahů.....</i>	<i>55</i>
6.2.	Novinářky jako superhdinky?.....	56
6.2.1.	<i>Vliv profese na těhotenství.....</i>	<i>57</i>
6.2.2.	<i>Postoj nadřízeného k těhotenství a odchodu na mateřskou dovolenou.....</i>	<i>59</i>
6.2.3.	<i>Zapojení zpátky do profese během rodičovské dovolené.....</i>	<i>59</i>
6.2.4.	<i>Znevýhodnění matek v kariérním růstu.....</i>	<i>60</i>
6.2.5.	<i>Práce na volné noze.....</i>	<i>61</i>
6.2.6.	<i>Nedostatek dětských zařízení.....</i>	<i>62</i>
6.3.	Sklobení pozice redaktorky zpravodajství s rolí matky.....	64
6.4.	Psychická náročnost profese a její vliv na zdraví.....	66
6.5.	Vliv profese na zájmové koníčky.....	68

6.6.	Starost o domácnost	69
6.7.	Myšlenky na odchod z profese.....	71
6.8.	Kvalitní time management jako dobrý pomocník ke sladování	73
6.9.	Kroky ke zlepšení a možná řešení.....	74
Závěr	77	
Seznam použitých zdrojů	80	
Seznam zkratk	89	
Seznam příloh	90	
Příloha 1: Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro novinářky matky	91	
Příloha 2: Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro bezdětné novinářky	93	
Příloha 3: Přepis rozhovoru s respondentkou 1	95	
Příloha 4: Přepis rozhovoru s respondentkou 4	103	
Příloha 5: Přepis rozhovoru s respondentkou 3	108	
Příloha 6: Přepis rozhovoru s respondentkou 4	113	
Příloha 7: Přepis rozhovoru s respondentkou 5	122	
Příloha 8: Přepis rozhovoru s respondentkou 6	132	
Příloha 9: Přepis rozhovoru s respondentkou 7	138	
Příloha 10: Přepis rozhovoru s respondentkou 8	143	
Příloha 11: Přepis rozhovoru s respondentkou 9	151	

Úvod

Sladit profesní a osobní život bývá někdy složité. Obzvláště v mediálním průmyslu je pro novinářky velmi obtížné vytvořit si určitou rovnováhu mezi zaměstnáním a rodinným životem. Z charakteru profese novináře vychází jako nejvíce ovlivňující faktory časová náročnost, stres, velké množství práce a tlak na kvalitní výkon za co nejkratší čas. V praxi pak novinářky tráví prací mnohdy až 50 hodin týdně, což se velmi špatně kombinuje s dalšími povinnostmi, jako je starost o blízké a o domácnost, případně s volnočasovými aktivitami. (Urbániková, 2020) Většinu času tak ženy tráví v práci a zbývá jim velmi málo prostoru na rodinu, přátele, zájmy a relaxaci. V redakcích bývá minimální ohleduplnost k rodinnému životu, což zejména ženy od profese novinářky odrazuje. V kombinaci s nízkým finančním ohodnocením tak pro ně žurnalistika nepředstavuje atraktivní povolání a často si vybírají jiná zaměstnání, kde lépe skloubí práci a svůj osobní život. (Vochocová, 2019)

Nároky a pracovní podmínky, které jsou s žurnalistikou spojené, nejsou příliš vhodné pro ženy, zejména pokud chtějí nebo již mají rodinu a starají se o děti. Řady zpravodajských redaktorů potom tvoří zejména muži, kteří nemají rodiny nebo nejsou zatíženi péčí o děti a mohou se tak plně soustředit na profesní kariéru. Ženy však do médií prosazují odlišná témata a jejich element je v redakcích velmi důležitý.

Kvůli špatně nastaveným podmínkám v redakcích přichází média o talentované novinářky, které ač mají řemeslo rády, odchází do jiných zaměstnání, kde jsou k ženám a jejich specifickým potřebám ohleduplnější. Přesto jsou novinářky, které žurnalistika naplňuje a hledají cesty, jak pracovní a osobní sféry skloubit, aby mohly dělat profesi, která je baví a ve které vynikají.

Práce si klade za cíl zjistit, jak jsou ženy novinářky schopné sladit pracovní a osobní život a jaký vliv má tato profese na jejich rodinný život a volný čas. Cíle bude dosaženo pomocí kvalitativního setření a metody polo-strukturovaného rozhovoru. Výzkumný vzorek bude složen z českých novinářek, které pracují v různých médiích na odlišných pozicích.

Tato diplomová práce je rozdělena do tří částí. V teoretické části je vymezena oblast žen v médiích, konkrétně jejich postavení, segregace a kariérních možností. Také jsou zmíněny některé dosavadní studie a výzkumy, které se věnují harmonizaci novinářské profese a osobního života s rodinným životem, partnerskými a přátelskými vztahy a koníčky. Teorie

se dotýká také tématu trhu práce a s ním spojeným postavením žen. Okrajově se věnuje samotné novinářské profesi, stručné historii a aktuálním trendům v žurnalistice. V metodologické části práce je definován cíl výzkumu společně s výzkumnými otázkami a výzkumnou metodou. Ve stejné části je představen výzkum včetně průběhu šetření a postupu vyhodnocování kvalitativních dat.

Třetí, analytická část, tvoří analytické jádro celé práce, uvádí výsledky vlastního výzkumu a interpretaci zjištěných výsledků, které jsou rozděleny do jednotlivých kategorií. Analytická část práce také odpovídá na hlavní výzkumnou otázku: „*Jak vnímají vybrané novinářky svou profesi ve vztahu k soukromému životu?*“ a na další vedlejší výzkumné otázky.

I. Teoretická část

1. Ženy v médiích

Ženy mají v české mediální sféře poměrně vysoké zastoupení. Z průzkumu od dvojice autorů Jaromíra Volka a Maríny Urbánikové z roku 2015 vyplývá, že jejich podíl v žurnalistické profesi je 45 %. (Adamčíková, 2022) V porovnání s celosvětovým průměrem je zastoupení žen v českých médiích výrazně vyšší, než v jiných státech. Poměr se liší dle profesního zaměření a typu konkrétního média. V době po vzniku samostatného Československa však byly ženy, které se živily jako novinářky, relativně novým fenoménem. Zapojovaly se zejména do tvorby ženských časopisů a jejich zastoupení v denících bylo ojedinělé. (Jiráková a Köpplová a Wolák, 2011 str. 41)

Dnes počet žen dominuje na katedrách žurnalistiky na vysokých školách a v redakcích převažují ženy do třiceti let nad muži v poměru 56 % ku 44 %. Ženy vstupují do žurnalistiky s vidinou posílení svého postavení a také jisté míry emancipace. Po třicítce většina žen z redakcí odchází a větší zastoupení mají muži. (Adamčíková, 2022) Stejná situace je i v jiných částech světa, kde praxe žen v žurnalistice není ve většině případů kontinuálně delší než deset let. V USA klesá podíl žen zaměstnaných v této profesi nejméně jednu dekádu ze 45 % na 34 % a v Německu dokonce ze 40 % na 21 %. Obecně je trendem, že ženy profesi opouští mnohem dříve než muži. (Vochocová, 2013 str. 62) Po pauze se většinou k psaní vrátí, ale nastoupí již jen na řadovou pozici a málokdy dosáhnou na tu vedoucí. (Adamčíková, 2022)

1.1. Postavení žen v médiích

Ženy novinářky se odjakživa ve své kariéře potýkaly se zádrhly, které jim bránily se v médiích prosadit. V období první republiky byly v redakcích diskvalifikovány kvůli svému pohlaví a převážná většina z nich pracovala ve společenských a módních časopisech nebo v rubrikách věnovaných ženám. Nedůvěra zaměstnavatelů jim zavírala dveře do zpravodajské části deníků. Bylo nemyslitelné, aby žena novinářka psala do zahraničně-politické, vnitropolitické nebo hospodářské části titulu. Stejná situace zůstala i v období Československa. (Jiráková a Köpplová a Wolák, 2011 stránky 40-44) Oproti tomu v USA ženy v redakcích prosadily svoji pozici už na začátku 20. století. K výrazným postavám patřila

Margaret Fullerová, která se dokázala uplatnit i mezi dalšími velkými osobnostmi tehdejšího novinářství. Ženy během světové války dokonce pracovaly i jako válečné reportérky. Oproti tehdejším českým novinářkám tak měly mnohem více profesních možností. (Večeřa, 2015 str. 188)

V průběhu komunistického režimu se poměr žen v médiích postupně zvyšoval, protože ženskou práci a zastoupení žen ve veřejné sféře komunismus podporoval. (Byely, 2013 str. 13) V současné době je počet novinářek a novinářů téměř vyrovnaný, a jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, jejich poměr je 55 % mužů a 45 % žen. (Adamčíková, 2022) Vzhledem k počtu 75 % žen, které na českých univerzitách studují žurnalistiku a mediální studia, se jedná o jistou disproporci. Je tedy možné, že se do budoucna bude podíl žen zvyšovat. Mnoho žen se však po absolvování studia uplatní na pozicích tiskových mluvčích, u kterých je kladen důraz na reprezentativnost, vzhled a komunikační schopnosti, což bývá zejména doménou žen. (Havlíková a Možišková, 2016) Samotná žurnalistika je velmi stresující a časově náročné povolání, práce novinářky se pohybuje průměrně okolo 50 hodin týdně, což ženy odrazuje se v profesi uplatnit. (Urbániková, 2020)

Ženy novinářky se v profesi nachází ve složité pozici. V době, kdy dochází k profesionalizaci oboru a ubývá práce, se žurnalistky potýkají s překážkami souvisejícími se společenskou situací. (Jiráček a Köpplová a Wolák, 2011 str. 9) Naráží na těžkosti v souvislosti se svým genderem a musí při práci vynaložit mnohem více úsilí a snahy, aby dosáhly stejných úspěchů jako jejich mužští kolegové. (Lukavec, 2022) V médiích lze pozorovat stav, kdy se ženy hůře prosazují do zpravodajství, kdy otázky politické a ekonomické jsou převážně doménou mužů a oblast školství a sociální péče zastávají ženy. (Jiráček a Köpplová a Wolák, 2011 str. 37) Podle Zprávy o ženách v médiích, kterou připravil Evropský parlament, jen 18 % žen vystupuje v roli komentátorek politického dění. V roli reportérek pak panuje diskriminace žen kvůli jejich věku a vzhledu, kdy zejména televizní reportérky, které v průběhu kariéry přirozeně zestárnou, jsou nahrazeny mladými a atraktivnějšími kolegyněmi. Starší ženy reportérky jsou tak diskriminovány kvůli svému věku. (Vítková, 2018)

Socioložka médií Marína Urbániková spolupracovala s Jaromírem Volkem v roce 2017 na výzkumu, ze kterého vyplynulo, že *ženy se v médiích koncentrují v oblastech a pozicích spojených s menší prestiží a mocí. Častěji pracují v regionálních médiích, která jsou v porovnání s celostátními považována za méně prestižní a méně často jsou obsazována jako*

komentátorky. (Urbániková a Volek, 2017) Prezidentka neziskové organizace Journalism and Women Symposium zastává názor, že novinářky přináší do médií nové a odlišné pohledy na věc, ale také kladou důraz na jiné myšlenky než muži. Jejich hlas chybí zejména v rubrikách jako je sport, obchod nebo politika. Média by však měla brát ohled na své publikum, v němž jsou i ženy, a ty chtějí znát ženský pohled na dané téma. (Azrak, 2018)

Ačkoliv je v českých médiích téměř stejný počet žen i mužů, velkým problémem je absence žen ve vedoucích pozicích, která má velký vliv na nastolování témat ve zpravodajství a obecně ve veřejném mediálním prostoru. Česká novinářka Světlana Witowská, která podstatnou část své novinářské kariéry strávila ve veřejnoprávní České televizi, v rozhovoru do knihy *Novinářky* od autorky Lindy Bartošové uvedla, že na tvorbu zpravodajství a finální podobu vysílaných zpráv mají vliv zejména muži. V rozhodování chybí tzv. ženský element, což souvisí s nedostatkem žen na vedoucích pozicích, a do výběru témat a jejich zpracování se promítá ve velké míře mužské vedení. (Bartošová, 2022 str. 221) Problematice nedostatku žen na vysokých postech se podrobně věnuje kapitola 1.3.1.

1.2. Segregace žen v médiích

Stejně jako v mnoha jiných oborech se segregace dotýká i oblasti médií a v mediálních organizacích se můžeme setkat s horizontální i vertikální segregací. Častěji lze v médiích sledovat vertikální segregaci. Majitelé velkých mediálních domů jsou muži a v rozhodujících pozicích v managementu a v čele redakcí stojí také zejména muži. Dochází také k oborové segregaci. Muži píšou častěji o tématech jako je sport, ekonomika nebo politika, ženy se zabývají tématy z oblasti kultury, sociální péče a zdravotnictví. Lenka Vochocová, která se dlouhodobě zabývá postavením žen v médiích a otázkou genderu, zmiňuje, že muži se obecně věnují tzv. hard news, tedy vážnějším tématům ze zpravodajského spektra. Těmito tématy se zabývá pouze 32 % žen. V sekci tzv. soft news pak figurují více ženy, zajímají se o společenská témata a působí také jako „emoční experti.“ Novinářky se tak věnují odlišným oblastem zpravodajství než novináři. (Vochocová, 2013 stránky 138-139)

Autorka Osvaldová (2004) se zabývá otázkou příčiny rozdělení témat a přichází s názorem, že by se mohlo jednat o tzv. nucené stereotypy, které vychází z dřívějších dob. Ženy totiž dostaly volební právo mnohem později než muži a poprvé mohly jít k volbám až v roce 1920. To může vést k milným přesvědčením, že se ženy o politiku nezajímají a

nemohou ji rozumět tolik, jako právě muži. Stejný názor může panovat i v otázce odbornosti žen na ekonomiku, kdy je ve společnosti rozšířeno, že ženy nerozumí matematice. (Osvaldová, 2004 str. 100) Jitka Adamčíková ze společnosti Newton Media komentuje výzkum, který byl zaměřen na poměr autorů a autorek článků věnovaných politice. Bylo zjištěno, že u článků v Hospodářských novinách, které se týkaly financí, byly ženy jako autorky nebo spoluautorky uvedeny pouze u jedné pětiny. (Adamčíková, 2022)

Segregaci žen v médiích mohou podléhat také rozhovory, kdy sledovanější rozhovory vede častěji muž a rozhovory s nižší prioritou zase žena. To však nelze aplikovat na česká média, kde můžeme vidět, že i složitější rozhovory vede žena novinářka. Obrovskou pozornost vzbudil politický rozhovor Světlany Witowské s bývalým českým premiérem Andrejem Babišem v pořadu Interview ČT24 v roce 2017. Světlana Witovská vedla také debatu České televize dvou kandidátů v druhém kole prezidentských voleb v roce 2018, kde si za svůj výkon vysloužila pochvalu od novinářských kolegů napříč médii. (Sattler, 2018) Prezidentské debaty s kandidáty v lednu roku 2023 rovněž vedly na některých televizních stanicích ženy. Nejvýraznější byla Terezie Tománková, jejíž výkon rovněž ocenili experti i novináři napříč mediálním světem. (Šeliga, 2023)

Vertikální segregaci můžeme v médiích pozorovat také mimo redakci. Pozice v technické oblasti jako kameraman, zvukař nebo IT technik jsou obsazovány muži. Administrativa nebo personalistika je zase doménou žen. (Křížková a Sloboda, 2009 str. 41)

V souvislosti se segregací v redakcích bývá zmiňován fenomén tzv. růžových ghatt, která vznikají mimo oblast hard news v lifestyleových magazínech a v oblastech žurnalistiky, kde dominují primárně ženy. Autorka Franks (2013) upozorňuje na problematičnost této tendence, která, přestože zaručuje větší zapojení žen do žurnalistiky, je zároveň pro ženy i „stereotypizační kletbou“. (Franks, 2013 str. 18) Vyšší počet žen v profesi může mít negativní vliv na snížení statusu profese, s čímž souvisí i nižší platy.¹ (Vochocová, 2013 str. 63) Platové diferenciaci v médiích se blíže věnuje následující kapitola.

¹ Rada autorek předkládá hypotézu tzv. pink collar ghetto neboli „ghetto růžových límečků,“ podle které by se žurnalistika mohla, vzhledem ve vzrůstajícímu počtu žen v médiích, stát odvětvím s nižšími platy a statusem, než mají profese, ve kterých tradičně převládají muži. (Vochocová, 2013 str. 63)

1.2.1. Rozdíly v odměňování mužů a žen v médiích

Přestože podle výzkumů se v médiích pohybuje většina žen s vysokoškolským vzděláním, a jsou tak mnohdy vzdělanější než muži, jejich finanční ohodnocení je nižší. (Vochocová, 2019 str. 59) To je způsobeno nejen tím, že jsou méně zastoupeny v řídicích pozicích, ale také jsou zatíženy péčí o rodinu, což někteří zaměstnavatelé stereotypně vnímají jako rizikový faktor. (Dytrt, 2014 str. 22) Zároveň má na nižší finanční ohodnocení často vliv jejich vlastní rozhodnutí snížit si pracovní aktivitu nebo zkrátit úvazek, aby měly dostatek času právě na péči o rodinu a děti, pokud jsou ještě v útlém věku, kdy zvýšenou péči potřebují. Časová náročnost novinářského povolání, zejména ve zpravodajství, je mnohdy neslučitelná s rodičovskými povinnostmi. (Křížková a Dudová a Hašková a Maříková, 2005 str. 62)

Podle portálu Kupní síla (2022), který připravil podrobný přehled průměrných mezd v České republice podle profesí, regionů, pohlaví a jejich složek, je hrubá měsíční mzda ženy novinářky/redaktorky 39 571. Oproti tomu muž jakožto řadový novinář/redaktor si za měsíc vydělá v průměru 49 097. Průměrný počet odpracovaných hodin dle pohlaví se však nijak výrazně neliší a novináři pracují za měsíc v průměru jen o hodinu déle než novinářky. (Woff, 2022) Ženy novinářky, kromě toho že vydělávají méně peněz než jejich mužští kolegové, tak mají také častěji smlouvu na dobu určitou. (Urbániková, 2020)

Rozdíly při odměňování v médiích v závislosti na pohlaví jsou celosvětovým problémem. U žen pracujících v médiích vzbuzuje nerovnováha v odměňování společně s velkou pracovní zátěží a nedostatečným kariérním postupem velké obavy. (Hislop, 2022) V důsledku stálého prohlubování nerovnosti mužů a žen v odměňování se Mezinárodní federace novinářů (IFJ) rozhodla v roce 2021 na problematiku upozornit prostřednictvím kampaně #PayMeEqual. V kampani vyzývala média po celém světě, aby ve svých redakcích provedla platové audity a podnikla kroky k odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů. (International Federation of Journalists, 2021) Australský neziskový oborový orgán Women in Media ve vyhodnocující zprávě z průzkumu Survey & Industry Insight Report 2022 uvádí, že rozdíl v týdenním výdělku žen a mužů je 16 % ve prospěch mužů a nerovnost v odměňování je pro ženy pracující v médiích hlavním důvodem odchodu ze zaměstnání. Dalším velkým problémem je pro ženy nedostatek pracovních a kariérních příležitostí. Stejně

jako IFJ i Women in Media otevírá téma komplexních změn, které by pomohly řešit otázku rovnosti žen a mužů v oboru a transparentnost v odměňování. (Hislop, 2022)

Platové podmínky bývají vedle časové náročnosti a vysoké míry stresu jedny z nejčastějších stížností ze strany českých novinářek, ale i novinářů. (Vochocová, 2019 str. 103) Nízké platové ohodnocení bývá často důvodem, proč si absolventi žurnalistiky a jí přidružených oborů pro své budoucí uplatnění vybírají práci v korporátní společnosti, třeba v oblasti PR, kde očekávají vyšší platy než v redakcích. To potvrzuje i studie Institutu pro studium žurnalistiky agentury Reuters a uvádí, že obava studentů žurnalistiky z nízkých výdělků v mediální sféře je tak vysoká, že při rozhodování o uplatnění dávají přednost korporátu, kde mají jistotu vyšší finanční odměny, která uspokojí všechny jejich životní potřeby a budou mít dostatek prostředků na své náklady. (Walker, 2019)

1.3. Kariéra žen v médiích

Profesní kariéra žen v médiích je pro novinářky obecně těžší než pro jejich mužské kolegy. Přestože vstupují do mediální sféry plné ambicí, budování kariéry je často přerušeno mateřstvím. Následně je obtížné vrátit se do pracovního procesu ve stejném tempu, jako z něj žena odcházela, protože se k náplni práce přidává ještě péče o rodinu. Novinářská profese, zejména některé její segmenty, jsou velmi časově náročné a hůře se kombinují s dalšími povinnostmi. (Rybová, 2019) Mimo časovou náročnost je v médiích také nutnost být neustále k dispozici. Socioložka médií Marína Urbániková v rozhovoru pro zpravodajský portál Alarm.cz uvádí příklad, kdy se může stát, že ženě zavolají odpoledne, aby v ten den v devět večer komentovala ve studiu aktuální situaci, a pro matky novinářky může být složitější vytvořit si časový prostor. (Rychlíková, 2023)

Ženy, které kariéru budovat chtějí, pak řeší dilema mezi profesní dráhou a rodinou, kdy by rády pracovaly na kvalifikačním a kariérním postupu, ale zároveň vědí, že chtějí mít rodinu, kvůli které budou muset na nějaký čas opustit práci a svůj profesní růst zpomalí, případně úplně zastaví. (Křížková a Dudová a Hašková a Maříková, 2005 str. 64)

V případě, že se ženy rozhodnou založit rodinu, vrací se po mateřské dovolené do redakcí většinou na řadové pozice, na kterých se lépe plánuje čas, a nemají ambice budovat kariéru. (Rybová, 2019) Na vedoucích pozicích jsou ženy zastoupeny jen zřídka. Na vedení veřejnoprávních médií se podílí pouze 13 %, zhruba čtvrtě zastoupení v rozhodovacích

pozicích mají v online zpravodajských portálech. Čím společensky závažnější jsou témata v redakcích, tím méně žen se na jejich tvorbě podílí. (Gyárfášová, 2015)

Detailnímu pohledu na zastoupení žen ve vedoucích pozicích a problematice skleněného stropu se věnují následující podkapitoly.

1.3.1. Ženy v českých médiích na vedoucích pozicích

Zastoupení žen na vedoucích pozicích v médiích se věnovalo hned několik výzkumů. Situaci v českých médiích se zabývala analýza *Jak média ovlivňují realitu*, kde autorka Kateřina Mahdalová mimo jiné zmiňuje i problematiku žen na vedoucích a manažerských pozicích v mediální sféře. Provedená analýza porovnávala celkem 187 vedoucích pozic napříč veřejnoprávními i soukromými redakcemi českých médií, které mají klíčový vliv na agendu.² Ženy zastávaly pouze 46 vedoucích pozic, což odpovídá 24,6 % a zastoupení žen tak není ani čtvrtinové. Šéfredaktorské pozice tak v současné době zastávají výhradně muži. Podíl ve funkcích, kde mají ženy skutečné pravomoci a participují na rozhodovacích procesech, je výrazně nižší, protože naplnění vedoucích postů je pouze formální. (Mahdalová, 2015)

V managementu veřejnoprávních médií tvoří ženy pouze 11,1 % vedoucích pracovníků. Co se týče situace přímo v redakcích soukromých i veřejnoprávních médiích, tak v žebříčku deseti nejčtenějších českých deníků nefiguruje ani jedna žena. Stejný stav je i u internetových zpravodajských portálů, kde po odchodu Naděždy Petrové z redakce iDNES.cz (Rožánek, 2023), nezůstala na šéfredaktorském postu žádná žena. Na postech zástupkyní šéfredaktora či šéfredaktorky se ženy napříč zpravodajskými tituly vyskytují a stejně tak je tomu u periodik věnovaných ženám. (Adamčíková, 2022) V roce 2019 pak zmapoval situaci ve vrcholném managementu a ve vedení redakcí českých médií server HlídacíPes.org. Bylo zjištěno, že ženy tvoří podíl jen 23 %. Nejčastěji se objevují na pozicích šéfků personálních oddělení. Společnost Vltava Labe Media měla jako jediná ženu na pozici hlavní manažerky redakcí. Zmínit v rámci vysokých pozic v médiích lze také dvě spolumajitelky, a sice Sabinu Slonkovou jakožto šéfredaktorku jí založeného investigativního webu Neovlivní.cz a Danielu Drtinovou jako podílnici v DVTV. (Engelová, 2019)

Nízký počet žen na rozhodujících postech může mít vliv na obsah. Podle socioložky médií Maríny Urbánikové jsou spravedlivěji rozděleny tematické oblasti mezi reportéry a

² Výzkumnice podrobila analýze redakce České televize, ČTK, Mladé fronty DNES a internetové odnože iDNES.cz, Hospodářských novin, Aktuálně.cz a Lidových novin. (Mahdalová, 2015)

reportérky, pokud ve vedení redakce figurují ženy. (Rychlíková, 2023) Kariéra žen je však velmi ovlivněna rodičovstvím, a to je jeden z důvodů, proč jsou velmi zřídka na vedoucích pozicích. Starost o děti je v České republice primárně na ženách a sladování žurnalistické profese s rolí matky je vzhledem k časové náročnosti a nepravidelnému režimu, zejména ve zpravodajství, velmi náročné. Muži stoupají bez přerušování novinářskou hierarchií, zatím co ženy si hledají takové pozice, které se jim podaří lépe skloubit s rodinným životem. (Adamčíková, 2022)

1.3.2. Skleněný strop v mediálních organizacích

Pojmem skleněný strop se rozumí pomyslná bariéra, která ženám znemožňuje nebo komplikuje postup do nejvyšších pozic managementu. Vedoucí pozice jsou tak ve většině případů doménou mužů. (Pauknerová, 2019 str. 233) Stejná situace je i v mediálních organizacích. Ženy jsou jen velmi zřídka zastoupeny v řídicích a rozhodovacích pozicích tištěného, rozhlasového, televizního i online zpravodajství. Naráží nejen na stereotypizaci, ale také na efekt zmíněného skleněného stropu.

Informační přehled institutu Reuters z roku 2020 „*Women and Leadership in the News Media*“ uvádí, že pouze 23 % vedoucích redaktorů tvoří ženy, a to i přes to, že na zkoumaných trzích je v průměru 40 % novinářů žen. Průzkum vychází z analýzy 200 významných offline i online mediálních subjektů po celém světě – ve Velké Británii, Mexiku, Brazílii, Japonsku nebo USA. Na všech zkoumaných trzích zastávají pozici šéfredaktorů muži, dokonce i v Brazílii nebo Finsku, kde v médiích pracují převážně ženy. Nejhorší situace je v Japonsku, kde je procentuální podíl žen mezi vedoucími redaktory nulový. (Andi a Selva a Nielsen, 2020)

Efekt skleněného stropu je v žurnalistice stále aktuální, přestože ženy vstupují do profese vzdělanější a elévek je v médiích více než elévů. I tak ale méně žen zastupuje seniorské pozice, což způsobuje výrazný a přetrvávající „gender pay gap“.³ (Franks, 2013 stránky 7-8) Stejnou situaci můžeme sledovat i na českém mediálním trhu, kde se na vedoucích pozicích šéfredaktorů či jiných vysoko postavených pozicích zřídka objevují ženy. Socioložka médií Marína Urbániková v rozhovoru pro internetový deník Alarm.cz uvedla, že pokud mají

³ Pojem „gender pay gap“ vyjadřuje rozdílné odměny žen a mužů na stejných pozicích. Český trh práce se s tímto problémem potýká dlouhodobě. Průměrný rozdíl žen a mužů ve mzdách činí 18,9 procenta. (Očenášková, 2021)

ženy děti, je nepředvídatelný pracovní režim, který šéfredaktoři mají, těžko slučitelný s péčí o dítě. Novinářky se proto raději spokojí s řadovou pozicí, kde je sladování jednodušší a jsou schopné kombinovat svoji práci s vyzvedáváním dětí ze škol a školek. Omezují tak svoje ambice. Nelze však vyloučit to, že v některých případech vedení mediálních organizací vyšší posty ženám ani nenabízí, protože předpokládají, že budou mít v budoucnu děti. Pokud už děti mají, tak očekávají, že budou jen těžko ladit péči o dítě s časově a psychicky náročnou prací. (Rychlíková, 2023)

2. Harmonizace novinářské profese a osobního života

Sladování osobního a pracovního života je v dnešní společnosti přikládán stále větší význam, a to zejména z důvodu diverzity, která souvisí se zapojením žen na trhu práce do pracovního procesu, dále s proměnou tradičních rodinných struktur a v neposlední řadě s neochotou zaměstnanců přijmout pracovní kulturu s narůstajícím počtem pracovních hodin. (Fapohunda, 2014 str. 78) Také v médiích dochází ke stále většímu tlaku na delší pracovní dobu spolu s vysokými nároky na kvalitní obsah. Ohleduplnost k rodinnému životu je zejména ve zpravodajství minimální a společně s nízkým finančním ohodnocením není žurnalistika pro ženy příliš atraktivní profesí a raději se uchylují k pracovním pozicím, které jim umožňují lépe skloubit práci s osobním životem. (Vochocová, 2019 str. 61)

Následující podkapitoly se budou věnovat problematice harmonizace žurnalistické profese s osobním životem s důrazem na péči o rodinu, ale také rovnováze mezi prací a volným časem a vlivu profese na zdraví.

2.1. Profese novinářky a rodinný život

Skloubit žurnalistickou profesí s rodinným životem může být pro řadu žen novinářek obtížné. Podle průzkumu Jaromíra Volka a Maríny Urbánikové je průměrný počet dětí u novinářek 0,6, kdežto u novinářů 1,1, což dokazuje náročnost profese. Přestože ženy do třiceti let v redakcích počtem převažují muže, následně většina z nich odchází na mateřskou dovolenou, po které se málokdy vrátí na stejnou pozici. (Adamčíková, 2022)

Návrat do práce po tří leté odmlce bývá pro ženy těžkým obdobím. Nejen že si musí znovu zvyknout na pracovní proces, sžít se s pracovním kolektivem a případně se vyrovnat se všemi změnami, ke kterým došlo během jejich nepřítomnosti, ale zároveň musí stále pečovat o dítě, které potřebuje vyšší či nižší míru asistence ještě několik následujících let. Také v některých případech mohou ženy poskytovat péči i dalším členům rodiny, kteří vzhledem ke svému vyššímu věku rovněž potřebují pomoc. V české společnosti je to většinou žena, která je považovaná za pečující osobu o druhé a děje se tak až u 68 % případů. (Homfray, 2022 stránky 141-143) Ženám tak při návratu domů po osmihodinové pracovní směně začíná tzv. „druhá směna,“ protože si na sebe berou primární odpovědnost za péči o děti, případně další rodinné příslušníky a také obstarání domácnosti (Everbach a Flournoy, 2007).

Právě návratem do práce začíná proces sladování, kdy rodiče řeší dostupnost či nedostupnost zařízení pro dítě. Nedostatečná kapacita v předškolních zařízeních bývá velkým problémem a častým důvodem, proč si ženy žádají o neplacené volno do čtyř let věku dítěte. Aktuálně bývá diskutována forma zřízení firemních školiček, která by mohla situaci pomoci vyřešit. (Homfray, 2022 stránky 141-143) Návrat novinářek do pracovního procesu bývá vzhledem k časové náročnosti a vysoké míře stresu, kterou s sebou žurnalistické povolání přináší, o to těžší. (Rychlíková, 2023)

Studie od autorů Chaudhary a Kumar (2021), která se věnuje rovnováze mezi pracovním a soukromým životem novinářek v tištěných médiích, ukazuje, že se novinářky potýkají s velkými problémy při snaze sladit pracovní a osobní život. Téměř polovina zúčastněných respondentek uvedla, že pracuje přesčas a také o víkendech nebo o svátcích. (Chaudhary a Kumar, 2021) Práce vyžaduje reagovat na aktuální dění a novinářky musí být velmi flexibilní a měnit své plány. Takové podmínky se ale ve většině případů neslučují s rolí matky. (Everbach a Flournoy, 2007) Zejména novinářky, které mají mladší děti, musí pracovní dobu skloubit s otevírací dobou institucí jako jsou školky nebo školní družiny, případně různé zájmové kroužky. Také ve večerních hodinách musí dítě hlídat, což se vylučuje s možným výjezdem na reportáž nebo komentování aktuální situace ve večerním čase. (Rychlíková, 2023) Novinářkám zároveň chybí kvalitní čas s rodinou, který je často narušen prací. (Chaudhary a Kumar, 2021)

Ženy ve věku okolo třiceti let pak řeší dilema, zda setrvat v práci a budovat si kariéru, nebo přerušit profesní dráhu a budovat rodinu i za cenu toho, že se po mateřské dovolené nebudou moci vrátit na stejnou pozici, protože není kompatibilní s péčí o děti. Novinářky při rozhodování zvažují také s ohledem na biologické hodiny. (Křížková a Dudová a Hašková a Maříková, 2005 str. 64)

Sladování rodičovství s profesí novinářky se v australských médiích zabývala North (2014), podle které mediální organizace a odbory nedokážou reagovat na potřeby novinářek. Mezi ně patří přítomnost zařízení pro děti na pracovištích, kde by mohly děti zůstat i v případě, že by ženy pracovaly přesčas. (North, 2014) Taková zařízení nejsou k dispozici ani pro české novinářky v mediálních organizacích.

Tématu harmonizace novinářské profese s rodinným životem se věnovala také novinářka Linda Bartošová ve své knize v rozhovoru s novinářkou Apolenou Rychlíkovou, která

zmiňuje, že dobré sladování neexistuje, protože vždy některá ze stran trpí. Rychlíková rovněž vidí hlavní problém v nedostatečném zázemí, které mediální organizace poskytují ženám. Absence dětských skupin nebo družin či jiného zázemí, které by umožňovalo naplno pracovat i s dětmi, pak dopadá i na složení redakcí, které přichází o kvalitní ženy novinářky. Ty se uchylují ke klidnějším profesím, kde se jim lépe daří ladit práci s rodinným životem. (Bartošová, 2022 str. 178)

Možným řešením, jak předejít nepravidelné pracovní době je práce na volné noze, která umožňuje určitou flexibilitu. Franks (2013) však upozorňuje na nejistoty, které takový typ práce přináší, jakožto nejisté a nárazové pracovní příležitosti nebo nepravidelná mzda. (Franks, 2013 str. 44) V dnešní době, kdy je možnost využití technologií, se nabízí také práce z domova, kde je ovšem riziko špatné a stresující organizace práce, zejména pokud žena pracuje a zároveň se stará o malé dítě. Práce z domova také narušuje prostor mezi pracovním a osobním časem, kdy má člověk potřebu pracovat neustále, dokud nesplní daný úkol, což může být v novinářské profesi určitý počet článků. (Fapohunda, 2014) Dochází tak k nerovnováze mezi prací a osobním životem, čemuž se věnuje následující podkapitola.

2.2. Profese novinářky a work-life balance

Než se budeme zabývat oblastí work-life balance v novinářské profesi, je důležité si pojem nejprve osvětlit. Šikýř (2012) definuje termín work-life balance *jako dosahování optimální rovnováhy mezi pracovním a osobním životem* člověka. (Šikýř, 2012 str. 66) Jedná se o správné nastavení priorit mezi prací, kariérou a ambicemi na straně jedné a životem, jakožto také volným časem, rodinou, přáteli a duchovním rozvojem na straně druhé. Work-life balance však nelze chápat jako rovnováhu stanovenou v časových jednotkách, nýbrž jako dostatek prostoru na naplnění a uspokojení individuálních potřeb každého jedince. (Fapohunda, 2014)

Sladění pracovního života v mediálním průmyslu je pro novinářky velkým problémem a vytvořit si určitou rovnováhu tak pro ně představuje v dnešní době velkou výzvu. (Kumar a Gowda, 2018) Po osmihodinové pracovní době, během které ženy vykonávají psychicky náročnou práci, což vychází primárně z charakteru žurnalistické profese, jako je neustálý tlak na kvalitní výkon, se vrací domů, kde jim začíná tzv. „druhá směna,“ a sice péče o děti, domácnost a případně blízké. (Everbach a Flournoy, 2007) Stereotypní obrazy rozdělení rolí

ve společnosti totiž stále předkládají ženu jako toho člena rodiny, který se realizuje doma, kdežto muž je živitelem a zajišťuje rodinu finančně. (Homfray, 2021) Ženy tak tráví více hodin neplacenou prací v domácnosti, což je situace, která činí delší pracovní dobu pro ženy více stresující. Novinářky zároveň často pracují v redakci i více než 48 hodin týdně a jejich pracovní doba je nepředvídatelná. (Fapohunda, 2014) Obzvláště náročná je práce v denících, kde po řádné osmihodinové směně žurnalisté často drží pohotovost. Musí být tedy na příjmu i ve svém volnu a v případě neodkladné události být připraveni vrátit se do pracovního procesu. Takové tempo práce je dlouhodobě neudržitelné, často vede k vyhoření a zapříčiňuje obrovskou fluktuaci. (Uhlová, 2019)

Fapohunda (2014) ve své studii analyzovala vnímání a hodnocení rovnováhy mezi pracovním a osobním životem u novinářek a zdravotních sester. Výsledky ukázaly, že novinářky nemají správnou rovnováhu mezi prací a rodinou, což potvrdilo 94 % zúčastněných. Ve výzkumu rovněž téměř 90 % oslovených novinářek přiznalo, že v práci tráví více času, než by chtěly, a to na úkor času stráveného se svými blízkými. V důsledku delší pracovní doby rovněž nemají dostatek času na spánek, kvalitní pohyb a zdravý životní styl. (Fapohunda, 2014)

České mediální organizace se navíc v současné době snaží co nejvíce snížit náklady na provoz. Jejich příjmy jsou hrubě podfinancované, což se odráží i na odměnách za práci novinářů. Snižují se také stavy a jednotlivcům tak přibývá větší množství práce za stejný plat. Pracovní podmínky nejsou pro ženy příznivé a v kombinaci s nerovnováhou mezi pracovním a osobním životem tak nepředstavuje žurnalistika pro ženy příliš atraktivní odvětví povolání. (Uhlová, 2019)

Podle výzkumu, který v roce 2019 provedl Institut pro studium žurnalistiky agentury Reuters je nerovnováha mezi pracovním a osobním životem velkou překážkou zejména pro studenty a absolventy žurnalistiky, kteří vstupují na pracovní trh s vyššími nároky a vidinou flexibilní pracovní doby. Mladí novináři nejsou ochotni přistoupit na standard redakcí, kde se upřednostňuje práce před soukromým životem, a naopak hledají takovou redakci, která jim umožní stabilní pracovní dobu i za cenu nižší odměny za práci. Mladé novináře od práce v médiích odrazuje také neúprosný 24hodinový vydavatelský tlak a rychlé pracovní tempo. Zejména ženy pak při rozhodování o uplatnění v mediální sféře demotivuje tlak zaměstnavatele na skloubení pracovního a rodinného života. (Walker, 2019)

Profese novináře zároveň představuje velmi konkurenční prostředí mezi muži a ženami. Mužská dominance motivuje ženy k tvrdé práci, aby měly šanci se mezi konkurencí prosadit. Stresující pracovní prostředí se odráží na jejich psychické i fyzické kondici. Ženy trpí stresem a s ním souvisejícími nemocemi. Důvodem je zejména tlak na termíny, které je potřeba dodržet, a rozhodnutí, která se musí učinit. Kvůli nedostatku času ženy také často zanedbávají stravování a uchylují se ke konzumaci nezdravých potravin, které mohou sníst rychle, což má rovněž negativní vliv na jejich zdraví. (Fapohunda, 2014) Problematice vlivu novinářské profese na zdraví novinářek se podrobně věnuje následující kapitola.

2.3. Vliv novinářské profese na zdraví

Jak již naznačují předchozí podkapitoly, pro novinářskou profesi je typická vysoká náročnost práce, která je zároveň velice stresová, což má mnohdy negativní vliv zejména na duševní zdraví novinářek. Ženy novinářky se musí při své práci vypořádat s mnoha výzvami, jako je například práce v nestabilním pracovním prostředí a nepravidelná pracovní doba, kdy je zejména ve zpravodajství často potřeba pracovat po pracovní době až do noci, mnohdy také o víkendu či svátcích. Na ženy je také vyvíjen tlak k produkci kvalitního obsahu a s příchodem online médií také k vyhotovení článku či jiného mediálního produktu v co nejkratším čase. Novinářky tak pracují pod stresem a mohou se potýkat také se syndromem vyhoření v souvislosti s neustálým pracovním náparem. (Chaudhary a Kumar, 2021)

Rostoucí míru stresu a úzkosti prohloubily u novinářek také ničivé události posledních let, zejména pandemie covid-19, válka na Ukrajině a hluboká globální ekonomická nejistota, která v Česku dopadá na zdražování cen energií, potravin, bydlení a přináší nejistoty na trhu práce. (EU Reporter Correspondent, 2023) Podle průzkumu Mezinárodní federace novinářů, který se zaměřil na změny v práci během pandemie, se zvýšená úroveň stresu podepsala na duševním zdraví u 78 % dotázaných novinářek. Jako jeho příčinu uváděly respondentky zejména nutnost zvládat více povinností při práci z domova, strach v souvislosti s pandemií, nedostatek péče o děti nebo také stres z důvodu izolace, osamělosti, větší pracovní zátěže a nedostatku komunikace s kolegy. Studie dále odhalila, že novinářky, které informovaly o aktuálním stavu pandemie a tématem se dlouhodobě zabývaly, trpěly příznaky problémů s duševním zdravím včetně úzkosti a deprese. (Tobitt, 2020) Toto zjištění potvrdila také studie Institutu pro studium žurnalistiky agentury Reuters a Torontské univerzity z roku 2020,

kdy se přibližně 11 % novinářů, kteří informovali o pandemii, hlásilo k příznakům posttraumatické stresové poruchy a asi 70 % trpělo určitou mírou psychického stresu. (Göktaş, 2023)

Problémy s duševním zdravím byly v mediálním světě u novinářek už před pandemií covid-19. Mezinárodní federace novinářů zmiňuje, že zejména u žen, které informují o tématech jako jsou válečné konflikty, uprchlická krize, násilí, klimatické a přírodní katastrofy, zneužívání a obtěžování, dochází k úzkostem, depresím, poruchám spánku, ale i k syndromu vyhoření. (International Federation of Journalist, 2021) Vystavení negativním zážitkům může mít špatný vliv také na fyzické zdraví novinářek.

S nárůstem používání sociálních médií bývají zejména novinářky také terčem útoků a výhrůžek na jejich osoby nebo vůči jejich rodinám. Podle IFJ má takové chování za důsledek psychické problémy novinářek. (Göktaş, 2023) Slovenská novinářka Zuzana Kovačič Hanzelová v podcastu Studio N uvedla, že zažila útok vůči své osobě, kdy jí lidé na sociálních sítích vyhrožovali znásilněním či smrtí. Pravidelně se také musí vypořádat s osobními narážkami na ženské pohlaví, které jí lidé píšou do komentářů pod příspěvky na sociální síti. (Titlbach, 2020)

Všechny zmíněné faktory, kdy jsou ženy vystavovány nepříjemným situacím, mohou mít negativní vliv na zdraví novinářek. V posledních letech se však objevuje stále více iniciativ, které se zaměřují na duševní stav novinářů i novinářek. Mezinárodní centrum pro novináře například zahájilo program Resilience, který se zaměřoval na duševní zdraví arabsky mluvících novinářů pracujících na frontách v regionu MENA. Navzájem se podporují i samotní novináři a vytváří portály, kde mohou žurnalisté diskutovat o svém duševním zdraví, vyprávět své příběhy, předávat si rady a navzájem se podporovat. (Göktaş, 2023)

3. Trh práce v České republice

Trh práce v České republice prošel po roce 1989 zásadními změnami, ke kterým došlo vlivem přechodu z centrálního plánování na tržní hospodářství. Klíčové změny jako udržitelný vývoj veřejných financí a inflace, omezení role státu v ekonomice a informační role cen, se odehrávaly od sametové revoluce po dobu následujících dvaceti let a odrazily se na vývoji českého trhu práce. (Potužáková, 2012 str. 9) Než budou představeny specifika českého trhu práce, je nutné si nejprve obecně definovat trh práce.

Trh práce definuje Šikýř (2012) *jako místo, kde se utvářejí podmínky zaměstnanosti interakcí práce a poptávky po práci*. (Šikýř, 2012 str. 23) Na trhu práce zaměstnavatelé práci poptávají a zaměstnanci svoji práci nabízejí za peněžní odměnu – mzdu. (Dvořáková, 2012) Zaměstnavatel hledá na trhu práce optimální pracovní sílu a ta zase možnosti, jak svoji práci co nejlépe a nejefektivněji prodat. Na trhu práce tak neustále probíhá proces hledání jednoho nebo druhého subjektu. Cílovým stavem je pak rovnováha mezi nabídkou a poptávkou. (Jurečka, 2013 str. 246) Trh práce lze rozdělit na primární a sekundární, kdy pro primární trh jsou typické výhodné pracovní příležitosti s jistotou a stabilitou pracovního místa, vyšší finanční ohodnocení a možnosti kariérního růstu. Sekundární trh nabízí nižší prestiž a nižší finanční ohodnocení, bez možnosti budoucího růstu. Pracovníci nemají ani jistotu stabilního pracovního místa, ale najít si novou práci je poměrně snadné. (Boučková, 2007 str. 119)

Jedinec přichází na trh práce, kde se snaží uspět s nabídkou své práce, která mu přináší nejen ekonomické zajištění, ale také další benefity jako je pocit užitečnosti, možnost seberealizace a osobní rozvoj. Rovněž dochází k navazování sociálních vazeb, které zlepšují psychické zdraví jedince. (Kuchař, 2007 stránky 11-22)

3.1. Charakteristika a specifika trhu práce v ČR

Trh práce v České republice prošel od sametové revoluce výraznými změnami. Potýkal se s nízkou hladinou mezd, které se podařilo zvýšit vlivem přijatých úsporných vládních opatření. Na konci 90. let však nepříznivý vývoj přetrvával a nezaměstnanost se pohybovala okolo 9,4 %. V roce 2003 se nezaměstnanost vyšplhala dokonce na 10 %. (Rašovec, 2014 stránky 45-46) Situaci se podařilo stabilizovat vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004, kde bylo podmínkou přijetí evropských právních předpisů, včetně těch ze sociální oblasti. Český trh práce ovlivnila také recese hospodářského cyklu, krize v roce 2004

a obecně Průmysl 4.0, se kterým je spojená současná digitalizace, zavádění robotizace a automatizace. (Palíšková, 2013 str. 129)

Pro český trh práce je typický jeho regionální charakter, kdy v jednotlivých regionech často dochází k přebytku pracovních sil v některých odvětvích a profesích, nebo naopak k jejich nedostatku. Výrazně silnější je nesoulad v regionech, které dříve měly monopolní charakter výroby v oborech, které prošly nebo procházejí transformací či útlumem. Český trh práce značně ovlivňují faktory demografické, geografické, historické, individuální a také ekonomické podmínky. (Rašovec, 2014 str. 27)

Na českém trhu je aktuálně nízká nezaměstnanost, a to i přes problémy, které způsobila pandemie covid-19. Podle údajů Úřadu práce dosahovala míra nezaměstnanosti v ČR v prosinci 2022 hodnoty 3,7 %. Bez zaměstnání jsou nejčastěji jedinci s nižší kvalifikací, především s vyučením bez maturity nebo pouze se základním vzděláním. Z celkového počtu uchazečů tvoří 50,8 % ženy. (Úřad práce ČR, 2023) Poptávka je zejména po kvalifikovaných jedincích z oblasti IT, výroby a strojírenství a stavebnictví se zaměřením na automatizaci. Český trh představuje atraktivní destinaci pro nové společnosti, které zvyšují diverzitu pracovních nabídek. (Mzdový průzkum 2020, 2020)

3.2. Genderová segregace na trhu práce

Segregace je jednou ze základních forem genderových nerovností na trhu práce. Na pracovním trhu se tak rozděluje pracovní pozice, zaměstnání nebo jednotlivé sektory na typické pro muže a typické pro ženy. Zaměstnání pak vykazují dominanci buď jednoho nebo druhého pohlaví, přičemž převaha u některých pozic dosahuje až 80 %. (Křížková a Sloboda, 2009) Na vznik segregace má vliv kombinace faktorů, mezi které se řadí poptávka a nabídka na trhu práce, nastavení sociální politiky státu, vyspělost ekonomiky a rozvoj sektoru služeb. (Jarkovská a Lišková a Šmídová, 2010 str. 64)

V oblasti genderových nerovností se v odborné praxi rozlišuje mezi horizontální a vertikální segregací. Pokud je trh horizontálně segregován, jsou v něm muži a ženy rozděleni dle genderu do určitých oborů a povolání. (Křížková a Maříková a Hašková a Formánková, 2011) Oproti tomu na vertikálně segregovaném trhu se řeší problematika neúměrného zastoupení mužů nebo žen na různých stupních hierarchie. Vertikální segregace bývá tématem odborných výzkumů a výzkumníci zjišťují, co zabraňuje vstupu žen do vyššího

managementu. S tímto souvisí také pojem skleněný strop, který představuje jakousi pomyslnou bariéru přístupu do nejvyšších pozic. (Jarkovská a Lišková a Šmídová, 2010 str. 64)

Na českém trhu práce je segregace velice výrazná a v porovnání s dalšími evropskými státy zaujímá Česká republika přední příčky. Největší rozdíl je mezi výdělků pracujících mužů a žen. Taková situace na českém trhu přetrvává už od 70. let minulého století. (Anýžová a Večerník, 2019 str. 36) V zaměstnáních mají různé pozice odlišné finanční ohodnocení a úrovně a obecně se dá konstatovat, že muži dominují právě v sektorech a na pozicích, kde jsou vyšší mzdy. Ženy si pro své uplatnění vybírají hůře placené sektory, kdežto muži dominují v oblastech techniky, IT, strojírenství a matematiky. Vyšší pozice jsou navíc častěji obsazovány muži, s čímž rovněž souvisí vyšší mzdy. Tak vzniká mezi finančním ohodnocením mužů a žen v České republice propastný rozdíl. (Křížková a Sloboda, 2009)

S vysokou genderovou segregací se setkáváme v politice, vědě, ekonomice, ale také v médiích, kam se po mateřské dovolené vrací malé procento žen. Mimo politiku je nízké zastoupení žen i v orgánech státní správy, v České národní bance nebo v Radě pro rozhlasové a televizní vysílání (Očenášková, 2020), ve které aktuálně zasedají pouze tři ženy z celkového počtu 13 členů. (RRTV, 2023)

3.3. Postavení žen na trhu práce

Pozice žen na trhu práce byla ještě ve 30. letech minulého století velice nestabilní. Ženy tvořily jen třetinu zaměstnaných a důraz byl kladen na plnou zaměstnanost mužů. Až v roce 1948 byla prosazena plná zaměstnanost žen a tehdejší komunistický režim navíc dbal na participaci žen na trhu práce a také jejich rychlý návrat do práce po mateřské dovolené. (Křížková, 2018 str. 14) Nedostatek zařízení pro děti způsoboval ženám značné problémy při snaze zkombinovat práci s péčí o potomky a byly tak neustále zatíženy tzv. dvojitým břemenem. Tato situace vedla k zavedení zkráceného úvazku.

Už v 70. letech 20. století se ženy potýkaly s platovou diskriminací, nižším ohodnocením oproti mužům a jejich pozice byla stále velice nestabilní. Po roce 1989 došlo k transformaci trhu, což umocnilo diskriminaci žen zejména matek, které tvořily nejpočetnější skupinu dlouhodobě nezaměstnaných. (Křížková a Maříková a Hašková a Formánková, 2011 stránky 12-18)

Současné postavení žen na českém trhu práce je oproti minulému století podstatně lepší. Přestože se ženy stále potýkají s vyšší nezaměstnaností, nižšími šancemi na kariérní postup a rozdílným odměňováním v porovnání s muži, jejich pozice je o mnoho stabilnější. (Palíšková, 2013 str. 107) Přetrvává však stereotypní vnímání žen jako rizikové pracovní síly, protože jsou to právě ony, které budou chtít založit rodinu a pravděpodobně odejdou na mateřskou dovolenou, a i po návratu budou zastávat roli pečovatelky o potomky. (Dytrt, 2014 str. 22) Dalším problémům, se kterými se ženy na trhu práce potýkají, se věnují následující podkapitoly.

3.3.1. Rozdílné odměňování mužů a žen na trhu práce

Problém, se kterým se ženy na trhu práce velmi často setkávají, je rozdílné odměňování v porovnání s muži a menší pravděpodobnost dosažení vyšší manažerské pozice. (Palíšková, 2013 str. 107) Tento problém je považován za závažný i v české společnosti. I přes to, že české zákony nedovolují platové rozdíly a diskriminaci dle pohlaví, rasy a dalších znaků, dle výzkumů mají ženy o poznání nižší platy než muži. Ti jsou považováni za živitele rodiny a ve společnosti bývají stavěni do role těch, kteří přináší do domácnosti finance. Na pracovních pohovorech tak zaměstnavatelé uchazeče podle tohoto znaku často stereotypně rozdělují a dají přednost muži, kterému nabídnou i vyšší plat a zároveň má větší šanci na povýšení. Oproti tomu žena dostane nižší finanční ohodnocení a ještě bývá, v případě krize firmy, adeptkou k propuštění. (Niedermeierová, 2019)

Příčinnou nižšího příjmu žen je také výběr profese. Ženy si velice často vybírají pracovní pozice, které souvisí s péčí o druhé lidi v nemocnicích, domovech důchodců, dětských domovech nebo různých neziskových organizacích. Tyto sektory spadají pod státní správu, kde je obecně méně finančních prostředků. Pozice zdravotních sester, asistentek a sociálních pracovníků patří k méně placeným profesím a výše platu je nesrovnatelná s výdělkem muže technika, IT pracovníka nebo experta ve strojírenství. (Dlouhá, 2013)

3.3.2. Překážky žen na trhu práce

Za hlavní překážku, která brzdí ženy v jejich profesní kariéře, je považována péče o děti a rodinné příslušníky. Na pohovorech bývají mladým ženám často pokládány otázky na jejich představy o životě v následujících pěti letech, ze kterých zaměstnavatel zjišťuje, zda žena

neplánuje odchod na mateřskou dovolenou. Ženy, které se z mateřské dovolené vrací zpátky do pracovního procesu, bývají často škatulkovány jako ty, které nemají aktuální přehled v daném zaměstnání a bude potřeba je doučit dovednostem, které se za dobu jejich nepřítomnosti rozvinuly. (Charvát, 2018)

S péčí o děti a rodinné příslušníky souvisí další překážky v podobě špatného nastavení rovnováhy mezi pracovním a osobním životem. Ženám zabírá většina dne čas strávený v práci, po kterém následuje starost o děti a případně rodiče. Volného času pak mají ženy nedostatek a nezbývá jim prostor na jejich osobní zájmy a koníčky, což jim ztěžuje nalezení rovnováhy. (Rodriguez-Zaba, 2019)

Ženy v rozvoji jejich kariérního růstu brzdí také vnitřní překážky v podobě nízkého sebevědomí, neochoty riskovat nebo neprůbojnosti. Všechny tyto mantinely dělí ženy od vysokých pozic na trhu práce a vyššího finančního ohodnocení. (Hubinková, 2008 str. 182)

3.3.3. Znevýhodnění matek na trhu práce

Jak již bylo nastíněno v předchozí kapitole, právě rodičovství je jedním z faktorů, které zásadně ovlivňují pracovní dráhu žen. Matky jsou po dobu mateřské dovolené mimo pracovní proces a mohou částečně ztratit přehled, zvláště v oborech, které se neustále vyvíjí. (Dytrt, 2014 stránky 22-27) Po návratu do zaměstnání se pak setkávají s nedůvěrou od zaměstnavatele jednak kvůli možným mezerám v oboru, ale také kvůli potenciálně vyšší absenci z důvodu starosti o dítě, což narušuje plynulost pracovního procesu. (Rašovec, 2014) Ženy po mateřské dovolené čelí také platové diskriminaci a po návratu do práce často úmyslně dostávají od svého zaměstnavatele nižší mzdu. (Charvát, 2018)

I přes značné znevýhodnění představují ženy pro ekonomiku a dnešní společnost potenciál, který je zapotřebí využít. Disponují vlastnostmi jako je empatie, týmovost a schopnost naslouchat. Tyto charakteristické rysy jsou obecně vnímány jako nezbytné pro zajištění dlouhodobého úspěchu podnikových strategií. (Dytrt, 2014 str. 15)

4. Novinářská profese

Zástupci žurnalistické profese bývají v teoretických publikacích označováni za žurnalisty, novináře, nebo také za mediální profesionály či podavatele sdělení. Tito lidé jsou důležitým prvkem mediální komunikace a informují společnost o veřejném dění. (Trampota, 2010 str. 88) Žurnalisté nebo tvůrci mediálních výstupů jsou svým způsobem nositeli a garanty veřejné komunikace. (Jirák a Köpplová, 2009 str. 173)

Autorka publikace *Slovník žurnalistiky* Barbora Osvaldová (2017) definuje žurnalistu jako pracovníka, který je zaměstnaný v médiích a je řádným členem redakce v tradičních nebo nových médiích.⁴ (Osvaldová a Halada, 2017 str. 160) Burns (2004) uvádí definici od autorů Splichala a Sparkse, dle kterých je *novinářem ten, koho jako novináře uznává jeho profesní skupina. Člen novinářského sdružení je novinář, člověk bez členského příkazu sdružení novinářem není.* Tato definice však nebere v potaz existenci rozhlasu a televize vedle tradiční psané žurnalistiky, které jsou rovněž médii pro žurnalistické výstupy. (Burns, 2004 stránky 29-30)

Ačkoliv žurnalistická profese nemá jasně definovanou kvalifikaci (Reifová, 2004 str. 322), autoři Jan Jirák a Barbora Köpplová (2007) uvádí několik profesionálních dovedností, kterými by měl disponovat jedinec, který se chce pohybovat v mediální sféře a své povolání vykonávat kvalitně, jakožto vybírat z velkého množství informací takové zprávy, které jsou pro společnost důležité, umět určit dosah informace a její důsledky pro jedince. Zprávu by měl žurnalista v neposlední řadě zpracovat jasně, zřetelně a pochopitelně pro všechny příjemce. (Jirák a Köpplová, 2007 str. 33)

Autor Petr Bednařík (2019) uvádí, že *žurnalistika jako profese je jen velmi málo institucionalizovaná a nerozvinul se u ní proces profesionalizace do takové míry, jako u některých jiných oborů a je chápána jako „volné povolání“.* (Bednařík, 2019 str. 22) Pro výkon novinářské profese nepotřebuje jedinec žádné předchozí osvědčení nebo certifikaci (Osvaldová a Halada, 2017 str. 160) a není nutné pro její vykonávání skládat žádnou vstupní

⁴ Dnes se však mezi žurnalisty řadí i osoba, která s mediální organizací spolupracuje externě a pravidelně dodává své žurnalistické výstupy. Novinář může být i jedinec, který dlouhodobě nespolupracuje pouze s jednou a tou samou redakcí a nemá s žádnou institucí uzavřenou smlouvu, ale nabízí své materiály jednorázově do různých mediálních organizací a bývá registrován v profesní žurnalistické organizaci (Osvaldová a Halada, 2017 str. 160).

zkoušku, která by prokazovala způsobilost, jako je tomu v jiných oborech.⁵ (Bednařík a Jiráček a Köpplová, 2019 str. 22) V ústavě demokratických zemí je navíc zakotveno právo se svobodně vyjadřovat a šířit své názory, což ukazuje, že za novináře se může prohlásit kdokoli, kdo přispívá do veřejného prostoru. (Jiráček a Köpplová, 2007 str. 33) To se v dnešní době ukazuje jako velmi problematické. S existencí internetu a sociálních sítí může veřejně psát a publikovat každý s přístupem k internetové síti bez ohledu na to, zda se jedná o profesionálního novináře či nikoliv. Názory mohou být sdíleny dalšími uživateli mezi širší publikum a poté lze těžko rozlišit mezi žurnalistou z profese a blogerem nebo aktivistou, který píše spíše z toho důvodu, aby veřejně bojoval za nějakou ideologii nebo osobní zájem a prezentuje se jako žurnalista. (Groman, 2020) Tento fakt potvrzují také autoři Jiráček a Köpplová (2009) a uvádí, že s přílivem nových sociálních sítí, jako je Twitter, už nemá profese novináře takové postavení, jako tomu bylo dříve. Zpravodajství totiž může reportovat jakýkoliv uživatel a informovat o tom, co se kolem něj aktuálně děje. (Jiráček a Köpplová, 2009 str. 81)

Pro jedince, kteří mají ambice žít se žurnalistikou jako povoláním, je na celé řadě vysokých škol provozovaný obor žurnalistika.⁶ Jedinci si mohou vybrat ke studiu z široké škály kvalitních českých univerzit, které disponují žurnalistickým oborem a na kterých vyučují profesionálové z mediální sféry.

Náplň práce žurnalisty je různorodá a novinář má tak na výběr ze spousty profesí, na které se může profilovat. Věnovat se může jakémukoliv typu mediální produkce, ať už zpravodajství, publicistice nebo komentářům a analýzám. Zároveň i škála odvětví, na které se může žurnalista profilovat je široká – sport, politika, ekonomika, kultura a další. V tomto ohledu je žurnalistika velmi pestrým řemeslem. (Jiráček a Köpplová, 2009 str. 169)

4.1. Stručný náhled do historie profese novináře a žen v žurnalistice

Samotné novinářské povolání se jako profese či zaměstnání ustanovilo v průběhu 19. století (Jiráček a Köpplová, 2007 str. 34). Autor Dieter Paul Baumert rozdělil vývoj novinářského povolání do čtyř historických etap. Období, kdy informace rozšiřovali

⁵ Irena Reifová (2004) dodává, že stejná situace je i v řadě dalších zemí a označení „žurnalista“ není nijak chráněno.

⁶ Vzdělání novinářů se ve většině průmyslově rozvinutých zemích rozšiřovalo v průběhu 20. století, kdy se jednalo o nejrůznější vzdělávací kurzy, své profesní učiliště si zřizovaly také vydavatelé či novinářské svazy a rovněž bylo vzdělání ustanoveno na univerzitních katedrách a ústavech. (Bednařík, 2019 str. 22)

především potulní zpěváci, poslové nebo měšťtí úředníci a trvalo do počátku novověku, označuje jako prežurnalistickou etapu.

S rozvojem knihtisku přišla fáze dopisovatelské žurnalistiky, ve které byli hlavními nositeli zpráv tiskaři a poštmistři.⁷ (Jirák a Köpplová, 2009 stránky 79-80) Informace čerpala veřejnost i od vzdělaných vědců, teologů nebo řemeslníků. Rozhodující osobou při vytváření prvních předchůdců periodických novin byl v této etapě tiskař.⁸ (Večeřa, 2015 stránky 48-49)

V etapě spisovatelské žurnalistiky dochází k rozvoji časopisecké i novinové produkce. Nelze si pod tím představit podobu dnešního zpravodajství, ale na tisku a informačních výstupech se začínají podílet také spisovatelé, učenci a další vzdělaní lidé. (Bednařík a Jirák a Köpplová, 2019 str. 28) Proto je etapa někdy označovaná jako období osobnostní a mezi autory se řadí významná jména, v Anglii Daniel Defoe, Jonathan Swift, v českých zemích Josef Dobrovský nebo Josef Kajetán Tyl. (Jirák a Köpplová, 2009 str. 80)⁹

Období, kdy se novinářské zaměstnání rozvíjí jako samostatná profese, označuje Baumert jako etapu redakční žurnalistiky. V této etapě se utvářejí samostatné redakce a dochází k rozdělení novinářské práce.¹⁰ (Jirák a Köpplová, 2009 str. 80) Přestože je profese novináře na začátku 20. století doménou mužů, ve zpravodajských redakcích se objevují první ženy. Potýkají se však s nedůvěrou ze strany zaměstnavatele a diskriminací kvůli svému pohlaví. Jejich profesní kariéra tam byla protkána zádrhly, kterým musely čelit. (Jirák a Köpplová a Wolák, 2011 str. 41) Dochází i ke změně organizace práce a rozvíjí se role v redakci.¹¹ Vydavatel už není výrobce a šéfredaktor v jedné osobě, ale vzniká nová profese a

⁷ V období od 16. do poloviny 18. století se začal rozvíjet obchod a s ním i větší touha lidí po informacích ze zahraničí. Proto se do dopisovatelské etapy jako informátoři řadí také cestovatelé a kočovní umělci, kteří přinášeli zprávy z cest. (Bednařík, 2011 str. 37)

⁸ Tiskař byl v dopisovatelské žurnalistice zároveň vydavatel, výrobce i novinář v jedné osobě. Měl zkušenosti s výrobou letáků, na což navázaly informační listy. Motivací pro vydávání tisku byly pro tiskaře peníze, konkurenci však měli v poštmistrech. Ti měli k dispozici unikátní informace a s touhou maximalizace svých zisků se snažili obejít tiskaře. Na obsahu novin se podíleli také vzdělaní jedinci, které můžeme považovat za předchůdce dnešních novinářů. (Večeřa, 2015 stránky 48-49)

⁹ Ve spisovatelské etapě žurnalistiky byli spisovatelé za svoji práci odměňováni honorářem, který se zavedl v 18. století. Kromě významných postav však byla většina novinářů jen málo placená a nesetkávala se ani se společenským respektem. (Večeřa, 2015 stránky 49-50)

¹⁰ V etapě redakční žurnalistiky vznikají specializované rubriky a také agenturní zpravodajství. Do redakcí přichází stále větší množství informací, což s sebou nese potřebu zprávy zpracovávat, upravovat a ověřovat. V tomto období posiluje role novinářů jako gatekeeperů, kteří selektují jednotlivé informace mezi tokem získaných zpráv a posuzují na základě zpravodajských hodnot, zda se zpráva dostane ke čtenáři či nikoliv. (Večeřa, 2015 str. 179)

¹¹ V etapě redakční žurnalistiky má každý novinář v redakci na starost určitou agendu, na kterou se specializuje. (Bednařík, 2011 str. 29)

novinařina je ustanovena jako celodenní zaměstnání.¹² (Bednařík, 2011 str. 29) Vznikají specializované pozice a v redakcích je daná jasná hierarchie mezi jednotlivými členy. V čele stojí šéfredaktor a s organizací chodu redakce mu pomáhá zástupce šéfredaktora.¹³ (Večeřa, 2015 stránky 178-181) Baumert vydal knihu v první třetině 20. století a na jeho fázování vývoje novinářství pak navazují další autoři.¹⁴

Postavení žen v médiích bylo v první polovině 20. století stále nerovné vůči jejich mužským kolegům. Psaly pouze do ženských rubrik a nedařilo se jim prosadit do zahraničněpolitických, vnitropolitických nebo hospodářských částí listu a byly odkázány na méně seriózní žánry. Pro mnohé z nich bylo však pouze zaměstnání v novinách a časopisech naplněním představ o samostatně výdělečné práci. (Jirák a Köpplová a Wolák, 2011 str. 41)

4.2. Proměny profese v průběhu 20. a 21. století

Pro 20. století je charakteristický nástup elektronických médií. V první polovině jsou to zejména auditivní média, od poloviny 20. století pak audiovizuální média.¹⁵ (Jirák a Köpplová, 2009 str. 82) Tištěná média tak začínají postupně ztrácet svoji dominanci, a naopak se zvyšuje atraktivita rozhlasu, později pak televizního vysílání.¹⁶ (Večeřa, 2015 str. 166) S rozvojem rozhlasu a televize se proměňuje i tradiční žurnalistická profese a rozšiřují se možnosti uplatnění.¹⁷ Oproti minulému století se zlepšuje prestiž novinářů ve společnosti a za svoji práci jsou mnohem lépe finančně ohodnoceni. Novináři představují pozici „hlídacích psů demokracie,“ kteří neformálně kontrolují funkce exekutivní, legislativní a soudní. (Večeřa, 2015 str. 181)

¹² V redakcích vznikají v redakční etapě žurnalistiky další specializované pozice – mimo šéfredaktora také editoři, fejetonisté, komentátoři, polemisté, reportéři, investigativní novináři a do novin přispívají také grafici, karikaturisté, kreslíři a další výtvarníci. (Večeřa, 2015 stránky 178-181)

¹³ Jednotlivé rubriky měli v redakční etapě žurnalistiky na starosti vedoucí rubrik a v každé z nich bylo několik řadových redaktorů. Objevují se také pozice vedoucího vydání a editora. (Bednařík, 2011 str. 29) Jako hlavní pracovní činnost se ustanovuje i distribuce a inzerce, která je nedílnou součástí chodu redakce. Významnou roli hrají také fotoreportéři, protože v novinách dochází s vyšším využívání fotografií. (Večeřa, 2015 stránky 178-181)

¹⁴ Pürera a Raabe přichází s etapou redakčně-technické žurnalistiky. Další autoři pak navazující fázi spojují s nástupem internetu a online žurnalistiky. (Jirák a Köpplová, 2009 str. 81)

¹⁵ V tehdejší Československu začalo pravidelné rozhlasové vysílání v roce 1923 a televizní pak o třicet let později v roce 1953.

¹⁶ Ztrátu čtenářů nepociťovaly jen noviny, vliv měl vznik konkurence v podobě rozhlasu a televize také na časopisy a obrázkové magazíny. (Večeřa, 2015 str. 166)

¹⁷ Vznikají nové pozice jako hlasatel, moderátor nebo reportér. Novinář tak musí stále častěji prokazovat znalost nejrůznějších nových technologií. (Bednařík a Jirák a Köpplová, 2019 stránky 27-29)

Kromě nových médií, která se objevila a postupně vyvíjela v průběhu 20. století, došlo ke značným změnám také v tradiční žurnalistice. S příchodem internetu se rozšiřuje elektronické zpracování textů a toto období označují autoři Pürer a Johannes jako redakčně-technické. (Bednařík a Jiráková a Köpplová, 2019 stránky 27-29)

V poslední dekádě 20. století postupně přichází éra internetové a online žurnalistiky, která začíná doplňovat tisk, rozhlas i televizi. Některé tištěné tituly postupně snižují náklady výtisků a dochází také ke zmenšování novin. Specializované magazíny a časopisy postupně mizí z trhu a čtenáři tak mají k dispozici pouze jejich internetovou podobu.¹⁸ (Večeřa, 2015 stránky 233-244) Příchod internetu a online médií hodnotí někteří autoři jako poslední fázi vývoje žurnalistiky.¹⁹ (Jiráková a Köpplová, 2009 str. 72)

Přelom 20. a 21. století charakterizují pojmy jako globalizace, digitalizace komunikace, počítač a internet, a to jak ve společnosti, tak také v oblasti médií. Zmíněná digitalizace se v žurnalistické oblasti projevuje zánikem některých profesí, a naopak vznikem nových. Příkladem může být pozice sazeče, kterou postupně nahradili počítačovní grafici. (Večeřa, 2015 stránky 233-244) Vznik nových technologií pak otevřel lidem nové možnosti.²⁰ Dostupnost internetu stále většímu počtu obyvatelstva, přidala internetové žurnalistice na oblíbenosti.²¹ Díky internetu se žurnalistika stala relativně všudypřítomnou. Je interaktivní směrem k publiku a umožňuje rychle a snadno získat zpětnou vazbu. (McQuail, 2016 str. 32)

4.2.1. Aktuální trendy práce v žurnalistické profesi

Na přelomu století přišel velký rozmach internetu a do tohoto prostředí se postupně přesunula valná většina čtenářů a média tak neměla jinou možnost než tento trend následovat. (Čuřík, 2012 str. 11) Psaní poznámek na papír, textů na stroji a nahrávání na diktafon tak nahradil počítač, moderní smartphone s již zabudovaným diktafonem, digitální fotoaparát a

¹⁸ Rozmach internetových médií a přesun do online prostředí významně ovlivnil také žurnalisty a změnila se organizace jejich práce. Museli se adaptovat na odlišný typ práce a zastávat více rolí. (Jiráková a Köpplová, 2009 str. 72)

¹⁹ Avšak v hodnocení nejsou zcela jednotní. Část z nich se staví k síťovým médiím skepticky. Kritizují, že každý uživatel sítě má možnost stát se amatérským novinářem a žurnalistika tak ztrácí na své profesionalitě a úrovni. Další autoři, zabývající se vývojem médií však vidí v technologické změně především nový impuls pro rozvoj novinářského projevu a oceňují širší možnosti, kterými lze oslovit publikum. Poslední skupina autorů pak zastává názor, že je žurnalistika na konci svého vývoje. (Jiráková a Köpplová, 2009 str. 72)

²⁰ Například díky mobilním telefonům, později pak smartphonům se mohli mezi sebou snáze propojit.

²¹ Internetová žurnalistika společností nabídla velkou rozmanitost forem a přístupů k různým zdrojům, stejně jako nezávislost na většině kontrol včetně usměrňování ze stran samotné žurnalistické profese. (McQuail, 2016 str. 32)

vše se začalo publikovat pomocí internetových sítí do online prostoru. (Večeřa, 2015 str. 240) Proměnily se běžné novinářské rutiny, na které byli novináři zvyklí z tradičních médií.²² (Osvaldová, 2020 str. 124)

Klíčovou roli hrál v proměně práce novináře hlavně proces zrychlování. K tomu došlo například u uzávěrek, které jsou pro tištěné deníky pravidelně jednou denně ve večerních hodinách. U online titulu však hraje hlavní roli faktor času a každé médium chce unikátní zprávu přinést svým čtenářům jako první. (Čuřík, 2012 str. 11) Online novináři si tak museli osvojit princip čtyřadvacetihodinového zpravodajství, které je ze strany příjemců vyžadováno, a museli si zvyknout také na narušení volného času prací.²³

Online novináři navíc musí ovládat víc schopností a specializovaných dovedností najednou a být novinářsky všestranní. Nejen že v jejich kompetencích musí být schopnost najít zdroje a kvalitně napsat, nahrát, případně natočit obsah, což je u tradičního novináře běžnou praxí, ale také musí získat a umět zpracovat multimediální obsah pro online platformu.^{24,25} (Osvaldová, 2020 str. 126) V této souvislosti zmiňuje Bednařík (2019) spojení deprofesionalizace žurnalistiky, ke které dochází vstupem žurnalistů amatérů do veřejného online prostoru. Možnosti tvorby zpravodajství se rozšiřují nejprve na uživatele internetu a později na všechny vlastníky chytrých mobilních telefonů. To přispívá k rozvoji občanské žurnalistiky.²⁶ (Bednařík, 2019 str. 29)

S tlakem na zrychlování procesu práce novináře a vyšší počet vypublikovaných výstupů souvisí potenciální pokles kvality mediálních obsahů.²⁷ Novináři nemají dostatek času na důkladné ověřování informací a často vlivem tlaku na rychlost zpracování čerpají

²² Od novinářů tvořících v online prostoru se začala očekávat technologická zdatnost, flexibilita vázaná na principy kontinuálního zpravodajství a akceptace časové náročnosti práce. (Osvaldová, 2020 stránky 124-125)

²³ Online novináři může i po pracovní době přijít zpráva, kterou je potřeba ihned zpracovat a publikovat. V tomto ohledu tvoří značnou výhodu možnost práce z domova, kterou využívá většina žurnalistů z online redakcí.

²⁴ Pro online novináře by nemělo být překážkou natočit video, vyfotit kvalitní fotku nebo nahrát zvuk, který se poté přenese do počítače. Některá média dokonce vyžadují i obsah vhodný pro sociální sítě. (Čuřík, 2012 str. 18)

²⁵ Mezi osvojování nových schopností a dovedností v procesu přechodu do digitálního online prostředí patří také základní znalost práce s hardwarem a softwarem, který se používá pro online produkci. Zároveň by měl novinář umět obsluhovat všechny zařízení, které potřebuje ke své činnosti. (Osvaldová, 2020 str. 125)

²⁶ V občanské žurnalistice přejímají lidé z řad příjemců roli profesionálních žurnalistů a přispívají do veřejného online prostoru svými amatérskými zpravodajskými produkty a tím vzniká dojem, že žurnalistou může být kdokoliv. (Bednařík, 2019 str. 29)

²⁷ Pokles kvality souvisí s nutností osvojit si velké množství činností a dovedností a také s okamžitou uzávěrkou, která je pro online média typická. (Čuřík, 2012 str. 11)

z neseriózních zdrojů. Zároveň mohou téma zpracovat stereotypně a neoriginálně. Žurnalistům se navíc zvětšuje objem jejich práce, což se rovněž může projevit na poklesu kvality mediálních obsahů. (Čuřík, 2012 str. 11)

U online žurnalistiky se stírá rozdíl mezi producentem a konzumentem, kdy si sám uživatel jakožto čtenář, posluchač nebo divák vybírá, jaké konkrétní sdělení a informace bude sledovat. Webové stránky se rovněž vyznačují velkou mírou interaktivity a příjemci tak mohou zasahovat do publikovaného článku nebo se na něm dokonce podílet.²⁸ (Bednář, 2011 str. 154) K pozitivním změnám, které se pojí s rozvojem online žurnalistické profese, patří širší a rychlejší přístup k novým informacím, které díky internetu a digitalizaci novináři mají. Mohou tak v reálném čase získat informace nejen z tuzemska, ale také ze zahraničního zpravodajství z celého světa. Sdělení mohou navíc rychleji zpracovat a roz distribuovat mezi veřejnost za pomoci internetové platformy konkrétního média, kam novinář přispívá. (Jirák a Köpplová, 2009 str. 177)

4.3. Současný stav české žurnalistiky a postavení novinářů

Novináři se v současné době potýkají s velmi nestabilním postavením na mediálním trhu. Situace přetrvává už od přelomu tisíciletí, kdy se žurnalisté postupně stávali součástí politické a ekonomické, zejména marketingové komunikace. (Jirák a Köpplová, 2009 str. 178) Zpráva z monitoringu mediální plurality evropských zemí Media Plurality Monitor, která se zpracovává pro Evropskou komisi, ukazuje, že velké mediální domy v České republice vykazují vysokou úroveň tržní plurality. Komerční vliv a vliv vlastníka na mediální obsah dosahuje rizikových hodnot. (Vojtěchovská, 2020)

S ovlivňováním médií potažmo novinářů bývá spojován podnikatel a politik Andrej Babiš, který v roce 2013 koupil mediální dům Mafra.²⁹ Ve stejném roce se stal také poslancem, v následujícím roce ministrem financí a v roce 2017 premiérem. Přestože nejprve tvrdil, že jakožto vlastník mediálního domu a zároveň politik, nebude novináře titulů Mafra

²⁸ Online novináři se potýkají také se změnou v podobě zapojování příjemců mediálních obsahů a proměnu jejich uživatelských zvyklostí. Uživatelé aktivně komentují sdělení a někteří dokonce navazují na názory ve svých vlastních výstupech na vlastních platformách typu blog. Novinář se tak v online prostředí poprvé setkává s přímou zpětnou vazbou, se kterou má možnost dle svého uvážení libovolně nakládat při tvorbě dalších textů. (Bednář, 2011 stránky 154-158).

²⁹ Mediální dům Mafra vydává deník Mladá fronta Dnes a Lidové noviny. Provozuje také internetové zpravodajské servery lidovky.cz a iDNES.cz.

nijak ovlivňovat, v průběhu let se objevilo několik tvrzení zaměstnanců, kteří potvrdili opak.³⁰ (Havlová, 2013) Ohrozil tak demokratickou roli profesionální ideologie médií a novinářů. Jsou to však právě novináři, kteří na sebe berou poslání hlídacích psů demokracie a objektivně informují velkou masu lidí o dění ve společnosti. Jejich činnosti je nenahraditelná a zastupují veřejnost v dohledu na výkon státní moci. (Neumann, 2019 stránky 7-14)

V reakci na vlastnictví jednoho z největších mediálních domů v Česku politikem, opustilo několik novinářů redakce a začali pracovat na svých vlastních projektech.³¹ I další velké vydavatelské domy v České republice jako například Czech New Center nebo Vltava Labe Press vlastní podnikatelé, kteří tím tak podporují svůj vlastní byznys.

Koncentrace velkých českých mediálních domů do rukou vlivných podnikatelů se považuje za stále zhoršující se trend ve vývoji českých médií. S obavou ovlivňování obsahů vlastníky, se snižuje důvěra v média i důvěra v samotné novináře.³² (Neumann, 2019 str. 7) Šéf Ústavu nezávislé žurnalistiky Ondřej Neumann uvedl, že o nedůvěru veřejnosti v novinářskou práci se zasadili také významní čeští politici, kteří dlouhodobě snižují profesionalitu a objektivitu jejich práce a obviňují je z vytváření kampaní na jejich osoby nebo z korupcí.³³ (Hason, 2019) Na mediálním trhu však chybí profesní organizace, která by chránila zájmy žurnalistů, bojovala proti ovlivňování redaktorů oligarchy a pomáhala veřejnosti rozlišit mezi kvalitními a profesionálními novináři od lidí, kteří jsou pouze přispěvateli a své názory rozšiřují prostřednictvím internetu a sociálních sítí. (Neumann, 2019 str. 7)

Kromě vlivu vlastníka na mediální domy, je na práci novináře vyvíjen stále větší tlak na inzerci a komerční obsah v médiích, který je primárním zdrojem financování soukromých médií. (Vojtěchovská, 2020) Podnikatelská sféra neustálým nátlakem na obsah médií, kde

³⁰ V roce 2017 byly zveřejněny nahrávky, na kterých se Andrej Babiš domlouvá s redaktorem na zveřejnění kompromitujících článků na tehdejší ministry strany ČSSD. Kauza nejen poškodila dobré jméno nejčtenějších deníků v České republice, ale také zklamala novináře vydavatelství Mafra, kteří svoji práci dělali zodpovědně a s čistým svědomím. Rovněž zapříčinila odchod několika novinářů z vydavatelství. (Tópek, 2017) Babišova angažovanost v médiích měla podle Hájka (2015) už od začátku jasnou vizi a záměr v podobě podpory jeho politické činnosti a jeho hnutí.

³¹ Vytvořené projekty vždy tvořily protipól situace ve zpravodajských redakcích deníků spadajících pod vydavatelství Mafra a novináři si zakládali na hodnotách kvalitní, nezávislé a pomalé žurnalistiky. Problémem je však financování nových médií a kvalitní zázemí, jaké mají velké mediální domy. (Hájek, 2015)

³² Veřejnost vnímá žurnalisty jako jakési figurky, které plní přání vlivných jedinců a nebere v potaz zájmy „obyčejných“ lidí. (Neumann, 2019 str. 7)

³³ Tento trend má za následky snižování kvality novinářské práce a stagnaci samotných novinářů. (Neumann, 2019 str. 7)

inzerují, ohrožuje jejich nezávislost. (Neumann, 2019 str. 15) Před vstupem online médií na trh byly redakce tištěných novin a časopisů financovány z prodejů výtisků a také inzerce. Nástup internetu však ukázal, že dosavadní businessový model není dlouhodobě udržitelný. Čtenáři si zvykli na bezplatný zpravodajský servis a prodej tištěných novin a časopisů se rapidně snižoval a s ním i související příjem. I dnes vnímají lidé zprávy na internetu jako zdroj, který je všeobecně k dispozici. (Hasoň, 2019) Inzerenti tak přestali do tištěných titulů investovat v takové míře, a proto se management mediálních podniků snaží udržet cirkulaci svých produktů navyšováním množství předplatného.

Bez dostatečných finančních zdrojů ale nejsou tištěná média schopna růst, často chybí finance na mzdy kvalitních novinářů a tyto faktory vedou v některých případech i k zániku tištěných verzí a zachování pouze online portálu.³⁴ (Picard, 2008) Jednou z možností, jak snížit přílišnou závislost médií na komerčních a politických zdrojích, je zavedení předplatného, čímž by se rozvinul obchodní model. Přestože se předpokládalo, že ochota veřejnosti platit za zpravodajský online servis bude nízká a zavádění placených modelů bude obtížné, nejnavštěvovanější české online zpravodajské portály začaly postupně zavádět placené sekce.³⁵ Placený online obsah pomáhá médiím vyrovnávat klesající výnos z prodeje tištěných vydání a nižší investice inzerentů do tištěných titulů. (Vojtěchovská, 2020)

³⁴ Taková situace se v posledních letech děje zejména na trhu zájmově zaměřených časopisů (Picard, 2008).

³⁵ Weby jako iDnes.cz, Blesk.cz nebo regionální Deník.cz nabízí exkluzivní premium obsah, který je dostupný jen předplatitelům. Deník N zase umožňuje čtenářům přečíst si jen část textu, a pokud jej chtějí dočíst, musí si zaplatit předplatné. V tomto případě se jedná o takzvaný paywell. (Jetmar, 2020)

II. Metodologická část

5. Vymezení metodologického postupu práce

V následujících podkapitolách bude vytyčen cíl práce a hlavní a vedlejší výzkumné otázky. Představena bude také základní výzkumná metoda, která bude využita pro výzkumnou část práce a bude sloužit k získání odpovědí na výzkumné otázky a naplnění cíle práce.

5.1. Cíle práce

Hlavním cílem této práce je zjistit, jak jsou současné ženy novinářky schopné sladit pracovní život s osobním životem. Dílčím cílem pak bude odhalit, jak velký vliv má tato profese na rodinný a osobní život a s jakými překážkami se ženy novinářky v procesu harmonizace potýkají.

Pro dosažení hlavního a vedlejšího cíle práce bude proveden kvalitativní výzkum metodou polostrukturovaných rozhovorů, která umožňuje získat detailní pohled na zkoumanou problematiku. Respondentky výzkumu budou novinářky, které působí v českých médiích.

5.2. Výzkumné otázky

Za účelem naplnění hlavního cíle práce je stanovena tato výzkumná otázka:

HVO1: Jak vnímají vybrané novinářky svou profesi ve vztahu k soukromému životu?

Aby bylo dosaženo komplexnějšího pohledu na celou zkoumanou problematiku, jsou stanoveny tři vedlejší výzkumné otázky:

VVO1: Jaký vliv má rodičovství novinářek na jejich kariéru?

VVO2: Jaké kroky podnikají novinářky k tomu, aby se jim podařilo úspěšně sladit pracovní a osobní život?

VVO3: Jaký vliv má časová náročnost profese na volný čas novinářek?

5.3. Kvalitativní výzkum

Vzhledem k charakteru výzkumného cíle se ukázalo jako nejvhodnější zvolit kvalitativní výzkum, *který se zaměřuje na hledání příčin, motivů a postojů k danému tématu nebo k určitému jednání.* (Novotná, 2019 stránky 260-261) Existuje mnoho definic kvalitativního výzkumu od autorů, kteří se zabývají metodologií vědy. Každý z nich výzkum modifikuje dle ohledu na svůj specifický vědní obor. Hendl (2008 str. 50) definuje kvalitativní výzkum jako *proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*

Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je porozumění jednání lidí, rozkrytí asociací a objasnění chování jedinců v určitých situacích. (Tahal, 2017 str. 31) Snaží se objasnit, jak lidé chápou to, co se v určitých situacích děje, a jakým způsobem reagují a jednají. Podstatou kvalitativního výzkumu je také porozumění jednání aktérů i sociálním strukturám, ve kterých se konání uskutečňuje. Zjišťuje, co jedinci dělají, z jakého důvodu, jak činům rozumějí a jak je prožívají. (Novotná, 2019 str. 261) Kvalitativní výzkum probíhá v přirozeném prostředí a zkoumají se jevy, které aktéři prožívají v kontextu svého každodenního, běžného života a v přirozených podmínkách. (Sedláková, 2014 str. 48) Výzkumný vzorek je zpravidla velmi malý, ale získáváno je velké množství dat. (Lužný, 2013 str. 59)

Před zahájením kvalitativního výzkumu si výzkumník stanovuje téma, výzkumný problém a také základní výzkumné otázky, na které chce za pomoci výzkumu odpovědět.³⁶ Následuje samotné šetření, sbírání a shromažďování dat, ze kterých se výzkumník snaží rozklíčovat určité významy a pochopit aktuální dění. Ze sesbíraných dat a poznatků, které badatel během šetření vyzoroval, si vytváří podrobný popis, který bude následně interpretovat. (Hendl, 2008 stránky 47-53)

Postup práce se získanými daty ve kvalitativním výzkumu záleží čistě na badateli. Poznatky může zpracovávat průběžně nebo až po sesbírání všech požadovaných dat. Získaná data výzkumník cíleně opakovaně prochází, pročítá, třídí je do jednotlivých kategorií, aby odhalil skryté významy ve sděleních a formuloval je do nových poznatků. U kvalitativního

³⁶ Vzhledem k faktu, že je kvalitativní výzkum pružný, mohou se výzkumné otázky v průběhu šetření upravovat nebo doplňovat. (Hendl, 2008 str. 48)

výzkumu pracuje badatel s měkkými daty v podobě slovních výpovědí, zápisů z pozorování nebo vyobrazení.³⁷ Ta jsou často citlivá a pro respondenta osobní. (Sedláková, 2014 stránky 395-400)

Data se zpracovávají prostřednictvím analýzy a následné interpretace. Během analýzy si výzkumník všechna získaná data roztrídí a kategorizuje do skupin pro větší přehlednost. Následuje interpretace, kdy se badatel snaží data induktivně analyzovat, rekonstruovat a objasnit jejich smysl s ohledem na kontext jejich vzniku nebo osobnosti, která o datech informovala. (Hendl, 2008 str. 50) Výzkumník zohledňuje subjektivitu, která je u kvalitativního výzkumu žádaná. (Lužný, 2013 str. 59)

Součástí výsledné zpráva o kvalitativním výzkumu je popis o místě, kde se výzkum uskutečnil, jeho časová náročnost a také rozsáhlé citace z rozhovorů či z poznámek, které si výzkumník dělal v terénu během šetření. (Hendl, 2008 str. 52) Povahou závěrů je popis, vysvětlení a interpretování zjištěných výsledků. (Novotná, 2019 str. 262)

5.3.1. Polostrukturovaný rozhovor

V rámci kvalitativního šetření a získání odpovědí na výzkumné otázky bude jako výzkumná metoda použito dotazování, konkrétně polostrukturované rozhovory. Interview bude probíhat s ženami novinářkami, které pracují v českých médiích. Tato metoda byla vybrána jako nejvhodnější vzhledem ke stanovenému cíli výzkumu, protože badateli umožňuje doptávat se respondentek během průběhu šetření a získat tak detailnější pohled na zkoumanou problematiku.

Polostrukturovaný rozhovor patří mezi nejběžnější techniku kvalitativního výzkumu. Badatelé jej při šetřeních využívají zejména pro jeho flexibilitu, dostupnost a pochopitelnost. Pro získání velkého množství informací o specifickém vzorku je polostrukturovaný rozhovor často nejefektivnější a velmi výhodný prostředek. (Misovič, 2019 str. 80)

Interview s respondentem předchází příprava ze strany výzkumníka. Ten si nachystá strukturu v podobě rámcově tematické osnovy rozhovoru nebo jasně formulovaných a přesně seřazených otázek podle povahy výzkumného problému či praxe v určitém oboru.³⁸ (Novotná,

³⁷ Může se však jednat také o fotografie, audio a video záznamy, osobní poznámky, dokumenty, zkratka vše, co přibližuje zkoumaný fenomén (Sedláková, 2014 str. 396)

³⁸ Osnova je pro výzkumníka druhem nápovědy, díky které dodržuje u všech rozhovorů podobnou strukturu a také pomáhá odhadnout časový průběh. Připravené otázky, které jsou součástí osnovy, směřují

2019 str. 323) Osnova zajistí, že se výzkumník nezapomene zeptat na nic z toho, co ho k výzkumu zajímá a co pomůže přinést zajímavé poznatky k výsledkům šetření. Konkrétní pořadí otázek však může badatel v průběhu rozhovoru měnit a pružně reagovat na výpovědi respondenta.³⁹ Během interview rovněž může dojít k otázkám, které si výzkumník předem nepřipravil, ale přinesou do výzkumu zajímavé poznatky. Obvykle se však badatel snaží projít všechny otázky, které si připraví, aby dodržel stejnou strukturu u všech zúčastněných respondentů. (Novotná, 2019 str. 323) Polostrukturovaný rozhovor přináší také výhodu ve formě doptávání. Badatel má možnost stále pokládat otázky, pokud dotazovanému přesně neporozumí a nedostane odpověď, která je důležitá pro zodpovězení výzkumných otázek nebo k objasnění určitého fenoménu. (Hendl, 2017 str. 84)

Celý rozhovor je pro usnadnění analýzy a interpretace vhodné nahrávat, případně si dělat písemné poznámky k zachycení klíčových dat – času, kdy byla stěžejní informace sdělena, což usnadní vyhledávání při přepisu, a případně odpovědi, ke kterým se chce výzkumník v průběhu rozhovoru ještě vrátit. (Sedláková, 2014 stránky 221-224) Následujícím krokem po pořízení rozhovoru je jeho přepis, což je časově velmi náročný proces. Transkripce mluveného slova do písemné podoby však značně usnadňuje vyhodnocení a umožňuje badateli se v informacích lépe vyznat a zorientovat. V písemné podobě je navíc možné zvýrazňovat důležité pasáže, které objasňují zkoumaný fenomén a přinášejí zajímavé poznatky. (Hendl, 2008 str. 208) Výzkumník může vynechat nerelevantní pasáže a provést pouze výpis nejdůležitějších faktů z rozhovoru pro finální výsledek výzkumu. (Sedláková, 2014 str. 234)

Technika, kterou mohou být kvalitativní data z polostrukturovaných rozhovorů analyzována, je otevřené kódování, což je postup, kdy se získaná data rozdělí do jednotlivých segmentů a každému se přiřadí obecné kódy. Ty umožňují identifikovat relevantní jevy a ukázat, o čem zjištěná data vypovídají. Kódování je možné provést dvěma způsoby – induktivně nebo deduktivně. Společně s kódováním vede výzkumník i kódovací knihu, do které se zapisují stanovené kódy společně s jejich definicí. Z kódů se následně tvoří kategorie

systematicky a za pomoci detailních výpovědí od respondentů k identifikaci výzkumných témat. (Misovič, 2019 str. 80)

³⁹ Pokud se respondent hned na začátku vyprávění dostane k tematickému okruhu, který má výzkumník ve své osnově až na konci, doporučuje se nechat rozhovor plynout, navázat na výpověď dotazovaného, volně přejít k dalšímu okruhu a následně se vrátit k nezodpovězeným otázkám. Respondent má tak dostatečný prostor pro vyjádření a vlastní formulaci. Takový typ rozhovoru je navíc pro dotazovaného přirozenější. (Novotná, 2019 str. 323)

jevů, které spolu souvisí, třídí se do jednotlivých skupin a podskupin, ve kterých se výzkumník snaží najít vztahy, společné znaky a rozdíly či vzorce a sktruktury. (Novotná, 2019 stránky 430-435)

5.4. Představení a charakteristika vlastního výzkumu

Tato kapitola bude věnovaná představení a charakteristice analytické části práce. Pro výzkum byla jako nejvhodnější zvolena metoda kvalitativního šetření, jako konkrétní technika pak polostrukturované interview s devíti respondentkami. Zvolená metoda umožnila získat detailnější a komplexnější pohled na zkoumanou problematiku. Zároveň pomohla k lepšímu pochopení tématu vzhledem k možnosti doptávání. Zvolená metoda také zajistila relevantnost odpovědí na stanovení výzkumné otázky.

5.4.1. Výzkumný soubor a rekrutace účastnic výzkumu

Výzkumným vzorkem této diplomové práce jsou ženy novinářky pracující v českých médiích. Při výběru konkrétních novinářek jsem kladla důraz na pestrost výzkumného souboru, aby zahrnoval ženy různých věkových kategorií, které pracují v odlišných typech médií (tisk, rozhlas, televize, internet) a jsou na rozdílných pozicích. Zároveň bylo mým cílem zahrnout do souboru respondentky, které jsou bezdětné, a také ženy, které již mají děti různého věku, abych mohla srovnávat jejich názory a představy.

Oslovení účastnic kvalitativního výzkumu probíhalo ve většině případu prostřednictvím e-mailu a ve dvou případech zprávou přes sociální síť Facebook. Respondentkám jsem představila výzkumné téma diplomové práce a uvedla podtémata výzkumu. Zároveň jsem respondentkám pro realizaci rozhovoru vždy navrhla osobní nebo online setkání přes videohovor.

5.4.2. Respondentky

Pro výzkum vlivu novinářské profese na osobní život a volný čas bylo primární zajistit pestrý výzkumný vzorek. Z 15 oslovených novinářek odpovědělo 9 z nich kladně a podařilo se s nimi uskutečnit rozhovory. Informantky jsou novinářky z různých typů médií, které pracují na různorodých pozicích. Podařilo se tak dodržet stanovené předpoklady pro složení výzkumného souboru. Jednotlivé respondentky jsou níže v krátkosti představeny. Vzhledem

k tomu, že některé informantky si přály zůstat v anonymitě, rozhodla jsem se částečně anonymizovat všechny zúčastněné respondentky a uvést jen jejich křestní jména, s čímž všechny novinářky souhlasily.

Respondentka 1 - Lenka

Lenka působí v českých médiích přes 20 let. Začínala v Lidových novinách v magazínu Pátek a poté prošla řadou redakcí. Byla dlouholetou redaktorkou časopisu Týden, poté na volné noze přispívala do různých časopisů. Aktuálně je kmenovou redaktorkou Deníku N a věnuje se především publicistickým rozhovorům s osobnostmi napříč profesemi, ale nejvíce ji baví a zajímá věda. Lenka je maminkou dvou dětí.

Respondentka 2 - Lýdie

Lýdie pracuje v redakci regionálního média, které má čtyři různé mutace a pokrývá celý Olomoucký kraj. Dříve během studia nárazově přispívala do různých online medií, dlouho byla členkou redakce studentského časopisu a zapojovala se také do PR aktivit pro různé neziskové spolky.

Respondentka 3 - Klára

Klára je už osm let součástí zpravodajské redakce České televize. Začínala v redakci plánování a analýz, poté byla součástí redakce denního zpravodajství. Pracovala také jako vstupářka a aktuálně je na pozici moderátorky zpravodajských pořadů na stanici ČT24.

Respondentka 4 - Eva

Eva začínala ještě jako studentka v Československém rozhlasu jako produkční Studia 7. Po škole nastoupila v Českém rozhlasu do zpravodajské redakce a její další kroky vedly do sportovní redakce, kde byla čtyři roky. Poté více než deset let působila v Motožurnálu. Aktuálně pracuje ve vědecké redakci na stanici Český rozhlas Plus. Eva má dospělou dceru.

Respondentka 5 - Jana

Jana se pohybuje v médiích už skoro dvacet pět let a z toho sedmnáct let pracovala v regionální redakci MF Dnes v Brně. V září 2018 pak posílila řady redaktorů Deníku N.

Zaměřuje se na investigativní kauzy a reportáže, regionální zpravodajství a reportáže o sociální problematice. Za svoji práci obdržela dvě Novinářské ceny – v roce 2016 za regionální žurnalistiku, v roce 2020 za nejlepší reportáž. Jana má čtyři děti.

Respondentka 6 – Andrea

Andrea je součástí vědecké redakce Českého rozhlasu Plus a zajímá se hlavně o témata z oblasti medicíny. S rozhlasem začala spolupracovat už při studiích a než odešla na mateřskou dovolenou, tak byla redaktorkou Domácí redakce Radiožurnálu. Po mateřské pracovala několik let na volné noze. Od roku 2016 je opět součástí Českého rozhlasu. Andrea má dvě děti.

Respondentka 7 - Anna

Anna začala již při studiu na vysoké škole pracovat v České televizi. Nejprve se jednalo pouze o krátkodobou stáž. Nakonec se v redakci uvolnilo místo a vzali ji na stálo. Aktuálně pracuje na pozici regionální reportérky a pokrývá zpravodajství v celém Olomouckém kraji.

Respondentka 8 - Iva

Iva již při studiích pracovala jako moderátorka a lektorka pořadu A Phrase a day, který vysílala České televize. Poté spolupracovala s Českým rozhlasem a následně nastoupila do zahraniční redakce televize Z1. Dále působila v Týdnu a následně ze zahraničí psala jako publicistka na volné noze pro různé tituly. Po návratu psala pro ženské lifestyle tituly vydavatelství Vltava Labe Media. Aktuálně pracuje jako redaktorka v Českém rozhlasu a věnuje se sociálním tématům. Iva má tři děti.

Respondentka 9 - Simona

Simona pracuje jako moderátorka relace počasí na televizní stanici Nova. Začínala jako stážistka na tn.cz, kde se věnovala zpravodajství i publicistice. Poté byla tři roky reportérkou Televizních novin. V roce 2021 dostala nabídku na pozici moderátorky počasí, na které zůstala až do dnes. Je nastávající maminkou a od června se chystá na mateřskou dovolenou.

5.4.3. Průběh kvalitativního šetření

Sběr dat probíhal v období od 11. 3. do 6. 4. metodou polostrukturovaných rozhovorů. Polovina rozhovorů proběhla v rámci osobního setkání a druhá polovina online přes platformu Google Meet. Forma online rozhovoru byla zvolena u novinářek, které pracují v jiném městě, případně preferovaly tuto variantu vzhledem k úspoře času. Osobní rozhovory probíhaly v kavárnách nebo v redakci daného média. Nejkratší rozhovor trval 32 minut a nejdelší 1 hodinu a 37 minut. Rozdílnost v délce rozhovoru způsobila zejména sdílnost jednotlivých respondentek a také zainteresovanost do zkoumané problematiky. Některé novinářky odpovídaly na otázky velice stručně a bylo potřeba pokládat jim další doplňující dotazy. Zároveň se často stávalo, že některé účastnice odpovídaly v rozhovoru ze široka, sklouzávaly k jiným tématům a bylo potřeba se více doptávat, abych získala odpovědi, které jsou stěžejní pro zkoumanou oblast.

V rámci přípravy kvalitativního výzkumu byla vytvořena základní struktura scénáře rozhovoru. Pokládání otázek bylo spíše širokého a otevřeného typu: „*Co vás na práci v médiích nejvíce naplňuje?*“ Připravené byly také dílčí podotázky, které byly rozděleny do šesti okruhů (pracovní dráha, rodinný život, partnerské a přátelské vztahy, volný čas a koníčky, péče o domácnost, závěrečné otázky), z nichž každý obsahoval rozdílný počet otázek, protože jednotlivá témata jsou různě široká.

Před samotným začátkem rozhovoru byly všechny respondentky upozorněny na jeho nahrávání a vyslovily souhlas. Zároveň byly novinářky srozuměny s možným přeskočením otázky, pokud by jim nebylo příjemné odpovědět. Vzhledem k povaze tématu, kde se valná většina otázek týkala citlivých témat jako je rodina nebo vztahy, byla velká pravděpodobnost, že může k takové situaci dojít. Představení novinářek proběhlo v rámci úvodních otázek, které se věnovaly pracovní dráze. Rozhovory dále plynuly zcela přirozeně a jednotlivé dílčí otázky navazovaly na výpovědi respondentek. Přestože některé respondentky nejprve vyslovily obavy, že možná nebudou mít k tématu přínosné informace, všechny výpovědi byly hodnotné a pomohly objasnit zkoumanou problematiku. Rozhovory se nesly v příjemné atmosféře a prostřednictvím doplňujících otázek se podařilo získat pro výzkum zajímavá zjištění.

5.4.4. Sběr a vyhodnocení dat

Po získání dat z polostrukturovaných rozhovorů byla provedena transkripce nahraných výpovědí respondentek. Rozhovory byly nejprve doslovně přepsány do textové podoby a následně zakódovány dle zakotvené teorie. Nejprve jsem provedla tematickou analýzu dat a hledala jsem důležité koncepty. Jednotlivým výrokům jsem přiřadila obecné kódy, které se podařilo roztrždit do 84 kategorií. Z těchto kódů jsem následně tvořila kategorie jevů, které spolu navzájem souvisí a třídila je do menších skupin. Z jednotlivých skupin nakonec vznikly hlavní zastřešující kategorie, které objasňují zkoumanou problematiku a určují strukturu závěrečné zprávy, která je součástí analytické části práce. Na základě interpretace dat se podařilo identifikovat vlivy novinářské profese na rodinný a osobní život českých novinářek. Zároveň výzkum pomohl objasnit možnosti sladování profesního a osobního život v novinářské profesi a ukázal, s jakými překážkami se novinářky v procesu skloubení potýkají.

V příloze práce jsou uvedeny scénáře rozhovoru, které se mezi sebou liší pouze v otázkách týkajících se rodinného života. Novinářkám, které děti mají, byly pokládány otázky na harmonizaci profesního a rodinného života. U bezdětných novinářek byly otázky specifikovány na možnosti vykonávání profese na aktuální pozici po založení rodiny. Součástí přílohy jsou také přepisy rozhovorů.

5.4.5. Omezení výzkumu

Kvalitativní výzkum přináší sám o sobě řadu omezení, přičemž jedním z nich je nemožnost výsledky zobecňovat, případně generalizovat na celou populaci. Vzhledem k charakteru a zvolenému cíli výzkumu, kterým je zejména osvětlit vliv novinářské profese na osobní život českých novinářek, dále také objasnit metody harmonizace nebo případné překážky, se kterými se ženy potýkají, čili porozumět situaci, a nikoliv přinést generalizující výsledky, není nemožnost zobecňovat pro výzkum nijak restriktivní.

Dalším z omezení může být fakt, že cílem bylo zapojit do výzkumu respondentky, které už mají rodiny, ale také novinářky, které jsou zatím bezdětné. U novinářek, které zatím nemají děti, byly otázky na budoucí rodinný život sestaveny tak, aby se zamyslely nad tím, zda by aktuální pracovní nasazení mohlo být stejné i v případě, že by děti měly. V některých případech bylo velice těžké dávat respondentkám doplňující otázky, protože bylo patrné, že

jim tato oblast není příjemná a jedná se pro ně o citlivé téma. Z toho důvodu se možná nepodařilo získat detailní pohled na zkoumanou problematiku od bezdětných novinářek.

Omezením výzkumu je také složení zkoumaného vzorku. Ač bylo cílem mít výzkumný soubor co nejpestřejší, nepodařilo se do něj zahrnout novinářky samoživitelky. Ačkoliv jsem získala od respondentek kontakt na novinářku, která sama pečuje o své dvě děti, zároveň jsem se dozvěděla, že neposkytuje rozhovory do studentských prací. Absenci novinářek samoživitelek bych však neoznačila jako omezující, ale jejich výpovědi mohly do zkoumaného jevu přispět dalšími zajímavými zjištěními.

Poslední omezení vidím ve své roli studentky, která může během rozhovoru působit neprofesionálně. Souvisí s tím také nedostatečné zkušenosti s vedením výzkumných rozhovorů, kdy bylo složité pokládat doplňující otázky v případě citlivých témat, která byly součástí rozhovoru. Přestože jsem se snažila doptávat respondentek do hloubky zkoumané problematiky, když jsem z tónu hlasu nebo charakteru výpovědi vycítila, že jim oblast není příjemná, raději jsem otevřela navazující oblast.

III. Analytická část

Třetí část diplomové práce se věnuje vyhodnocení hlavních témat, která vyplynula z kvalitativního šetření. Témata jsou rozdělena do devíti kratších okruhů a jejich pod okruhů, která rozebírají jednotlivé zjištěné jevy související se sladováním pracovního a osobního života českých novinářek. Věnují se také překážkám, kterým čelí ženy novinářky ve své profesi. Výpovědi, které vychází z polostrukturovaných rozhovorů, jsou doplněny o poznatky z odborných zdrojů.

6. Vyhodnocení kvalitativního šetření

Z realizovaných rozhovorů s novinářkami vyšlo najevo hned několik zjištění, která více či méně ovlivňují jejich osobní život a volný čas. Novinářky skloňovaly faktory jako časová náročnost, nestálá pracovní doba, vysoké pracovní tempo, stres, nízké finanční ohodnocení, ale také obliba řemesla, radost z odvedené práce, uznání od kolegů i lidí mimo profesi a množství zkušeností a nových poznatků, které jim práce v médiích neustále přináší.

Velmi se lišilo, do jaké míry mají jednotlivé faktory vliv a jak s nimi novinářky nakládají. Rozdíly jsou patrné u novinářek s dětmi a bezdětných, ale také hraje roli věk dětí. Zároveň novinářky, které už mají starší děti, často vzpomínaly, do jakých situací se dostávaly, když byly děti mladší, a jak je řešily. Přestože bezdětné novinářky nemohly přispět svými zkušenostmi spojenými s péčí o děti, připojovaly jiné poznatky, které se týkají vlivu profese na jejich osobní život a volný čas. Zároveň se během rozhovoru často porovnávaly se svými kolegyněmi s dětmi a zmiňovaly rozdílné přístupy.

V následujících podkapitolách jednotlivé jevy, názory, pohledy a odlišnosti rozebírám detailněji. Zmiňuji také další oblasti, které vyplynuly z rozhovorů s novinářkami.

6.1. Vliv profese na rodinu a blízké

Bezdětné novinářky nepociťují nijak výrazný vliv své profese na rodinu a čas s ní strávený. Rodinné události se vždy snaží plánovat tak, aby se nepřekrývaly s pracovními povinnostmi a mohly se tak naplno věnovat svým blízkým. Respondentka 2 se jednou setkala se situací, kdy se další členové rodiny rozhodli uspořádat rodinný výlet o víkendu, kdy měla službu. Nijak výrazně ji ale s povinností pracovat o víkendu, který chtěli trávit společně,

nekonfrontovali, a spíše se setkala s pochopením na charakter své práce. Rodiče a blízcí od respondentky 7 rovněž chápou náročnost její práce a respektují, že jejich návštěvu spojuje zároveň s relaxem a odpočinkem. Ani respondentka 3 nevidí specifickou vlivu své profese na rodinu. Společné setkání, rodinné oslavy a další společné aktivity si vždy plánuje hodně dopředu, aby si případně mohla zařídit o víkendu volno. Když čas nevyjde, tak pro to její rodina má pochopení.

Ovšem vliv profese na rodinu potvrdily ve větší či menší míře všechny novinářky, které mají děti. Zejména respondentky, které pracují v redakcích denního zpravodajství, cítí, že s rodinou netráví tolik času, kolik by si přály. *„Když jsem začala chodit do práce, tak dcerce ještě nebyly ani tři roky, což je zrovna období, kdy se děti ještě hodně učí a dělají velké pokroky. Zezačátku mě trošku mrzelo, že jsem u toho nebyla a neměla jsem prostor být s ní, chodit s ní na hřiště a věnovat jí více času. Domů jsem chodila až na večeri, a to už ona šla spát. První období jsem dokonce jezdila domů nočními autobusy a skoro jsem ji neviděla. To mi bylo líto,“* svěřila se respondentka 8 s tím, že kvůli práci velmi často odsouvá rodinu na druhou kolej.

I samotné děti pak vnímají, že s nimi rodiče netráví tolik času, kolik by chtěly. Respondentka 5 nastoupila po rodičovské dovolené zpátky do práce po téměř deseti letech, kdy měla průběžně 4 děti, ale do toho pracovala z domu. Pak začala pravidelně docházet do redakce, kde trávila mnohem více času, než je stanovená pracovní doba 8 hodin. Domů se vracela pozdě a na dětech viděla, že jim chybí čas strávený s matkou, na kterou jsou emocionálně navázány. Citlivé jsou také na delší výjezdy do terénu, které někdy zaberou víc dní. Poté, co začali respondentka 5 i její manžel pracovat z domova, si děti zvykly být stále s rodiči, čímž si mezi sebou budují velmi dobré vztahy, ale odloučení pak snáší o to hůř. *„Někdy se stane, že jedu někam na dva dny na reportáž. To pak děti těžko nesou.“*

Že by kvůli své profesi novinářky přicházely o důležité milníky svých dětí, většina z respondentek nepotvrdila. Spíše se snažily vždy vše naplánovat, případně si vzít z práce volno, aby o milníky svých dětí nepřišly. Na besídky, vystoupení, přijímačky a další činnosti, které jsou pro jejich děti významné, si vždy udělaly a dělají čas.

I přes časové vytížení se oslovené novinářky snaží s dětmi trávit každou volnou chvíli a vyvarovat se věty: *„Já na tebe teď nemám čas.“* Velmi by je totiž mrzelo, pokud by s dětmi během jejich vyrůstání nebyly.

6.1.1. Profese novinářky a partnerské vztahy

Sladování kariéry ženy i muže společně s péčí o domácnost, případně s péčí o děti, a soukromým životem může vést ke vzniku konfliktních situací mezi partnery a rovněž může mít vliv na harmonii vztahu. (Dudová, 2007 str. 70) Většina dotazovaných novinářek byla v partnerském vztahu nebo v manželství, případně během rozhovoru čerpaly z dřívějších zkušeností. Respondentka 5 přiznala, že větší stres, který se pojí se skloubením profese s péčí o děti, zároveň generuje i větší napětí ve vztahu a může dojít i ke konfliktům. Zároveň ale považuje za důležité sehrát se s partnerem a domluvit se na rozdělení o péči a tím předcházet konfliktům a nespokojenosti. *„Když byly děti malé, tak jsem manžela nutila přebalovat děti. Potom z něho vypadlo, že to je věc, kterou nedělá rád, ale naopak ho baví chodit s nimi na procházky s kočárem, což jsem zase nenáviděla já. Takže jsme se domluvili tak, aby to fungovalo a vyhovovalo nám oběma“*

Práce v médiích s sebou přináší nepředvídatelnou pracovní dobu a novinářky v redakcích tráví i více než 48 hodin týdně. (Fapohunda, 2014) Běžná je také pohotovost po pracovní době nebo směny o víkendech a svátcích. (Uhlová, 2019) Radka Dudová (2007) v souvislosti s prací v tzv. nesociálním čase zmiňuje negativní dopady na možnosti sladování s rodinným a také partnerským životem. (Dudová, 2007 str. 38) Velmi tolerantního partnera má aktuálně respondentka 9 a časová náročnost nemá na harmonii vztahu vliv. Dříve, když pracovala jako reportérka a neměla přítele, tak se jí často stávalo, že kvůli nestálé pracovní době musela rušit domluvenou schůzku s mužem dvakrát za sebou. *„Nakonec se urazil a řekl mi, že se určitě vymlouvám. Snažila jsem se mu to vysvětlit, ale bohužel to nepomohlo,“* vysvětlila a dodala, že stejné zkušenosti měli i další kolegové reportéři a reportérky.

Šťěstí na tolerantního manžela má také respondentka 3, jejíž partner chápe i víkendové směny: *„Nám se naše práce velmi dobře časově doplňují. Já občas vysílám o víkendu, manžel zase hraje, takže pro to máme oba pochopení a bereme to tak, že to tak prostě je.“* Zároveň nepocituje, že by na sebe s partnerem neměli dostatek času, jejich práce jdou naopak velmi dobře dohromady a společného času je hodně. Respondentka 2 podotkla, že novinář je nejvíce rozvodové povolání, a pokud je to pravda, hlavní důvod je podle ní časová náročnost profese, kdy partner může být naštvaný, že mu žena novinářka nevěnuje večer tolik času, protože pracuje, dodělává resty nebo píše aktuální zprávu, která musí být hotová co nejrychleji.

Většina informantek uvedla, že je podle nich výhodou mít partnera z médií, protože stejné profesní zaměření vede k většímu vzájemnému porozumění, toleranci a partneri si nevyčítají dlouhou pracovní dobu ani vysoké pracovní nasazení. Zároveň má podle některých respondentek taková skutečnost své plusy i mínusy. Respondentka 4 spatřuje výhodu právě ve vzájemné toleranci: *„Je tam obrovská výhoda v tom, že navzájem chápeme náročnost naší práce. Na druhou stranu jsou věci, které nám komplikují život, třeba práce v soboty, neděle. Když byla dcera mladší, tak to pro nás byl problém. Teď už je velká, takže fungujeme jiným směrem.“* Respondentka 3 vidí výhodu také ve vzájemné zainteresovanosti obou osob do profese a podobných témat, kdy se mohou partneri mezi sebou radit, a oba mají do médií větší vhléd než člověk, který se v tomto prostředí nepohybuje. Stejný názor sdílí také respondentka 1: *„Rozumíme navzájem těm svým světům, a to je pěkný.“*

Z pohledu sladění pracovního a osobního života by podle respondentky 8 hrála velkou roli konkrétní pozice, kterou by její partner zastával. Střídají se totiž ve vyzvedávání a hlídání dětí, a pokud by oba pracovali v redakci denního zpravodajství a měli nestálou pracovní dobu, jen těžko by to šlo skloubit. V případě, že by jeho práce byla editorská, představit si to dokáže. S názorem respondentky 8 se shoduje také pohled na výhody a nevýhody partnera z médií od respondentky 9, podle které je pak těžké najít společný čas, protože jsou oba partneri časově velmi vytiženi. Ona sama má v práci kolegyni reportérku, jejíž partner je kameraman. *„Když spolu dva sdílí domácnost, tak je to lepší, ale pokud jim vyjdou směny jinak, tak se skoro nevidí.“*

6.1.2. Profese novinářky a péče o děti

Všechny novinářky s dětmi se jednoznačně shodovaly v tom, že se ve své kariéře setkaly s obdobím, kdy měla jejich profese vliv na péči o děti. Koordinace práce s rodinným životem pro ně byl oříšek zejména v době, kdy byly děti v mladším věku a potřebovaly vyšší péči a asistenci od svých rodičů.

Respondentka 8 má tři děti, které jsou ve věku, kdy je nutné věnovat jim více pozornosti a času. Pracuje v redakci denního zpravodajství a vzhledem k nepředvídatelné pracovní době a náročnosti práce, se do péče o děti zapojuje výrazným dílem její partner. Pokud by neměl flexibilní pracovní dobu, tak by ona sama profesi nemohla vykonávat. *„Já se snažím fungovat alespoň ráno a odvádím děti do školky a školy, odpolední vyzvedávání má starosti partner.“*

Rodina zároveň jednou týdně využívá chůvu, která děti vyzvedne z institucí a se staršími z nich dělá úkoly. Partneri tak mají během týdne jeden den, kdy mohou zůstat v práci déle.

Když měla respondentka 1 děti v mladším věku, tak rovněž využívala služby chůvy, aby měla více času a prostoru k práci. S hlídáním vypomáhali také prarodiče. V současné době jsou děti ve věku, kdy už zkouší zvládnout odchod ze školy domů, ale na kroužky je potřeba je stále doprovázet. „*S mužem se střídáme, akorát on má práce víc a může si ji míň plánovat, než já,*“ potvrdila důležitost pomoci ze strany partnera respondentka. Jako velkou výhodu brala pomoc ze strany svých rodičů s vyzvedáváním dětí také respondentka 6. Usnadnilo jí to návrat do pracovního procesu a sladování rodinného života.

Oproti tomu respondentka 5 nemohla využít pomoci ze strany svých nebo partnerových rodičů. Koordinaci v péči o děti, doprovod do školy a následné vyzvedávání, případně doprovázení na kroužky tak museli zastat s partnerem sami. Kvůli časové náročnosti si oba partneři snížili úvazky a pracovali pouze na částečný. Kloubení péče a práce pro ně byl velký stres. „*Má to dopady. Sice se kousnete a snažíte se zvládnout i nepříznivé podmínky, ale má to reálné dopady na vaše zdraví,*“ popsala respondentka 5. Čas na práci pro ni pak paradoxně znamenal jistý odpočinek a relax od domácího stresu. Zároveň neměla prostor věnovat se sama sobě, takže práce pro ni představovala část dne, kdy se rozvíjí. Pracovala a dodnes pracuje v tisku, což je pro ni jistou výhodou, protože může využívat možnosti práce z domova. Odpadá tak nutnost docházet do redakce. Práce z domova však ani v dnešní době není pro redakce standardem a někteří nadřízení vyžadují, aby novináři docházeli fyzicky do redakcí. Dnes už jsou děti respondentky 5 starší a dokáží se o sebe víceméně postarat samy. Odpadla tak nutnost vyzvedávání. „*Ale furt vařím. A to taky zabere hodně času.*“

Pokud oba partneři pracují v médiích, tak je péče o děti většinou na ženě, které pak musí podnikat různé kroky, jak obě sféry skloubit. Než nastoupila dcera respondentky 4 do školky tak se již novinářka postupně vracela do pracovního procesu. Dceru ale neměl kdo hlídat, takže ji brala do redakce a na natáčení. „*Kdybych si ji nemohla brát, tak bych to vlastně ani nemohla dělat.*“ V redakci reagovali kolegové na přítomnost dcery pozitivně, a dokonce se na ni těšili. Jednalo se však pouze o krátkodobé řešení, brzy na to nastoupila dcera do školky. V dlouhodobého hlediska není přítomnost dětí v redakcích ideálním řešením. Některé děti jsou hlučné, což může novináře vyrušovat od soustředění se na práci. Zároveň redakce není vhodné prostředí pro děti, pokud v nich není dětský koutek, kde si mohou hrát.

Péče o děti a rodičovství má vliv také na kariérní rozvoj. Tři respondentky uvedly, že kvůli dětem musely částečně obětovat svoji kariéru. Věděly, že se po mateřské dovolené nemohou vrátit na stejnou pozici, na které pracovaly před odchodem, protože by se charakter práce a pracovní doba neslučovala se starostí o děti. Zároveň jsou v České republice velmi špatné podmínky, které by matkám péči ulehčily, na což některé respondentky upozorňovaly. Jedná se zejména o nedostatečné kapacity dětských institucí. Vzhledem k tomu, že tento problém zmiňovalo více respondentek, je tématu věnovaná samostatná podkapitola 6.2.6.

6.1.3. Udržování přátelských vztahů

Při vysoké pracovní vytíženosti a časové náročnosti profese novináře se nabízí otázka, zda mají respondentky prostor i na trávení času s přáteli a udržování pravidelných kontaktů. Vliv profese na udržování přátelských vztahů podle respondentky 7 práce v médiích rozhodně má. Ona sama se během týdenní pohotovosti nesetkává s přáteli, protože ji pracovní nasazení bere tolik energie, že nemá chuť ani náladu jít po směně mezi lidi, ale naopak se straní společnosti. Během pohotovosti musí být stále na příjmu a nemůže si dovolit nezvednout telefon, pokud jí zavolají s mimořádným výjezdem štábu k nečekané události. *„Když bych šla někam s kamarády, tak si nemůžu dát ani skleničku, protože musím být pořád ready, kdyby se něco stalo. Kolegyně šla jednou během pohotovosti do kina a kolega se jí nemohl dovolat, tak povolali mě. To je pro mě odstrašující případ, proto zábavu během týdne pohotovosti raději oželím, nikam nechodím a s přáteli se potkám v týdnu volna.“* Respondentka zároveň dodala, že během týdne pohotovosti si nedělá žádné plány s kamarády, protože je velká pravděpodobnost, že by je musela na poslední chvíli rušit.

Stejnou zkušenost sdílela také respondentka 9, která v minulosti pracovala jako reportérka v komerční televizi. Její pracovní režim byl dva týdny práce a týden volna. Během pracovního týdne měla velmi nestálou pracovní dobu a mnohokrát se jí stalo, že musela kvůli nečekané události v práci zrušit setkání s přáteli. Výhodou jsou podle ní tolerantní přátelé, kteří respektují charakter její práce a chápou, že pokud se stane mimořádná událost, musí jako reportérka vyrazit se štábem na místo a schůzku automaticky zrušit. Aktuálně pracuje respondentka 9 na pozici moderátorky, přičemž má týden práci a týden volno a podle jejích slov si na tento režim zvykly už i její kamarádky a automaticky plánují společná setkání na její volný týden.

Přestože se respondentka 1 vidá se svými přáteli jen velmi zřídka, podle ní nemá profese na společné setkávání zásadní vliv. Její vrstevníci jsou stejně časově vytiženi jako ona, někteří i mnohem víc, což je hlavní důvod, proč se nepotkávají tak často. Zároveň velmi přemýšlí nad tím, komu nebo čemu věnuje svůj volný čas a na jakou aktivitu ho využije, protože si volných chvil váží. Nejmíň prostoru na přátele však měla v dobách, kdy pracovala v reportérském oddělení MF Dnes, kdy měla směny nejen v týdnu, ale také o víkendu: *„To se nedalo nic plánovat, nemohla jsem chodit do kina, do divadla, protože ta začínají v sedm a mně ve stejný čas vrcholila uzávěrka.“*

Novinářky udržují velmi dobré vztahy také s kolegy z redakcí i s novináři z dalších českých médií. Některé mají dokonce bližší přátele v práci, a s těmi tráví společně čas i mimo pracovní prostředí. Podle respondentky 2 je pozitivní, že díky přátelům novinářům ví o všem jako první a témata mohou společně dopodrobna probrat, protože jsou do nich často více zainteresovaní než lidé mimo obor. Přátelé z branže jsou navíc mnohem více chápaví k povinnostem a občasně nutnosti pracovat neplánovaně odkudkoliv a kdykoliv. *„Už se mi párkrát stalo, že jsem měla pohotovost a šla do hospody s notebookem, kde jsem pak psala o požáru. Kamarádi se tomu zasmáli a fotili si mě. Byli shovívaví, ale jsou i tací, kteří by mohli být naštvaní,“* sdílela svoji zkušenost respondentka 2.

Kamarádské vztahy mají vliv na pracovní prostředí a dokážou vytvořit příjemnou atmosféru na pracovišti. V mediální sféře, kde novinář pracuje pod stresem, je tento faktor obzvlášť důležitý. Přátelé člověka povzbudí i v těžkých chvílích, což může zlepšit jeho psychický stav.

6.2. Novinářky jako superhdinky?

Skloubit profesi novinářky s rodinným životem může být pro ženy obtížné. V době, kdy jsou novinářky bezdětné, tak se snaží vybudovat si kariéru a určité postavení mezi českými novináři. S tím se spojuje velké úsilí a také více času stráveného prací. Novinářky s dětmi se zase snaží balancovat mezi časem věnovaným práci a časem s rodinou a dětmi. Jak dokazuje studie od autorů Chaudhary a Kumar (2021), novinářky mají velký problém sladit osobní a rodinný život. Pracují přesčas a práci se věnují taky o víkendech nebo o svátcích, čímž si ukrájí čas pro své blízké. (Chaudhary a Kumar, 2021) Rodinný život je pro ně stejně

důležitý jako profesní život, a tak se snaží zvládat náročnou práci v médiích a stejně dobře se starat i o rodinné příslušníky, což je úkol hodný pro superhrdiny. (Bartošová, 2022 str. 178)

S různými úskalími se ženy novinářky musí vypořádat už v době, než se rozhodnou založit si rodinu. Ženy novinářky do třiceti let, které v této věkové kategorii převažují muže, řeší dilema, zda pokračovat v budování kariéry nebo kariéru přerušit a založit rodinu s ohledem na biologické hodiny. (Křížková a Dudová a Hašková a Maříková, 2005 str. 64) Po „třicítce“ otěhotněla s prvním dítětem respondentka 1 a sama na sebe použila označení, že byla poměrně stará matka. Kariéru už měla vybudovanou a své postavené v redakci také.

Některé novinářky, které se rozhodnou otěhotnět, se potýkají s problémy s početím v důsledku stresu, který mají v práci. Oslovené novinářky žádné takové osobní zkušenosti nemají. Jedna z respondentek však zmínila, že se s takovými problémy potýkají reportérky, které běžně pracují pod velkým stresem. Zároveň témata, o kterých referují, mají často negativní kontext, což se u citlivých žen může projevit na jejich psychickém zdraví a s ním spojenou celkovou rovnováhou v těle.

Ženy pak řeší otázku skloubení mateřství s profesním životem a hledají cesty, jak se vrátit zpět do pracovního procesu. Počítají také s tím, že péče bude zejména jejich starostí a budou muset obětovat část své profesní kariéry. Téměř všechny respondentky se však domnívají, že aby mohla žena sladit práci s péčí o rodinu, je potřebná pomoc ze strany partnera, který zastane alespoň některé povinnosti.

Oslovené novinářky si uvědomují, že mají mnohem složitější podmínky pro práci, než jejich mužští kolegové, které v budování kariéry neovlivňuje mateřství. Během své profesní dráhy tak v souvislosti s mateřstvím a následnou péčí o děti řeší několik úskalí, se kterými se musí vyrovnat.

6.2.1. Vliv profese na těhotenství

K otázkám týkajících se práce během těhotenství se mohla v rozhovorech vyjádřit jen polovina oslovených novinářek. Respondentky měly vesměs velmi klidný průběh těhotenství a v redakcích byl na ně brán ohled. Práci se jim šéfredaktoři snažili přizpůsobit tak, aby se vyhnuly stresu, nepracovaly na psychicky náročných tématech a nemusely vyjíždět tolik do terénu. Přesto si novinářky vzpomněly i na několik výjimek, kdy pracovaly na náročnějších tématech. „*Uvázla mi v hlavě jedna akce, byl to soud s vrahem, na kterém jsem byla v sedmém*

měsíci těhotenství, protože tam neměli koho jiného poslat. Ale to byla výjimka,“ vzpomínala respondentka 6. Pracovat během těhotenství zvládala naprosto bez problému. Psala do rubriky Dobrá rada, kde měla volnost a práce byla klidnější. V redakci na těhotenství brali ohled, a nakonec odešla na mateřskou šest týdnů před porodem.

Respondentka 1 se zvládala věnovat práci a odvádět kvalitní výkony až téměř do porodu. V těhotenství pracovala v publicistické redakci týdeníku Týden a její hlavní náplní práce byly rozhovory. Předem se domluvila s šéfredaktorem na práci na honorář během mateřské dovolené. Nechtěla přijít o kontakt s profesí a zároveň si ani nedovedla představit, že by se psaní nevěnovala. *„Já jsem psala ještě v porodnici a pár dní po porodu už jsem zase něco dělala.“* Že se dá zvládnout práce v tištěném médiu během těhotenství potvrdila i respondentka 5. Výhodou je práce z domova, možnost spojit se s respondenty online, případně po telefonu. Pracovní tempo je pak volnější. *„Já jsem nepracovala v takovém tempu a vyhýbala jsem se stresu, který je hlavně ve zpravodajství opravdu strašný. Mohla jsem si řídit podle sebe, co budu psát a jak budu psát.“*

Důležitým faktorem je podle respondentky 4 také postavení v redakci. Pokud by otěhotněla hned po nástupu, nejspíš by jí nevycházeli tolik vstříc, jako když už byla etablovaná a velmi úspěšná novinářka. Vybudovala si postavení a samo vedení hledalo kroky k tomu, aby v redakci zůstala co nejdéle, a chápalo individuální požadavky. *„Kdy jsem řekla, že bych zítra potřeboval jít k doktorovi, tak jsem prostě šla. Samozřejmě jsem si pořádkem zodpovědně plnila své povinnosti,*“ přiblížila respondentka 4.

Těhotenství s bezproblémovým průběhem je hlavním faktorem, který výrazně pomáhá zvládnout profesi. Také velmi záleží na konkrétní pozici, na které novinářka pracuje a na podmínkách, které nastaví šéf nebo šéfká. Na komerční televizi Nova, kde jako moderátorka relace počasí pracuje respondentka 9, je dle ní vytvořené skvělé zázemí, a navíc práce moderátorky není fyzicky náročná. Informace do vysílání se připravují v redakcích a samotná moderace počasí je krátký vstup třikrát denně a dle respondentky je tato pozice velmi dobře přizpůsobená těhotným ženám. Ona sama momentálně čeká miminko. Hůře se jí pracovalo během prvního trimestru, kdy byla více unavená a během večerního vysílání na ni únava doléhala nejvíce. *„Večer jsem měla podat největší výkon ze dne a v prvním trimestru jsem byla hrozně unavená. Propleskla jsem se na záchodě, abych se probrala a hecla jsem to.“* Naopak si neumí představit, že by během těhotenství pracovala na pozici reportérky, kde je na

člověka vyvíjený velký tlak, aby neudělal chybu, a je pod velkým stresem. Musí být v terénu v jakémkoliv počasí, dělat ankety a většinou je celý den na nohou. Charakter reportérské práce není vhodný pro těhotné ženy a mohl by mít vliv i na vývoj dítěte.

6.2.2. Postoj nadřízeného k těhotenství a odchodu na mateřskou dovolenou

Některé z oslovených respondentek během rozhovoru také zmínily, jak se k oznámení těhotenství a následnému odchodu na mateřskou dovolenou postavili jejich nadřízení. Jejich reakce byly pozitivní a ani jedna respondentka nezmínila, že by se setkala s nepochopením. Respondentka 9 se při oznamování cítila pod stresem, ale reakce vedení byla bez větších emocí a s nadřízeným se domluvila na odchodu na mateřskou dovolenou a shovívavý byl také k termínu návratu zpět. *„Já plánuji být doma minimálně rok. Mám jisté, že mi budou držet místo, ale ne všude vám garantují stejnou pozici. Tady mi slíbili i to, tak uvidíme,“* zmínila respondentka 9 a dodala, že by se ráda po pauze vrátila na svoji pozici moderátorky počasí.

Respondentka 1 měla v redakci vybudované silné postavení a chod redakce byl dokonce závislý na jejím působení. Její tehdejší šéf byl proto ochotný naslouchat a podle jejího slova jí „neházel klacky pod nohy“. Společně se domluvili na pokračování spolupráce bez pravidelného docházení do redakce. *„On věděl, že ode mě dostane kvalitní práci dál a není závislý na tom, jestli budu přímo v redakci nebo pracovat na dálku. Věděl, že se mu to vyplatí a že budu dál adekvátně pracovat,“* přiblížila domluvu o odchodu na mateřskou dovolenou respondentka 1.

6.2.3. Zapojení zpátky do profese během rodičovské dovolené

Přestože mohou být matky na rodičovské dovolené až čtyři roky, ženy se častou touží vrátit do pracovního procesu i dříve než po třech letech, což je v České republice nejběžnější věková hranice dítěte, kdy začíná chodit do školky. Důvody dřívějšího návratu do pracovního procesu jsou různé, ale mezi nejčastější patří neztratit kontakt s oborem a rozvíjet schopnosti, které získaly před odchodem na mateřskou dovolenou. V posledních letech se také stále častěji mluví o možnostech částečných úvazků pro matky, které jsou ještě na rodičovské. V české společnosti není téma zatím příliš obvyklé. Stále totiž přetrvávají stereotypní představy, že ženy mají pečovat o děti a zůstat s nimi v jejich raném věku doma. Problémem je také nedostatek dětských institucí. (Procházková, 2023)

V oboru žurnalistiky být na mateřské a následně rodičovské dovolené znamená, že se kariéra žen na určité období zastaví. Respondentkám, které mají děti, se ale jejich kariéra spíše zpomalila, protože téměř všechny během této etapy spolupracovaly s redakcemi. Většinou se jednalo o externí spolupráce nebo částečné úvazky. Buď se už před odchodem domluvily s šéfredaktorem na nastavení spolupráce, nebo, pokud přispívaly do různých titulů, tak využívaly sítě kontaktů, kterou si vytvořily během své dosavadní kariéry.

Většina respondentek se shoduje, že jim možnost dále pracovat v omezenějším režimu velmi pomohla udržet se v branži, nepřijít o zručnost a nemít pocit, že situaci sledují jen z dálky. Pouze jedna respondentka zůstala na mateřské celé tři roky. Neměla k dispozici nikoho, kdo by jí dceru hlídal, a charakter práce rozhlasové sportovní zpravodajky jí neumožňoval pracovat pouze z domova. Zároveň společný čas pomohl k vybudování vztahu mezi matkou a dcerou.

Z rozhovorů vyplynulo, že aby se respondentky mohly alespoň částečně zapojit do pracovního procesu, musely se dělit o péči o děti s partnerem nebo dalšími lidmi (prarodiči, chůvami). Jedině tak se jim podařilo práci skloubit. Když není k dispozici nikdo, kdo by pomohl s hlídáním, musí partneři slevit ze svých úvazků. Jak zmiňovala jedna z respondentek, když byli jejich děti ve věku pod deset let, ani jeden z partnerů neměl plný úvazek, protože se péče nedala skloubit.

Jestli se novinářka zapojí zpátky do práce, vychází z charakteru konkrétní novinářské pozice. Snadněji se zapojí píšící novinářka, která může práci vykonávat odkudkoliv, než moderátorka, která je závislá na své přítomnosti ve studiu. V takovém případě jsou možnosti silně omezené, a pokud se chtějí novinářky do práce vrátit dříve, musí hledat cesty, jak zajistit hlídání. Dalším faktorem je vstřícnost šéfredaktorů a nastavení vzájemných očekávání, která se u jednotlivých aktérů mohou lišit.

6.2.4. Znevýhodnění matek v kariérním růstu

Podle Rybové (2019) má rodičovství zásadní vliv na kariéru žen v médiích. Přestože si ženy vybudují určité postavení, po mateřské dovolené se málokdy vrátí na stejnou pozici. Volí spíše řadovou pozici, kde je snadnější skloubení s rodinným životem. (Rybová, 2019) Na rozhodovacích pozicích předních českých médií pak chybí zástupkyně ženského pohlaví,

protože se jedná o pracovní místa, která neumožňují fakticky zvládat péči o děti. (Adamčíková, 2022)

Poznatky z teoretických zdrojů potvrdily také výpovědi respondentek. Novinářky matky z vlastních zkušeností mluvily o tom, že by si nedokázaly představit vrátit se po mateřské dovolené na stejnou pracovní pozici, protože pracovní tempo, nestálá pracovní doba a nutnost pracovat i o víkendu se neshodují s mateřskými povinnostmi. Jednalo se o novinářky, které před odchodem na mateřskou pracovaly v redakcích denního zpravodajství v tištěných nebo rozhlasových médiích. Kromě zmíněných faktorů rovněž hrálo roli povolání partnera nebo manžela, který stejně jako ony pracoval v médiích. Ženy tak přenechaly prostor pro budování kariéry svým mužům. Zároveň ani nezmiňovaly ambice dostat se na vedoucí pozici. Spíše jim vyhovoval charakter práce řadového redaktora.

Znevýhodnění plyne také ze strany šéfredaktorů, kteří často odmítají snahy žen pracovat, protože by museli slevit ze svých nároků. Respondentky mají motivaci vrátit se na stejné pozice, ale na částečné úvazky, což je jim umožněno jen velmi výjimečně. Z úst šéfredaktorů slyší, že to není možné, protože se pak úvazky špatně kombinují.

Zmíněné faktory potvrzují zjištění z dříve publikovaných zdrojů, které poukazují na to, že se ženy po rodičovské dovolené vrací spíše na pozice, kde není takový časový nátlak na rychlost zpracování zpráv a zároveň je zde ohraničená pracovní doba. Důvodem jsou nastavené podmínky, které panují zejména v redakcích denního zpravodajství, které nejsou vhodné pro matky. (Urbániková, 2020)

6.2.5. Práce na volné noze

Výrazně ulehčit sladování rodinného a pracovního života může práce na volné noze. Podle Franks (2013) takový typ práce umožňuje určitou flexibilitu, ale zároveň přináší nejistoty ve formě nepravidelné mzdy. (Franks, 2013 str. 44) V době realizace rozhovorů pracovaly všechny oslovené novinářky v určitém médiu, ale některé z nich měly s prací na volné noze zkušenosti z dřívějších let. Respondentka 8 pracovala několik let na volné noze jako externí redaktorka, přičemž přispívala do různých titulů. V průběhu těchto let byla zároveň třikrát na mateřské dovolené, takže pracovala hlavně z důvodu, aby zůstala v kontaktu s profesí. Flexibilita ani honoráře za práci pro ni nebyly prioritou, protože stále

měla jistotu v rodičovském příspěvku a finanční ohodnocení za napsané články do titulů pro ni bylo spíše přívídělkem.

Dlouhou dobu pracovala na volné noze také respondentka 6. Její manžel byl stejně jako ona redaktor ve zpravodajství a když se měla vrátit po mateřské dovolené na stejnou pozici, tak oba partneři uznali, že by to nešlo skloubit. Zároveň se dětem chtěla věnovat a pečovat o ně, když to v útlém věku potřebovaly. Spolupracovala s různými časopisy, udržovala kontakt s profesí a měla vytvořenou síť kontaktů, přes kterou se jí podařilo získávat různé pracovní nabídky. Zpětně hodnotí rozhodnutí zůstat na volné noze velmi pozitivně. „*Jsem ráda, že jsem v té době, kdy měly děti do těch dvanácti let, nebyla nikde zaměstnaná a měla jsem na ně čas. Teď z toho těžím, máme s dětmi hezké vztahy,*“ popsala respondentka 6 s tím, že podle ní má čas věnovaný dětem velký vliv na budování společného vztahu. Nevýhodu měla práce na volné noze z hlediska finančního. Druhý plat v rodině chyběl, ale honoráře za příspěvky do časopisů alespoň částečně doplňovaly rodinný rozpočet.

Zkušenost s psaním na volné noze má také respondentka 1, která po konci druhé mateřské dovolené začala velmi intenzivně přispívat svými rozhovory asi do deseti různých časopisů. Uživít se jako volná novinářka bylo podle ní náročné a během tohoto období pracovala opravdu hodně. Aby se mohla soustředit na práci, tak jí s hlídáním dětí pomáhali rodiče její i manžela a využívala také chůvu.

Jak vyplývá z výpovědí novinářek, práce na volné noze je jedním z řešení, jak lépe sladit profesní život s péčí o rodinu a děti. Novinářka si může uzpůsobit čas podle sebe a není tolik svázaná deadliny, zejména pokud přispívá do časopisů s týdenní nebo měsíční periodicitou. Respondentky ale potvrzují tvrzení od autorky Franks (2013), a sice nejistotu finančního ohodnocení u práce na volné noze. Za svou práci byly ohodnoceny honoráři, které se nedaly srovnat s běžným platem řadových autorek.

6.2.6. Nedostatek dětských zařízení

Novinářky, které již mají děti, narazily při snaze umístit své dítě do školky na tvrdý střet s realitou. Zjistily, že školek je málo, a navíc je v nich naplněná kapacita, takže je velmi těžké získat v nich místo pro své dítě. Nedostatek dětských zařízení pro ně znamenal hledání jiných cest a alternativ, které jim pomohly s péčí o děti, aby mohli oba dospělí plnohodnotně pracovat. Respondentka 5 si přála mít velkou rodinu, což se jí také splnilo a mají s partnerem

čtyři děti. Zároveň se ale chtěla co nejdříve vrátit do pracovního procesu. S manželem proto hledali instituce, které jim s péčí o děti pomohou. Ve snaze najít vhodnou školku ale zjistili, že v Brně, kde rodina žije a partneři aktuálně pracují, je nemožné dát dítě až do pěti let věku do školky. *„Já jsem si tenkrát fakt naivně myslela, že děti do dvou let do školky dostanete. Když jsem zjistila, že to nejde, tak to byl pro mě první velký náraz. A co teď? Děti přece nemůžete dát do babyboxu.“*

Pro dvě starší děti se nakonec podařilo najít místo v soukromých školách, což jsou ale pro rodinu velké náklady navíc. *„Na školku šla tenkrát většina platu.“* Když byly dvě mladší děti v předškolkovém věku, situace se opakovala, ale měla šťastnější konec. Respondentka 5 si sice nejprve s přihláškou v ruce v zimě a dešti vystála před školkou dlouhou řadu plnou rodičů, kteří rovněž hledali instituce pro své děti, ale nakonec se podařilo najít volná místa.

Přestože byly mladší děti ve školce a starší děti ve škole, bylo stále potřeba děti do institucí dovézt, vyzvednout, odvézt k doktorovi, na zájmový kroužek. *„Pro manžela to znamenalo půl dne taxikářeni, jen aby je všechny rozvezl a dovezl.“* Zároveň ani jeden z partnerů neměl plný úvazek, protože by práce nebyla skloubitelná s péčí o děti, na které byli sami. *„Neměli jsme na pomoc babičky. Tchýně bydlí 200 km v Ostravě a moje matka v té době ještě pracovala. Museli jsme všechno zvládnout ve dvou.“* Stát rodině zároveň neustále kladl překážky zejména nedostatkem institucí a jejich kapacit, které by jim s péčí o děti pomohly.

Čeští ekonomové a sociologové už několik let upozorňují na nedostatek dětských zařízení, jako jsou jesle a školky, kam by žena mohla dítě po dobu své práce dát. Nemusela by řešit hlídání alternativní cestou, ať už pomocí chůvy nebo soukromé instituce, která je velmi finančně nákladná a ukrajuje velkou část z rodinného rozpočtu. (Procházková, 2023)

Na nedostatek zařízení pro děti upozornila v rozhovoru také respondentka 1. Podle ní nechybí jen školky, ale také jesle, které nahradily dětské skupiny. Ona sama využívala v předškolkovém věku děti k hlídání chůvu, a také měla v blízkosti prarodiče, kteří rovněž pomáhali. U svých vrstevnic, které nemají „luxus“ v podobě pomoci od blízkých, vidí, že je pro ně nedostatek institucí velký problém.

Možným řešením by mohlo být zřízení dětských skupin v mediálních organizacích, což by ženám nejen usnadnilo návrat do práce, ale zároveň by se do pracovního procesu mohly vrátit mnohem dříve než po třech letech. Na firemní školku se při nástupu do práce ptala respondentka 8, která má tři děti a využití takového benefitu od zaměstnavatele by pro ni bylo

velmi užitečné. „Přišlo mi absurdní, že veřejnoprávní instituce, která má 1 400 zaměstnanců, nemá firemní školku.“ Později zjistila, že v minulosti byly ze strany vedení proaktivní snahy firemní školku zavést. „Nakonec to ztroskotalo na tom, že odbory řekly, že by to byl benefit, který by zvýhodňoval pouze zaměstnance s malými dětmi a ostatní by z toho nic neměli.“ Ona sama je přesvědčená, že by takové zařízení výrazně ulehčilo život matkám, které nechtějí zůstat celé tři roky s dítětem doma, ale naopak se chtějí vrátit do pracovního procesu dřív. Zároveň by podle ní bylo velkou výhodou, pokud by otevírací doba dětské skupiny byla flexibilní a uzpůsobená pro pozdější odchody z práce.

O tom, že by dětská skupina byla užitečná nejen pro ženy matky, ale také pro otce, je přesvědčená respondentka 5. Společně s dalšími ženami ze spolku Ženy v médiích přišly na to, že na českém mediálním trhu neexistuje žádná redakce, která by disponovala dětskou skupinou. Podle ní toto téma média nepovažují za důležité, a proto se ním nezabývají. „Dneska vy jste v rámci privatizmu a individualismu, tak rodina je vaše věc.“

6.3. Skloubení pozice redaktorky zpravodajství s rolí matky

Novinářská profese je velmi časově náročná práce a hůře se kombinuje s dalšími povinnostmi, které má člověk ve svém životě. Zejména ve zpravodajství dochází ke stále většímu tlaku na pracovní tempo a zvyšují se nároky na kvalitní obsah. Přestože je žurnalistika pro mladé ženy atraktivní povolání, vstupují do médií plné ambicí a počet žen do třiceti let v redakcích dokonce převažuje počet mužů, následně odchází na mateřskou dovolenou a po návratu si většinou vybírají klidnější pozice, protože zpravodajství je velmi těžko skloubitelné s rodinným životem. (Rychlíková, 2023) Tento fakt potvrdila i respondentka 6, která na začátku své kariéry v médiích pracovala v redakci domácí zpravodajství v Českém rozhlasu. Poté otěhotněla a byla s dětmi na mateřské dovolené, při které stále příležitostně vypomáhala redakci a tvořila příspěvky. „Když se blížil konec druhé mateřské, tak jsem si vůbec neuměla představit, že bych se do toho domácího rychlého zpravodajství vrátila, takže jsem dala výpověď a nastoupila jsem do časopisu.“

Respondentka 7, která prozatím nemá děti a aktuálně pracuje v regionální redakci České televize, si rovněž nedokáže představit, že by se po mateřské dovolené vrátila na stejnou pozici. Důležitou roli by podle ní hrála pomoc ze strany partnera a případně prarodičů nebo chůvy. Stejný názor sdílí i respondentka 1, pro kterou je rovněž nepředstavitelné, že by

s dětmi pracovala v redakci denního zpravodajství Mladé fronty DNES, odkud má zkušenosti z období, kdy nebyla matkou: „*Nedovedu si představit, že bych s dětmi dělala denní zpravodajství. Vím, že jsou holky, které to zvládají, ale nevím, jak to dělají. Klobouk dolů.*“ Respondentka 3 uznává, že je péče o děti a pracovní dráha v redakci denního zpravodajství velmi náročná, a obdivuje všechny kolegyně, které to zvládají. Zároveň ale dodává, že se v budoucnu bude snažit najít cesty, jak profesi s rolí matky skloubit.

Jako reportérka denního zpravodajství nastupovala na komerční stanici Nova respondentka 9 a pracovala na této pozici přes tři roky. Přestože si tuto pozici vybrala a věděla, do čeho jde, práce pro ni byla náročná jak psychicky, tak i fyzicky. Poté přešla na pozici moderátorky, na které je spokojenější. Aktuálně se chystá na mateřskou dovolenou a po ní by se ráda vrátila k moderování. Naopak je pro ni nepředstavitelné, že by se vrátila jako matka do denního zpravodajství. Novinářky s dětmi v redakci momentálně žádné nejsou a za dobu pěti let, kdy pracuje v televizi, si pamatuje jen na dvě maminky, které i s dětmi pracovaly jako reportérky. Dle jejích slov je redakce naplněná buď mladými ženami bez dětí nebo muži.

Hlavním důvodem, proč v denním zpravodajství převažují zejména muži, jsou podle novinářek nevyhovující podmínky, které jsou v redakcích nastavené. Pracovní porady bývají podle respondentky 5 většinou ráno, ale také odpoledne kolem čtvrté hodiny, což je doba, kdy je potřeba vyzvednout dítě ze školky. Bez pomoci partnera či jiné blízké osoby je nemožné, aby to žena zvládla. V české společnosti má ale stále stereotypní roli pečovatelky o dítě, takže se předpokládá, že tyto povinnosti zastane.

Ani pozice reportérky není podle respondentky 9 skloubitelná s rolí matky, pokud většinu povinností nezastane partner. Pracovní doba zpravodajské směny je totiž velmi nepředvídatelná zejména ve večerních hodinách. Práce začíná už od ranních hodin, kdy si každý reportér musí před poradou připravit několik témat, kterým se chce věnovat. Po poradě pak začíná maraton tvorby reportáže. Přestože si reportérka naplánuje práci přes den tak, aby mohla skončit okolo čtvrté hodiny, nikdy neví, zda nepřijde něco nečekaného. Respondentka 9 popsal situaci, která nastává velmi často: „*Stane se, že respondent řekne, že nemá čas dopoledne, ale až odpoledne, takže se tvorba reportáže protáhne. Do toho se stane něco náhlého a vy jedete na živý vstup. Takže si ráno malujete, že budete brzo doma a najednou*

končíte o půl deváté večer.“ S nestálou pracovní dobou, která se mnohdy protáhne až do večera, nemá žena bez pomoci partnera možnost zastat rodičovské povinnosti.

6.4. Psychická náročnost profese a její vliv na zdraví

Všechny dotazované novinářky se jednoznačně shodly na tom, že práce v médiích určitých způsobem ovlivňuje jejich psychické zdraví. Respondentka 7 bere jako největší úskalí své práce právě její psychickou náročnost. Stresové situace a nepředvídatelnost, která se pojí s profesí novinářky mají negativní vliv na její psychickou pohodu. Také respondentka 1 sdílela osobní zkušenost, kdy si po psychické stránce sáhla kvůli práci na dno. Tento negativní zážitek ji však motivoval ke změně a uvědomení, že do takové situace se už nechce dostat: *„Byly doby, kdy jsem byla vyčerpaná a chodila jsem s pláčem do práce. Pak jsem si řekla, že už to nikdy nechci zažít, ale chci dělat věci, které mě budou bavit a s lidmi, se kterými se mi bude dobře pracovat. To byla pro mě silná zkušenost a vím, že už toto nechci.“* Podle respondentky 3 je každá práce nějakým způsobem stresová a pokud člověk dělá, co ho baví, a chce se zlepšovat, tak je vždy pod určitým stresem, protože je na něj vyvíjen tlak. *„Mně nepříjde, že by to bylo nějak extrémní, že by to vybočovalo od jiných povolání.“*

Jako psychicky náročnou hodnotí novinářky svou práci nejen kvůli množství stresu, který se s profesí pojí, ale také kvůli tlaku na čas a na výkon, který se od nich očekává. *„V novinářině je velký tlak na výkon hlavně z finančních důvodů, protože v redakcích chybí peníze. Všechno musíte dělat efektivně,“* zmínila během rozhovoru respondentka 5.

Špatný vliv měly na psychiku respondentky 9 negativní zprávy o pandemii covid-19, o které připravovala reportáže, když pracovala před třemi lety jako reportérka denního zpravodajství. Často na sebe přenášela negativní emoce a ona sama potom měla špatnou náladu. Problémy s duševním zdravím se v průběhu covidové pandemie projevovaly u většiny novinářek, které se tématem zabývaly. Některé ženy dokonce trpěly úzkostmi a depresemi. (Tobitt, 2020)

Respondentka 5 vidí rezervy také v nedostatečné podpoře psychického zdraví novinářů ze strany samotných redakcí a nadřízených. Ona sama má pozitivní zkušenost, kdy jim redakce během pandemie covid-19 zařídila terapeuta a mentora, což brala velmi pozitivně nejen ona, ale i ostatní kolegové z redakce. Zároveň hodnotí tuto zkušenost jako výjimečnou a neslyšela, že by jiné redakce něco takového poskytovaly: *„Já jsem neslyšela, že by jinde něco*

takého bylo, podle mě jsme v tomhle hodně napřed.“ Psychoterapeuta však během pandemie poskytovala svým zaměstnancům také komerční televize Nova, což potvrdila respondentka 9. Této možnosti sice ona sama nevyužila, ale zároveň dodala, že jim redakce poskytovala zadarmo hygienické pomůcky, a také zásoby ovoce a vitamínů na podporu imunity. Zvýšená úroveň stresu během pandemie covid-19 se podle průzkumu Mezinárodní federace novinářů podepsala na duševním zdraví u 78 % dotázaných novinářek. (Tobitt, 2020)

Podle Šárky Homfray (2022) je jednou z cest, jak zlepšit well-being zaměstnanců, emocionální a psychická podpora ze strany zaměstnavatele. Ať už založením psychologické poradny přímo v místě zaměstnání nebo poskytnutím terapeuta jako pracovní benefit. Homfray rovněž dodává, že duševní zdraví je stejně důležité jako to fyzické, na což zaměstnavatelé často zapomínají a psychické zdraví svých zaměstnanců opomíjí. (Homfray, 2022)

S duševním zdravím souvisí také zdraví fyzické, které je s psychikou člověka úzce provázané. Některé z oslovených novinářek vnímají, že duševní problémy, které se odvíjí od charakteru práce, mají vliv i na fyzické zdraví, které podle některých z nich není oddělitelné. Respondentka 9 sdílela velmi citlivý příběh, se kterým se nesešla přímo ona, ale ví, že s takovými zdravotními problémy se potýkaly některé televizní reportérky. Jednak se běžně stává, že ženy po nástupu na reportérskou pozici vlivem zvýšeného stresu a nepravidelného stravování velmi výrazně zhubnou, a to i o 10 kilogramů na váze. Její kolegyně, která pracovala jako reportérka, se potýkala s Crohnovou chorobou. Častým problémem, kterým čelí ženy reportérky, je problém s otěhotněním, na čemž má velký podíl právě stres. Podle psycholožky Markéty Rokytové hraje psychika v problémech s početím velkou roli a je jedním z důvodů, proč se ženám nedaří otěhotnět. (Rokytová in Navrátilová, 2015) Sama respondentka 9 se potýkala pouze s poklesem váhy a s tím spojenými ženskými problémy, za což si ale dle svých slov mohla sama.

Že se duševní problémy projevují i navenek, potvrdila respondentka 7, která se vlivem zvýšeného stresu za poslední rok potýká s kožními problémy a zejména akné. Také respondentka 8 zmínila, že se pracovní tempo podepisuje na zdraví. Podle ní je ale také důležité, jak si novinář nastaví tempo práce a jaké si stanoví hranice. *„U nás mají kolegyně v redakci ty hranice pro sebe jasně definované a brání se je posouvat, protože ví, že je to jinak semele,*“ přiblížila respondentka 8 s tím, že takové novinářky jsou vedením a editory pak

brány jako problémové a neochotné. Neochotu obětovat práci všechno vidí hlavně u svých mladších kolegyň. Zároveň je to ale dle jejích slov dobře a učí se od nich, že takto musí k práci přistupovat i ona sama, aby eliminovala všechny negativní vlivy, které jí přemíra práce přináší. *„Profese nám klade nějaké nároky a my pořád máme možnost říct ne. Je to o osobním nastavení.“*

Respondentka 5 vnímá vliv na zdraví jako jedno z rizik novinářské profese. V médiích je podle ní nastavení, které počítá s tím, že novinář dá do svého povolání všechno. *„Vždyť je to přece vaše poslání být tím hlídacím psem demokracie. Vy tomu musíte dát všechno.“* O tom, že jsou novináři v české společnosti bráni jako hlídací psi demokracie se zmiňuje ve své publikaci také Ondřej Neumann (2019) a jejich nenahraditelnou činností je objektivně informovat velkou masu lidí o dění ve společnosti. (Neumann, 2019 str. 7) Podle respondentky 5 si však ženy postupně začínají uvědomovat, že ač mají svou profesi rády, nechtějí jí obětovat zdraví, a proto některé novinářky z médií odchází do klidnějších zaměstnání. To dokládá také průzkum od dvojice autorů Volka a Urbánikové, kde bylo zjištěno, že ženy po třicítce z redakcí odcházejí buď úplně, nebo se přesunou do redakcí časopisů, kde není práce tolik náročná. *„Já znám ve zpravodajství málo žen mého věku.⁴⁰ Většina se vrátila do týdeníků nebo do ženských časopisů,“* zmínila respondentka 5.

6.5. Vliv profese na zájmové koníčky

Zájmové koníčky výrazně přispívají k duševní pohodě a valná většina respondentek uváděla různé typy sportů jako činnost, která jim pomáhá odbourat stres z práce. Oslovené novinářky zmiňovaly různé zájmové činnosti, kterým věnují svůj volný čas, jako například chození do divadla, do kina, výuka jazyků, focení, plavání, cestování, pilates, procházky, sledování seriálů a velmi často se opakoval běh jakožto aktivita, která je nejméně časově náročná, což novinářky velmi oceňují. Obecně volí takové činnosti, které nemají pevně určený časový rozvrh, protože vzhledem k nestálé pracovní době by se mohlo stát, že by nestihly přijít na čas. Respondentka 1 se dříve věnovala různorodým sportovním aktivitám, ale vzhledem k omezenému volnému času začala chodit běhat: *„Já ráda běhám, což souvisí také s úsporou času. Dříve jsem chodila na různé tancování, aerobiky, což ale znamenalo vyjet z domu do sportovního zařízení nebo tanečního studia, tam se převléknout, hodinu*

⁴⁰ Respondentce 5 bylo v době realizace rozhovoru okolo 40 let věku.

sportovat a půl hodiny jet zase zpět domů. Proto jsem z úspory času začala běhat. Kdykoliv totiž vyběhnu z domu, hodinu běžím a jsem zpátky doma a můžu se vrátit k práci.“ Pro respondentku 6 je sport jedna z činností, která jí pomáhá udržet si určitý work-life balance: *„Já chodím cvičit celoročně pravidelně a cítím na sobě, že to potřebuji. Vychází to z vnitřních potřeb, kdy si tělo řekne, že chce pohyb.“*

Novinářky, které mají jako svůj koníček sport, se shodují v tom, že jim pohyb pomáhá odbourat stres z práce. Některé respondentky dokonce považují za nutnost občas vypnout a nemyslet na pracovní povinnosti, aby se pak do práce vracely odpočínuté a s větším nadšením. To se jim daří právě při sportu. Pozitivní účinky sportu na psychický stav člověka potvrzuje také Daniela Stackeová (2011) a uvádí, že sport snižuje nepříjemné emoční napětí a odbourává starosti, které má člověk z práce a z běžného života. Pozitivní vliv na člověka má také změna prostředí, kde je aktivita prováděna, což bývá většinou mimo prostor, kde se člověk běžně pohybuje. (Stackeová, 2011 str. 51) Užitečnost sportu vidí některé novinářky i z pracovního hlediska, jakožto aktivitu, při které přichází nové nápady a inspirace. Respondentka 3 uvedla, že při dlouhých procházkách ji napadají různé náměty na otázky do rozhovorů s hosty, které má v práci naplánované. Kreativní a inovativní věci napadají při běhání také respondentku 8: *„Člověk získá pocit, i když už si přijde vyždímaný jak citron, tak že v sobě ještě nějaké zrnko kreativity má.“*

Dotazované novinářky, které mají mladší děti vyžadující péči, se shodují v tom, že je velmi těžké najít si volnou chvíli pro sebe, kdy se mohou věnovat zájmům. Respondentka 5 dokonce uvedla, že před pandemií covid-19 neměla téměř žádný čas na odpočinek, ale přehodnotila priority a aktuálně dává větší důraz na relaxaci: *„Po pandemii, která mě přimutala myslet víc na sebe, tak jsem začala chodit do divadla, do kina nebo s kamarádkami na kafe. Mám na to tak dvě hodiny za měsíc.“*

6.6. Starost o domácnost

Mezi tzv. druhou směnu, která ženám začíná po návratu z práce, patří kromě péče o děti také starost o chod domácnosti jako úklid, obstarávání nákupů a další praktické činnosti. (Everbach a Flournoy, 2007) V české společnosti totiž stále panuje stereotypní obraz rozdělení rolí, kdy žena je člen rodiny, který pečuje o domácnost, oproti tomu muž se stará o finanční zabezpečení. (Homfray, 2021) Novinářky, které mají děti starší dvaceti let, během

rozhovoru vzpomínaly na dobu, kdy byly děti mladší a potřebovaly vyšší míru péče, která byla víceméně na nich, stejně jako starost o domácnost. Respondentka 4 zmínila, že jí muž vždy pomáhal v zásadních věcech, ale péče o dceru a starost o domácnost byla vždy na ní: „*Já jsem z generace, která byla vychovaná tak, že se o tyto věci stará žena, jsem vychovaná v jiné době, takže jsem péči od dceru a k tomu i starost o domácnost brala automaticky. Pro mě to nebyl zas takový problém,*“ Zároveň uznala, že dnes se toto rozdělení pomalu mění a nastavení v rodinách už je jiné. Muži se čím dál častěji sami od sebe zapojují i do domácích prací a ženám pomáhají.

Rozdělení péče o domácnost mezi oba partnery potvrdila respondentka 3. Se svým manželem si púli domácí práce mezi sebou podle toho, kdo má zrovna volno a má prostor na úklid, obstarání nákupů nebo jídla, ať už se jedná o vaření či objednání z restaurace.

Z názorů novinářek nevyplývalo, že by jejich profese nějakým způsobem ovlivňovala přístup k těmto činnostem. Vzhledem ke klouzavé pracovní době mají na úklid méně času a když volný prostor mají, tak ho raději věnují činnostem, které souvisí s jejich profesí a rozvojem, jakožto čtení nebo psaní, případně volnočasovým aktivitám, než-li perfektnímu úklidu domácnosti.

Novinářky, které sdílí domácnost s partnerem a mají děti, velmi často rozdělují práce i mezi potomky. Každý si uklízí svůj vlastní prostor, větší děti případně vypomáhají i s činnostmi jako je luxování nebo utírání prachu. Takové rozdělení v domácnosti má nastavené respondentka 5: „*Všechny technicistní práce, jako je vaření a úklid, mám na starosti já. To jsem ale vyřešila tím, že jsem přestala dramaticky uklízet. Osvědčilo se mi také rozdělení prací mezi děti, které už jsou větší, takže jsou jednak schopné uklidit si svůj vlastní prostor, ale podělí si mezi sebou i další úklidové činnosti*“

Respondentka 7 také nevidí problém ve skloubení profese novinářky s úklidem v domácnosti. Během pracovního týdne zvládne rychlé domácí práce a během víkendu úklidové činnosti, které jí zaberou více času. Když má týdenní pohotovost a práce má podstatně více než během běžného pracovního týdne, raději věnuje volné chvíle odpočinku a relaxu, přičemž úklid pak obstará v týdnu volna. Jako svoji slabou stránku pak hodnotí starost o domácnost respondentka 1, která přiznala, že úklid v žebříčku důležitých činností se pohybuje mezi nižšími příčkami: „*U nás jsem to já, kdo nakonec vytře a vysaje, ale muž dělá zase spoustu jiných věcí, takže to tak pytlíkujeme. Děti už taky pomáhají, zvládnou si vysát*

v pokojíčku. Jinak je ale úklid naše slabá stránka. Když mám čas, tak raději dělám rozhovory nebo si čtu.“

6.7. Myšlenky na odchod z profese

Téměř všechny novinářky měly během své profesní kariéry období, kdy přemýšlely nad opuštěním profese, ale některé respondentky se vymykaly většinovému názoru. Respondentku 3 naopak nikdy nenapadlo, že by změnila zaměstnání a věnovala se jiné profesi. Přestože má občas dny, kdy se jí do práce nechce a je unavená, řemeslo ji naplňuje natolik, že je televizní moderování něco jako její koníček a někdy jí připadá, že takto tráví svůj volný čas. *„Už si připadám jako blázen.“* V jejím okolí má několik dalších kolegů, které rovněž práce v televizi baví.

Stejně se na své aktuální pozici moderátorky počasí cítí i respondentka 9, kterou však v dřívější době, kdy pracovala jako reportérka denního zpravodajství, myšlenky na opuštění profese napadaly. Během pandemie covid-19 pro ni byla práce psychicky i časově náročnější a po dvou týdnech práce, po kterých následoval týden volna, byla tak unavená, že jí trvalo několik dní, než byla schopná zase znovu fungovat. Dokonce začala přemýšlet nad negativními následky, které takové pracovní tempo může mít, a to zejména zdravotní problémy. Rovněž byla ve věku, kdy si dokázala představit, že by se svým dlouholetým partnerem založili rodinu. Přiznala však, že se bála, že bude mít práce negativní následky, kvůli kterým by se jí nepodařilo otěhotnět. *„Jako blesk z čistého nebe přišla nabídka na změnu pozice. To jsem si tenkrát říkala, že mi ji seslalo samo nebe. Byla to nabídka na konkurz moderátorky počasí, kdy jsme během reportérské práce po večerech měli školení meteorologie a zkoušky ve studiu. To mi dalo naději na změnu, že budu dělat práci, kde budu mít čistou hlavu. Kdyby ta nabídka nepřišla, tak bych tehdy možná přemýšlela o odchodu,“* přiznala. Zároveň dodala, že by se pracovní náplň možná zase srovnala, a nakonec by na stejné pozici zůstala. Práci má totiž opravdu ráda a nedokáže říct, zda by měla odvahu k podání výpovědi.

Důvody k opuštění profese zmiňovaly další oslovené novinářky velmi různorodé. Nejčastěji se opakovalo nízké finanční ohodnocení, nepravidelná pracovní doba a velké množství přesčasů, náročnost práce zejména ve zpravodajství a tlak na výkon. Zkušenost z loňského roku sdílela respondentka 4, která o změně prostředí vážně uvažovala kvůli

tehdejšímu nastavení v redakci, dlouhé pracovní době a špatnému finančnímu ohodnocení. Na tři členy redakce spadalo velké množství práce, které se v takovém počtu nedalo dlouhodobě zvládnout. Pracovní dobu měla oficiálně od osmé hodiny ranní do páté hodiny odpolední, ale jen velmi výjimečně končila v tuto dobu, většinou zůstávala v práci minimálně o dvě hodiny déle. *„Tenkrát jsem přemýšlela, jestli bych nezměnila prostředí, ale pak jsem si uvědomila, že rozhlasová žurnalistika je to, co mi jde nejlíp a za co se mi dostává uznání a poděkování, že tu práci dělám dobře,“* dodala.

Podle průzkumu, který v roce 2015 realizoval Jaromír Volek společně s Marínou Urbánikovou, novinářky s dětmi často hledají pozice, kde bude jednodušší sladění s rodinným životem. (Urbániková a Volek, 2017) Nad stejnou strategií občas uvažuje také respondentka 8, která aktuálně pracuje v redakci denního zpravodajství. Z novinářiny by úplně odejít nechtěla, protože ji média baví a práci má ráda. Proto přemýšlela nad přechodem do publicistiky, což je podle ní schůdnější z pohledu plánování, pracovní doby a propojení pracovního a rodinného života.

Respondentka 5 si přesně nevybavila, zda někdy za svou více než dvacetiletou kariéru v médiích přemýšlela o odchodu do jiného oboru. Dlouhou dobu však pracovala v brněnském regionálním médiu, kde nebyla spokojená s platem: *„Pokud jsem někdy zvažovala, že bych změnila zaměstnání, tak kvůli finančnímu ohodnocení, protože ty platy v regionech nejsou dobré.“* V olomoucké regionální redakci aktuálně pracuje jako redaktorka také respondentka 2, která rovněž zmiňovala finanční faktory, ale mnohem víc jí vadí, že se profesně nemá kam posunout, což ji ve věku 25 let velmi demotivuje. Z tohoto důvodu často uvažuje nad odchodem z médií do korporátní společnosti nebo veřejné instituce na pozici tiskové mluvčí.

Přestože se s vykonáváním profese novinářky pojí několik negativních faktorů, kvůli kterým respondentky čas od času napadají myšlenky na opuštění profese, v konečném důsledku se většinou shodly v tom, že mají rády značku média, ve kterém pracují, obor jako takový a že je práce novinářky naplňuje. Neumí si představit, že by úplně odešly z novinářiny do jiného oboru. Většina z nich si za svou kariéru už zvykla na dynamiku novinářské práce a bylo by pro ně nepředstavitelné, že by najednou seděly od devíti do šesti v kanceláři za počítačem v korporátní společnosti. Sice by domů možná chodily s čistou hlavou, ale domnívají se, že by jim profese velice brzy začala chybět. *„Mě ta práce v televizi hrozně baví,*

protože je netradiční. Naopak mě děsí stereotypní práce, kde bych měla každý den sedět osm hodin v kanceláři,“ vysvětlila respondentka 7.

6.8. Kvalitní time management jako dobrý pomocník ke sladování

Klíčem ke sladování profese novinářky s osobním životem a vytvoření si určitého work-life balanc mezi oběma sférami je podle některých oslovených respondentek kvalitní osobní time management. Dobře zvládnuté plánování času vyzdvihovaly i novinářky, které jsou prozatím bezdětné a nevěnují se péči o děti, ale volný čas využívají spíše k soukromému životu pro své koníčky, setkávání s rodinou nebo přáteli. Respondentky zmiňovaly, že pokud by si čas přesně neplánovaly a nevyužívaly by každou volnou chvíli efektivně, tak by neměly dostatek prostoru na rodinu ani na své volnočasové aktivity. *„Podle mě je dobrý time management základ“* podotkla respondentka 1, které vyhovuje charakter její práce, kdy si může dobře organizovat čas a plánovat si jednotlivé činnosti.

Zejména pokud má člověk děti, které je potřeba doprovázet do školy, na zájmové kroužky a domů, je efektivní plánování stěžejní pro zvládnutí všech povinností, a to jak pracovních i osobních. *„Já si práci můžu docela dobře naplánovat, takže pořád vykrývám vyzvedávání dětí. Podle mě je time management základ, když máte práci a děti, tak se to ženský snaží všechno zkoordinovat, co to jde,*“ zmínila důležitost osobního time managementu respondentka 1.

Důležitost plánování času zmiňovala také respondentka 3, která má směny i o víkendu a v případě rodinných oslav či jiných skupinových aktivit se vždy všech zúčastněných ptá dopředu na termín, aby si mohla zařídit volno. Zároveň vyzdvihovala velkou ochotu všech členů redakce k výměnám směn, kdy si mezi kolegy a kolegyně navzájem vychází vstříc, pokud někdo potřebuje neplánovaně volno, i když má zrovna jít do práce: *„Vyměňujeme si hodně směny mezi sebou, přestože máme práci naplánovanou na půl roku dopředu, tak to vedení nevdí a záleží na nás, jak vysílání pokryjeme.“*

Mít pracovní směny naplánované alespoň na týden dopředu, má podle respondentky 4 velkou výhodu, protože si podle toho může rozvrhnout mimopracovní činnosti a aktivity. Rovněž zdůrazňuje nutnost plánování jednotlivých úkolů v práci, aby bylo možné z práce odejít a stihnout vyzvednout dítě ze školy a doprovodit třeba na zájmový kroužek. Podle ní je na zodpovědnosti matky, aby si vše dopředu efektivně naplánovala.

Respondentky, které pracují v redakci denního zpravodajství přiznaly, že přestože se snaží plánovat, jde to vzhledem k jejich nepravidelné pracovní době velmi ztěžka. Nemají jasně danou pracovní dobu „od do“ a často v práci zůstávají tak dlouho, dokud je potřeba. Zároveň pokud drží pohotovost, musí být na příjmu a je tak téměř nemožné si něco naplánovat. Takovou zkušenost sdílela respondentka 7, která pracuje v redakci regionálního televizního zpravodajství: *„My nemáme směny od osmi do čtyř nebo od osmi do pěti, ale dokud je potřeba. Já jsem bezdětná, nemám žádné závazky, takže mi to nevadí, ale vím, že je to pro kolegyně s dětmi problém. Když jsi v práci, tak si nemůžeš skoro nikdy nic naplánovat. Nemůžeš si naplánovat, že vyzvedneš dítě ze školy, protože nikdy nevíš, jestli se něco nestane a jestli se ti směna neprodlouží.“*

Přesčas jsou v redakcích denního zpravodajství na denním pořádku, což vychází z charakteru práce, kdy často v jednom dni musí novinář zajistit potřebné podklady a téma ve velmi omezeném čase zpracovat, aby bylo druhý den dostupné publiku na vybraných kanálech. V takovém případě novinářky zůstávají v redakcích nebo v terénu déle a nemohou dodržet předem naplánované aktivity. Respondentka 8, která pracuje v redakci denního zpravodajství Českého rozhlasu, nikdy dopředu neví, jak bude vypadat její pracovní doba, a často se jí stává, že na poslední chvíli ruší své plány: *„Já začínám pracovat o půl deváté, takže si maluju, že o půl šesté budu odcházet z práce a v šest se sejdeme s rodinou u společné večeře. Do toho ale přijde jednání vlády s tématem agendy, kterou pokrýváte, takže se počítá, že tam pojedete bez ohledu na to, že už máte padla. Jednání může trvat třeba do půl jedenácté a vy z toho pak musíme připravovat vstup na druhý den.“* Avšak také přiznala, že organizace času je obecně její slabá stránka, což podstatně ztěžuje proces plánování a velmi by jí pomohl lepší osobní time management.

Přestože kvalitní time management může být jedním z klíčů ke sladování profese novinářky s osobním životem, jsou pracovní pozice, na kterých se v určitých situacích plánuje jen ztěžka zejména kvůli nestálé pracovní době a nepředvídatelnosti jejího konce.

6.9. Kroky ke zlepšení a možná řešení

Z realizovaných rozhovorů a následné analýzy vzešlo několik možných kroků, které by mohla redakce učinit a usnadnit tak novinářkám harmonizaci rodinného a osobního života.

Patří mezi ně: přítomnost dětské skupiny v redakcích, férové pracovní podmínky, obsazení vedoucích pozic ženami a minimalizace práce přesčas.

Novinářkám by výrazně ulehčila proces sladování pracovní a osobní sféry přítomnost dětské skupiny v mediálních organizacích nebo poskytnutí zázemí, které by ženám umožňovalo pracovat s dětmi. Odpadla by tak nutnost vyzvedávání dětí z institucí a podřizování se jejich otevírací době. Naopak by bylo podle novinářek výhodou, pokud by dětské skupiny v mediálních organizacích měli uzpůsobenou otevírací dobu pro pozdější odchody z práce. Benefit ve formě zařízení pro děti přímo v redakcích by pomohl zlepšit koordinaci práce s péčí o děti nejen ženám, ale také mužům. Zřízení dětských skupin však vyžaduje velkou finanční investici, což je velký zásah do rozpočtů médií, které jsou většinou už tak velmi omezené. Rozpočty pokryjí platy zaměstnanců a náklady na chod redakce, ale na jiné investice nezbyvají finanční prostředky. Zřízení dětských skupin přímo v mediálních organizacích je tak velmi málo pravděpodobné, i když se jedná o jeden z kroků k ulehčení harmonizace pracovního a rodinného života novinářek.

Za velmi důležité pokládání ženy nastavení vstřícnějších pracovních podmínek, které jsou ohleduplné k péči o děti. Některé respondentky zmiňovaly, že pracovní porady ve vybraných zpravodajských redakcích probíhají pravidelně odpoledne kolem čtvrté hodiny, což je čas, kdy se zavírají školky a končí školní družiny, takže je potřeba děti vyzvednout. Flexibilní termíny na odevzdání práce a více času na zpracování výstupů jsou také kroky, které by novinářkám ulehčily proces sladování.

Jednou z cest je podle novinářek také obsadit klíčové pozice napůl ženami a napůl muži za pomoci kvót. Ženy jsou mnohem citlivější k individuálním potřebám a lépe by reagovaly na požadavky svých podřízených. Podmínky v redakcích by tak mohly být ohleduplnější k ženám. Zároveň by se díky kvótám ženy dostaly přes skleněný strop, který jim často zavírá brány do vyšších manažerských pozic.

Přestože nespokojenost s množstvím přesčasů nezmiňovaly všechny respondentky, jednalo se o nejčastěji se opakující nevýhodu, kterou ženy na profesi novinářky vidí. Přesčasy jsou nejtypičtější v redakcích denního zpravodajství. Nestálá pracovní doba neumožňuje ženám jakkoliv plánovat a výrazně jim zasahuje do osobního života. Práci přes čas navíc většinou nemají proplacenou. Se snižováním počtu redaktorů v redakcích a stále se zvyšujícím množstvím práce, která připadá na jednoho člověka se tento problém ještě

umocňuje. Jedna respondentka zmínila, že práce přes čas bude do budoucna velkým problémem a zástupci mladé generace na tyto podmínky nebudou chtít přistoupit, což budou redakce nuceny řešit, aby nepřišly o mladé talenty. Walker (2019) toto tvrzení potvrzuje a dodává, že mladí novináři na standard, kdy se upřednostňuje práce před soukromým životem, nejsou ochotni přistoupit a raději si vybírají zaměstnání, kde je stabilní pracovní doba respektující osobní život člověka. Mediální organizace by tak měly učinit takové kroky, aby minimalizovaly práci po pracovní době a dbaly na rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem svých zaměstnanců. (Walker, 2019)

Závěr

Tato diplomová práce se věnovala tématu vlivu novinářské profese na osobní život a volný čas českých novinářek se zaměřením na harmonizaci pracovního života s partnerskými a přátelskými vztahy, rodinou, péčí o děti a volnočasovými aktivitami. Cílem bylo zjistit, jak vnímají vybrané české novinářky svou profesi ve vztahu k soukromému životu. Za tímto účelem byla pro výzkum zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů, která pomohla získat detailní pohled na zkoumanou problematiku. Výzkumný vzorek tvořily české novinářky, které pracují napříč českými veřejnoprávními i soukromými médii. Výzkumný vzorek se skládá z devíti žen, které pracují v tisku, rozhlase, online médiu i v televizi. Pět zúčastněných novinářek již má rodinu, tři novinářky jsou zatím bezdětné a jedna novinářka čeká svého prvního potomka.

Práce je rozdělena na tři části – teoretickou, metodologickou a analytickou. Teoretická část se věnuje ženám v médiích, náhledu na jejich postavení, segregaci a kariéru v mediální sféře. Teorie se zabývá také dosavadními zjištěními o harmonizaci novinářské profese a osobního života, kde je pozornost věnovaná rodinnému životu, vztahům, work-life balance a s tím spojenému vlivu na zdraví. Následně se práce zaměřuje na teoretický rámec trhu práce v České republice s důrazem na genderovou segregaci, postavení žen na trhu a překážky, se kterými se ženy v zaměstnání potýkají. Teoretickou část uzavírá stručný náhled na žurnalistickou profesi se zaměřením na proměny v rámci novinářské práce a aktuální trendy.

Metodologická část se věnuje představení výzkumu, stanovení cílů práce a hlavním a vedlejším výzkumným otázkám. Také popisuje kvalitativní výzkum a metodu polostrukturovaného rozhovoru jakožto zvolenou metodu pro dosažení vytyčených cílů práce. Následně je představen výzkum, výzkumný vzorek, respondentky, popsán průběh kvalitativního šetření, sběr a vyhodnocení získaných dat. Zmíněna jsou také omezení výzkumu.

Analytickou část diplomové práce tvoří vyhodnocení výsledků, které vyplynuly z kvalitativního šetření. Zjištění jsem na základě tematické analýzy rozdělila do devíti zastřešujících kategorií, které objasňují zkoumanou problematiku a přináší odpovědi na hlavní a vedlejší výzkumné otázky.

Na hlavní výzkumnou otázku (*Jak vnímají vybrané novinářky svou profesi ve vztahu k soukromému životu?*) se podařilo odpovědět v rámci kapitoly 6.1. a jejích podkapitol. Vliv

profese na partnerské a přátelské vztahy, rodinu a děti potvrzují ve větší či menší míře téměř všechny oslovené novinářky. A to zejména kvůli faktorům jako je časová náročnost, nepravidelná pracovní doba a psychické napětí, které se pojí s profesí novináře. S blízkými pak netráví tolik času, kolik by si přály. Třetina oslovených novinářek však na své současné pozici nepocituje, že by práce svou náročností vybočovala od jiných povolání. Konkrétní pozice a charakter média má podle oslovených novinářek velký vliv na sladování práce se soukromým životem. Lépe půjde práce a osobní život skloubit novinářce z lifestylového časopisu, měsíčníku nebo týdeníku než novinářce ze zpravodajské redakce, která pracuje mnohdy přesčas a ještě drží povinnou pohotovost po pracovní době. Některé novinářky pocítují vliv profese na jejich psychické zdraví, a to hlavně z důvodu zvýšeného stresu spojeného s prací.

Kapitola 6.2.4. přináší odpověď na první vedlejší výzkumnou otázku (*Jaký vliv má rodičovství novinářek na kariérní růst?*), kde všechny novinářky s dětmi potvrdily vliv rodičovství na svůj profesní růst. Když byla jejich kariéra přerušena mateřstvím, tak se po jejím skončení málokdy vrátily zpátky na stejnou pozici. Když byly děti malé a potřebovaly vyšší míru péče, tak spíše využily možnosti práce „na volné noze,“ kdy přispívaly do různých titulů, nebo nastoupily na řadovou pozici, kde je ohraničená pracovní doba. Zároveň z rozhovorů nevyplývalo, že by tyto ženy měly ambice ucházet se o vedoucí pozice.

Na druhou vedlejší výzkumnou otázku (*Jaké kroky podnikají novinářky k tomu, aby se jim podařilo úspěšně sladit pracovní a osobní život?*) odpovídá kapitola 6.8. Za jeden z klíčů sladování profesní a soukromé sféry považují novinářky kvalitní osobní time management. Dobře zvládnuté plánování času je klíčové podle novinářek bezdětných i podle novinářek s dětmi. Novinářky se snaží čas efektivně naplánovat tak, aby měly dostatek prostoru na rodinu a na své volnočasové aktivity a vytvořily si tak určitý balanc pro obě sféry. Charakter některých pozic v žurnalistice však nedovoluje tolik plánovat kvůli nestálé pracovní době a nepředvídatelnosti jejího konce, což se děje zejména ve zpravodajství. V takovém případě je potřeba mít tolerantní blízké, kteří pochopí, když novinářky nedorazí na setkání kvůli nenadálé události, protože musí jít natočit reportáž. Novinářky s dětmi zase zdůrazňovaly pomoc ze strany partnera, případně rodičů, kteří jsou flexibilní a mohou nabídnout pomocnou ruku s hlídáním dětí, což je velká výhoda a usnadňuje to koordinaci rodinného života a péči o děti.

Odpověď na třetí vedlejší výzkumnou otázku (*Jaký vliv má časová náročnost profese na volný čas novinářek?*) přináší kapitoly 6.5. a 6.7. Většině novinářek jejich profese ve větší či menší míře zasahuje do jejich volného času. Mnohdy pracují přesčas, některé i o víkendech nebo svátcích. Plánované směny, které jim vychází na víkendy nebo svátky však berou jako standard, který vychází z charakteru žurnalistické profese. Přesčasy ovšem vnímají jako velký problém, který jim narušuje rovnováhu mezi pracovní a soukromou sférou a výrazně narušuje jejich volný čas.

Z rozhovorů s novinářkami taktéž vyplynulo, že s nástupem mladé generace budou muset mediální domy flexibilně reagovat na individuální potřeby svých redaktorů, aby nepřicházely o mladé talenty. Jedním z kroků je minimalizace přesčasů, které jsou v žurnalistice běžné, ale novinářky za ně málokdy dostanou zapláceno. Dalším krokem ke zlepšení může být zřízení dětské skupiny přímo v mediálním domě, což by novinářkám usnadnilo návrat do pracovní sféry dříve, než po třech letech, a navíc by mohl být proces postupný. Problémem však je nedostatek finančních prostředků, s nímž se potýká většina českých médií. Redakce tak stěží zaplatí své redaktory, které spíše podhodnocuje a zřízení dětských skupin by byl další zásah do redakčního rozpočtu. Matkám by ke sladování rodinného a osobního života výrazně pomohla také možnost mít částečný úvazek, který redakce v dnešní době nabízí novinářkám jen ve velmi výjimečných případech.

Seznam použitých zdrojů

- [1] ADAMČÍKOVÁ, Jitka, 2022. Českým médiím vládnou muži. Mediální výzkum pro Heroine. In. *www.heroine.cz* [online] 14.3.2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/zena-a-svet/7647-ceskym-mediim-vladnou-muzi-medialni-vyzkum-pro-heroine>
- [2] ANDI, Simge, SELVA, Meera, NIELSEN, Rasmus Kleis, 2020. Women and Leadership in the News Media 2020: Evidence from Ten Markets. In. *www.reutersinstitute.politics.ox.ac.uk* [online] 8.3.2020 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/women-and-leadership-news-media-2020-evidence-ten-markets>
- [3] ANÝŽOVÁ, Petra, VEČERNÍK, Jiří. 2019. *Vzdělání, dovednosti a mobilita: zaměstnání a trh práce v České republice a evropských zemích*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 276 s. ISBN 978-80-246-4294-9.
- [4] AZRAK, Lama El, 2018. Women journalist and the glass ceiling. In. *www.signalhfx.ca* [online] 2.3.2018 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://signalhfx.ca/women-journalists-and-the-glass-ceiling/>
- [5] BARTOŠOVÁ, Linda, 2022. *Novinářky: Rozhovory se ženami v českých médiích*. Brno: CPress, 248 s. ISBN 978-80-264-4090-1.
- [6] BEDNAŘÍK, Petr, 2011. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada, 448 s. ISBN 978-80-247-3028-8.
- [7] BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbora, 2019. *Dějiny českých médií: od počátku až do současnosti*. Praha: Grada, 456 s. ISBN 978-80-271-0553-3.
- [8] BYELY, Carolyn M., 2013. *The Palgrave International Handbook of Women and Journalism*. Lomdo: Palgrave Macmillan, 477 s. ISBN 978-1-349-44517-2.
- [9] DLOUHÁ, Petra, 2013. Buď práce, nebo dítě. Další možnosti přibývají jen pomalu. In. *www.penize.cz* [online]. 29.4.2013 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/pracovni-pomer/253820-bud-prace-nebo-dite-dalsi-moznosti-pribyvaji-jen-pomalou>
- [10] DUDOVÁ, Radka, 2007. *Souvislosti proměn pracovního trhu a soukromého, rodinného a partnerského života*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 178 s. ISBN 978-80-7330-119-4.
- [11] DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a kol., 2012. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: C.H.Beck, 567 s. ISBN 978-80-7400-347-9.
- [12] DYTRT, Zdeněk, 2014. *Ženy a management: kreativita, inovace, etika, kvalitativní management*. Brno: BizBooks, 174 s. ISBN 978-80-265-0150-3.
- [13] ENGELOVÁ, Tereza, 2019. Ženy jsou sice v českých médiích vidět, o obsahu ale stále rozhodují hlavně muži. In. *www.hlidacipes.org* [online]. 8.3.2019 [cit. 2023-03-04]. Dostupné

z: <https://hlidacipes.org/zeny-jsou-sice-v-ceskych-mediich-videt-o-obsahu-ale-stale-rozhoduji-hlavne-muzi/>

[14] EU Reporter Correspondent, 2023. Stress and strain suffered by journalist comes under the spotlight. In. *www.eureporter.co* [online]. 25. 1. 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.eureporter.co/journalism/2023/01/25/stress-and-strain-suffered-by-journalists-comes-under-the-spotlight/>

[15] EVERBACH, Tracy, FLOURNOY, Craig, 2007. Women leave journalism for better pay, work conditions. *Newspaper Research Journal*. [online]. 28 (3), 52-64 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/312959787_Women_Leave_Journalism_for_Better_Pay_Work_Conditions

[16] FAPOHUNDA, Tinuke M., 2014. A Comparative Study of Work-Balance of Female Journalist and Nurses. *International Journal of Research in Humanities and Social Studies*. [online]. 1 (1), 77-82 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/281593164_A_Comparative_Study_of_Work-Family_Balance_of_Female_Journalists_and_Nurses

[17] FRANKS, Suzanne, 2013. *Women and Journalism*. Londo: Reuters Institue for teh Study of Journalism, 96 s. ISBN 978-17-807-6585-3.

[18] GÖKTAS, Kaan, 2023. The Unspoken Truth about Journalists' mental health. In. *www.media-diversity.org* [online]. 24.3.2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.media-diversity.org/the-unspoken-truth-about-journalists-mental-health/>

[19] GROMAN, Martin, 2020. Noví Peroutkové rostou, prostor pro kvalitní novinářinu se zmenšuje, tvrdí Groman. In. *www.zpravy.aktualne.cz* [online]. 20.2.2020 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nasledovniku-peroutky-neni-malo-prostor-pro-kvalitni-novinar/r~2928424245cb11eaac60ac1f6b220ee8/>

[20] GYARFÁŠOVÁ, Olga, 2015. Ženy v médiích: Přináší polistopadová trpělivost růže?. In. <https://padesatprocent.cz/> [online]. 2015 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/zeny-v-mediich-prinasi-polistopadova-trpelivost-ruze>

[21] HÁJEK, Roman, 2015. Czech journalists' refreshed sense of ethics in the midst od media ownership turmoil. *Media and Communication*. 3(4), 52-61.

[22] HASONĚ, Jaromír, 2019. Přežijí česká média éru oligarchů? Ptali jsme se vydavatele Hlídacího psa. In. *www.flowee.cz* [online]. 7.12.2019 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/civilizace/7462-preziji-ceska-media-eru-oligarchu-ptali-jsme-se-vydavatele-hlidaciho-psa>

[23] HAVLÍKOVÁ, Petra, MOŽÍŠOVÁ, Alžběta, 2016. A co ženy v médiích? Analýza zobrazování žen v tištěných a online médiích v roce 2015. In. *www.gendernora.cz* [online]. 2016 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://6d77a323ea.clvaw->

cdnwnd.com/50d2286a49b6846c801b72a1cf7189d4/200000327-
ddbfbdebb9/A%20co%20%C5%BEeny%20v%20m%C3%A9di%C3%ADch_2.pdf?ph=6d77
a323ea

[24] HAVLOVÁ, Alžběta, 2013. Babiš sliboval, že se novinářům z Marfy nebude plést do práce. Vydrželo mu to pár hodin. In. *www.irozhlas.cz* [online]. 29.6.2013 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/babis-sliboval-ze-se-novinarum-z-mafry-nejbude-plest-do-prace-vydrzelo-mu-to-par-hodin_201306290610_dbernardy

[25] HENDL, Jan, 2008. *Kvalitativní výzkum: základy teorie, metody a aplikace*. Praha: Nakladatelství Portál, 407 s. ISBN 978-80-262-0219-6.

[26] HENDL, Jan, REMR, Jiří, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Nakladatelství Portál s.r.o., 464 s. ISBN 978-80-262-1192-1.

[27] HISLOP, Madeline, 2022. Women in media face a big pay gap , hugh workloads and lack of career progress. In. *www.womensagenda.com* [online]. 15.8.2022 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://womensagenda.com.au/latest/women-in-media-face-a-big-pay-gap-high-workloads-and-lack-of-career-progress/>

[28] HOMFRAY, Šárka, 2021. Práce, nebo život. Proč work-life balance stále znamená vybrat si jen jedno?. In. *www.heroine.cz* [online]. 16. 12. 2021 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/zena-a-svet/6848-prace-nebo-zivot-proc-work-life-balance-stale-znamenava-vybrat-si-jen-jedno>

[29] HOMFRAY, Šárka, 2022. *Nástroje sladování osobního a pracovního života z pohledu zaměstnance i zaměstnavatele*. Praha: Grada Publishing a.s., 168 s. ISBN 978-80-271-3341-3.

[30] HUBINKOVÁ, Zuzana, 2008. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. Praha: Grada Publishing a.s., 3. vydání, 280 s. ISBN 978-80-247-1593-3.

[31] CHAUDHARY, Gargi, KUMAR, Dr. Ashok, 2021. Study of Work - Life Balance of Women Journalists in Print Media Industry. *Technoarete Transactions on Advances in Social Sciences and Humanitis*. [online].1 (2) [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://technoaretepublication.org/socialsciences-humanities/article/Study.pdf>

[32] International Federation of Journalists, 2021. „Time to end gender pay gap, in journalism,“ says IFJ. In. *www.ifj.org* [online]. 8. 3. 2021 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/women-workers/article/time-to-end-the-gender-pay-gap-in-journalism-says-ifj.html>

[33] International Federation of Journalists, 2021. Journalists' mental health during the pandemic: We need to talk. In. *www.ifj.org* [online]. 21. 4. 2021 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/women-workers/article/time-to-end-the-gender-pay-gap-in-journalism-says-ifj.html>

- [34] JARKOVSKÁ, Lucie, LIŠKOVÁ, Kateřina, ŠMÍDOVÁ, Iva, 2010. *S genderem na trh: Rozhodování o dalším vzdělávání patnáctiletých*. Praha: Nakladatelství SLON, 224 s. ISBN 978-80-7419-030-8.
- [35] JETMAR, Jakub, 2020. Zpoplatnění velkých webů v Česku začalo. Slevami. In: *www.mediar.cz* [online]. 29.4.2020 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/zpoplatneni-velkych-webu-v-cesku-zacalo-slevami/>
- [36] JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara, 2009. *Masová média*. Praha: Nakladatelství Portál, 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- [37] JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara, 2007. *Média a společnost*. Praha: Nakladatelství Portál, 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.
- [38] JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara, WOLÁK, Radim, 2011. *Česká novinářka: k postavení obrazu novinářek v českých médiích*. Praha: Portál, 166 s. ISBN 978-80-262-0056-7.
- [39] JUREČKA, Václav a kol., 2013. *Mikroekonomie*. 3. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 368 s. ISBN 978-80-247-4385-1.
- [40] KŘÍŽKOVÁ, Alena, 2018. *Rozdíly v odměňování žen a mužů v ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 151 s. ISBN 978-80-7421-162-1.
- [41] KŘÍŽKOVÁ, Alena, MAŘÍKOVÁ, Hana, HAŠKOVÁ, Hana, FORMÁNKOVÁ, Lenka, 2011. *Pracovní dráhy žen v České republice*. Praha: SLON, 258 s. ISBN 978-80-7419-054-4.
- [42] KŘÍŽKOVÁ, Alena, SLOBODA, Zdeněk, 2009. *Genderová segregace českého trhu práce. Kvalitativní a kvantitativní obraz*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky. ISBN 978-80-7330-165-1.
- [43] KŘÍŽKOVÁ, Alena, DUDOVÁ, Radka, HAŠKOVÁ, Hana, MAŘÍKOVÁ, Hana, 2006. *Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 104 s. ISBN 978-80-7330-077-X.
- [44] KUCHAR, Pavel, 2007. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum. 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3.
- [45] KUMAR, Shiv, GOWDA, Shivalinge Dr., 2018. A Study on Work-Life Balance of Journalists. *International journal of Menagement, IT and Engineering*. [online]. 8 (3) [cit. 2023-04-6]. Dostupné z: https://www.academia.edu/41387165/A_STUDY_ON_WORK_LIFE_BALANCE_OF_JOURNALISTS_IN_MEDIA_INDUSTRY
- [46] LUKAVEC, Jan, 2022. Slasti i strasti života novinářek. In: *www.iliteratura.cz* [online]. 22.6.2022 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/45719-bartosova-linda-novinarky>

- [47] LUŽNÝ, Dušan, 2013. *Metodologie společenských věd: studijní text pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 92 s. ISBN 978-80-244-3662-8.
- [48] MAHDALOVÁ, Kateřina, 2015. Jak média ovlivňují realitu. In. *www.datovazurnalistika.cz* [online]. 21.6.2015 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.datovazurnalistika.cz/jak-media-ovlivnuji-realitu/>
- [49] MIŠOVIČ, Ján, 2019. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: SLON, 292 s. ISBN 978-80-7419-285-2.
- [50] Mzdový průzkum 2020, 2020. In. *www.hays.cz* [online]. 2020 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://www.hays.cz/documents/63246/1661144/CZ_SG2020_02_2020_web.pdf/6cf15557-a547-3e0e-3ce1-5f525765d5cd?t=1583927852276
- [51] NAVRÁTILOVÁ, Ivana, 2015. Nedaří se vám počít dítě? Psychika má na tom podíl, ale nepřeceňujte ho. In. *www.praha.rozhlas.cz* [online]. 12.2.2015 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://praha.rozhlas.cz/nedari-se-vam-pocit-dite-psychika-ma-na-tom-podil-ale-neprecenujte-ho-7314845>
- [52] NEUMANN, Ondřej, 2019. *Šok! Hrůza! Média!*. Praha: CPress, 267 s. ISBN 978-80-264-2830-5.
- [53] NIEDERMEIEROVÁ, Jana, 2019. Česky jsou téměř nejhůře placené ženy v EU. Už 20 let dostávají o pětinu méně než muži. In. *www.hn.cz* [online]. 7.11.2019 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-66671020-zeny-berou-o-petinu-mene-nez-muzi-uz-20-let-rozdil-neklesa>
- [54] NORTH, Louise, 2014. Still a 'blokes club': The motherhood dilemma in journalism. *Journalism*. [online]. 17(3), 315–330 s. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1464884914560306>
- [55] NOVOTNÁ, Hedvika, ŠPAČEK, Ondřej, ŠTOVÍČKOVÁ, Magdaléna, 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: FHS UK, 496 s. ISBN 978-80-7571-025-3.
- [56] PALÍŠKOVÁ, Marcela, 2013. *Trh práce v Evropské unii historický vývoj, nové tendence a perspektivy*. Doktorská disertační práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Obor: Podniková ekonomika a management. Vedoucí práce: prof. Ing. Jiří Kleibl, CSc.
- [57] PAUKNEROVÁ, Dana, 2019. *Psychologie pro ekonomy a manažery: 3., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Grada, 264 s. ISBN 978-80-247-3809-3.
- [58] PICARD, Robert G., 2008. Shifts in newspaper advertising: Expenditures and their implications for the future of newspapers. *Journalism Studies*. [online]. 9(5), 1-13 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.academia.edu/3632475/Shifts_in_Newspaper_Advertising_Expenditures_and_their_Implications_for_the_Future_of_Newspapers

[59] POTUŽÁKOVÁ, Zuzana, 2012. *Strukturální změny českého trhu práce a proměna sociálního modelu*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 109 s. ISBN 978-80-86729-75-6.

[60] OČENÁŠKOVÁ, Adéla, 2021. Ženy v Česku vydělávají méně než muži. Jak vzniká „pay gap“ a proč v něm České vyniká. In. *www.zpravy.aktualne.cz* [online]. 5.10.2021 [cit. 2023-02-026]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/gender-pay-gap/r~66e2d5e01b8311eca824ac1f6b220ee8/>

[61] OČENÁŠKOVÁ, Adéla, 2020. Index ukázal genderovou propast. Ženy tu chybí u řešení zásadních témat. In. *www.zpravy.aktualne.cz* [online]. 22.12.2020 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/index-ukazal-genderovou-propast-cesky-chybi-u-reseni-zasadni/r~6a41ad643df411eb9c800cc47ab5f122/>

[62] OSVALDOVÁ, Barbora, 2020. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Univerzita Karlova, 140 s. ISBN 978-80-246-4642-8.

[63] OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan, 2017. *Slovník žurnalistiky*. Praha: Karolinum, 302 s. ISBN 978-80-246-3752-5.

[64] PALÍŠKOVÁ, Marcela, 2013. *Trh práce v Evropské unii historický vývoj, nové tendence a perspektivy*. Doktorská disertační práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Obor: Podniková ekonomika a management. Vedoucí práce: prof. Ing. Jiří Kleibl, CSc.

[65] PROCHÁZKOVÁ, Andrea, 2023. Srážka s rodičovstvím. In. *www.respekt.cz* [online]. 15.4.2023 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2023/16/srazka-s-materstvim>

[66] RODRIGUEZ-ZABA, Diana, 2019. How To Achieve A Work-Life Balance As Woman In Business. In. *www.forbes.com* [online]. 18.11.2019 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/forbesbusinesscouncil/2019/11/18/how-to-achieve-a-work-life-balance-as-a-woman-in-business/?sh=1f42c1f867c2>

[67] RAŠOVEC, Tomáš, 2014. *Analýza vývojových tendencí trhu práce s ohledem na kvalifikační strukturu*. Disertační práce. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. Vedoucí práce: doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.

[68] REIFOVÁ, Irena, 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 328 s. ISBN 978-80-7178-926-7.

[69] ROŽÁNEK, Filip, 2023. Šéfredaktorka iDNES Nad'a Petrová končí, nahradí ji Maťyáš Kaiser. In. *www.lupa.cz* [online]. 28. 2. 2023 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/sefredaktorka-idnes-nada-petrova-konci-nahradi-ji-matyas-kaiser/>

[70] RRTV, 2023. Členové rady pro rozhlasové a televizní vysílání. In. *www.rrtv.cz* [online]. 6. 2. 2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/slozeni-rady/index.htm>

[71] RYBOVÁ, Aneta, 2019. Proč většině médií velí muži? Ženy kladou větší důraz na rodinu, myslí si novinářka Klímová. In. www.ct24.ceskatelevize.cz [online]. 9. 11. 2019 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/2972576-proc-vetsine-medii-veli-muzi-zeny-kladou-vetsi-duraz-na-rodinu-mysli-si-novinarka>

[72] RYCHLÍKOVÁ, Apolena, 2023. „ČT ani ČRo se postavení žen v redakcích nebo jejich zobrazování příliš nevěnují,“ říká Marína Urbániková. In. www.a2larm.cz [online]. 28. 1. 2023 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2023/01/ct-ani-cro-se-postaveni-zen-v-redakcich-nebo-jejich-zobrazovani-prilis-nevenuji-rika-marina-urbanikova/>

[73] SATTLER, Robert, 2018. Prezidentský duel vyhrála Witowská. Drahoš prohrál hned na začátku, míní expert. In. www.lidovky.cz [online]. 26. 1. 2018 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/experti-hodnoti-debatu-prezidentskych-kandidatu-na-ceske-televizi.A180125_220708_In_domov_rsa

[74] SEDLÁKOVÁ, Renáta, 2014. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing a.s., 548 s. 978-80-247-3568-9.

[75] ŠELIGA, Vojtěch, 2023. Precizní Tománková to zvládla skvěle. Na moderátorku Superduelu se snaší chvála ze všech stran. In. www.cnn.prima.cz [online]. 26. 1. 2023 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/byla-vyborna-sitemi-se-siri-chvala-na-terezii-tomankovou-za-vedeni-superdebaty-199044>

[76] ŠIKÝŘ, Martin, 2012. *Personalistika pro manažery a personalisty*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 205 s. ISBN 978-80-247-5870-1.

[77] STACKEOVÁ, Daniela, 2011. *Relaxační techniky ve sportu*. Praha: Grada, 136. s. ISBN: 978-80-247-7426-8.

[78] TAHAL, Radek, 2017. *Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy*. Praha: Grada, 264 s. ISBN: 978-80-271-0206-8.

[79] TITLBACH, Filip, 2020. Čeští novináři jsou nevraživí, máte tu extrémně konkurenční prostředí, říká slovenská novinářka Zuzana Kovačič Hanzelová [podcast]. In: *Studio N* [online]. 24.1.2020 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://denikn.cz/278132/studio-n-cesti-novinari-jsou-nevrazivi-mate-tu-extremne-konkurencni-prostredi-rika-slovenska-novinarka/>

[80] TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

[81] ŤOPEK, Martin, 2017. Babiš lhal, reagují novináři Mafry na nahrávku. Někteří podali výpověď, další ji zvažují. In. www.zpravy.aktualne.cz [online]. 4. 5. 2017 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/novinari-z-mafry-zvazuji-hromadnou-vypoved-vadi-jim-ze-babis/r~8c403bec30b511e783780025900fea04/>

[82] TOBBIT, Charlotte, 2020. More than half of female journalist say Covid-19 has worsened gender inequalities in industry. In. www.pressgazette.co.uk [online]. 27. 7. 2020

[cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://pressgazette.co.uk/news/more-than-half-of-female-journalists-say-covid-19-has-worsened-gender-inequalities-in-industry/>

[83] UHLOVÁ, Saša, 2019. „Je blbá a má velká zadek, komentáře psát nebude.“ Co zažívají české novinářky. In. www.a2larm.cz [online]. 30. 10. 2019 [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2019/10/je-blba-a-ma-velky-zadek-komentare-psat-nebude-co-zazivaji-ceske-novinarky/>

[84] URBÁNIKOVÁ, Marína, 2020. Řekni, kde ty ženy jsou: Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat? In. ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, HAVELKOVÁ, Barbara, ŠPONDROVÁ, Pavla (eds.) *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?* Praha: Wolters Kluwer, 1 031 s. ISBN 978-80-7598-761-7

[85] URBÁNIKOVÁ, Marína, VOLEK, Jaromír, 2017. *Čeští novináři v komparativní perspektivě*. Praha: Academia, 390 s. ISBN 978-80-200-2699-6.

[86] Úřad práce ČR, 2023. Nezaměstnanost v prosinci mírně vzrostla. In. www.uradprace.cz [online]. 9. 1. 2023 [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: https://www.uradprace.cz/documents/37855/2602597/TZ_nezamestnanost+_prosinec2022.pdf/2c9c9869-ab96-afd3-0049-d24d2e510d1e

[87] VEČEŘA, Pavel, 2015. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada, 280 s. ISBN 978-80-247-4178-9.

[88] VÍTKOVÁ, Kateřina, 2018. Média o názory žen nestojí, přitom ovlivňují celou společnost, kritizuje europoslankyně Šojdrová. In. www.zpravy.aktualne.cz [online]. 8. 3. 2018 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/media-o-nazory-zen-nestoji-pritom-ovlivnuji-celou-spolecnost/r~513d6a30220211e88560ac1f6b220ee8/>

[89] VOCHOCO VÁ, Lenka, 2013. *Struktury a hierarchie v profesním diskurzu novinářů a novinářek v ČR se zaměřením na faktor genderu*. Disertační práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí disertační práce Prof. PhDr. Jan Jiráček, PhD.

[90] VOCHOCO VÁ, Lenka, 2019. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích – Mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Karolinum, 132 s. ISBN 978-80-246-4284-0

[91] VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, 2020. Pluralita mediálního trhu v Česku i v EU se zhoršuje. In. www.mediaguru.cz [online]. 7. 10. 2020 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/10/pluralita-medialniho-trhu-v-cesku-i-v-eu-se-zhorsuje/>

[92] VOJTĚCHOVSKÁ, Martina, 2020. Česká média registrují desítky tisíc předplatitelů za online obsah. In. www.mediaguru.cz [online]. 6. 11. 2020 [cit. 2023-02-25]. Dostupné z:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/11/ceska-media-registruji-desitky-tisic-predplatitelu-za-online-obsah/>

[93] WALKER, James, 2019. Young journalist demand better work-life balance and worry about poor pay, study shows. In. *www.pressgazette.co.uk* [online]. 16. 7. 2019 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://pressgazette.co.uk/news/young-journalists-demand-better-work-life-balance-and-worry-about-poor-pay-study-shows/>

[94] WOFF, Petr, 2022. Průměrná mzda podle profesí, regionů, pohlaví a jejích složek. In. *www.kupnisila.cz* [online]. 31. 8. 2022 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.kupnisila.cz/prumerna-mzda/#profese>

Seznam zkratk

EU Evropská unie

IFJ International Federation of Journalists

ČR Česká republika

tzv. takzvaně

Seznam příloh

Příloha 1: Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro novinářky matky

Příloha 2: Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro bezdětné novinářky

Příloha 3: Přepis rozhovoru s respondentkou 1

Příloha 4: Přepis rozhovoru s respondentkou 2

Příloha 5: Přepis rozhovoru s respondentkou 3

Příloha 6: Přepis rozhovoru s respondentkou 4

Příloha 7: Přepis rozhovoru s respondentkou 5

Příloha 8: Přepis rozhovoru s respondentkou 6

Příloha 9: Přepis rozhovoru s respondentkou 7

Příloha 10: Přepis rozhovoru s respondentkou 8

Příloha 11: Přepis rozhovoru s respondentkou 9

Příloha 1: Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro novinářky matky

MEDAILONEK RESPONDENTKY

Jak byste se představila člověku, který vás z médií nezná?

PRACOVNÍ DRÁHA RESPONDENTKY

Chtěla jste vždy pracovat v médiích?

Lákala vás jiná oblast novinářina tisk/rozhlas/TV?

Co vás na práci v médiích nejvíce naplňuje?

Jaká úskalí přináší vaše práce?

Uvažovala jste někdy o změně zaměstnání?

Co vás motivuje zůstat v této branži/profesi?

Jaký vliv má novinářská práce na váš osobní život?

RODINNÝ ŽIVOT

Máte rodinu? Žijete v úplné rodině, tedy nemáte rozvedené manželství/žijeme s partnerem ve stejné domácnosti?

Pracovala jste v médiích už před otěhotněním a mateřskou dovolenou?

Jak jste práci zvládala v těhotenství, než jste odešla na mateřskou?

Po jak dlouhé době jste se vrátila zpět do práce? Pracovala jste i v průběhu mateřské?

Jaké to pro vás bylo z hlediska kariéry, když přišly děti?

Byly pro Vás mateřské povinnosti trochu omezující skrz kariéru a pracovní život?

Jaké vám šéfredaktor nabídl podmínky po návratu do práce? Vyšel vám vstříc s flexibilní pracovní dobou/častější home office atd?

Jak jste zvládala starost o dítě těsně po návratu do práce? Zapojila jste do opatrování dětí manžela/partnera/ někoho dalšího z rodiny kamarádů?

Vodila jste si někdy dítě do redakce?

Jak se dá skloubit novinářská práce a starost a dítě?

Setkala jste se někdy s tím, že jste potřebovala kvůli dítěti odejít z práce, ale nebylo vám vyhověno?

Cítíte, že byste kvůli vytíženosti v práci přicházela o důležité milníky v životě vašeho dítěte? Besídky ve školce škole, vystoupení v zájmovém kroužku atd.?

Jak se k mateřským povinnostem staví váš nadřízený?

Jak vnímají vaše děti vaši práci?

Musel/a jste někdy omezit práci kvůli rodiny?

A rodinu kvůli práci?

VZTAHY – PŘÁTELSKÉ/PARTNERSKÉ

Máte partnera?

Měla jsem někdy pocit, že má vaše práce vliv na harmonii vztahu s vaším partnerem?

Přemýšlela jste někdy o tom, že byste práci opustila, protože vám ničí osobní život?

Setkala jste se někdy s nepochopením od vašeho partnera na časovou náročnost vaší práce? Nutnost pracovat i po večerech, o víkendech a ve volných chvílích, pokud to vyžaduje situace?

Myslíte si, že je výhodou mít partnera z médií, protože by mohl více chápat časovou náročnost práce?

Má práce v médiích vliv i na vaše vztahy s přáteli? Máte dostatek času na setkávání s nimi? Na kamarády mimo novinářskou branži? Jak často se s nimi setkáváte?

Jde si udržet pevná přátelství i mimo média?

Cítíte někdy že zanedbáváte přátele kvůli vaší práci? Konfrontoval vás s tím někdo z vašich přátel?

VOLNÝ ČAS A KONÍČKY

Máte dostatek času na vaše koníčky a relax?

Jak nejčastěji a nejraději trávíte svůj volný čas?

Pomáhají vám koníčky odbourat stres, který máte kvůli práci?

Věnujete se koníčkům v pracovním týdnu nebo využíváte volný čas o víkendu?

Měla jste někdy období, kdy jste neměla dostatek času na vaše koníčky a uvědomila si, že je to pro vás problém?

STAROST O DOMÁCNOST

Kdo se ve vaší domácnosti primárně stará o úklid/domácí práce?

Jak máte s partnerem/spolubydlícím rozdělenou péči o domácnost?

Kdo obstarává nákupy, vaření?

Myslíte si, že by domácí práce měla vykonávat primárně žena?

ZÁVĚREM

Dá se novinářská profese sladit se soukromím tak, aby ani jedna sféra (soukromá i pracovní) nebyla šizena?

Je něco dalšího, co byste chtěla zmínit?

Příloha 2: Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro bezdětné novinářky

MEDAILONEK RESPONDENTKY

Jak byste se představila člověku, který vás z médií nezná?

Jak dlouho pracujete v médiích, jaká je vaše praxe?

PRACOVNÍ DRÁHA RESPONDENTKY

Chtěla jste vždy pracovat v médiích?

Lákala vás jiná oblast novinářina tisk/rozhlas/TV?

Co vás na práci v médiích nejvíce naplňuje?

Jaká úskalí přináší vaše práce?

Uvažovala jste někdy o změně zaměstnání?

Co vás motivuje zůstat v této branži/profesi?

Jaký vliv má novinářská práce na váš osobní život?

RODINNÝ ŽIVOT

Plánujete v budoucnu děti a rodinu?

Myslíte si, že byste zvládla vaši profesi vykonávat i s dětmi?

Jak se podle vás dá sladit pracovní život novináře s péčí o děti?

Máte v redakci kolegyni, která má děti v předškolním/školním věku? Vychází jim redakce vstříc co se týče zázemí a pracovní doby?

Myslíte si, že ženy samoživitelky také dokážou skloubit péči a dítě s prací v médiích?

Setkala jste se s takovým scénářem ve vaší redakci?

Dá se podle vás vykonávat profesi novinářky a zároveň stejně dobře i roli matky?

Pokud byste měla možnost, chtěla byste se po mateřské dovolené vrátit na stejnou pozici, na které teď pracujete? Musela by se učinit nějaká změna např. jiná pracovní doba?

Jaké kroky by měla redakce udělat, aby si se svých řadách udržela kvalitní novinářku, která chce být zároveň i matkou?

Myslíte si, že má rodičovství vliv na kariérní růst v médiích? Snižuje to možnost získat vyšší pozici?

VZTAHY – PŘÁTELSKÉ/PARTNERSKÉ

Máte partnera?

Měla jsem někdy pocit, že má vaše práce vliv na harmonii vztahu s vaším partnerem?

Přemýšlela jste někdy o tom, že byste práci opustila, protože vám ničí osobní život?

Setkala jste se někdy s nepochopením od vašeho partnera na časovou náročnost vaší práce? Nutnost pracovat i po večerech, o víkendech a ve volných chvílích, pokud to vyžaduje situace?

Myslíte si, že je výhodou mít partnera z médií, protože by mohl více chápat časovou náročnost práce?

Má práce v médiích vliv i na vaše vztahy s přáteli? Máte dostatek času na setkávání s nimi? Na kamarády mimo novinářskou branži? Jak často se s nimi setkáváte?

Jde si udržet pevná přátelství i mimo média?

Cítíte někdy že zanedbáváte přátele kvůli vaší práci? Konfrontoval vás s tím někdo z vašich přátel?

VOLNÝ ČAS A KONÍČKY

Máte dostatek času na vaše koníčky a relax?

Jak nejčastěji a nejraději trávíte svůj volný čas?

Pomáhají vám koníčky odbourat stres, který máte kvůli práci?

Věnujete se koníčkům v pracovním týdnu nebo využíváte volný čas o víkendu?

Měla jste někdy období, kdy jste neměla dostatek času na vaše koníčky a uvědomila si, že je to pro vás problém?

STAROST O DOMÁCNOST

Kdo se ve vaší domácnosti primárně stará o úklid/domácí práce?

Jak máte s partnerem/spolubydlícím rozdělenou péči o domácnost?

Kdo obstarává nákupy, vaření?

Myslíte si, že by domácí práce měla vykonávat primárně žena?

ZÁVĚREM

Dá se novinářská profese sladit se soukromím tak, aby ani jedna sféra (soukromá i pracovní) nebyla šizena?

Je něco dalšího, co byste chtěla zmínit?

Příloha 3: Přepis rozhovoru s respondentkou 1

Vy pracujete přes 20 let v tisku. Nelákala vás někdy televize nebo rozhlas?

Televize vůbec, to mě nikdy nelákalo. Rozhlas jo, na žurnalistice jsem začínala, měla jsem specializaci rozhlasovou, ale nějak se pak stalo, že hned po bakalářce byl nějaký konkurz v Lidovkách a kamarádka dělala v Lidovkách, tak říkala, jestli to nechci zkusit a oni mě vzali. Najednou jsem hned po bakalářce začala pracovat, to byl páteční magazín, ten byl tenkrát jeden z nejlepších magazínů. Pak odskočit do rozhlasu, to bych se musela učit znovu. Na Audiotéce mám jeden pořad o vědě, občas do toho člověk nahlédne, zkouším si různé věci, ale ten základ byl a myslím, že i bude ta psaná novinářina.

A co na té psané novinářině je to, co vás na tom nejvíc baví, naplňuje? Vy hodně děláte rozhovory?

V posledních letech dělám hlavně rozhovory, předtím jsem dělala všechno možné, ale budeme se asi bavit o tom, co dělám teď. Pro mě to psaní je vlastně velice dobrý nástroj v tom, že ho ovládám. Že já vím, že umím psát, neumím spoustu jiných věcí, ale umím psát česky. Vy víte, že ten nástroj ovládáte, znáte řemeslo a jazyk a velice dobře se vám s tím pracuje. V rozhovorech je pro mě důležitá ta část zpracování rozhovoru. Nikdy to není autentický přepis, protože písemný rozhovor, opsaný rozhovor pro časopis nebo pro dobré noviny je skoro literární útvar. Já si s ním hodně hraju, pomáhám věci psát, aby to bylo dobré. Pro mě je to zároveň, ne mocenský nástroj, to rozhodně ne, ale tím, že tomu vládnu, tak vím, že to můžu udělat dobře. Ten rozhlasový rozhovor má jiné kouzlo, je autentický, nemůžete člověka upravit, můžete to maximálně rozstříhat. V té písemné formě můžete čtenáři nabídnout servis v tom, že to skládáte a píšete jako velmi vstřícně. Bez ohledu na to, že třeba ten člověk až tak vstřícně nemluvil, je to třeba vědec, který to neumí. Který není zvyklý se vyjadřovat. Vědci mluví v angličtině, i čeští vědci, oni mají někdy problém se vyjádřit, ale já jim pomůžu a čtenáři nabídnu servis, že jemu se to bude dobře číst. To je to, co mě na tom baví a zároveň vím, že pro to mám nějaké předpoklady. Každý má svoje, ale tohle je to, co mě na tom baví. Je mi to blízké, cítím se v tom dobře. Proto právě se snažím dělat i jiné věci, tam něco moderovat, tam udělat podcast, audio seriál, protože bych nerada ustrnula jen v tom, co mi jde. Já vím, že toto mi jde a je blbost, abych dalších 20 let to jen sekala. To máte pak tendenci, zatím ne, ale když ovládnete řemeslo, tak můžete sklouznout k tomu, že už si s tím třeba nebudete tak hrát.

Jaké úskalí vidíte obecně v psané novinářině nebo vy v té práci vůbec vidíte něco, co do budoucna jsou tam úskalí?

Jasně, všichni řeší umělou inteligenci, co to udělá s tím, co člověk dělá a obecně s novinářinou. Tam fakt nevíme, jaká bude poptávka třeba už i od čtenářů, co jim bude stačit a co ne. Třeba jim fakt bude stačit, co umělá inteligence zvládne. Třeba se ukáže, že jen pár lidí umí psát tak, že ti lidi budou dál číst ty lidi a ne co napíše umělá inteligence. My nevíme, ale je to velká otázka do budoucna. A jinak samozřejmě tím, že zaniká tisk postupně a myslím si, že to časem tak bude, že tady zůstane pár tiskovin. Už i deník N tak ten tisk my ho máme, chceme ho udržet, je pro nás důležitý, ale zároveň myslím, že na něm nelpíme. Kdyby se situace ukázala tak, že to nejde, tak ho oželíme. Zatím to není na pořadu dne, ale může se to stát. Toto je nutný vývoj.

Že lidi zajímají nové formáty?

Jasně, tištěné noviny čte starší generace a ta nová je nezačne číst. I mezi mladými lidmi budou vždycky lidi, kteří budou chtít papír, ale bude to minorita. Myslím, že to bude nutný vývoj. Nejdřív to denní zpravodajství, snižují se náklady na noviny. Deník N je jiný formát,

nemáme tu denní rutinu, ale to co zůstává jsou časopisy, měsíčníky, ale časem třeba nebude ani to.

Já se vrátím v čase ve vaši kariéře. Vy když jste začínala od studia v novinách, tak když jste potom otěhotněla, tak jste pracovala dál v tisku, jak jste to měla, jak jste to zvládala, když jste byla těhotná a do toho ještě pracovala?

Já tyto otázky pořád někomu pokládám a už ji mám tady. Já jsem poměrně stará matka, mně bylo přes 30, když jsem potkala muže svých snů v časopisu Týden, v redakci, takže už jsem měla vybudováno. To je podle mě dost důležité a proto to, co budu teď vyprávět, tak bude to, jak jsem to měla já a nechtěla bych z toho vyvozovat žádné obecnosti. Byla jsem zavedená autorka, nikoliv známá, člověk, který píše, tak nikdy nebude známý, ale v tom okruhu zavedený. Byla jsem v té době v časopise Týdne, tehdy to byl dobrý časopis, dělala jsem rozhovory, publicistiku v týdeníku. Myslím, že bych byla v jiné situaci, kdybych otěhotněla v Mladé frontě, kde jsem dělala denní zpravodajství. Nedovedu si představit to dělat. Jsou holky, které to zvládají dělat denní zpravodajství a mít děti, nevím, jak to dělají, klobouk dolů. Naštěstí jsem nebyla před tou volbou. Tím, že jsem dělala rozhovory a věci, které jsem si mohla plánovat, tak já už jsem si s tehdejší šéfredaktorem domluvila, že půjdu na mateřskou, ale budu psát, protože jsem si nedovedla představit, ani že nebudu psát týden. Já jsem ještě v porodnici psala a pár dní potom už jsem zase něco dělala. Mně to baví a tím, že dělám věci, který si můžu plánovat, tak to šlo. Začala jsem pracovat na honoráře, i když jsem zůstala kmenovou autorkou Týdne, tak jsem byla placená od kusu. Muž tehdy byl taky ještě v Týdnu, tam jsem mu šoupla kočárek, nakojila jsem, šla jsem na rozhovor. Týden byl tehdy v centru, v Panské, to byla krásná doba. Pak se vše změnilo, Týden se prodal, začal se ničit, můj muž šel taky jinam, taky jsem odešla. Pak jsem měla druhé dítě a s ním jsem byla na volné noze, byl tam nějaký překryv. Mám dvě děti po třech letech. První těhotenství bylo skvělé v tom, že jsem psala volně pro Týden, měla jsem volný režim, solidní honoráře, měla jsem partnera, kdy jsme se starali oba. Pak jsem měla holčičku, tam už jsem pak šla na volnou nohu, už jsem v Týdnu nechtěla být a pak to začalo být náročné v tom, že můj muž v té době taky odešel z práce, kterou měl dobře placenou. Stal se šéfredaktorem časopisu Vesmír a bylo to tak, že spíš my jsme dotovali Vesmír než aby Vesmír nám dával peníze. Takže jsme museli plychtit oba dva práci. Hodně jsem pracovala a asi pro deset různých časopisů jsem psala rozhovory, byla jsem na volné noze. To bylo náročné. Vždycky jsem měla u dětí celkem brzo chuťvu, když to šlo, tak takové první školičky od dvou let. Takže já jsem frkla kočár chuťvě, ta s nima jela na čtyři hodiny někam a já jsem psala. Ale mohla jsem si to naplánovat. Rodiče fungovali skvěle, babička jedna a druhá přijížděli do Prahy, den byli s dětmi a já jsem měla prostor. Ale je to náročný, pořád nějak organizujete. Pak je dítě nemocný, druhý nemocný, to je náročný. Ale důležité v tom je to, že charakter této práce, kterou já dělám je ten, že si to můžete nějak naplánovat. Že to není teď se něco děje a musíš do terénu nebo politika apod. V tom to mám jednodušší. A tak to pokračuje dál. V roce 2018 jsem nastoupila do N jako jedna z prvních, v první vlně, byla jsem na to pyšná, měla jsem radost, že mě oslovili. Je to krásná etapa, jsou to skvělé noviny. Práci si dost můžu naplánovat, furt to nějak vykrývám takové to vyzvedávání. Jeden syn už je starší, sám se vyzvedne, zvládne to, na holčičku teď tady čekáme. S mužem se střídáme, akorát on má práce víc a může si ji míň plánovat než já. Takže je jasné, že hodně věcí je na mě, ale není to tak, že by to bylo proto, že já jsem ženská, takhle jsme to nikdy nastavené neměli. Spíš je to podle charakteru práce. Já bych ani chlapa, který by to tak neměl ani nechtěla. Já jsem věděla, když se mi začal líbit, že to tak bude.

Jak jste říkala, že jste byla domluvená s šéfredaktorem Týdnu, že na mateřské můžete dál psát, byl k tomu shovívavý, měla jste štěstí na to, že se k tomu postavil pozitivně?

Jo, ale taky si myslím, že to je daný tím, co jsem dělala, že věděl, že ode mě dostane dál kvalitní práci, protože není závislá na tom, jestli budu v redakci nebo ne. Věděl, kdo jsem, co odevzdám. Bylo dost i v jeho zájmu to se mnou mít dál. Tam ta domluva byla fajn. Nebudu jmenovat, protože už měl spoustu škrálouků, které se mi vůbec nelíbí, ale tehdy byl takovým věcem ochoten naslouchat, ale musel vědět, že se mu to vyplatí. Že dostane adekvátní práci. Ale neházel mi klacky pod nohy, to ne.

Vy jste byla rok takhle doma a pak jste začala docházet zase do redakce?

Já jsem od té doby nezačala docházet do žádné redakce, já jsem zůstala hodně doma. Ono se to blbě ukotvuje v čase, ale ano, už jsem nechodila nikdy do redakce, jen když jsem chtěla. V Deníku N je to stejné, já mám ten režim takový, že já tam chci chodit, jednou, dvakrát týdně tam jdu, ale nemusím. To je dané charakterem práce, jsem seniorní autor, což je strašný.

Říkala jste, že jste dávala hodně děti chůvám a rodiče hlídali, nepřišlo vám někdy, že jste přišla o nějaké milníky u těch dětí, že jste si zasteskla, že netrávíte s dětmi tolik času, co jste chtěla?

Já myslím, že jsem s nimi byla hodně. Já vím, že to lidi hodně napadá, ale myslím si, že být jako máma a vědět, co se děje s vašimi dětmi neznamená, že s nimi musíte být 24/7, protože u těch milníků stejně jste. Chůva je měla 4 hodiny, 6 hodiny, samozřejmě když jsem kojila, tak po 2 hodinách. Takže nemám ten pocit. Spíš člověk má nějaké pochybnosti o tom, jaký ten rodič je, co dělá pro děti a co by měl a neměl, ale že bych je viděla málo, to ne. Já je doteď ráda půjčuju.

Cítila jste někdy, když jste se pak vracela do práce, že by vás omezovalo to, že jste maminka, jestli třeba ze strany nějakého šéfredaktora?

Necítila, ale opět opakuju tu mantru, charakter práce.

Protože hodně říká, že ženy jsou znevýhodněny po tom, co se po mateřské vrátí do práce?

To jsou, to vidím. Já myslím, že rozhodně nejsem proto dobrá na ilustraci, jak se zvládá mateřství a práce, já si můžu vše přizpůsobit, je to flexibilní. V pracech, jako je věda, musíte do laborky nebo máte tým lidí, o který se musíte starat, musíte vypisovat grantové žádosti. Nebo jste novinářka, že děláte zpravodajství, do redakce musíte. Já si pamatuju, že když jsem byla v Mladé frontě a v 9 jsem přišla do práce a odcházela jsem z ní v 8 večer a tam že bych šla vyzvednout dítě do družiny. Buď to musíte mít dobré s partnerem nebo mít chůvu nebo přehodnotit práci a dělat něco jiného. Ale proč by automaticky měla ženská ustoupit z toho, když ji baví politickou reportérku, ale má to dítě. Jedna věc je zázemí, že je málo školek, jestli, že se na vás dívají jako na krkavčí matku, když ji dáte chůvě. Ale jsou holky, které jsou na to citlivé, mně je to třeba jedno. Šéfové jsou různí, někteří vyjdou vstříc, někteří ne. Jakýho máte partnera, zázemí. Je plno věcí a ženy matky jsou znevýhodněné velice. Zrovna píšu text o dvou vědkyních a ptám se jich stejně, jako vy mě.

Jak jste říkala, že jsou holky, které mají problém to sladit, máte třeba v médiích kamarádku nebo kolegyni, u které víte, že se jí to stalo?

To tak člověk kolem sebe asi vidí, jak s tím kdo zachází a je to individuální, každý to má jinak. Mám kamarádku, která jela v Rozhlase ve zpravodajství a jak ta to dělá? Ano, jednu dobu to vypadalo, že její muž bude hodně doma, ale on pak dostal dobrou práci, jak to vykrývají nevím. Zním holky v novinách a jsou samoživitelky, musely si přizpůsobit práci, aby to zvládaly, některé musely odejít. Některé děti rostou samovolně, samostatně, to asi

fakt záleží, jak to která má. Je to různé, ale zcela jistě není lehké dělat jakoukoliv dobrou práci, profesionální s těma dětma, zvlášť když jsou malinké.

Váš manžel taky pracuje v médiích, pro vás osobně je to výhoda, jaký to je mít manžela v médiích?

Já neznám, jaké to je, kdyby nebyl, nedokážu to srovnat. V mnoha věcech je to výhoda, v tom, že známe to prostředí, on je šéfredaktorem Vesmíru, to je vědecký časopis. Já dělám hodně vědu, on mě k tomu přivedl, známe podobné lidi, jsme zvaní na stejné večírky, což je někdy právě problém, ale musí se najít hlídání. Rozumíme těm svým světům, to je pěkný. Ale kdyby zase měl jinou práci, tak by to celé i ta organizace času vypadala jinak.

Třeba byste naráželi na nepochopení?

Třeba, nebo by se to nedalo sladit časově. Ale znám jen svou situaci.

Když máte ty režimy oba dva tím pádem volnější, že si můžete navzájem se vykrývat, co se týče hlídání dětí, máte to tak teďka nebo děti mohou být sami?

Starší chlapec vodí mladší do školy. Jasně už můžou být trochu sami. Teď se to začíná lámat i s Karličkou, která je ve druhé třídě. Začíná to být volnější, člověk nemusí letět vyzvednout kluka z první třídy, holčičku ze školky, pak byl covid, to bylo speciální, balancovala jsem na hranici sílenství. Takže jasně s tím věkem dětí, s jejich osamostatňováním se to dá dělat snáz. Prvních pět let je náročných a musí to být náročný pro lidi, kteří to nemají tak nastavený jako já. Je to dost štěstí, jak jsem si směřovala, co dělám.

Cítíte někdy, že má vaše práce vliv i na přátelství, že nemáte tolik času? Že třeba píšete, musíte obstarat děti a pak nezbyvá moc volného času na přátele?

Jo tak to byly takové období, ale to jsou takové vlny, že je toho najednou hodně, tak to člověk nestíhá. Ale myslím, že nejmíň času na přátele jsem měla, když jsem byla úplně svobodná a dělala jsem v Mladé frontě a dělala jsem v reportérech. To se nedalo nic naplánovat. Já jsem nemohla jít do kina, do divadla, protože divadla začínají v sedm a já jsem v sedm vrcholila uzávěrku. Nedal se moc plánovat ani víkend, něco přilítlo a tam služba. Takže to bylo nejhorší. A já nejsem zas taková, že bych musela pořád někam chodit s kamarády. Nemám pocit, že by to mělo nějaký zásadní vliv na přátelství. Spíš je to tak, že člověk si pak toho volného času váží v tom smyslu, že i dost přemýšlí o tom, komu nebo čemu volný čas věnuje. Přestala jsem chodit do kina, raději chodím do divadla. Musela jsem si vybrat, tak chodím do divadla. Do kina chodím třeba na premiéru, když dělám rozhovor s hercem, toho je málo. Ale pokud volný večer mám, tak jdu do divadla. Stejně je to s kamarády, odmítám kafička s PR, ráda pomáhám studentům, to si vždy najdu čas, ale takové to pojď na kafe, tak to málokdy dělám, protože to moc k ničemu nevede. Většinou je efektivnější si vyměnit dva emaily a říci si, co mi můžete nabídnout, ale nepotřebuju u toho pindat hodinu u kafe. Ale co se týče těch mých hlavních kamarádů, tak vídáme se málo, ale oni jsou stejně všichni zaměstnaní jako já, mnozí mnohem víc, ale když se sejdeme, tak si to užijeme. Ale je to na takové sem tam bázi.

Je to o plánování, mít harmonogram dne?

Osekáte si to na to, co je podstatné. I v tom, co máte ráda, tak si musíte najít, co máte radši.

Zbývá vám čas ještě na nějaké koníčky?

Běhám, to taky souvisí s časem, protože já jsem dřív chodívala na různý tancování, aerobiky, ale to znamenalo vyjet z domu, tam se převlíknout, být tam hodinu, pak půl hodiny jet zpět. Běh je, že se převlíknu doma, kdykoliv vyběhnu, hodinu běžím a jsem doma. I běhat jsem začala z úspory času, jsem za to vděčná a jsem ráda, že jsem to překonala a že běhám. To

není až tak koníček, koníček spíš je, že u toho poslouchám audio knížky. Běhám proto, že už jsem na to zvyklá, běhat musím, abych se hýbala. Takže divadlo je koníček. Ráda koukám na seriály. Poměr cena výkon je běhání top.

Co se týče i péče o domácnost, to si taky dělíte s partnerem nebo s dětmi?

To je u nás doma slabá stránka nás všech, takže to pytlíkujeme. Jsem to asi já, kdo nakonec vytře a vysaje, ale to neznámá, že si na to ten čas najdu. Ale muž dělá spoustu jiných věcí. Jasně děcka už taky pomáhají, vysají si v pokojíčku. Myslím, že na tom žebříčku věcí, na co se zaměřujeme, tak ta domácnost je na tom dost bitá. Když mám čas, tak neuklízím. Radši třeba pracuju, zase dělám rozhovory nebo si čtu. Takže to je naše slabá stránka, klidně to tam napište. Ale doufám, že k nám nepůjde nikdo na kontrolu.

Mě zajímá, jestli to máte rozdělené nebo občas cítíte, že je to celé na vás a někdy je to moc?

Jo mám stavy. Přestože všichni máme práh bolesti poměrně vysoko, co se týče úklidu, myslím u nás doma, tak já jsem ta, které to najednou přeroste přes hlavu, ale bordel nedokážu vydýchat, takže to udělám, ale jsem z toho někdy unavená. A já bych třeba uklízela ráda, kdybych si na to mohla vyhradit celý den a nemotaly se tam děcka. A to máte málokdy. Takže i ten úklid si člověk pak umí užít, ale musí na to mít čas a nesmí se mu tam motat rodina.

Nemáte to tak, že je vám líto obětovat čas tomu úklidu?

Jasně. Někdo uklízí třeba rád nebo i potřebuje mít tu domácnost fakt tip, t'op. My to nepotřebujeme, my víme, že bychom měli a tak to uděláme a pak právě naopak, když jednou za čas je čas a prostor, tak to udělám pořádně a něco si k tomu pustím a baví mě to v ten moment. Ale musím si to přecvaknout do toho, že mě to bude bavit a dělám to s radostí. Jinak je to úmorný. Ale ráda vařím. Nákupy jsou nutnost.

Vy je obstaráváte?

Kdo jde z práce a kudy. To se domluvíme, manžel v tomto není neschopný. Ale ráda vařím.

Takže raději vaření než úklid?

Rozhodně, to je dobrý, že vytváříte něco, co je hmatatelný, pak se to hned sežere.

Když máte víkendy, trávíte je taky prací nebo to jste schopná oddělit pracovní týden od volna?

To je to, co jsem tady několikrát zatím vyzdvihla klad toho, co dělám, že si to můžu flexibilně zařídit a udělat kdy chci. Ale zároveň to znamená, že je to nekonečný plovoucí a že v podstatě pracuju kdykoliv můžu. Asi kdybych měla nějakou silnou kázeň, tak asi dokážu si říct, že víkendy nebudu. Ale když jdou děti s kamarády někam a je to volné odpoledne, tak já si k té práci sednu ráda. Mě to totiž strašně baví, takže pro ně není práce nic úmorného, je to pro mě radost. Takže mě to nevadí, ale vím, že někdy ta bezhraničnost je blbá a třeba můj muž to má úplně. Ten musí dělat spoustu věcí, které ho nebaví a ten to má nekonečný úplně. Ten je v tom úmorným módu tři týdny ze čtyř. Tak to já ne, já to mám pořád, že si to udržuju tak, abych to měla hezký.

Ale nemáte to třeba tak, že musíte pracovat kvůli tomu, že máte čas, do kdy musíte poslat rozhovor?

Někdy to tak je. Když je to třeba rozhovor, když jsem dělala během voleb prezidentských, tak po debatě prezidentské jsem dělala rozhovory s lingvisty o tom, jak se oni vyjadřovali, a to jsem dělala fakt celou noc, protože jsem věděla, že to potřebuje ráno editor, aby to mohlo

vyjít dopoledne. Kdyby to vyšlo o den později, tak to nebude mít relevanci. Já občas narážím na to, že je potřeba něco rychle dodělat, ale nejsem pod bičem uzávěrek.

Má to na vás vliv ta práce i co se týče psychiky? Pociťujete někdy, že jste se dostala do takové fáze, že jste potřebovala odpočinek a že už toho na vás bylo hodně? Nemyslím třeba teď, ale jak jste mluvila o zkušenosti z Mladé fronty?

Ano spíš dřív než teď. I díky dětem člověk musí odpočívat. Když s nimi jdu ven, tak nepracuju. Když jdeme s Karličkou ze školy, tak si povídáme a nepracuju. Ale byly doby a právě ta Mladá fronta to si ke konci pamatuju, že jsem byla vyčerpaná z toho a chodila jsem s pláčem do práce. Pak jsem si řekla, že to už nechci nikdy zažít, že chci dělat věci, které mě budou bavit a s lidmi, se kterými se mi bude dobře pracovat. Takže to byla silná zkušenost a mám to tady někde vzadu, že toto nechci. Jinak samozřejmě přijde vlna, že je toho moc, že se to nakupí a je potřeba toho dělat hodně a jsem unavená. Čistě fyzicky mě bolí ruce z psaní, ale to jsou vlnky, to není nic hrozného.

Bylo to tak, že jste bazírovala na té kariéře, chtěla jste si něco dokázat, šla jste přes mrtvoly, že jste z toho pak byla vystresovaná?

Myslím si, že toto v sobě nemám, že co se týče nějakých ambicí, to jsem si vždy udržela ve zdravé míře. Nepotřebovala jsem světu a sobě nic extra dokazovat. Ale to bylo spíš tak, že mě to dlouhou dobu bavilo, pak se změnilo vedení a změnila se atmosféra v práci. Necítila jsem to jen já, říkáme si to s lidma, kteří tam tenkrát byli, že to pocítili velmi silně i oni, takže se stejně pak ukáže, to nejdůležitější je, s jakými lidmi děláte a v jaké atmosféře. Že i to brutální zpravodajství se dá dělat za nějakých okolností bez toho, aniž byste položila tam život, když máte lidi, kteří vám rozumí, kteří vyjdou vstříc a jsou na vás tvrdí tak akorát. Pak se najednou stane něco, že se to celé změní. Takže já jsem pak odešla, to bylo takový obojetný. Pak jsem dostala i nabídku, že můžu jít do magazínu a i v té Frontě byli rádi, že se mě zbaví. Já jsem najednou nepodávala dobrý výkon. To bylo prostě špatně pak už.

Bylo to dlouhodobě neudržitelný pro vás?

To trvalo dva měsíce a pak to skončilo. Já bych tam nevydržela, já ze sebou nenechám dělat věci, které se mi nelíbí. Nepotřebuju světu a sobě dokazovat, že na něco mám nebo nemám, ale nebudu tam, kde mi není dobře. Stejně jako z Týdne jsem odešla, protože jsem se styděla být součástí časopisu. Najednou to bylo jasné, že půjdu raději na volnou nohu. Bude to tvrdý, ale nechci tam být.

Kdybyste se zamyslela nad tím, jestli se dá, u vás asi ano, ale když se nad tím zamyslíte obecně, co se týče skloubení osobního života a novinářské profese. Jak se na to díváte, co se týče žen novinářek v oboru?

Vždycky všechno nějak jde, ale je dost na společnosti, na institucích, na vedení, aby pro to taky dělali určité kroky. Nemělo by to být tak, že žena, když chce dělat něco velmi dobře, vrcholově, co je časově náročné, jako zpravodajství může být a chce mít děti, tak je ona ta, která by měla rýt drážkou v zemi a odnést to vše. Pro společnost a pro všechny je dobré, aby ženy mohly být mámy a zároveň dělat věci, které ji baví. Když chce být někdo máma na plný úvazek, ať je, kvočnám mávám, to je dobrý, ať jsou. Ale ty, které to chtějí, tak by jim společnost, instituce, vedení měli pomáhat v tom hledat ty možnosti. A to tady pořád je, ať už je to v nějaké rovině jenom předsudků a toho, jak se společnost k těm ženám staví. Jak se k nim staví starší generace žen. Co slyším od svých kamarádek, co ony slyší od svých starších příbuzných, to je palba, to je hrozný. Já jsem v nějaké příjemné bublině své dobré rodiny, svojí mámy, která mi do ničeho nekafrá. Naopak vždycky byla empatická a snažila se pomáhat. Ale ty mikro agrese každý den, proč si pořizuješ dítě, když chceš dělat toto? Pak záleží na partnerovi, jaký je, to je i volba té ženy, jakého si vybere partnera. Samozřejmě na

tom máme podíl, nemusíme si vzít největšího kretěna na světě, ale někdy se to stane. Ale pořád je tady i to, že tady není dostatek školek, že jsme zrušili všechny jesle a je problém to dostat zpátky, protože ta společnost je nastavená proti tomu, že společnost si zvykla, že ženy mají být doma tři roky s dětma. Vytahují nesmyslné výroky Matějíčka, který nikdy nic takového neřekl, furt to cítíte. Já to necítím ve vztahu k sobě a jsem si toho velmi vědomá na úrovni společnosti. Pak i z toho, co vím od známých, kamarádek, od ženských, se kterými dělám rozhovory je to peklo někdy a není tady moc velká vstřícnost. Ale bylo by to pro všechny dobré, i čistě z ekonomické stránky, aby ženy normálně pracovaly, když to chtějí.

Co by šéfredaktor mohl nabídnout ženám ve své redakci, které jdou na mateřskou? Jak jste to měla vy, že vám dovolil pracovat, neměla jste to třeba tak, že jste pak musela chodit do redakce i s dítětem.

Myslím, že třeba u nás v deníku N, zatím co vím o holkách, které začaly být na mateřské, tak se vždy s šéfredaktorem dohodly. Mají dohody různé, ale on je velmi ochotný se bavit o tom, co chceš dělat, co můžeš a pojdme se bavit o nějakých podmínkách. To je podle mě ono. Že vůbec už do toho jde ten člověk, to vedení aktivně s tím, víme, že odcházíš na mateřskou, moc ti to přeju, ale chceš být půl roku úplně, nemáme tě s ničím kontaktovat nebo počkáme pár měsíc, ozveš se a domluvíme se potom. Takže by to mělo. Co ti můžeme dát, co ty chceš, co ty nám můžeš dát a máme o tebe zájem, jsi dobrá, my víme, proč jsme tě v redakci měli a chceme tě mít dál. Ale je jasný, že budeš maminka, budeš to mít jiný, pojdme si říct podmínky. Byla jsi politická, dělala jsi parlament, tak pojd' psát tři roky lifestylevé témata, taky je potřebujeme. Nebo ta holka řekne, já chci psát politiku dál, ale budu chodit pondělí, úterý, protože to budu mít hlídání a chci chodit do parlamentu, ale budu chodit nárazově. A domluví si třeba dny. Buď to může být jiný typ práce, to je nejjednodušší, nebo stejný typ práce při jiném nastavení podmínek, nějaké půl úvazek apod.

Já vím, že jsme se o tom bavili, ale ještě se k tomu vrátím, vy jste měla harmonogram týdne, že jste dva dny chodila, pak jste byla doma a mohla být s dětmi, jak jste to měla?

Asi tak různě. Pytlíkovat je moje oblíbené slovo, já žiju celý svůj život, že v něm nemám a nikdy jsem neměla úplně pravidelný řád. Teď ten řád dávají děti a jejich rozvoz. Víme, že v úterý Karlička má tanečky a tam ji musím odvézt. Tam ji dám, ale mám hodinu a tu jdu běhat. Takže už pak nejdu běhat večer. Ta organizace času, snažím se být hodně efektivní i v tom, abych někde jen tak neseděla s mobilem. Takže věděla jsem, že jedu sem, že sem jedu dřív, byla jsem se synem na obědě, tak jsem tady půl hodiny něco dělala. Ale někdy je dobrý i čučet do blba. Ale furt člověk plánuje, mikro plánuje. Vždycky každý večer si řeknu, jak bude vypadat ten den a každou neděli mám představu o tom týdnu.

Je to o dobrém time managementu?

To je základ. Neříkám, že to zvládám, jak říkám, pytlíkujeme. Když máte děti, práci, tak hrozně moc ženských se snaží zkoordinovat, co jde, ale jinak jsou ve vleku událostí, musíte furt improvizovat. Pak přijde Karlička, že ji bolí v krku a je doma týden s ATB.

To máte zase výhodu, že můžete pracovat odkudkoliv, tady ta nemoc dětí není nějaká překážka?

Ano, mě to rozhodně neparalyzuje, mě to jen omezí v nějakých věcech, že musím rozhovor zrušit. Karlička je samostatná, předtím nebyla, stejně se jí člověk musí věnovat. Ale ano, v podstatě to není tak, že bych musela jít do továrny. Moc se omluvám, ale některé moje vyjádření jsou komplikovaný, vy si vysekejte z toho, co potřebujete. Člověk se potřebuje vyjádřit a mě třeba nějaká herečka deset minut vykládá něco a je tam jasný to jedno sdělení.

Příloha 4: Přepis rozhovoru s respondentkou 4

Jak by ses představila?

Od července pracuji na full time v Olomouckém Reportu, což je regionálním médiu. Máme čtyři různé mutace a pokrýváme celý Olomoucký kraj. Původně jsme tam byla na brigádě, takže už i tímto časem jsem druhým rokem. Předtím jsem nepsal nikde oficiálně, ale vždycky jsem dělala nějakým způsobem psanou žurnalistiku, většinou pro online media, pros studentské spolky, případně nějaké PR.

Nelákala tě někdy jiná oblast žurnalistiky? Rozhlas nebo TV?

Televize mě nelákala nikdy, tam si myslím, že bych měla problém s obrazem – svým. Ale rozhlas mě lákal hodně. Pak jsem zjistila, že nejsem úplně trpělivý člověk a nezvládám střihy reportáží. To by bylo tím prvním, čím bych musela projít.

Myslíš technicky, že to nezvládáš?

Ano. I kvůli své trpělivost neslyším chyby. Chvilku jsem rozhlas zkusila na škole, ale pak jsme od toho nápadu upustila, protože to bylo náročné a trvalo mi to dlouho. Neměla jsme z toho ani radost. Foto žurnalistika mě nelákala asi nikdy, protože nejsem úplně zručná fotografka, nemám to v oku. Ještě mě lákalo DTP – sazba textu. To není přímo žurnalistika, ale je to součást online i printových médií. Tam jsem v tom ale dále nepokračovala, jen jsem se učila sázet text ve škole. To je přesně to odvětví, kde bych musela pravidelně udržovat kontakt s novinkami v oboru. Tím, že jsem k tomu pak už nečuchla víc, tak jsem se od toho odklonila.

Co tě nejvíce naplňuje na práci v regionálním médiu?

Je to určitě kontakt s místními, který je opravdu intenzivní. Víím, co se tady děje a předávám to těm místním. Od těch nejslabších skupin, jako jsou starší lidé nebo maminky s dětma, nebo tady tyhle skupiny, tak s těma komunikuju asi nejvíc, to je naše cílovka. Zároveň víím, že co děje v Olomouckém kraji, od nejběžnějších zpráv, až po lehce investigativní záležitosti. Myslím si, že regionální žurnalistika je trošku podceňovaná, protože i tady se dají najít různé špeky a pokud to novinář nedělá jako rutinní záležitost, že jen nasadí pár svodek, tak dokáže vytáhnout nějaké téma, které je zajímavé i třeba pro celou republiku, ale pro ten region je také signifikantní.

A jaká jsou úskalí tvé práce v regionálním médiu?

Souvisí to s prestiží. Být takovým krajanem, člověk bude vždycky takový otloukánek. V poslední době regionální přílohy spíš zanikají, než vznikají nebo se minimálně zkracují. Když máte print, tak ta příloha má kolikrát dvě strany regionální, původně měla třeba 10 stran. To je jedna věc, že to postupně upadá. Zároveň ta prestiž je mizivá. Redaktor se musí obrnit i před tím, že krimi zprávy budou vždy to nejčtenější, co bude psát. Musí se naučit vyvažovat tyhle věci. Když napíše dlouhý obsáhlý článek se spoustou faktů, který nakonec nebude vůbec čtený jako zpráva, že někdo skočil pod vlak. Třeba investigativní témata nejsou moc čtená.

Nevěděla jsem, že máte investigativní rubriku.

To úplně ne, ale občas se něco vyvrbí.

Máš už třeba vyhlídky, kam by ses chtěla posouvat? Chtěla bys zůstat v regionálním médiu?

Myslím si, že se člověk toho už moc nenaučí. Chci využít toho, že jsem čerstvě po škole a chtěla bych se něco nového naučit. V regionální redakci, ale v jiném médiu, by mě to nikam profesně neposunulo a byla bych z toho spíš zklamaná. Svůj posun vidím třeba na radnici jako tisková mluvčí nebo v korporátu jako tisková mluvčí nebo úplně něco jiného.

Jaká je motivace jít jinam?

V Olomouckém reportu žádný kariérní posun není možný. Nade mnou je jen šéfredaktor, který dělá stejnou práci jaká já, plus řeší technické věci. To není ten typ šéfredaktorství, kam bych se chtěla posunout.

Takže jsi spokojená na své pozici?

Ano. A nemám se kam posouvat. Finanční faktory tam jsou, ale u mě je to tak, že mě především musí ta práce bavit. Když budu brát o pět tisíc méně, než když brala někde jinde, tak to zkousnu. Když by to mělo o deset tisíc méně, tak už bych se rozhodoval změnit práci. Je tam faktorem i to, že se chci naučit něco nového, a to copy je oborem, který je dynamičtější, než žurnalistika a tam bych se mohla učit pořád. Taky si myslím, že to není obor, kde člověk může být celý život.

Tak chceš využít možností, které žurnalistika nabízí?

Ano přesně tak.

Myslíš, že by tvoje aktuální práce šla sladit s péčí o rodinné příslušníky?

Myslím si, že otázka rodiny a práce závisí na tom, jaké vztahy a jak celkově je to nastavené v redakci. Já to mám aktuálně docela volné, už tam jsem nějakou dobu, nějaké postupy už jsou rutina a postupy jsou pro mě jednodušší. Když bych teď otěhotněla, tak první věc, kterou budu řešit je mateřská, kterou nebudu mít, protože pracuji na IČO. V tomhle případě je to z mého pohledu špatně, ale dává mi to volnost, že nemusím v práci sedět od do. Ve chvíli, kdy budu chtít zakládat rodinu, tak si budu hledat něco, kde budu mít minimálně úvazek, abych měla nárok na mateřskou. Kdybych byla na stejné pozici, tak bych to časově skloubit šlo.

Takže když bys měla dítě, dokážeš si představit, že bys brala dítě do redakce, abys nepřišla o příjem?

Mnohem jednodušší by bylo zůstat na HO.

Dovolil by ti to šéfredaktor?

Když by to bylo v jednotkách několika dní v měsíci, tak si myslím, že by to nebyl problém. Pokud by to byl dlouhodobější problém, dětem by rostly zuby, já bych celou noc nespala, protože se něco dělo a nebyla bych druhý den schopná dojít, tak už bych to řešila s ředitelem a tam nevím, jak by to bylo. Samozřejmě teď dělám na IČO a předpokládám, že by to šlo, ale nejsem si úplně jistá. Na druhou mám ten počítač, ten služební telefon a můžu pracovat z domu. Technicky tomu nic nebrání.

Myslíš si, že se práce bude dát skloubit, až bude dítě větší? Třeba vyzvedávání ze školy a vodění na kroužek?

To si myslím, že jo. Kdyby to bylo jen vyzvednutí dítěte, předání partnerovi a návrat do redakce či jiná odběhová aktivita, tak si myslím, že to by problém vůbec nebyl.

A dokázala by ses v tomto koloběhu ještě soustředit na práci?

Myslím, že bych si v tom musela udělat nějaký systém. Třeba ztišit si osobní hovory, upozornění z rodinné skupiny, to bych si ztišila na celé dopoledne. Teď se mi nedovoláte, ale budete o tom vědět dopředu, ale potom vyzvednu dítě. Myslím, že pracující matka má mnohem více strukturovaný čas, než nepracující. Zatím na sobě pozoruju to, že čím víc toho člověk má, tím víc si musí plánovat. Ví, že ten čas už nebude, jestli neudělá v tuhle chvíli to, co má. Zároveň má ze svého okolí zkušenost od některých matek, které dělají na částečný úvazek a jsou schopné za kratší čas stihnout to, co ostatní dělají za osmičku, protože vědí, že musí.

Myslíš, že má rodičovství vliv na kariéru žen v médiích?

Určitě. Co kolem sebe pozoruju, tak spoustu novinářů je v redakci jenom na IČO a to si myslím, že je pro ženy taková fakt nevýhoda, kterou nechtějí. Radši půjdou pracovat jinam do příbuzného oboru a budou dělat třeba copy něho jinou práci, než původně chtěla, ale budou mít smlouvu a ne IČO.

A co si myslíš, že by redakce měla poskytnout ženám?

Práci na plný úvazek, zároveň nějaká benevolence, zároveň pípání příchodu a odchodu bych zrušila, mělo by to být o vzájemné důvěře. Mělo by to fungovat na základě splněných úkolů. Vím, že mám napsat 10 článků denně a jakmile je mám, tak můžu odejít domů. Že mám splněno za kratší dobu.

Takže flexibilnější pracovní doba?

Ano. Vlastně si myslím, že není nic jiného tolik potřebného pro ty matky, jako jim přizpůsobit pracovní dobu.

A pak si nastavit mantinely, co by měla žena splnit?

Přesně tak. Pak samozřejmě ty peníze, výplata, to je další věc. V médiích není moc peněz, média jsou prodělečná, pokud nemají nějakou šílenou inzerci, ale zrovna si myslím, že není úplně správně, že novináři jsou nadšenci a nedokážou si říct o víc. Na druhou stranu

všechna média jsou na tom velmi podobně co se týče platů. Ať už člověk pracuje v Olomouci nebo v Praze. To není úplně věc, se kterou by se dalo hnout.

Myslíš, že práce v médiích má vliv na vztahy s přáteli?

Co je pozitivní, pokud má ve svém okolí přátele novináře, tak ví o všem jako první. Když se sejdete v hospodě, tak řešíte, že se něco stalo a zjistíte, že je to dva dny stará informace. Co se týče negativ, tak si myslím, že tam jsou. Říká se, že novinář je nejvíc rozvodové polování. Pokud je to pravda, tak se to určitě kvůli časové náročnosti povolání, protože novinář by měl být pořád v pohotovosti. I my si držíme nějakou pohotovost, protože na tom závisí naše čtenost. Už se mi třeba stalo, že my si dělíme pohotovost podle toho, co kdo bude mít, jaké zájmy třeba máme večer. Už se mi párkrát stalo, že jsem šla do hospody s notebookem. Jednou jsem dokonce psala o požáru takhle z hospody.

Jak se k tomu stavěli ostatní?

Zasmáli se tomu, pak si mě fotili. Byli v pohodě, ale chápu, že jsou lidé, kteří by byli naštvaní. Že třeba partner nevěnuje partnerce celý večer, protože pracuje.

Konfrontoval tě s tím už takhle někdo?

Já se pohybu mezi lidmi, kteří pracují v médiích nebo s tím mají zkušenost. Myslím, že se mi to stalo párkrát u rodiny, když chtěla jet na nějaký celodenní výlet a já jsem zrovna ten víkend pracovala a nebylo jsem si jistá, jestli to půjde z terénu. Takže jsem řekla, že jedu někam, kde je signál. To už je takové, že můžeš pracovat z domu, nebo odkudkoliv, kde je signál, což je na jednu stranu výhoda, na druhou stranu ten čas s rodinou není dokonalé strávený, protože rodič se vás na něco ptá, ale člověk musí pracovat, takže nedokáže úplně přesně reagovat.

Máš při své práci dostatek času na koníčky, přátele?

Mám, ten čas mám podle toho, jak si ho udělám. Musí být plánovaný, ale myslím, že ho mám.

Pomáhají ti koníčky odbourat stres z práce?

Ano, rozhodně. Chodím plavat. Ve chvíli, kdy jsem nastoupila do redakce jsem začala chodit pravidelně plavat, což mi i zůstalo, protože je to dobré na pročištění hlavy. Nebo nějaká ta hospoda. Myslím si, že je dobré, když má člověk individuální aktivitu, aby by sám se svými myšlenkami nebo úplně jinými myšlenky. A pak zároveň když má nějakou aktivitu, která je i s dalšími lidmi, což mu kolikrát může paradoxně pomoci i při té práci. V hospodě třeba potkám lidi z jiných oborů, začneme se spolu bavit a zjistíme jaká je nejmenší socha v Olomouci.

Udělat si nějakou síť kontaktů?

Ano, jako nějaký sociální kapitál. Každý mi řekne něco zajímavého. Minimální jsou to věci, které stojí za to pošťouchnout.

Stíháš koničky i v týdnu nebo spíš víkendy?

Já pracuji i o víkendu, dvakrát za měsíc. Na víkend si nechávám takové jako hory a to bývám schválně i offline, když nemám pracovní víkend, tak jedu někam na hory, potřebuju si vyčistit hlavu. Myslím, že je dobré, aby člověk fakt byl úplně offline, úplně odříznutý a třeba jenom večer zapnul tu wifinu.

Jakože je práce mentálně náročná?

Když je člověk pořád zvyklý být online a pořád přemýšlí nad tím, jakou zprávu by bylo dobré napsat, tak zapomene třeba na sebe, což může vést k rychlému vyhoření nebo minimálně k nějaké nechuti nebo nudě, že mě nic není schopno šokovat a nejsem schopná pobírat nové vjemy a informace. Paradoxně ten odpočinek může pomoci najít nová témata.

Takže relax je důležitá součást práce?

Ano přesně tak.

Jak si myslíš, že jde novinářská profese skloubit s osobním životem?

Myslím, že skutečně záleží na tom, jak si to člověk nastaví a v tom případě to potom skloubit jde, ale musí si to dobře nastavit už od začátku, protože nejhorší je začátečník nadšenec, který vlastně může fakt velmi rychle vyhořet. Najednou po půl roce zjistí, že už to nezvládá do toho někoho potká a tak. A to si myslím, že je pak nejhorší věc, že těžko se pak nastavují ty pravidla jinak nebo se hasí ty problémy hůř zpětně než naopak.

Příloha 5: Přepis rozhovoru s respondentkou 3

Studovala jste práva, co vás nakonec zlávalo k televizi nebo obecně novinářině?

Mě televize lákala celou dobu, respektive novinářina. Já jsem se po střední setkala s jednou holkou od nás z vesnice, která žurnalistiku studovala a ona mi radila, že bych měla jít na nějaký konkrétní obor, na něco v čem budu odborník a na co se budu specializovat. Takže to bylo spíš takhle. Vždycky mé novinářina a médi lákala, ale zároveň mě lákaly práva. Tak jsem studovala práva a vlastně jsem celou dobu při škole pracovala v rádiu Masarykovi univerzity. A posílala jsem životopisy do ČT Brno, ale nevzali mě.

Z jakého důvodu myslíte, že vás nevzali?

Asi je neoslovilo to, že jsem neměla zkušenost, vlastně nevím. Tehdy jsem si to vysvětlovala tak, že je to tam možná více propojený, škola a televize. Tak jsem si to vysvětlovala tenkrát, ale nevím, možná to byla náhoda. Pak jsem každopádně přešla do Prahy a taky jsem si poslala životopis a taky se mi ozvali, protože zrovna hledali.

Máte zkušenosti z rozhlasu?

Jen z toho největšího studentského rádia v Česku, jak mi hrdě rádi říkáme.

Nikdy jste nepsala?

Ne nikdy jsem nepsala. Mně přijde, že vždycky tak nějak něco vplynulo. Objevilo se to rádio MUNI, tak jsem tam šla a pak mě víc lákalo to mluvení.

Takže mluvení je to, proč jste šla do televize nebo je to být vidět na obrazovce?

Být vidět, to asi ne, spíš to mluvení. Mně na těch médiích nejvíc baví to.

Takže TV, abyste se mohla projevovat slovem nebo touha být vidět?

Být vidět, to asi ne, spíš to mluvení. Já jsem na MUNI dělala praxi v advokátkách a hrozně mi vadilo, že jsem měla přidělené to, koho se musím zastávat, komu musím stranit. Na těch médiích mě baví to, že já lidem servírují syrové informace a at' oni si rozmyslí, jestli je to dobře nebo špatně. A přijde mi, že já tu energii dokážu nejvíc vyjádřit mluveným slovem, takže důvod, proč jsem šla do televize. Chytla mě práce v rádiu R, hrozně mě bavilo zpovídat hosty, ta interakce a energie, to mě hrozně baví.

A tady vás taky baví zpovídat hosty?

Jo, to je moje nejoblíbenější disciplína, ale zároveň nejoblíbenější.

A vy jste v ČT osm let a prošla jsem různými redakcemi?

Redakce plánování a analýz, kde se vyhledávala témata a ty pak redaktoři zpracovávali. Pak jsem byla v redakci denního zpravodajství, to jsou zprávy, které běží celý den. Z toho se člověk stane vstupářem a potom jsem začala moderovat.

Nikdy vás nelákala komerční televize?

Já jsem tam krátce byla – asi týden. A teď to vidím úplně jednoznačně. Tehdy ta situace taková byla. Ale čím déle jsem tady a sleduju to podrobně, tak se mi tady na tom líbí to, že to neděláme pro sledovanost jako komerční TV. Všechny TV jsou potřeba, ale nejvíce mě lákala na veřejnoprávní TV, protože se tady klade důraz na sirovou pravdu. Je tu podpora, všechno je skvěle zařízené. Veřejnoprávní média – byly vždycky nejbliž mému srdci.

Jak náročná je práce ve veřejnoprávním médiu?

Mně se to těžko posuzuje, protože mě to hrozně baví. Já si vždycky říkám, že mám hrozný štěstí, protože pro mě je to trávení volného času. Já asi neřeknu „je to strašně náročný.“ Každá práce má něco, vyžaduje to čas a přípravu, ale i jiné povolání to mají daleko těžší. Horší to bylo v době, kdy jsem dělala noční. Tak to jsem hůř snášela, to jsem vždycky byla úplně mimo. Ale mě to jinak nepřijde nějak extrémní, že by se to vybočovalo od jiným povolání.

Ani třeba stresově?

Mně přijde, že každá práce je stres, ten k tomu nějak tak patří. Myslím si, že každý, kdo dělá, co ho baví a chce v tom být dobrý, tak asi je pod určitým stresem, ať je to jakákoliv práce.

Jak zvládáte skloubit práci a čas s partnerem?

Mně přijde, že to jde dobře dohromady, protože v médiích se vysílá i o víkendu, takže já pracuji občas o víkendu, manžel také hraje o víkendu. Proto máme oba pochopení. Nemáme každý volný víkend, ale tak to prostě je. Přijde mi, že se to časově dobře doplňuju, toho společného času je hodně. Manžel hrál dřív v zahraničí a tam jsem za ním nešla, což teď zpětně lituju. Tenkrát jsem měla pocit, že by mi tady něco uteklo. To je jediné, že ta práce nešla dělat na dálku.

Když jste dojížděla do zahraničí vycházeli vám v práci více vstříc?

Tady je úplně super parta, takže vždycky jsem si s kolegy vyměnila směnu, abych měl víc volna naráz, a potom jsem třeba zase více pracovala.

Nevadí partnerovi, že pracuje i po večerech?

On když hraje, tak taky hraje večer, takže pro to má taky pochopení.

Myslíte si, že partner z médií je výhoda nebo nevýhoda?

Já si myslím, že je to výhoda, ale spíš si myslím, že je to o lidech, jak si to nastaví. Znáám lidi, kteří mají partnera z médií a myslím si, že to jde skvěle dohromady. Je tam to pochopení a často se o tom baví. Co znám lidi, kteří mají partnera z médií, tak to jde dobře dohromady.

Když byste měla rodinu, dokázala byste si představit, že byste v takovém tempu zvládala i péči o rodinu?

To je otázka. Já straně obdivuji všechno svoje kolegyně, které mají děti, protože si myslím, že ej to hodně náročný. Na druhou stranu některé říkají, že je to dobří, takže to má své plusy a mínusy. Představit si to samozřejmě dokážu, ale teď smekám před všema kolegyněmi, které to takhle mají, protože to asi je hodně náročný.

Vychází třeba kolegyním vstříc s mateřskými povinnostmi?

Já o tom asi nedokážu mluvit, protože bych mluvila zprostředkovaně. Myslím si, že ano, ale nechci mluvit za ně.

A myslíte, že se to dá skloubit?

Myslím, že určitě. Mě hrozně baví Petra Procházková, která tady byla a vyprávěla o tom, jak teď nemůže odjet na Ukrajinu, protože syn maturuju, že to hodně přizpůsobuje.

Vy se hodně připravujete na práci a na vysílání že?

Mě to baví, když na to je čas. My se samozřejmě každý připravujeme na vysílání, nemůžeme přijít nepřipravení. Když mám čas, tak si nad tím přemýšlím z různých úhlů pohledu.

Jak dlouho vám zabere příprava?

Já jsem řekla dvě hodiny, ale záleží to do tématu.

Najde se u vás čas na kamarády?

Já bych asi úplně neřekla, že jsem pracovně vytížená. Já mám úplně běžnou pracovní dobu jak jiné práce. Třeba když byly vstupy venku, třeba jsem čekala na tiskovku, tak to člověk nevěděl, jestli přijde v 5 nebo v 8 večer. Ale jak člověk moderuje, tak vím, že končím ve 4 nebo v 6. Samozřejmě když není mimořádnost, to pak člověk zůstane déle. Takže mám na kamarády čas.

Když jste pracovala na mimořádkách, jakou jste měla pracovní dobu?

To je jak kdy, když jedná vláda, tak má člověk první vstup v 9, pak každou hodinu, tiskovka je ve 3, někdy až v 5. To záleželo od situace.

Vyhovuje vám více práce od do?

Jo to je lepší. Vyhovuje mi to víc, člověk si lépe organizuje čas.

Jaký máte třeba koníčky?

Já ráda sportuju, čtu, trávím čas s přáteli, rodinou a ráda vařím.

Máte víc přátel z branže nebo mimo média?

Asi půl na půl. Tu mám blízkou partu přátel, se kterými se vidíme i mimo práci.

Kdy máte spíš čas na koníčky?

Záleží, jak to kdy vyjde. Někdy pracuji i o víkendu, takže je to jak kdy.

Pomáhají vám koníčky odbourat stres?

Jo hrozně. Člověk si vyčistí hlavu. Já se chodím procházet, tam mě často napadají různé náměty na otázky, když chodím na dlouhé procházky. Tenisu mě hodně baví, u toho úplně vypnu.

Pomáhá vám to i na psychickou pohodu?

Myslím si, že je to hodně důležitý, aby člověk vždycky občas od toho vypustil, aby se z o to větším nadšením vracel do práce.

Měla jste období, kdy jste se nevracela s nadšením do práce?

Asi ne. Jsou dny, kdy se mi nechce, jsem unavená. Ale když to shrnu, tak já fakt si říkám, že vlastně takhle trávím svůj volný čas. Já si myslím, že ten kdo dělá fakt tu novinářinu, tak ho to musí bavit, jinak si myslím, že dřív nebo později odejde dělat něco jiného. Já si kolikrát s kolegama říkám, že i kdybych měla volnej čas, tak dělám tady tohle. Samozřejmě jsou dny, kdy jsem unavená.

Jste to vy, která se stará nejvíce o domácnost?

Ne. Zcela upřímně ne, my si to půlíme. Většinou třeba manžel má od května volno, zhruba do srpna. Když má ty volna, tak se stará on o domácnost, ale děláme to tak, kdo má čas. Jídlo vždycky nějak obstaráme. Takže si to půlíme.

Takže máte čas na úklid?

Jasně to si vykryjeme. Já nejsem posedlá úklidem, takže když toho máme jeden den oba hodně a nestíháme ani jeden, tak to neřeším, bude uklizeno druhý den.

Radši dáme přednost koníčku nebo setkání s přáteli?

Mě covid hodně naučil být doma

Jak máte v práci směny?

Máme v televizi asi na půl roku rozpis směn, který se pravidelně opakuje. Takže já vím, jaký mám směny dopředu.

Takže si dovolenou plánujete půl roku dopředu?

Ano máme, ale dá se to vyměnit s kolegy.

Dalo by se to vykrývat, když by tady byla kolegyně maminka?

Máme tady i maminky a měníme si to a oni si to taky mění.

A spíš mezi sebou nebo vedení vychází vstříc?

Ano i svátky dopředu, abychom si mohli naplánovat. Třeba vedení nám napíše, že se blíží svátky, jestli si to chceme sami rozhodit, takže si to domluvíme mezi sebou a všichni se snaží, aby nám tady všem bylo nějak dobře.

Já jen chci říct, že to není na růžovém obláčku, nic není dokonalé, ale z globálu se tu každý snaží, aby to tady fungovalo. Přijde mi, že každý, kdo tady pracuje, tak tu práci má opravdu rád a má opravdu rád značku ČT a ví, že jeden bez druhého se neobejdeme, takže se všichni snažíme.

Takže byste neměnila?

Ne vůbec, ani mě to nikdy nenapadlo. V začátcích jsem odešla na chvíli do analýzy v souvislosti s právníčinou, ale neměnila bych. Už si připadám jako blázen.

Dá se novinářina skloubit s osobním životem?

Myslím si, že se to dá. Tím, jak tu pracují lidi, kteří to baví a odchází z práce spokojení, tak se to tak projevuje i na osobním životě, ale je to samozřejmě jenom můj pohled, můj názor, nevím, jak by mluvily maminky. Člověk jako já, tak podle mě to jde úplně krásně skloubit s prací, osobním životem, ale je to o tom, jak si to člověk udělá.

Je to i o dobrém time managementu?

Myslím si, že jo. Hodně se snažím plánovat, rodinné oslavy, všech se z rodiny ptám dopředu, abych si případně mohla o víkendu zařídit volno.

Když nevyjde čas na rodinnou oslavu, dává vám to rodina sežrat?

Ne, oni to chápou, že jsem v práci.

Chtěla byste něco dodat?

Já si myslím, že to platí pro každé povolání, že když člověk dělá to, co ho baví, tak t pak nevidí jako nějakou překážku, že je to spíš o tom, jak si to nastaví.

Nevidíte žádná úskalí vaší práce?

Má to úskalí takové jako každá práce. Občas se probudím a občas se mi nechce, občas něco kvůli tomu nestihnu, ale kvůli každé práci se občas nebo nestihne, ale možná jsem si na to už zvykla.

Příloha 6: Přepis rozhovoru s respondentkou 4

Vy jste s žurnalistikou začínala už při studiích?

Ano, já jsem tam šla na měsíc na brigádu v roce 1990 a už jsem tam zůstala. Vystudovala jsem vysokou školu chemicko technologickou, nedělala jsem žádnou žurnalistiku. Dělal jsem tam produkční a ti zkušenější dospěli k závěru, že bych mohla dělat redaktorku. Tehdy jsem musela mít povolení, že můžu studovat při zaměstnání, pak jsem dodělávala tu školu dálkově. Dostala jsem od Českého rozhlasu doporučení ke studiu, že jsem perspektivní kádr pro ně. Když jsem skončila, tak z Československého rozhlasu stal Český rozhlas a nastoupila jsem do zpravodajské směny, což byly 12 hodinové služby, během kterých se psaly zprávy, skládaly se relace. Před šestou si nesl režisér hromadu pásků a fyzicky to tam nesl a to se skládalo, to jsem dělala tři roky. už jsem věděla, že to dál nejde, to byly 12 hodinové služby, střídalo se to denní, noční, rozhodí vám to celý život. Bylo mi 25 let, to jste neměla šanci fungovat sociálně. Buď jste v sobotu měla noční, denní nebo jste spala. Jednou za čas měl člověk volno celý víkend. Bylo to antisociální. Myslím, že dneska to je spousta. Kolegyně taky přešla s newsroomu, že neměla žádný život. Je fakt, že jsem mohla jít do domácí redakce, ale to jsem nechtěla.

Vy jste byla jak dlouho ve sportu?

Byla jsem, všichni chlapi, co dělali ve sportu, tak říkali, dneska to je normální, že je ženská ve sportu, ale když jsem před 30 lety o tom snila, tak když jsem to řekla nahlas na těch chodbách, tehdy byl redaktorem Alan Pýcha, tak on se mě furt ptal, v které redakci bych chtěla dělat. Já bych chtěla dělat sport, jeho to nadchlo, ale ostatní říkali ženská ve sportu, to není možné. Já jsem pak začala něco psát do nějakých sportovních novin. V České televizi chtěli, abych začala dělat Studio 6, já jsem spíš noční pták než ranní, tak jsem to dávala bokem. V té televizi mi dali šanci, dělala jsem fleše sportovní, načítala jsem si to tam sama. To tenkrát nebylo zvykem. Měli externí redaktory, kteří to chodili natáčet, ale načítal to nějaký chlap jako zaměstnanec. Ale já jsem říkala, když pracuju v rádiu, přece to nebude po mě číst někdo jiný. Takže můj hlas byl první z těch ženských, který byl v ČT. Ivana Bednaříková, která je považovaná za první ženskou, tak šla až potom.

Vy jste průkopnice české sportovní žurnalistiky?

V rádiu v 50. letech byla nějaká paní, ale to byl jiný styl. Takže tady to trochu zafungoval. Pak mi pomohlo, že v roce 1995 se Radka Kovaříková a René Novotný se staly mistry světa v krasobruslení a ta redakce to úplně ignorovalo, nebyl to ten správný sport. Tak se zvedla vlna, proč jsme tam nebyli a protože tehdy Český rozhlas podepsal smlouvu na vysílání olympijských a paralympijských her a nikdo z chlapů to nechtěl dělat, to přece není žádný sport. Ale protože věděli, že se to musí pokrýt a byly tam tlaky a Alan mě fandil a v pravou dobu jsem byla připravená nebo na správném místě. I když jsem tam dělala konkurz, že dobrý a ženská tam nepatří. Pak v roce 1995 bylo mistrovství Evropy v moderní gymnastice v Praze, to taky chlapi nechtěli dělat. Ona si na tom vyláme zuby a bude pokoj, ale to se nestalo. Pak mě poslali na krasobruslení. Pak bylo Euro v Anglii, mistrovství světa v hokeji ve Vídni, to všechno chtěl Rozhlas vysílat. Tak v roce 1996 jsem nastoupila do sportovní redakce. Byly tam zákulisní věci. Dva měsíce se mnou nemluvila v redakci ani klika od dveří v redakci. Ten pocit, že ženská do sportu nepatří, byl obrovský. Ale tehdy byla doba, kdy redaktoři byli na sobě závislí, když někdo vyjel ven, tak se to posílalo po telefonních linkách a rozhovor, který byl hrubý. To není, že dneska to sestříháte na notebooku a pošlete výsledný efekt. Tam šlo o to, že člověk, co má službu, co s tím udělá. Když ti kluci pochopili, že se jim necpu do fotbalu a hokeje a že jim můžu pomoci, tak se to začalo obracet. Pak to bylo fajn. Někdy za rok mě poslali na nějakou olympiádu neslyšících, což byla 14 denní olympiáda v červenci, hluché období, tak mě všichni litovali, přece nemůžeš

dělat něco takového? Tak se to otočilo. Ale já jsem byla svobodná, byla jsem bez závazků, dělala jsem něco, co mě bavilo, takže jsem neřešila čas a byla jsem na tom stejně jako chlapi. My jsme se v neděli potkávali v redakci. Půlka jela na fotbal, půlka na hokej a já jsem měla službu, protože všichni museli pracovat a přes to nejel vlak. Ale bylo to hezké období. Tehdy se všechny věci musely točit. Dneska můžete někomu zavolat a on vám to pošle po WhatsAppu. Když jsem chtěla vidět, jak to vypadá, tak jsem tam musela fyzicky být, jinak to nešlo. Daleko víc jsme jezdili, ale bylo to v náročnějších podmínkách. Z hlediska té sociálnosti to bylo o tom, že jsem měla stejný prostor časový jako oni a neříkala jsem dneska nemůžu, protože mám nemocné dítě.

Takže jste si hodně budovala kariéru nebo byla jste v tom, co vás bavilo?

Já myslím, že dneska by se řeklo, že jsem si budovala kariéru, ale tehdy to bylo něco nepředstavitelného. Pro mě bylo těžké se dostat do sportovního světa. Musela jsem strašně přesvědčit, že to není hloupá ženská, která tomu nerozumí. Pak se to zlepšilo. Plnila jsem sen, byli jsme asi 4 tehdy, byly další kolegyně písíci novinářky. Tehdy jsem plnila sen a otvírala trošku tu cestu. Já to nevnímám jako budování kariéry, ale pro mě neudržitelnou záležitost, kdy jsem jako mladá holka poslouchala s mikrofonem za fotbalem a teď jsem s těma lidma spolupracovala. Ale postupem času jsem si říkala, bude ti třicet, co s tím? Dneska ani 30 let není žádný věk pro to mít první dítě, ale tenkrát to bylo už bys s tím měla něco dělat. Já jsem s pak vdala v roce 1999, vzala jsem si kolegu z branže a v roce 2000 jsem šla na mateřskou. Poslední moje věc byl přilet hokejistů z mistrovství světa v Německu, kdy jsme byli na letišti, i manžel přiletěl s nimi, získali titul. Pamatuju si, jak jsem dělala poslední vstup s takovým velkým bubnem. To byla rozlučka nebo tečka za tou každodenní prací.

Jak jste v těhotenství zvládala to tempo?

Já jsem neměla problémy. Na začátku těhotenství jsme letěli na mistrovství světa házenkářek do Norska, letěli jsme nějakou tou Andulou, trásl se všechno, tam mi teda blbě, to kolega říkal, hele ty jsi těhotná, no jasně. A já jsem s tím jinak neměla problém. Probíhalo to všechno v pohodě. A už jsem byla docela etablovaná a řekla jsem, zítra bych potřebovala jít k doktorovi, tak jsem prostě šla. Ale pořád jsem si musela plnit svoje. Měla jsem tam magazíny apod. Kdybych chtěla otěhotnět hned po nástupu, tak by to nefungovalo, to by nešlo k tomu tempu, ale i k tomu postavení v té redakci. Já jsem si to vybudovala, že když jsem odcházela, tak mi Mírek Augustýn řekl, že si myslel, že tam nevydržím ani měsíc a že se spletl. Myslel si, že bude lepší Petr Souček a ví, že to bylo obráceně. On Petra hrozně prosazoval. To bylo od něj fajn. Ale myslím si, že dřív by to asi moc nefungovalo. Takhle mi to ti kluci přáli nebo vnímali to jako věc, která je. Pokud se nepletu, tak poměrně dlouho tam hledali jinou ženu, ale vlastně to nefungovalo.

Vy jste pak byla na mateřské celé tři roky?

Já jsem byla tři roky, manžel sportovní redaktor a ani jeden jsme neměli babičku a dědečka tady, nejsme z Prahy. Takže my jsme to museli řešit sami. Ale mě to ani moc nelákalo se rychle zpátky vrátit, takže jsem si to užívala. Ale bylo to i proto, že jsem věděla, že tu Zuzku nemá kdo hlídat. Musím to nějak vždycky vymyslet, ta práce sportovního novináře tam si člověk nevybírá termíny a časy. Je to složitější. Takže pak jsem začala něco dělat externě, ale bylo to jenom maličko. Když jsem skončila mateřskou, tak jsem věděla, že se nemůžu vrátit do sportu, v neděli může do práce jen jeden. Bylo jasné, že moje tři roky skončily. Vnímala jsem, že to tak je.

Bylo to přerušené té kariéry, nepřemýšlela jste nad tím, že si to vyměníte s manželem, že vy byste se vrátila do sportu a on šel na klidnější pozici?

Rozumím otázce, kterou pokládáte v roce 2023, ale položit ji v roce 2003, to by nikoho nenapadlo. To nikoho nenapadlo, ale máte pravdu, že zatímco já jsem musela tu svoji práci přehodnotit, tak manžel fungoval dál. Ale to myslím, že tehdy a mnohdy i dnes není nic nenormálního. Ale já jsem nad tím ani vůbec nepřemýšlela. Pro mě to byl obrovsky splněný sen, byly to úžasné tři roky a dodneška nechápu, že se mi to povedlo. Ale věděla jsem, že bych chtěla mít tu rodinu a děti. I když nakonec mám jen jedno. Pak bylo jasné, že to dítě je na vás závislé, tak hledáte cesty, jak to všechno zvládat a zároveň u toho zůstat.

Jaké byly vaše cesty?

Já už si to nepamatuju přesně, v tom rádiu za ty tři roky se to promítlo v té sportovní redakci, odešlo spoustu mých kolegů a Petr Souček tam budoval jinou redakci, která taky úplně nedopadla, teď je to taky úplně jinak. Já jsem věděla, že bych to nezvládla časově a tenkrát tam fungovali tři bardové Karel Malina, Václav Svoboda, Vladimír Vácha, třeba Karel Malina komentovat v roce 1968, jak Časlavská vyhrála olympijskou medaili, Vláďa Vácha to je televizní reportér, jak v roce 1968 vyhráli hokejisté nad Ruskem tak řekl, tak si radost užijte a když pak lidi rozbili výlohu, tak dostal zákaz na 20 let. Pak se vrátil do rádia. A tito pánové chtěli dělat sport, tak ho začali děla na Dvojce a že tam dělali ten sport a v pátek odpoledne se scházeli a my jsme se s Vaškem jednou potkali a přijď k nám. Tak jsem přišla v ten pátek a tam jsem brala i tu Zuzku a byly to pro mě nejhezčí okamžiky týdne, některý přinesl lahvičku a oni vyprávěli ty vzpomínky. Pro mě to bylo neuvěřitelné. Bylo to fajn a já jsem tam při tom dělala různé věci, větší rozhovory, desetiminutové se sportovci, s paní Zátopkovou, nějaký fotbalový seriál v roce 2006. Takže jsem se ke sportu vrátila externě.

To už dcera nastoupila do školky?

Já si myslím, že to začalo dřív než začala chodit do školky, ale jenom lehce. Pak to plynule přešlo, že jsem začala dělat víc věcí, když začala chodit do školky. Ale často jsem ji brala s sebou na natáčení. Ti sportovci byli fajn, takže si pamatuju, že jsem točila s Tomášem Vernerem, mu bylo asi 16 a já jsem šla s tou Zuzkou, které byly čtyři a já mám taky takovou sestřičku a začal se bavit s mojí dcerou. Takže chodila se mnou někdy.

Jak se na to tvářili v redakci, když jste tam měla Zuzku?

Do té Radiožurnálové jsem ji nebrala, ale na té Praze to bylo pohodlné, to bylo fajn. Pak všichni se těšili, když jsem přišla bez ní, tak říkali, kde ji máš? Tam jsem to nevnímala jako zásadní práci, ale jako hezké okamžiky mého života. Protože oni fakt hezky vyprávěli a Zuzka do toho spadala. Kdybych si ji nemohla brát, tak bych to vlastně ani nemohla dělat. Já když jsem šla na mateřskou, tak jsme měli snad první počítač v redakci a dávali jsme tam jen ohlášení a když jsem se po třech letech vrátila, tak už se v tom i stříhalo. Musela jsem se to učit a bylo to pro mě dobře, mohla jsem stříhat doma a nepotřebovala jsem stříhačku a mohla jsem některé věci dělat na počítači, takže Zuzka mě kolikrát musela nechat, musela si hrát. Musela si na to zvyknout.

Takže jste trošku dávala někdy do popředí tu práci?

Dneska mají rodiče tendenci se těm dětem pořád věnovat, pořád jim něco vymýšlet. Já jsem zastávala tu teorii a myslím, že jsem na tom byla vychovaná, že děti si taky musí umět hrát samy. Samozřejmě snažila jsem se to stříhat večer, když šla spát, ale pokud jsem potřebovala něco aktuálně, tak jsem jí vysvětlovala, že maminka pracuje, zavřu si dveře a budu tady fungovat. To dítě si na to zvyklo. Nebrala to myslím jako žádnou špatnou věc. Kolikrát přišla a uděláme rozhovor a těšila se na to. Takže 2003 jsem skončila pracovní poměr, ale už jsem pracovala na té Dvojce a i Zuzka bývala dost nemocná ze školky, takže mi to vyhovovalo, že jsem neměla pevný úvazek. Měla jsem tam každý týden nějakých 10 minut,

takže mohla jsem si to plánovat dopředu. Neovlivnilo mě, že onemocněla, měla jsem něco do zásoby, dalo se plánovat. Pak už na tom byla líp, chodila do školky. Od 2002 jsem dělala na té Praze, pak byl velký seriál k mistrovství světa ve fotbale. V roce 2004 jsem přemýšlela, že bych chtěla dělat něco víc, zrovna byla olympiáda v Athénách a manžel se z ní vracel a na Radiožurnálu dělali konkurz na Moto žurnál. Bylo to takové vtipné, protože to byl konkurz, kde byli 4 lidi, neznal mě jen jeden. Ostatní si mě pamatovali. Vzali mě bez problémů a já jsem nejdřív dělala externě. Chtěli dodat takový ženský element. Po sportu to bylo pro mě téma, které mě zajímalo a říkala jsem si, že to by se dalo skloubit i s tou Zuzkou. Věděla jsem, že sport naplno ne, ale Motožurnál, který se vysílal jednou denně, hodinový pořad, věci se předtáčely, tak by to šlo. Tam po mě chtěli i pořad Ženskýma očima, povídala jsem si o motoristických záležitostech s řidiči. Bylo to takové vtipné, ptala jsem se někoho, kdo pojedou první na křižovatce, kde není upravená přednost, ten kdo je největší. To si získalo velkou oblibu, ten jiný trochu pohled. Tam byli kolegové, kteří testovali auta, tam jsem dostávala větší prostor, Zuzka začala chodit do školy, do družiny. Pak v roce 2008 jsem nastoupila do rádia na plný úvazek. Co se týče objemu práce, tak toho nebylo víc.

A když jste byla v Motožurnálu externě, tak jste pracovala z domu?

Chodila jsem i do redakce i domů. To jsem si to různě střídala, jak bylo potřeba. Zuzka už chodila do školky.

Jak jste zvládala ten proces vodění do školky, vyzvedávání?

Všechno jsem obstarávala já, protože manžel v té době už šéfoval sportovní redakci v Právu, velmi často zůstával v redakci, někdy přijel v 11 nebo po 12, měl obrácený režim. Takže ráno bylo složitější. Ráno jsem ji vodila já a i vyzvedávala v pět z družiny. Případně jsem se domluvila s jinými maminkami. V tomto směru jsem se na něj nemohla moc spolehnout. Ale ta novinářská práce je dost nepředvídatelná a když je předvídatelná, tak se zrovna něco děje. Takže jsem si tu práci musela organizovat podle toho a často jsem to řešila, že jsem to dělala večer, když usnula.

Bylo vám umožněno si pracovat flexibilně už tenkrát? Teď je to fajn, že se to dá.

Teď to jde i když jste zaměstnaná, tenkrát to nešlo. Pokud jste byla zaměstnaná, tak se vyžadovalo, abyste chodila do práce. Nebylo řečeno děláš od osmi do čtyř, ale myslím, že do covidu to bylo tak, aspoň v rádiu, že se předpokládá, že pokud zrovna netočíte, tak přijdete do rádia a budete pracovat tam. Dneska je skoro jedno, jestli člověk dělá externě nebo interně, protože může pracovat doma, může to dělat jak on potřebuje, jde jen o to, jestli má smlouvu nebo ne. Tenkrát kdybych byla zaměstnaná už na začátku, tak by to bylo složitější. Když jsem tam nastoupila v roce 2008, tak Zuzka chodila do druhé třídy, tak chodila domů sama. Motožurnál vysílal hodinu denně a vysílal věci nadčasové a nebylo to o aktualitách. Ale pak jsme k tomu přibrali tiskovky ministerstva dopravy a bylo to časově složitější, ale Zuzka se víc dokázala o sebe postarat.

Když jste šla do toho Motožurnálu, brala jste to tak, že jste ochuzená o nějakou kariéru nebo profesní posun kvůli tomu, že máte dítě?

Já jsem to asi takhle nebrala. Byla jsem ráda, dodnes mi přijde neuvěřitelné, že jsem mohla ve sportu dělat. Po těch letech mě ti sportovci zdraví. Když to nešlo, tak co mě baví, auta, tak zkusím toto. Byla jsem ráda, že se mi povedlo vybudovat si tam nějakou kariéru, že když jsem pak třeba odcházela, tak jsem dostala hezký děkovný dopis od šéfa dopravní policie, takže asi jsem to nedělala úplně špatně. Někdy jsem si říkala, protože jak Martin je sportovní redaktor, tak že by bylo hezké to znova udělat, ale už jsem byla někde jinde. Na druhou stranu se mi naskytly dvě věci, které mě k tomu sportu vrátily zpátky. Ta jedna mě potěšila hodně, jak jsem říkala, že v té sportovní redakci zkoušeli další ženy hlavně na ten

paralympijský sport, tak se jim to pořád nepovedlo. Až to skončilo, když byla paralympiáda v Pekingu v roce 2008, tak za mnou Petr Souček přišel, nejela byste, protože já už nevím, kdo by to dělal. Já jsem nevěděla, ptala jsem se manžela, ten jo, jeď, my se postaráme. Tak jsem řekla já pojedu. Sice to pro mě bylo po letech. Dcera byla docela malá, odjela jsem na 14 dní. Mám pocit, že přijela moje mamka na pomoc, aby Zuzku vyzvedávala. Za dva roky se to pak zopakovalo, jela jsem do Vancouveru. Pro mě bylo takové zadostiučinění, že jsem to dělala dobře, že se ke mně znovu vrátili tím obloukem a znovu jsem dostala tu šanci, abych to dělala, protože ohlas byl dobrý. To pro mě byl návrat k tomu sportu a v tom 2010 už ta mamka nepřijela a už to s Martinem zvládli líp. Ale o tam zase byla tehdejší přítelkyně od Martina bratra. Ale nějak si pomohli a umožnila mi ta rodina, abych jela na ty dvě paralympiády. Pak to už řešili jinak. Pro mě to mělo ještě tuto tečku a tu definitivní tečku za sportovní kariérou asi byly olympijské hry v Soči, tam jsem nejela, ale tehdy na Nově začínal vysílat sport. Oni dostali nějaká práva a dělal tam kolega, co jsme se znali a hledali někoho na krasobruslení a vzpomněl si na mě. Tak mi volal, říkála jsem nemůžu to komentovat, to nejde. A manžel i Zuzka mi říkali, to zvládneš, tak jsem nakonec komentovala týden krasobruslení, zjistila jsem, že televize není úplně pro mě. Pak se mi z krasobruslařských kruhů doneslo, že spíš koukali na to moje než na Českou televizi, kde to brali moc odborně. Takže to byly takové moje návraty a možná návraty v tom vyšším levelu. Už to nebylo to denní zpravodajství, ale takový návrat, tečka za tou sportovní kariérou jako takovou.

Už byste si nedokázala představit, že byste se po mateřské vrátila do denního zpravodajství?

To by nešlo. Já jsem léta dělala Motožurnál, odcházela jsem, když šla do prváku, v roce 2015. Já už jsem byla hrozně unavená. Když jsem tam nastoupila, bylo tam osm lidí a poslední půlrok jsem tam byla jen já a vedoucí. Pořád jsem říkala, už to nedávám a ne, to půjde. Tam už jsem věděla, že už je to na hraně. Pak jsme dělali tu vědu, to bylo volnějš, teď jsme se vrátili zpět do zpravodajství. Máme ještě lepší režim než ti lidi, co ráno přijdou do práce a neví, kam je pošlou. My si témata hledáme sami a sami si to určujeme. I tak si myslím, že to je časově hodně náročné, kdy tady by nešlo říct hele teď potřebuju, asi mohla bych, šéf je docela v pohodě, kdybych řekla v pět si vyzvednu dceru a pak budu potřebovat, ale ono se změnilo prostředí. Po covidu není nutné sedět v redakci a nikdo to nekontroluje. Důležité je, abych to odevzdala v nějaký čas a abych to udělala. Kdybych věděla, že ji musím vyzvednout, tak dnes budu pracovat doma, abych si mohla odskočit. Asi by se to nějak dalo udělat. Ale myslím si, že spíš asi jen v naší redakci, kde máme trochu jemnější režim vůči klasickému zpravodajství, kdy oni neví, co bude odpoledne. Tam si myslím, že to ani nejde.

Ta pracovní doba je tam tak nestálá?

Je nestálá. Já jsem se dozvěděla, že dostanu prestižní grand a že to bude ve čtvrtek a včera jsem zjistila, že budou dva, tak musím sehnat někoho jiného, pak jsem zjistila, že budou tři a sháněla jsem někoho, abychom to měli v čase, kdy to zveřejní. Pořád se mi to posouvá. Takže si myslím, že v dnešní době, nevím jakou máte vy zkušenost. Buď máte někoho, kdo nakluše a vyzvedne dítě nebo musíte kličkovat mezi tím, abyste to zvládla. Rozumím tomu, že holky říkají, že musejí mít někoho, to fakt nejde jinak. Tenkrát by to z domu nešlo. V době, kdy jsem byla ve sportu nebo pak v Motožurnálu jste musela mít všechno fyzicky. Možná píšící kolegyně to mají jednodušší, ale my jako rozhlasáci, pokud jsme nebyli na místě, nepotkali toho člověka, tak jsme ten zvuk neměli, nešlo to obejít. Jediná varianta, to je stejné jako teď, že musíte mít možnost sama si určovat čas a témata, to bylo možné jen při externí spolupráci. Dneska si myslím, že to jde v osvětlených redakcích i když máte úvazek a neděláte ve zpravodajství.

Když jste pak nastoupila do Motožurnálu a snažila se kloubit péči o dítě s prací, máte vzpomínky, kdy byste si řekla, že přicházíte o důležité milníky v tom vývoji dcery?

Já si myslím, že ne, protože moje dcera vyrůstala ve sportovním prostředí, u nás hrály všechny možné sporty. Taky se pohybovala v tom sportu a tudíž neměla problém, když jsme šli někam do sportu. Já jsem se snažila co nejmíň říkat hele teď na tebe nemám čas. Samozřejmě takové situace nastaly, ale jinak jsme se snažili vždycky to skloubit dohromady, máš plavání nebo půjdeme ven. Když jsem nemohla já, tak byly další maminky, tak si hrála na písku. Ale myslím, že o nějaké zásadní momenty jsem nepřišla, na besídky apod. to jsem si udělala čas. Manžel to měl složitější. Ale když měla besídku, to jsem věděla, že musím a přes to nejede vlak. Proto bylo fajn, že jsem čtyři, pět let dělala externě, že jsem si mohla já říct, hele nezlob se, na toto já nepůjdu. Jak jsem začala dělat od toho 2004 tak jsem si tam budovala pozici a v roce 2008, kdy jsem nastoupila, tak jsem měla pozici jako všichni ostatní a taky jsme byli malá redakce, byli jsme čtyři, pět a snažili si vycházet vstříc. Mohli jsme si to plánovat na týden dopředu, a to jsem věděla, že bude besídka, jdeme k lékaři. Takže určitě jsem o nic takového nepřišla, to by jí bylo líto.

Když jste si mezi kolegy plánovali směny, bylo to na bázi mezi kolegy nebo to přišlo od šéfredaktora, že vám vycházel vstříc?

Já myslím, že to nikdo neřešil. Byli jsme samostatná redakce a myslím, že je to logické, to šéfstvo zajímalo jen to, co z redakce leze. Neví, proč zrovna v úterý vysíláme ve škole smyku a ve středu řešíme nové dopravní předpisy. Je to proto, že Kézrová nemůže v úterý a nemůže ve středu, oni to nevidí. Bylo to jen mezi námi se dohodnout. My jsme tam byli stejného věku. Ty děti byly v nějakém rozmezí stejně, tak jsme si vycházeli vstříc a věděli jsme, že ten má nemocnou dceru, ten potřebuje něco apod. Díky tomu, že jsem jak v tom sportu, i v tom Motožurnálu pracovala v úzkém kolektivu, i tady, je nás na prstech jedné nebo dvou rukou a vždycky jsme si sedli lidsky. Vždycky potřebujete pomoc. Já myslím, že se to nedá úplně rozdělit to, co prožíváte doma od toho, co děláte v práci, zvlášť když jste v úzkém kolektivu. Někdy potřebujete, ona má pupínky a teploty, já nepřijdu. Právě jsme se to snažili udělat tak, aby to člověk nedával na poslední chvíli, aby ho taková věc nezaskočila. Určitě byly dny, kdy se něco takového stalo, ale díky tomu, že jsme fungovali spolu, tak já za tebe můžu dát toto. Že to nebyl problém, že by mě někdo tlačil do toho, ne musíš si to zařídít a udělat toto. To nikdy si nepamatuju, že by nastalo. Na druhou stranu dobrý šéf vnímá i to, že kdyby takto tlačil na své zaměstnance, tak se mu to obloukem vrátí zpátky.

Máte manžela z médií, myslíte si, že je to výhoda nebo nevýhoda? Můžete to vzít z hlediska péče o dítě nebo z hlediska vzájemného pochopení.

Já myslím, že vše má svoje pro a proti. Na jednu stranu právě díky tomu, že jsme dělali stejně sporty původně, tak jsem přesně věděla, jak to je. Svatbu jsme tenkrát plánovali mezi mistrovství Evropy mužů a žen v basketbale a vím, že s tím nic nemůže udělat. Termín mistrovství nebo soutěže je daný a vůbec to není jeho vina, zásluha, že to je fakt. Tudíž to je asi ta obrovská výhoda toho, že to chápou. Na druhou stranu pak v tom sportu může zůstat jen jeden profesně, pokud nemáte babičky a dědečky. Pokud je máte, tak se můžete domluvit. Ale u nás to šlo na úkor toho, že jsem si někdy říkala, kdybychom někdy dělali něco normálnějšího. Ale mě to zajímalo, Martin pak taky mohl pracovat z domova, takže třeba jsme o víkendech sledovali různé sporty a Moto GP sledujeme dodnes, znám to prostředí, byla jsem na několika závodech. Není to problém v tomto směru, prostě náš svět se točí kolem sportu. Naše dcera už dělá taky sport a píše o něm. Nula od nuly pojde, na jednu stranu je to výhodnější, na druhou stranu jsou tam věci, které vám život zkomplikují. Třeba teď si kolikrát říkám, já už dělám něco jiného, nemám ty soboty, neděle, bylo by to třeba jednodušší. Ale vím, že Martin to má takhle a dělá to, co ho baví. Zuzka už je veliká, takže fungujeme jiným směrem.

Docházelo mezi vámi k hádkám a konfliktům kvůli tomu, že jste vy byla ta, co se starala o tu dceru?

Samozřejmě něco takového bylo, ale mě to ani moc nenapadlo. Mě to přišlo fajn ty tři roky, co jsem s ní byla doma. Chodili jsme na plavání, na různé akce. Učila se na kole, hodně věcí jsme spolu zažili a bylo to fajn. Mě to přišlo tak jako přirozené. A tím že jsem hledala ty cesty a věděla jsem, že se nemůžu vrátit do sportu a byla jsem ráda, že se mi povedlo dostat do Motožurnálu a neuměla jsem si představit věnovat se domácí problematice, takže jsem byla ráda, že se o tyto věci starám. Někdy jsem se dostala do situace, kdy jsem potřebovala přijít později nebo něco zařídit a aby Martin někdy Zuzku vyzvedl a nešlo to. Pak jsem si našla jiné cesty, měla jsem kamarádky ze sídliště. Maminka Alešovy přítelkyně bydlela kousek, jednou nám hlídala Zuzku, protože byla nemocná. Brala jsem to jako fakt, moc jsem to neřešila.

Měla jste tenkrát čas i potom sama na sebe nebo na nějaké koníčky?

To právě už míň samozřejmě. To bylo složitější. Ale měla jsem kamarádku z kolejí a ona měla děti stejně staré, takže jsme byly hodně spolu a protože ona měla i babičku, takže jsme pak spolu někdy mohly chodit. Ale máte pravdu, že to bylo to poslední, co by člověk řešil.

A co starost o domácnost, jak jste si to dělili nebo to šlo za vámi?

Já myslím, že už jste to pochopila. Pořád vidím, že ta vaše otázka je ze současnosti. To je asi stejné, já jsem dělala nějaký rozhovor, xxxxx já jsem se syna pana Haška ptala, oni nevěděli, že to xxx zveřejní a on se na mě tak podívala, v roce 1953? Podobně se já teď dívám na vás, já jsem z generace, která byla vychovaná tak, že se o tyto věci stará žena. Muž pomáhá jen v zásadních věcech. Takže jsem vychována v jiné době. Tím, že manžel vydělával a já jsem se starala o Zuzku, tak domácnost k tomu spadala automaticky. Nebyl to zas takový problém.

A jak to máte teď, když už je dcera samostatná, vynahrazujete si ten čas, který jste dřív neměla?

Já myslím, že se teď snažím daleko víc fungovat a naštěstí teďka s Andreou bydlíme kousek vedle sebe a je pravda, že dřív jsme na sebe neměli ten čas, ale ten covid a ty události, které Andreu potkaly, to spojil. Takže během covidu jsme prochodily velmi mnoho km po letech. Šli jsme 10 km a řekli jsme zítra si to dopovíme. Ale určitě se snažím daleko víc pracovat sama na sobě nebo věnovat se sama sobě. I když to taky není jednoduché. Dcera mě občas trochu potřebuje, nemá to zdravotně jednoduché, ale už si umím říct a teď mám čas pro sebe.

Máte koníček jako formu úniku od té práce?

Určitě jo, já ráda fotím. Mám miliony fotek Prahy, ale v různých ročních obdobích, z různých míst, pohledů. To dělám ráda, Praha mi přijde úžasná, bydlím tu 35 let, tak to mě baví a pak dělám kalendáře z fotek apod. To je asi největší koníček, u kterého se snažím vypnout. Ráda cestuju. Zuza trénuje basket, hrála ho a teď ho i trénuje a říká pojď se kouknout. Dřív jsme chodili, když ona hrála. Teď chodím psát zápisy do jejich klubu, byla jsem s nimi na soustředění jako zdravotník. Je to pro mě jiný rozměr, byť je to s tou dcerou. Loni jsme měli těžký rok v práci a když jsem byla s nimi na tom soustředění, tak to bylo fajn. Snažím se cvičit, jezdím na kole, chodit do kina, do divadla. Aby si člověk udělal čas sám pro sebe.

Snažíte se udržovat work balanc?

Já bych řekl rovnováhu, ale možná je to work balanc. To jinak nejde, jinak by se člověk z toho zbláznil. Covid byl problematický pro nás pro všechny. Takže bylo fajn se projít třeba s Andreou, měli jsme čas si to vyříkat. To bylo takové dva v jednom. Někdy si říkám, že nějaká mezera v těch koníčcích je z toho dřívějšíka, je potřeba to nastartovat a obnovit jinak, protože pravda je, že covid s tím dost zamával. I ty vztahy s lidmi, se kterými jsme se potkávali dřív, tak najednou nebyly, tak se to musí znovu nastartovat.

Dokážete si představit, že s tou prací, co máte, že byste ji dokázala být prarodič, který dokáže pomoci s hlídáním dětí?

To hned tak nenastane, ale já asi v tomto budu hnusná babička. Já bych nechtěla být babičkou, která bude vždycky po ruce, jasně pomůžu, když to půjde. Ale nechtěla bych sklouznout do toho, já si budu dělat co chci a omezím tvůj prostor. Protože já bych se musela podřizovat, že každý den vyzvednu dítě ze školky apod. To dítě patří spíš k té rodině. Já už bych na to dítě měla nějaký vliv. Ve chvíli, kdy bych měla být tou hodně hlídací babičkou, tak já bych zase musela změnit svůj život. Ale možná v té době už dávno nebudu pracovat a budu ráda, když někdo bude chtít, abych zašla pro děti do školky.

Myslela jsem s aktuální pracovní vytížeností? Jak byste to tenkrát třeba ocenila vy?

Tak jak já jsem musela tehdy hledat někoho, protože nebylo zbylí, tak si myslím, že to je ten okamžik, kdy bych šla pomoci bez nějakých problémů. Ale nechtěla bych být ve fázi, kdy by počítali s tím, že 5x týdně budu vyzvedávat děti ze školy. Pokud bych pracovala ještě, měla svůj život, tak zase já bych z něj musela ukrojit. Ale možná to říkám teď a když to za 10 let nastane, tak budu šťastná, já nevím. Ale zatím si to tak myslím. Možná proto, že jsem to tak musela řešit já. Víím, že díky tomu mám s dcerou hezký vztah. I když ona potom začala mít zdravotní problémy a všichni říkali, to je super, že ti to řekla a proč by mi to neměla říct? Máme mezi sebou velkou důvěru. Tak si myslím, že se to pak vrátí jiným způsobem. Myslím, že dneska jsou jiné možnosti a podmínky pro to, aby ty holky mohly pracovat. Dcera studuje mediální školu, sociální síť, to je taková práce, kterou může dělat odkudkoliv. Zatím to vypadá, že nehrozí, že by musela sedět někde a nemohla dítě vyzvednout. To všechno patří k tomu životu té rodiny, že nemůžete si říct, porodím dítě a budu pokračovat dál v tom, co bylo. Možná to tak mají pánové, ale dneska už je taky jiná doba, že se partneři dokáží víc domluvit a už se jim nikdo nesměje, kdyby chtěli hlídat dítě. Když jste byla malá, tak to bylo nepředstavitelné, že by někdo z pánů šel a hlídal dobrovolně, nejen ze zásadních důvodů, dítě. V tomto se ta doba změnila.

Myslíte si, že se novinářská profese dá skloubit s životem tak, aby ta rodinná a pracovní sféra nebyla šízená?

Záleží co od toho člověk chce. Chcete, aby vás naplňovala práce, kterou děláte a baví vás ta novinářina, tak k tomu skloubíte rodinu. I když kdo chodí do práce od osmi do čtyř, tak ji šídíte. Ale pokud jste šťastná a spokojená, že můžete dělat, co vás baví a je to ta novinářina. I když jdete s vyplazeným jazykem, ale zároveň si rodinu užíváte o víkendy a jste spokojená a jste všichni spokojení, tak se to dá. Ale pokud máte pocit, tak v práci to nestíhám, jsou na mě hnusní a doma jsou taky na mě hnusní, tak pak je to frustrace a nemá cenu, aby to člověk zkoušel. Je to o našem očekávání. Ale myslím si, že se to dá nějak zvládnout. Jde jen o to, jestli vám to takto vyhovuje. A myslím, že ty podmínky dneska už jsou fakt nesrovnatelné, než byly předtím. I v tom, že dneska už nikdo nemá problém s tím, že když půjdete na pohovor, tak se vás nikdo nebude ptát, jste vdaná a chcete mít brzo děti? Dřív to tak bylo nebo vy jste mladá a budete mít děti, s váma to bude složité. Ten posun je a dá se to zvládnout.

Myslíte si, že je to o dobrém time managementu a nastavení?

Ano, ženská, která přijde do práce po mateřské, tak to tak je, pokud je schopná mít dvě děti, rodinu, tak bez toho to nejde. Musíte si to naplánovat. Zítra mám do pěti, mám natáčení do tří, musím skončit ve čtyři, abych to stihla, nešlo by to posunout. Bez toho plánování to nejde. Ideální je, když vám ta profese umožní, abyste týden věděla dopředu. Pokud víte týden dopředu, jak bude váš pracovní týden vypadat, tak si to sama naplánujete. Cítím to dneska na sobě, ale to, co jsem předtím zvládla za hodinu, dneska dělám dýl, ale možná jen s vědomím toho, že na to ten čas mám. Předtím jsem věděla, když to do dvou nestihneš, tak smůla, nestihneš kroužek apod. Pokud to někdo zvládá bez plánování dopředu, tak klobouk dolů. Stejně si musíte naplánovat, co musíte udělat, je jedno, jestli je smlouva interní nebo externí. U té externí můžete říct, já fakt nemůžu, mám děti nemocné, manžel odjel. Ale jinak si myslím, že to naplánování je stejné. Ale je to daleko větší zodpovědnost té matky, nikdo jí k tomu nenutí, jen ona sama ví, že kdyby si to nenaplánovala, tak to nezvládne. A protože to chce zvládnout, protože jí baví obě ty polohy, tak si to naplánuje.

Já jsem hodně řekla k tomu začátku, ale novinářská profese taková je, že se s někým znáte, někdo začne dělat něco jiného, tak vám nabídne jiné možnosti. Kdybych se nikdy nepotkala s Vaškem Svobodou na vrátnici, tak bych netušila, že něco takového dělají a život se začal ubírat jiným směrem. Tehdy to ženy neměly jednoduché, nejen ve sportu, ale obecně. A pak teprve později někoho napadlo, že ženský element je úžasný, takže v redakcích jsou ženy všude.

Stále jich je podle průzkumu míň v politických a ekonomických redakcích.

To je pravda. Já asi nechci možná ani vědět, jak rozdílné jsou platy těch žen a mužů, byť dělají stejné věci. Zrovna třeba média o tom hodně mluví, tak si nedělám po 30 letech moc iluze, že skutečnost je pak ještě rozdílná. Ale to tam nedávejte. Po tom jsem se raději nikdy nepídila, protože by mě to hodně mrzelo. Já jsem vděčná za ty příležitosti, co jsem dostala. Vy jste to nazvala jako budování kariéry, ale mě to ani nikdy nenapadlo. Možná je to proto, že jsem vyrostla v době, kdy to nebylo vůbec spjato se ženou a přišlo mi to jako něco vzdáleného. Muži to často neříkali tak, jak to říkají teď. Možná je taky dobré změnit tu profesi nebo to prostředí, což já jsem dělala jen redakcemi, v rádiu jsem pořád.

Přemýšlela jste někdy o jiné profesi?

Loni jsem o tom přemýšlela, protože to byla hodně špatná situace v naší vědecké redakci dělali jsme rychlé zpravodajské věci, nějak se to nepotkávali, finančně jsme na tom byli bití. Pak se rozhodlo, že přejdeme do zpravodajství, nevědělo se, kolik nás bude, jak to bude vypadat. Měli jsme toho strašně moc. A když jsme přišli zpátky, tak pořád nás bylo málo a práce bylo hodně. Shodli jsme se na tom všichni, že když končíme v pět, a to začínáme v osm, že se nám to stalo jednou týdně a většinou jsme chodili v sedm. To by se nedalo vůbec dělat, kdybychom měli malé děti. Takže tam jsem si to říkala. Já jsem byla sedm nebo osm let pryč ze zpravodajství a odešla jsem z něj, protože jsem byla hrozně unavená, to zpravodajství strašně semílá. Takže jsem si říkala, jestli se mám vracet do této vody, která už je ale jiná. Už to není řeka, ale rozbouřená řeka, rychlost je jinde a ty možnosti. Takže jsem chvíli přemýšlela, jestli bych nezměnila prostředí. Ale pak jsem si řekla, že nic jiného vlastně neumím. Pro mě je příjemné, že mi někdo napíše nebo řekne, že to dělám dobře, to potěší asi každého. A zjistila jsem, že co jsme se vrátili do Radiožurnálu, že nás spousta lidí slyšela, když nad tím přemýšlím, tak ve sportu jsem se někam dostala. Když jsem odcházela z Motožurnálu tak jsem dostala dost děkovných věcí, že jsem to dělala vždycky dobře a poctivě. A často se mi stane, že jdu někam točit a lidi mi řeknou, já vás znám a konkrétně slyšeli moji reportáž. Tak si říkám, že mě lidi zaregistrovali. Tak jsem si říkala, že to nedělám možná tak špatně. Tak jsem nad tím váhala, ale rozhodla jsem se, že v tom rádiu zůstanu.

Příloha 7: Přepis rozhovoru s respondentkou 5

Co vás baví na psané žurnalistice?

Mě přijde, že příběh nevyprávíte tak povrchně. Kamera je lepší, že nemusíte popisovat emoce, děje nebo prostředí, ale psaná žurnalistika je na tom, jak to dokážete přiblížit. V té televizní novinářině je problém, že máte malou stopáž, máte málo času na podání informací. V psané novinářině většinou ten text může být delší, můžete jít víc do hloubky. Pokud je to na webu, kde je neomezený prostor, tak tam si můžete dovolit docela dost. Tam je to složitější se sebekázní. Ale myslím si, že tím, že jsem dlouho pracovala v novinách, kde jsem dostala na každý článek přesně určený prostor, který jsem nesměla překročit ani o jeden úhoz, tak vás to naučí úsporností a vybírání informací striktně a zacházení s místem. To se mi pak hodí i teď, když už mám tu volnost a můžu psát neomezenou délku.

Viděla jste dřív úskalí psané žurnalistiky v tom, že je tam omezený prostor, což už teď necítíte a nevidíte žádné úskalí?

Omezený prostor vás vede přesnějšímu vyjadřování. Není tam vata, musíte vyhazovat vatu a vážit opravdu každé slovo a vede vás to k tomu, že musíte být přesná k popisování věcí. Za mě omezený prostor má výhody i nevýhody. Ale když je tím člověk vycvičený, tak získává sebekázeň autorskou.

Co vás motivuje zůstat v médiích? Uvažovala jste někdy, že byste změnila zaměstnání?

Myslím si, že vážně ne. Ale byly chvíle, kdy jsem pracovala 17 let v regionální redakci v Brně a ty platy v regionech nejsou dobré. Takže pokud jsem zvažovala, tak spíš kvůli finančnímu ohodnocení.

Bylo právě to zvažování kvůli tomu, že jste měla více dětí a finanční situace byla taková, že jste potřebovala podporu od zaměstnavatele?

Měla jsem štěstí od začátku na šéfkou Hanu Černohorskou, která dokázala jednu tu dobu seskládat redakci tak, že většina redaktorek byly matky s dětmi. Často byly dny, kdy jsme psaly noviny jako autorky a editorky jako matky s malými dětmi. Dokázala udělat dobrou motivující atmosféru a dokázala reagovat flexibilně na ty naše potřeby matek malých dětí. Dneska je dítě nemocné, zůstanu doma psát a tehdy to nebylo běžné. Zažila jsem naprosto různý přístup těch šéfů. Od toho, že když byl první dceři rok, tak jsem se chtěla vrátit na menší úvazek a on mi řekl, že to není možný, že by musel přeskládat úvazky, bylo by to složité a nechce se mu to dělat. Pak tam nastoupila Hana Černohorská, která se snažila nás co nejvíc využít, abychom zůstaly v kontaktu s profesí. Já jsem byla oficiálně na rodičovské 10 let, ale v praxi to vypadalo tak, že jsem normálně psala, i když ne tak často, jako kdybych měl půl úvazek. A hrozně moc to pomohlo tomu udržení se v branži. Pocitu, že člověk to jen nesleduje z dálky. Já jsem paradoxně měla na psaní víc času, nebyla jsem tlačena každodenními uzávěrkami, mohla jsem začít dělat investigativní kauzy. Psala jsem kauzu brněnského letiště, která se táhla několik dalších let. A další kauzy, které byly klíčové pro tento region. Bylo to jen díky tomu, že jsem měl velkou volnost v tom psaní, podporu redakce, že psát můžu a mohla jsem chodit do té redakce a dostávala jsem za to zaplacené. I když to nebyl normální úvazek, ale byly to honoráře. Tak to bylo dobré.

Psala jste až do porodu?

Já jsem nepracovala v tom tempu, to je ten klíč, vyhnete se stresu, který je v tom zpravodajství zrovna strašný. Já jsem byla celou dobu formálně na rodičovské, takže jsem si to mohla dost řídit podle sebe, co budu psát a jak budu psát. Pamatuju si kauzu primátorky,

kteřá vymáhala pohledávky ostravského podniku pro offshorovou firmu v Londýně, tak to jsem psala s dvouměsíčním chlapcem v šátku. To si pamatuju jako teď. Ale bylo to díky tomu, že jsem si mohla zorganizovat čas podle sebe.

A jak to v praxi vypadalo, když redakce byla složená z matek, když jedna maminka měla dítě nemocné, druhá taky potřebovala k doktorovi, jak jste to pokrývaly, aby číslo šlo do tisku, kde se braly kapacity?

Jednak to nebylo na doraz počet těch lidí, vždycky někdo mohl zaskočít. Jednak to fungovalo tak, já jsem třeba chodila do redakce na dva dny v týdnu, kdy jsem věděla, že budu mít od půl desáté, kdy začínala porada až do desíti, kdy byla uzávěrka, že tam budu a na ten den si to člověk organizačně vyřešil nebo jsme se prostřídali s vyzvedáváním dětí s manželem. A to jsme neměli ani babičky k dispozici, museli jsme si to organizovat doma sami. Manžel taky pracuje z domu, bylo snadnější toto zorganizovat. Oba jsme si zařídili ty práce tak, abychom mohli být flexibilní. To zase znamená, že máte nižší plat.

Tím, že nebyl úvazek plný?

Ano.

A využívali jste i chůvu?

My máme všechny čtyři během sedmi let. Když se narodil nejmladší, tak nejstarší byla ve druhé třídě. Organizačně to musíte nějak udělat. Ty dny, co jsem chodila do práce, tak jsem na devátou odvedla mladší do školky, šla jsem do práce, odpoledne vyzvedával manžel, případně on ráno vodil ty starší do školy, protože jsme je nechťeli v první a třetí třídě nechávat chodit samotné. To jsme se vystřídali. Pokud byl někdo nemocný, byla jsem doma já nebo manžel. A zároveň se psaní dalo dělat z domu. To nepotřebujete být v redakci, což nám ukázala pandemie, že není potřeba sedět na jednom místě. To byla moje podmínka, když jsem nastupovala do Deníku N, že zůstanu v Brně. Jezdím tam jednou za měsíc na poradu, ale neustále jsme online ve spojení s kolegy přes chaty a telefony. Já v té redakci jako kdyby jsem. Sice to chvíli trvalo, ale nastavilo se to nějak.

Když jste říkala, že jste měla volnou pracovní dobu, už v té době k tomu byli šéfredaktoři vstřícní?

Nějak to bylo na přelomu v době, kdy nejmladší šel do školky, a to už jsem mohla nastoupit do práce, i když na snížený úvazek. Předtím, když ty děti mladší byly doma nebo nebyly všechny ve školce, tak tam sehrálo klíčovou roli to, že mi umožnila šéfová být flexibilní. Netrvala na tom, že musím s každou kauzou běžet za editorem do redakce, že se ty porady nedělaly tak často. A mohla jsem to psát z domu.

Takže tam nedocházelo k tomu, že jste si musela vodit dítě do redakce?

Ne, to našťestí ne. Já jsem tam nemusela být celý den, mohla jsem přijít jen na poradu nebo na půl dne. To bylo fakt čistě na mě.

Nepocit'ovala jste s příchodem dětí, že vás to omezuje v kariéře?

To je složitá a komplexní otázka. To by mě zajímalo, co vám odpověděli ostatní. Moje velmi naivní představa na začátku byla ta, že jsme chtěli zároveň velkou rodinu a bylo jasné, že pracovat taky chcí. My ty děti chceme s co nejmenším rozstupem, abych se mohla brzo vrátit do práce. Pak se ukázalo časem, až jste začala shánět instituce, které vám pomůžou s péčí o děti, že v Brně není možné dostat tříleté dítě do školky, ani čtyřleté a jsou tam až pětileté děti. Museli jsme to řešit soukromými školkami, což byly náklady dětí. Ty dvě mladší se nám podařilo umístit, ale zase náhodou, kdy do poslední chvíle jsme nevěděli. To bylo v době, kdy ještě nebyly plusové body za sourozence, takže my jsme u toho nejmladšího do

posledního dne, kdy mi končila rodičovská 17.8. a já jsem měla nastupovat do práce a my jsme 1.9. nevěděli, jestli má on to místo ve školce. Nakonec ho získal úplně náhodou, že tam vyměkla matka samoživitelka tří dětí, kde jí řekli, že tam nemůžou chodit dvě, že mají místo jen pro jedno. Ona vyměkla a našla těm svým dvěma místo v jiné školce a tím pádem se dostalo to druhé místo na nás. To byl úplně bizár. A takové překážky neustále vám ten stát háže pod nohy. Vy najednou zjistíte, že jste v tom úplně sama. A ty babičky jsme neměli, protože tchýně bydlí 200 km v Ostravě a moje matka ještě pracovala. Takže jsme si to museli zorganizovat sami. Což vedlo k tomu, že jsme museli volit takový způsob práce nebo takové úvazky, které nám pomohly ty děti zvládnout ve dvou. Ale půl dne jste strávila rozvážením po školkách. Jeden půlrok jsme měli čtyři děti na čtyřech místech, to fakt nefungovalo a nefunguje doteď ty instituce v Brně. Někoho se podařilo dostat do státní školky, někdo už chodil do školy, jedno nebo dvě bylo v soukromé školce. A poslední bylo doma třeba. Takže pro manžela to znamenalo taxikářství jen aby to všechno rozvezl a dovezl. Což znamená, že nemohl vzít plný úvazek někde v nějaké práci. Já jsem měla poloviční úvazek v době, kdy i to nejmladší nastoupilo do školky. To není tak, že odevzdáte děti ráno v osm a vyzvednete je ve dvě, ale to je furt něco. Chodíte na preventivní prohlídky nebo jsou nemocní, mají akci ve škole. Když máte jedno nebo dvě, tak to jde, ale kdy je jich víc jak dvě, tak to vůbec není s celým úvazek skloubitelné.

Teď už máte plný úvazek vy i manžel?

Nejmladšímu je teď deset, není to tak, že by to bylo úplně bez problémů. Teď už je nevodíme a nevyzvedáváme, ale furt třeba vařím. Takže to mě zabere dost času.

Když se vrátím do té části životní etapy, kdy jste museli děti vyzvedávat a převážet, jaký jste podávala výkony v práci? Jestli to mělo vliv na váš výkon v práci? Setkala jste se se situací, kdy by vám to bylo vyčteno?

Ano, to kloubení, zvlášť s malými dětmi byl velký stres a vůbec nevím, jak jsme to přežili. Mám 10 let jako mlhu, to bylo strašně náročný. A myslím si, že se mi to podepsalo na zdraví doteď. Má to dopady, že sice se kousnete, snažíte se zvládnout nepříznivé podmínky, ale má to reálné dopady na vaše zdraví psychické i fyzické. Druhá věc je, že ono se to podařilo rychle nastavit tak, že ten čas strávený v práci pro mě znamenal do velké míry odpočinek od toho stresu domácího a naopak. Dařilo se to vyvažovat. Normálně jedete věci, aby děti byly přebalené, měly nachystané do školy, vyčištěné zuby, udělané úkoly a nedovoluje vám to nějak moc přemýšlet. Kdežto v té práci pracujete hlavou, což u tohoto povolání je dost klíčová věc pro ty ženy. Protože všechny mají vysokou školu, zkušenosti, jsou dobré, aspoň ty co já znám, jsou dobré ve svém oboru a chtějí mít uplatnění a nechtějí strávit tři roky s děckem doma zavřené. To nastavení a stereotyp společnosti je nutí, i to jak je to nastavené státem, nejsou školky, tak nemůžete dát a když, tak dáte většinu platu za soukromé školky. To je strašný. A řada těch žen vám taky řekla podle mě, že tu práci musela dělat z finančních důvodů. Mít dneska děti v Česku znamená pád do chudoby. Sníží se příjmy rodiny a zvýší se vám brutálně výdaje. Dřív nebo později ta rodina dospěje k úvaze, že nějaký částečný příjem aspoň ta matka mít musí. Vyžít z rodičovské nejde u nás. To se nebavím o samoživitelkách, ale o úplných rodinách.

Nemáte zkušenosti s novinářkou samoživitelkou, která si procházela tímto a řešila finanční situaci?

U nás určitě Renata Kalenská, která má dvě malé děti, která k nim nemá otce a nikdy neměla. I když jsem ji doporučovala studentům, tak ona na to nikdy nereagovala. Můžu říct napište jí, ale nevím, jak bude reagovat.

Mě zajímá i váš pohled, jestli někdy sdílí nějaké své problémy?

My jsme jen kolegyně, nejsme blízké kamarádky. Staršímu dítěti je asi 14 a té mladší třeba 10. Ona taky už nějak to přežila. To se asi nedá říct jinak než že to přežijete. Kdyby lidi věděli, co to obnáší mít děti v Česku, tak se jich rodí daleko méně než dneska, ta porodnost je na nule, nikdo do toho dobrovolně nepůjde.

Řešení je ze strany státu tím, že tady chybí péče o malé děti?

Matky jsou schopné se rozhodovat sami a volit strategii a jsou schopné se postarat sami o rodinu, většina rodičů je schopná se postarat o rodinu. Ale ve chvíli, kdy nemáte tu možnost té volby, tak to je fakt blbý. Vy nechcete začít ponižující řady, čekání s přihláškou v ruce před školkou. Já jsem takhle čekala, sněžilo na mě a čekala jsem v řadě dalších rodičů s přihláškou do školky, jestli mi dítě vezmou nebo ne. Druhá věc je drahé bydlení, které znamená, že rodiny musí vydělat o to víc peněz, aby vůbec mohly normálně fungovat, nemůžete žít s dvěma dětmi v 1+1. Nebo můžete, znám takové případy, ale asi tím pádem nebudete mít 2 děti.

Když to srovnám s novinářským platem, kdy vím, že není nic z čeho by mohla vyžít rodina, tak to je věc další že?

Já vždycky říkám studentkám, když chcete dělat novinářinu, tak si najdete bohatého manžela. V Praze podle mě ne, vím, jak kolegové tam mají těžké s podnájmy, vzhledem k cenám bydlení. Klíčové je, aby stát zařídil péči o malé děti a něco se udělalo s cenami bydlení a v té chvíli porodnost vystřelí nahoru.

Myslíte, že by mohli mediální domy dělat něco pro to, aby pomohly ženám?

Novinařina je čistě mužské povolání. To vůbec není pro ženy, speciálně zpravodajství. Navíc jsme v situaci, kdy před 30 lety všechny manažerské pozice obsadili vítězové, což jsou muži z roku 1989, kteří byli ve správnou chvíli na správném místě. A bylo jedno, jestli mají kompetence. Potřeboval se šéfredaktor nebo redaktor a kdo šel okolo, Petr Honzejek říkal, že šel kolem Rozhlasu a napadlo ho se zeptat, jestli by někoho nepotřebovali a prostě tam nastoupil. A ten člověk už má zásluhy za těch 30 let, stejně jako většina dalších bílých mužů 50+ a dalších 20 let tam bude sedět. Vzhledem k tomu, že tito muži nepečovali a nepečují o ty děti a dělají to ty jejich ženy, tak se systém v novinářině nastavil na fungování mužů. A ve chvíli, kdy ženy říkají, my taky chceme být novinářky, umíme psát, máme rovnoprávnost, tak oni jim dovolí psát. To není, že by mi někdo bránil psát nebo být novinářkou, ale mám jiné podmínky k práci než muži. U nás to není, ani to nebylo ve Frontě, ale vím, že v jiných redakcích porady ve 4, ve 3 odpoledne, v dobu, kdy potřebujete vyzvedávat děcko ze školky nebo z družiny. Uzávěrky pozdě do noci, kdy tam musíte být, kdyby se náhodou něco stalo. To se hodně řeší, když ženy mají mít komentovat něco do médií a ukazuje se, že v sedm hodin večer nikdo nemá čas, protože vaříme večeři. Statisticky 4,5 hodiny denně mají druhou směnu, sociologický ústav na to má výzkumy. 60 % žen vaří minimálně několikrát týdně pro celou rodinu. To je úplně strašný, protože mladší muži ta dělba povinnosti kolem domácnosti a dětí je spravedlivěji rozdělená a oni chtějí o děti pečovat a trávit s nimi čas. Ale pořád drtivá většina mužů v redakcích zůstává nebo to nastavení díky nim zůstává v tom konzervativním, tomu se ženy musí přizpůsobit a musí o to víc pracovat, aby se zvládly jim vyrovnat. To je tak, že ženy toho musí daleko víc dokázat a víc odvést práce a daleko líp si to zorganizovat, protože nemůžete trávit 2 hodiny odpoledne nějakým plácáním v kuchyňce. Musíte pracovat, protože máte ten den na minuty.

Asi z té strany zaměstnavatele nepříjde osvěta? Možná jsou výjimky.

My jsme se o tom bavili v našem spolku Ženy v médiích. My jsme tam řešili, jestli známe redakci, kde mají dětskou skupinu, což je dost klíčová věc a hodilo by se to i těm otcům, nejen ženám. Jestli si pamatuju, tak jsme na žádnou redakci nepřišli. I když tlak od žen tam

byl, tak média to nepovažují za nic, čím by se měly zabývat. Tím se vracíme k tomu, co naznačuju celou dobu, dneska vy jste v rámci privatizmu a individualismu, tak rodina vaše věc. Zaměstnavatele to zajímá jen do té míry, jestli jste matka malých dětí, že je budete mít často nemocné. Nebo mladá žena, že brzo otěhotníte a odejdete. To je jediná chvíle, kdy se vás na to někdo zeptá. A ještě je to nezákonné se ptát, nicméně to neznamená, že se na to nezeptají. Já jsem tuto otázku dostávala při nějakých pohovorech, myslíte, že to zvládnete s dětma? Ve chvíli, kdy jsem měla novinářskou cenu, takže to asi zvládám. To je vaše soukromá věc, jak zvládáte péči o děti a o rodinu. To je privatizmus, je to věc, která je v novinářině extrémně zažraná. Myslím, že to souvisí s tím, že na rozhodovacích pozicích, nejen redakčních, ale i na vyšším managementu a na pozicích editorů jsou muži, kteří velmi často nastupovali do redakcí v 90. letech, jako přesvědčení pravičáci, kdy všechno je vaše věc a musíte se o sebe postarat sama. Kdo se nepostará, je neschopný. Je jedno, že každý máme jiné životní podmínky, schopnosti a dovednosti, vy se musíte o sebe postarat sama. Tento étos tu přetrvává doteď, i když nějak se to posunulo za těch 30 let. Ale jak je možné, že v žádné redakci není dětská skupina, když by se to vyplatilo všem?

Četla jsem, že muži nevidí tu zátěž.

Tady je pořád zažraný étos a šíří to muži, kteří sedí od 90. let v těch vyšších funkcích, že vy musíte pro novinářinu dýchat a pro ni umřít. Balšínek se jednou v rozhovoru divil, je to šéfredaktor Echo 24 a bývalý šéfredaktor Lidovek, že nějakí stážísti odmítli nastoupit do práce, když se něco stalo, asi o půlnoci, protože řekli, že jim skončila před dvěma hodinami směna a že nehodlají nastoupit znovu jen proto, že někde spadlo letadlo. To byl jeho upřímný údiv, že lidi nechtějí dát novinářině 120 % svého života, protože oni to tak všichni dávali, pro ně je to normální, že trávíte 12 hodin v práci. Ale to normální není. To je normální pro nepečujícího muže, přijde domů, má navařeno, žena se o něj postará. Ale pro ženy to znamená, že musíte zůstat svobodná a bezdětná. Mě se to stávalo běžně, když jsem neměla děti. Přišla jsem v šest z práce s nákupem a v sedm jsem měla telefon od šéfa, že někde byla havárka a mám tam jet.

Takže než jste měla děti se nedalo bavit o work balance?

Ne to vůbec ne, to neexistuje v řadě redakcí doteď. V řadě redakcí děláte na 120 %, do pěti let vyhoříte a toto šílené tempo vás vyšťaví a neexistuje v redakcích žádná podpora psychického zdraví těch lidí. My to máme v N strašně vepředu v tomto. Za covidu, když přišla ta první vlna a byl to strašák, tak nám redakce asi 2x nebo 3x zařídila nějakého mentora, terapeuta, což bylo skvělé. To jsem neslyšela, že by někde něco takového bylo. Duševní problémy mají výrazný vliv na fyzické problémy, to není oddělené. Máte řadu novinářů, kteří zemřeli na infarkt v 45 letech nebo se uchlastali, což je další riziko této profese. Tady fakt je to vnímané tak, že musíte tomu povolání dát všechno, protože to není jen tak obyčejné povolání, to je vaše poslání být tím hlídacím psem demokracie. Vy tomu musíte dát všechno. No jo ale co když chtějí mít lidi normální život nebo děti? Řada žen si to začala uvědomovat až s těma dětma, že nechcete na jednu stranu opustit povolání, kde jste dobrá a máte ho ráda a na druhou stranu chcete mít rodinu. Myslím, že proto ty ženy středního věku mezi 40-50 lety to začaly dost tématizovat teď jako novinářky a mě to překvapilo. Ale myslím, že je to proto, že za sebou mají práci odvedenou. Zároveň tam vidí skleněné stropy, přes které se nemůžou dostat, které v redakcích jsou tím jak je to nastavené. A zároveň mají malé děti nebo děti na hranici 10 let, kdy ještě potřebujete jim nějakou péči věnovat. A jsou nespokojené s tím, jak je to nastavené.

Myslíte, že v této fázi odchází z médií?

Marina to má ve výzkumech na těch číslech, že redaktorek do 30 je polovina, potom mizí, protože jsou na mateřské. Řada redakcí vám neumnožuje to kloubit s dětma a jste nucená

zůstat doma a občas něco někam napsat za honorář. Pak se vrací kolem 40 let, ale už ne často do zpravodajství, ale někam, kde je klidnější práce. Do nějakých týdeníků nebo ženských časopisů. Ve zpravodajství znám málo lidí mého věku. Je to zase kvůli tomu, že nikdo nás nezabývá péče o děti a domácnost.

Cítíte, že ta práce, ten stres, to tempo, napětí, které přináší ta práce, že má vliv na děti?

Děti mi říkají, ty se nedožiješ důchodu se tvým stylem života. To mi teď říkala dcera, takže oni to vidí. Já mám asi šikovné děti. Když řešíme školy a já trochu říkám a nechtěli byste novinářinu, tak říkají v žádném případě, my vidíme, jak stresové je to povolání, jak je to složité a těžké, takže oni tím, že to mají doma, tak je to odrazuje. Ano i tímto příkladem může být rodič, ale úplně jsem to tak nechtěla asi.

Nemyslíte, že do budoucna ta cesta je, že redakce budou shovívavější, že budou home office, flexibilní pracovní doby, je to jedna z cest?

Jedna z cest je obsadit klíčové pozice půl na půl ženský, chlapi, to zamává s pracovními podmínkami. Klidně kvótama, znám plno šikovných ženských manažerek, které dělají řadové redaktorky, i když by měly navíc. Kvóty jsou naprosto dobro. Umožní těmto ženám, které se nemají šanci dostat přes skleněné strop, aby se přes ně dostaly. Dneska rozhoduje pohlaví a ne schopnosti. Vy jako žena a muž máte jiné podmínky pro svoji práci. To je úplně mimo říkat, že rozhodují schopnosti a kvalifikace, to tak není. Natvrdo kvóty půl na půl vedoucí v redakcích a editoři ženský, chlapi. To by přineslo lidštější podmínky. Jednak ti chlapi by byli nuceni začít pečovat o děti a domácnost, protože ta žena nebude doma tím pádem, když bude v manažerské pozici. Byl by tlak na spravedlivější rozdělení té péče. Ženský jsou citlivější k potřebám ostatních lidí.

Ženský se taky zaobírají víc sociálními tématy.

To je tím, že oni vás k ničemu jinému nepustí. To není tím, že máme speciální čudlík na sociální témata jako novinářky. To je tak, že ty ostatní obory jsou tak strašně chlapské, že vlastně nemáte podmínky pro tu práci. Když chcete dělat investigativní novinářinu, tak se očekává, že budete trávit čas po kavárnách s různými zdroji, na to nemáte čas.

Vy jste to dělala na mateřské?

Já jsem neměla stoprocentní pracovní dobu. Za normálních okolností to kloubit nejde. Velký tlak na výkon, jak je čím dál míň peněz v redakcích. Máte daleko menší čas na psaní článků, musíte k tomu nafotit fotky a udělat video. Což bylo zrovna to, co po nás chtěli ve Frontě, po řadových redaktor. Je čím dál míň té dlouhodobé souvislé práce, ta investigativa, ne přepisování policejních výslechů, odposlechů nebo reportáže. Ale ne tak, že vy jedete někam na půl dne před volbami do regionů a popíšete to z pozice Pražáka, který se přijel podívat na exotiku. To je další věc, která novinářkám škodí, ten tlak na výkon z finančních důvodů.

Takže je to začarovaný kruh, zatím není cesta, aby v médiích bylo víc peněz a tlak bude vzrůstat?

Ano a dětská skupina jsou náklady navíc, vy musíte náklady řezat, řeknete zaměstnancům, ať se postarají o své děti sami, že vy jim podmínky dávat nebudete, protože to stojí peníze. Mě by stačilo, kdyby mi státní neházel klacky pod nohy, nemusí být nějak aktivní, jako nalít prachy do školek, škol a do učitelů, to já ovlivnit nemůžu. Ale dělají mi podmínky k mé práci a k výchově mých dětí.

Když se vrátím do doby, kdy děti potřebovaly péči, měla jste někdy pocit, že ta péče má vliv na harmonii vašeho partnerského vztahu? Byly tam větší hádky?

Byl to obrovský stres, jak se to muselo zvládnout ve dvou a ne vždycky se dařilo to skloubit. A větší stres generuje větší konflikty a větší napětí. Protože už jenom tím, že ve stresu máte tunelové vidění a vnímání toho, co se děje kolem vás. Vyhodnocujete ty věci jinak než když jste v klidu. Do nějaké míry ano, ale na druhou stranu my jsme se rychle sebrali. Takže jsme fakt fungovali čistě technicistně. To bylo dobré, že jsme si to dobře byli schopní se domluvit na rozdělení, co kdo bude dělat. Že jsem nutila jednu dobu manžela, aby přebaloval děti. Potom z něho vypadlo, že toto je věc, ke které je těžké ho donutit, ale že ho baví chodit s nima na procházky v kočárku a na hřiště, což byla zase věc, kterou jsem nenáviděl já. Mně to přišlo jako ztracený čas. To jsou jednotlivosti, které jsou důležité v rámci celku, že se to podaří domluvit tak, aby to fungovalo. Nám se to podařilo, ale za cenu stresu nás obou.

Nebyla tam situace, že by manžel nechápal náročnost vaší práce?

Ne, to ne. Já mám manžela, který nevyžaduje teplé večere a protože viděl, jak jsem často pracovala z domu, tak viděl, co ta práce obnáší. Tak vůbec s tím nebyl problém. My oba dva pracujeme teď z domu. On je programátor, takže vidíme, co ten druhý dělá celý den a vidíme, že se neflákáme.

Pracujete i o víkendu?

Děti spíš těžko nesou, když jedu pryč. Někdy se stane, že jedu někam na dva dny na reportáž, když je to jednou za čas, tak je to dobré. Tím, jak všichni pracujeme z domu, tak jsme zvyklí být spolu pořád. Což je dobrý, že si budujete vztahy v rodině. Sice ta pracovní doba je tekutá, nemáte to ohraničené těch osm hodin a mezitím, zatímco čekám než mi někdo zavolá, tak zapnu pračku nebo vyndám myčku. Ale to znamená, že neodpočíváte, protože furt vidíte, co je potřeba udělat a budu efektivní a využiju čas, který mám. Pořád přebíháte od jedné práce k druhé. Ale zároveň to znamená, že jsme spolu pořád doma, hodně se bavíme, máme dost času na sebe. Kdybych chodila každý den do redakce, když jsem potom nastoupila po rodičovské, tak to asi tři nebo čtyři roky jsem chodila na tři dny v týdnu a ukázalo se, že je to hrozně moc. Že je těžké pro ty děti, že mě večer neviděly doma. Že to není tak, že je dáte do školky a školy a oni jsou samostatné, ale oni vás potřebují jako rodiče a řadu let. Nepotřebují vás proto, abyste je krmili a přebalovali, ale z emocionálních důvodů.

Takže se snažíte eliminovat výjezdy, aby děti nebyly smutné?

Já jsem chtěla mít děti, protože mě to emocionálně uspokojuje mít děti a vztahy s lidma. Takže představa, že bych je někam odevzdala nebo se s nimi neviděla často, tak mě moc nedává smysl. Protože to jsem je nemusela mít, že jo? Takže se s nimi snažím trávit co nejméně času. A snažím se to zorganizovat tak, když někam jedu, abych byla co nejefektivnější, aby to nebylo dýl jak na dva dny.

Vy jste zmiňovala ty domácí práce, jak máte rozdělenou péči o domácnost? Pomáhá vám manžel?

Teď by vás opravily moje mladší kolegyně, že to není tak, že mi manžel pomáhá, ale že byste měla říkat, jak se dělíte o tu práci. My jsme si to doma zorganizovali tak, že já jsem manažerka domácnosti. Potřebujete mít někoho, kdo má přehled o tom, jaký je potřeba nákup, zaplatit školu v přírodě, mít přehled o kroužkách, kdo kdy jde, co je potřeba zaplatit, komunikovat s institucemi. To je věc, kterou líp zvládám já. Můj muž je stoprocentní introvert, pro něj by to bylo složitější. Zároveň řadu těch věcí, včetně technicistní práce, jako je vaření, uklízení mám na starosti taky já. Ale to jsem vyřešila tím, že jsem přestala dramaticky uklízet. Každé dítě je schopné si uklidit svůj prostor, to se osvědčilo a tím jsou

větší, tím víc se dá podělit s nimi o tyto věci. A to vaření taky už 100 % ne, oni se taky naučili částečně vařit. Takže s tím věkem je to lepší. Když si představíte, že ty děti rozvážel a svážel, tak to mu zabralo třeba 3 hodiny denně. Pak už je jasný, že chtít po něm vaření. Ta práce kolem rodiny je pro každého z nás je jí hodně. To není tak, že by jeden dělal 90 % věci a druhý 10. To je tak, že oba jsme makali a oba jsme byli vytížení. Když máte 4 děti, to pak neovládne jeden rodič, to se musí fakt zapojit oba.

Máte čas na své koníčky?

Za normálních okolností máte mít asi 2 hodiny denně na relaxaci a na koníčky. Já mám tak 2 hodiny za měsíc, že jdu třeba do kina. To jsem začala až po pandemii. Předtím jsem neuznávala ani koncept nějakého odpočinku, protože to vlastně nešlo. Až ta pandemie mě tak vyučila. Vy jste zvyklá, že máte dvě směny denně. Máte v práci a máte tu domácnost a máte je za sebou, což každá ta matka zná, je schopná si to zorganizovat a jsme naučení takto fungovat. Ale za pandemie najednou těch směn bylo pět a byly záraz. Zavřely se školy a školky a hodilo se to všechno na ty matky, které byly doma, které poslali domů. Kdo pečuje o ty děti, které zůstaly doma, zase ty matky. Řada z nich si nemohla dovolit přestat pracovat. Takže vy jste zároveň pracovala, dali vám home office, do toho jste musela vařit celý den, byly zavřené školní jídelny, musela jste učit ty děti, učitelé vám poslali jen seznam úkolů. První měsíce nebyl online, i když pak online byl, tak se počítalo s tím, že vy budete ta zodpovědná, že to děcko bude mít do školy věci hotové. Takže kuchařka, učitelka, organizovala jste náplň volného času dětí a pak jste byla terapeutka, všichni jsme řešili tu dost dramatickou situaci po psychické stránce. To je asi pět směn, které byly pořád, neustále, každý den. 24 hodin denně. Naštěstí v práci jsem to měla tak, že já jsem celý den řešila péči o děti a domácnost a psala jsem až v noci. To bylo strašný, vůbec nevím, jak jsem to přežila. Při těch dvou směnách to nebylo tak markantní, ale když máte pět, tak vás to vyčerpá. Mě začaly dramatické zdravotní somatické problémy z toho stresu. To si myslím, že měla řada matek tyto stavy a dost dlouho se z toho vzpamatovaly. Tam mě to přinutilo dávat větší důraz na odpočinek nebo relaxaci. Začala jsem chodit do kina, do divadla, s kamarádkama chodit na kafe.

Dřív na to nebyl prostor?

Ano po pandemii. Ukázalo se, že to do nějaké míry funguje.

Pomáhá to odbourat stres?

U toho pracovního stresu je to tak, že si to musíte vědomě řídit. Velmi dobře se rozhodovat, co vezmete za práci a co už ne.

Myslíte nad rámec úvazku, na volnou nohu?

To je jedna věc, protože to je nějaké ježdění po debatách, po školách. Mám malý úvazek na škole, kde učím jeden předmět, minulý semestr jsem měla dva a plus vedu bakalářky. To je najednou další čas, který to potřebuje. Druhá věc je, že časově je to neohrazené i ta práce samotná. Vám se stane, že sedíte osm hodin u nějakého rozhovoru, který přepisujete a čistíte a chcete to mít hotové, tak další čtyři hodiny nad tím strávíte. Neřeknete si, že je pět hodin, mě padla a jdu od počítače. Ta mentální práce je jiná a ve chvíli, kdy se potřebujete hluboce soustředit, tak tam nemůžete hrát na osmihodinovou pracovní dobu. A druhá věc je, že to vyčerpává dost. Po třech, čtyřech hodinách potřebujete dělat něco jiného.

Praktikujete to doteď, že pracujete po večerech?

Dneska jsem odevzdávala článek do systému asi v půl jedné v noci. V noci je klid na soustředění, nikdo vám nevolá, nemusíte odpovídat na emaily.

Takže vám to i vyhovuje pracovat večer?

Ano, mě by to nevadilo, kdybych neměla přes den hromadu jiných věcí.

Myslíte si, že se novinářská profese dá skloubit s rodinným životem?

Myslím, že jo, ale musí k tomu být podmínky nastavené. Což si myslím, že jsem i já toho příkladem, že když máte šéfku, která naprosto rozumí tomu, co je mít malé děti a co to obnáší, tak vám dokáže ty podmínky udělat tak, aby se to neodráželo na kvalitě práce, aby byli lidé spokojení. A řada lidí tam vydržela, i když tam byly nízké platy, protože jim to stálo za ty pracovní podmínky, které ona jim vytvořila. Takže si myslím, že to jde, že by to bylo žádoucí dokonce a že tím, že se to nedaří, tak se ochuzujeme o strašně moc kvalitních výstupů a práci novinářek, které to kloubit nemůžou. To jsou fakt promarněné příležitosti. Já jsem si fakt naivně myslela, že to jde skloubit a že děti od dvou let do školky dostanete. To pro mě byl první velký náraz, když jsem zjistila, že to nejde a najednou, děti nemůžete dát do baby boxu. Najednou se to ukázalo jako neustálý boj s časem. Prvních deset let bylo nejhorší. Teď už těch druhých deset let je lepších. Zároveň máte nejlepší léta pracovní, máte nejvíc energie, už máte nějaké zkušenosti, to se odráží na tom všem psaní, umíte se soustředit, umíte vyhledávat témata, máte hrozně dobrou pozici, nastavení pro tu práci a vlastně se tím ty ženský úplně odstavují na druhou kolej. A to ještě v jejich nejlepších letech pracovních, tím, že jsou nucený zůstat s těma dětma. K tomu se přidává, že všechny jsou vysokošolačky, které pět let studovaly nějaký obor a najednou jim řeknete, tak budete s děckama doma a co jste studovaly, tak my vám neumožníme znalosti uplatňovat. Obor je takový, že vám ty podmínky neudělá.

A obor se pořád vyvíjí a je rychlý a člověk se pořád musí aklimatizovat na nové podmínky a když z toho vypadne na tři roky, tak to jde znát.

Je to tak. Mě by zajímalo, jestli podobným způsobem to reflektovaly ty ostatní. Novinářky jsou aktivní lidi. Některé se možná našly v mateřství, i když jsou formálně nebo byly na rodičovské, tak vždycky někde se něco snažily dělat. I když mimo obor, ale byly aktivní.

Myslím, že to je hodně tím tempem, žena je před mateřskou zvyklá pracovat.

Může to být, vy jste zvyklá na vysoké pracovní tempo, které považujete za normální, a až po čtyřicítce zjistíte, že to normální není. Že i kdybyste chtěla, tak fyzicky to nezvládnete to tempo. To si řada žen taky začala uvědomovat. Nemluvím o tom, že vy máte v 45 letech za sebou jeden a půl kariéry, vy máte neustále jeden a půl úvazku. Máte další 4,5 hodiny doma, od kterých vás nikdo neosvobodí. Když se vám narodí děti, tak nastupuje druhý půl úvazek. Takže ženské pracují daleko víc než muži a musí vyvinout větší pracovní tempo. Líp si to zorganizovat, být efektivnější. O tom se málo mluví. Byla tam nějaká reflexe toho mateřství nebo nespokojenost s tím, že se dětem nemohly věnovat té práci tolik? Přejde mi, že novinářky toto začínají tematizovat to nerovné nastavení v tom oboru.

Je oříšek, když mám respondentky, které nemají děti, je to citlivé téma v tom věku se na to ptát.

Tam ani není potřeba, aby byla rozhodnutá pro děti, to je jen, co vidí okolo sebe, jak to kloubit ostatní, že to je těžké. Novinařina je povolání, kde je to jedna z nejtěžších věcí to kloubit. Vidíte, že seniorních redaktorek není moc po čtyřicítce, oni se prostě nevrací do novinařiny. Ale myslím, že to je přímý důkaz k tomu, že nemají podmínky k tomu kloubit. My jsme jedni z mála, kteří ty prarodiče neměli a rozhodně to nedoporučuju nikomu to takhle dělat. Je to fakt strašně těžký. Já vlastně nevím, jestli tímto nedáváme legitimitu systému, který to hodil na nás tím, že my jsme ten příklad, který to zvládl za cenu obrovských osobních obětí a pracovních. Toto mi řada lidí říká, že nás obdivuje, že jsme to zvládli a skloubili. Ale jednak za jakou to bylo cenu a druhá věc je, že to dává legitimitu

tomu systému, který tím pádem může naznačovat, hele ale vy můžete mít dětí kolik chcete, vždyť se to dá zvládnout bez babiček, bez školek. Lidi jsou líní a nerodí děti, že jsou líní a nechťejí se o ně starat. Mám kamaráda Rakušana, který se přestěhoval do Brna před 20 lety, on sám je z pěti dětí a pamatuju si, že když se nám narodilo třetí nebo čtvrté dítě, tak jsme se potkali na nějaké dětské párty a on říká, hele tak to je super, když máte teď to mimino, tak to dostanete od státu pečovatelku ne? Já jsem říkala, prosím? On říkal, u nás v Rakousku funguje tak, že když se mámě narodilo čtvrté, tak k nám začala chodit na čtyři hodiny denně některé house frau, která mámě pomáhala s domácností, s úklidem, hlídala nás, fungovaly státní chůvy, školky. On mě to vyprávěl a mě to znělo jak z jiného vesmíru, nějaký komunismus, který měli v Rakousku, který vám pomohl s tou péčí o tu rodinu. Ve chvíli, kdy máte tu společnost založenou na atomizovaných rodinách, což jsou jen rodiče a děti, už nežijí spolu dvojgeneračně nebo trojgeneračně ty domácnosti s prarodiči, které to dřív vykrývali a vůbec se nežijí v širších rodinách, kde bylo běžné, že se tetičky staraly o malé děti, tak je to daleko náročnější pro rodiče a vždycky je to za nějakou cenu velkých osobních obětí a velkého stresu, který dřív ty rodiče takhle neprožívaly.

Dřív nebylo takové pracovní tempo jak je teď.

Ano, je to daleko náročnější mít děti dneska než před 50 lety a není to, často slyším, na co si stěžujete, máte myčky, pračky, ledničky, ale taky jsme na to sami. Obecně je velký tlak na výkon. Všechno musíte dělat efektivně.

Příloha 8: Přepis rozhovoru s respondentkou 6

Vy jste už na studiích pracovala pro Český rozhlas, i během mateřské a zůstala jste tam doteď, takže jste nezkoušela jiné médium?

Zkoušela, to rádio bylo od 19 let, měla jsem tam první kšefty, připravovala jsem pro ně pořady a to bylo po dobu studia. Potom když jsem skončila, tak jsem měla osmiměsíční pobyt v USA, po státnicích jsem odjela do USA a tam jsem byla 3,5 měsíce, pak jsem se vrátila a pak jsem se vrátila na 4 měsíce. V první fázi jsem byla u kamarádů a ve druhé fázi jsem byla au pair. Kvůli jazyku byl hlavní důvod. Když jsem se vrátila, tak jsem dostala nabídku, abych se stala zaměstnankyní domácí redakce zpravodajství. To jsem přijala, ale relativně brzy jsem otěhotněla. Nastoupila jsem v září 2001 a v červnu jsem šla na mateřskou. Byla jsem chvilku zaměstnanec. Během mateřské tak jsem něco málo tvořila, nějaké příspěvky. Děti byly po sobě necelé dva roky, co šlo, tak jsem vypomáhala. Když se blížil konec druhé mateřské, což byla doba asi pěti let nebo šesti, tak můj manžel byl taky v domácí redakci Radiožurnálu a vůbec jsem si neuměla představit, že bych se do toho domácího rychlého zpravodajství vrátila. Takže jsem dala výpověď, ale tehdy jsem spolupracovala s různými časopisy a léta jsem psala do časopisu Zdraví a pak jsem dostala nabídku do časopisu Puls. Ten už zanikl, už neexistuje, byl to takový časopis zaměřený na ženy, které rády sportovaly. To mě docela přitahovalo, protože sama ráda sportuju. Takže jsem nastoupila do časopisu. Vydavatelství Sanoma to bylo, byl to měsíčník. Časopis za 3 nebo 4 měsíce zavřeli. Tak jsem se vrátila na tu volnou nohu, ale do Rozhlasu jsem se vrátila až v roce 2016 na podzim. Od roku 2002 do září 2016 jsem byla buď na mateřské nebo na volné noze. Ještě jsem tam měla jeden časopis Psí kus, tam to zkrachovalo a to vydavatelství, které vydávalo Zdraví, tak zároveň vydávali psí časopis. Tam jsem byla několik let, i to byla dobrá zkušenost, ten taky zaniknul. I v průběhu působení v časopisech jsem vždycky něco v rádiu dělala. Střídali jsme se s Pavlínou Wolfovou, když ona nemohla, tak já jsem zaskakovala. Pak jsme dělali s Radkem Musílkem pořad handicamping, to byla hodinovka moderování, nejdřív ve dvou, pak každý zvlášť o tématice lidé s handicapem.

Když jste i v těhotenství pracovala pro Rozhlas, jak jste to zvládala už v tom stavu, kdy člověk huř může zvládat rychlé tempo?

Já jsem šla na mateřskou 6 nebo 8 týdnů před porodem, ale šlo to. Myslím, že na to snad brali celkem trochu ohled. Redakci vedla Hanka a už si to moc nepamatuju. Uvázla mi jedna akce v hlavě, to byl soud s vrahem, kde jsem byla v sedmém měsíci těhotenství, ale neměli tam koho jiného poslat. Ale to byla výjimka. Nejčastěji v té době jsem dělala takovou rubriku, a to se jmenovalo Dobrá rada. Tam jsem měla volnost, na jakékoliv téma jsem mohla vyrobiť příspěvek. To bylo klidnější. Výjimečně jsem jela do terénu, když neměli koho jiného.

Když jste byla na mateřské, tak po jak dlouhé době jste se vrátila k novinářině?

Já jsem pořád, tím, že jsem měla kontakty na časopis o zdravotnické tématice, tak to se dalo dělat i na mateřské. Ale moc si to nepamatuju, kdy jsem napsala první článek po narození dcery. Ale myslím, že do půl roku jsem určitě nějaký článek napsala, to se dalo po večerech. Tenkrát tam byla limitace, že dokud jsem brala mateřskou, tak jsem si nesměla přivydělávat a při rodičovské to bylo nějak omezeno. Potom když se mi pak narodil syn, tak to omezené nebylo nebo částka byla vyšší. Tak jsem si musela hlídat, aby mu sebrali ty dávky.

Když jste začala přispívat do časopisu, tak motivace byla, že jste chtěla pracovat, abyste nevyšla z oboru nebo finanční?

Myslím, že obojí. S manželem jsme měli hypotéku, každá koruna dobrá. Ale zároveň na té mateřské člověk trochu padá, je pořád s dětma, takže když jsem si napsala článek nebo měla jsem chvilku, tak jsem z toho měla radost, že dělám něco užitečného.

Jak to bylo nastavené, bylo to hodně na vašich možnostech nebo jste měla zadané, tento týden napiš jeden článek apod.?

To je měsíčník, dodnes to vychází, už pro ně teda nepíšu. Ale my jsme se domluvili na začátku měsíce na konkrétních článcích, ale dělala jsem třeba jeden článek za měsíc.

Když už potom děti byly starší, měla jste problém s tím pro ně najít školku, když jste se chtěla vrátit do práce?

Naštěstí ne, byli jsme varováni, že to bude problém, ale nakonec je vzali oba. Dcera byla červencová, šla ve třech letech do školky, syn je květnový a šel taky ve třech letech.

Když jste se po mateřské vrátila zpátky do práce, cítila jste nějaké znevýhodnění?

Když měl syn čtyři roky, tak jsem šla do časopisu Puls a tam jsme museli být, na home office neslyšeli, musela jsem tam chodit každý den. Víím, že jsem tam musela sedět do čtyř, ale jinak znevýhodnění ne. Za celou tu dobu myslím ty děti ani nebyly nemocné, za ty čtyři měsíce, než to krachlo. Spíš to bylo náročné i pro mě trochu psychicky, že jak člověk je s nima takovou dobu doma a najednou je v práci. Ale tak byly ve školce.

Jak jste to dokázali kloubit? Péče tam pořád je, musíte je zavést, vyzvednout, děti byly do čtyř ve školce?

Manžel mi samozřejmě pomáhal, různě jsme se střídali. Ale jak on byl zaměstnaný v tom domácím, tak nikdy nevěděl, kdy přijde domů, ale vždycky jsme se domluvili. I moji rodiče pomáhali. Kroužky měli třeba přímo ve školce. Když byli do šesti let, tak myslím, že teprve větší kroužek byla nějaká hudebka, kde jsme je museli doprovázet mimo školku, jinak všechno měli ve školce. Až na základce to začalo být složitější.

To jste stále zvládali?

Můj manžel mi zemřel před čtyřmi lety, jsem sama. Ale my jsme se domlouvali ten den, kdy mohl. Když pak byli starší, byli v družině, v rámci družiny byly kroužky a když bylo něco mimo, tak jsme je museli odvést. Ale já jsem pak byla na volné noze.

A to jste docházela do redakcí?

Byli jsme v kontaktu emailově, domluvili jsme se na dálku, já jsem to napsala.

Když byly děti malé, umíte si představit, že byste se v té době vrátila do Rozhlasu?

To ne, já jsem to nechtěla. Stýskalo se mi, člověka to baví víc než psaní, rádio je srdeční záležitost. Když už jim bylo 10 a 12 a tolik nás nepotřebovali, tak jsem si říkala, že bych se docela ráda už do toho Rozhlasu vrátila. To bylo na podzim 2016, my jsme teď pod zpravodajstvím, ale donedávna to bylo centrum zpravodajství a centrum výroby. My jsme byli pod centrem výroby, ani tam nebyla věda, tam jsem nastoupila a dělala jsem hodně medicínu. Tím, že to nebylo zpravodajství, tak jsem se toho přechodu tolik nebála. Říkala jsem si, že to zvládnou, i když jim bylo 13 a 15. Mohla jsem i dřív, ale neměla jsem nabídku na trvalou pozici.

A když byly děti nemocné a pracovala jste v Rozhlase, byli v redakci flexibilní?

Já už jsem to nepotřebovala. Už ty děti ani nemusel nikdo hlídat. Už byli velcí. Když to byla nějaká situace, že syn měl střevní chřipku, tady je to takové, že když jsem potřebovala s jedním z nich k lékaři, tak se to umožňuje, protože ta pracovní doba je flexibilní. Kolikrát

pracujeme od osmi do rána, do osmi do večera, tak se to bere, že když si člověk potřebuje něco vyřídit, tak může.

Když jste bývala v práci od osmi do osmi a děti byly doma samy nebo s manželem, braly to nějak tak, že jste jim chyběla?

V dřívější redakci, v tom centru výroby, tak ten režim byl pomalejší. Těch dnů, kdy jsem byla pryč celé dny tolik nebylo. Měla jsem nějaké výjezdy do zahraničí, byla jsem týden třeba pryč, ale pořád byly velké. A byl tam s nimi manžel. Takže to braly, že jsem pryč kvůli práci. Už byly velké, bylo jim 15 a 13. Někdy i byly rádi.

Nějaká situace, kdy jste musela odsunout práci kvůli dětem nebo naopak děti kvůli práci, nemáte takovou zkušenost?

Já jsem se vždycky snažila, abych je odsouvat nemusela. Proto jsem byla dlouho na volné noze. Z tohoto hlediska mám ze svého pocitu mám čisté svědomí. Tím nechci říct, že kdo jde dřív do práce, tak každá žena to má nastavené jinak. I mi to přišlo, že jak jsme byli oba ve zpravodajství, tak bychom to nezvládli. A nepožadovala jsem si děti, aby se mi o ně staral někdo jiný. Brala jsem to, že mi to dávalo smysl s nimi být doma. Samozřejmě mi práce trochu chyběla, ale zároveň jak jsem si měla možnost přivydělat. Pak jsem se dostala do fáze, že jsem nastoupila do časopisů pro volný čas, tak to mi přišlo, že je dobře, že s nima nejsem každý den doma. Že mám stálou práci. Člověk cítil takový návrat k pracovní rutinně. Předtím to bylo napůl z domova.

Máte ráda režim a nevyhovovalo vám pracovat z domu?

Vyhovovalo mi to, ale pak jsem se dostala do fáze, že bych chtěla trochu se posunout dál v té práci a něco začít dělat. Potom když dětem je od 12 výš, tak to už není potřeba jim dělat komfort, aby se taky něco naučily.

Myslíte si, že když je pár, který pracuje v médiích a má menší děti, že je reálné, aby to skloubil tu péči a ty děti, ne strádaly, ale měly fakt tu péči?

Já jsem to brala tak, jak to přicházelo. Jste závislá na tom, jestli dostanete pracovní nabídku nebo ne. A věděla jsem, že když opustím Rozhlas a odejdu, tak že budu dál závislá na tom jestli nabídky budou přicházet nebo ne. Pamatuju si, že když jsme dělali pořád Děti vám to řeknou, pak ho zrušili. Byla jsem z toho smutná, to mě taky bavilo. Ale za dva měsíce přišla jiná nabídka. Jedny dveře se zavřely a druhé otevřely, takhle to v médiích chodí.

Velká výhoda tenkrát byla v tom mít síť kontaktů?

Así jo. To mi přišlo dobrý, i pro mě, že jsem byla schopná si udržovat a neztratit krok s profesí. Když jsem se vracela po těch mnoha letech, tak jsem se toho trochu bála, jak to budu zvládat. Ale tím, jak jsem čas od času něco vyráběla, moderovala, dělala příspěvky, tak jsem si říkala, že to zvládnou. Měla jsem hodně kontaktů z oblasti medicíny, tak jsem si říkala, že snad budu užitečná v té publicistice.

Necítila jste po návratu osobní nevýhody?

Ani ne, to bylo v pohodě.

Co se týče domluvy s manželem, jak jste to pytlíkovali?

V tom zpravodajství je to tak, že fakt nevíte, nedá se to odhadnout, kdy skončíte. Spíš jsem to byla já, kdo byl připravený vyzvednout děti. Byly dny, kdy manžel věděl dopředu, že to stihne, tak pro ně zajel. Pomáhali jsme si, jak to šlo. Často to bylo tak, že já jsem je tam odvedla a manžel je vyzvedl.

Měli jste kvůli tomu i neshody?

Ne. Manžel byl takový klidný a jeho ta práce nestresovala. Myslím, že ani já jsem se nedostávala do situací, kdy bych nestíhala něco odevzdat. Ten pořad Děti vám to řeknou se točil ve čtvrtek, odevzdávalo se to během pátku. Někdy jsme měli nemocné děti, tak naštěstí ta práce se dala dělat z domova. Tak jsem si to sestříhala. I mi manžel pomáhal. Tenkrát jsme neměli spojení na dálku. Já jsem to třeba poslala, on to uložil do systému. Spíš jsme si pomáhali.

Už máte teď víc času pro sebe?

Já jsem začala sportovat víc po 35. To pořad provozuju a ta situace se změnila, manžel zemřel, ale teď jsou oba na vysoké. Syn letos maturuje a hlásí se na vysokou, dcera je na vysoké na FAMU a dcera se osamostatnila a bydlí jinde. Jsme tam se synem. Musíme to zvládnout, 3,5 roku jsme bez manžela. Teď je to jiné v tom, že jsem sama a děti jsou velké, už mě v tomto směru nepotřebují, ale pořád jsem máma a věnuji se jim.

Vnímáte hodně náročnost práce na psychiku a jestli to má odraz i co se týče vašeho zdravotního stavu?

Prvních pět let do loňska jsme byli ve skupině publicistiky, to nebylo zpravodajství, to nebylo tak náročný. Poslední tři čtvrtě roku je časově náročnějších, ale hledáme cesty, učíme se, jak to dělat rychleji. Byli jsme taková skupinka, nebylo potřeba odevzdávat příspěvky tak rychle a dělat zpravodajství, nebylo to tak náročné. Teď to náročnější je, časově i profesně, ale máme lepší zázemí. Nevím, jestli to tam dávat. Já jsem spokojená, co jsme přešli do zpravodajství, ale vyžaduje to pro nás větší časovou flexibilitu. Některé dny jsou od osmi do osmi a některé dny jsou kratší. Zatím to dělám tak, že se snažím si čas najít na sebe ve chvíli, kdy ten čas mám. Nemůžu si vybírat. Zjistím, že ten den pracuju jen do půl paté, tak jdu rychle běhat. Zítřka budu něco odevzdávat a mám to rozstříhané a nejsem na konci toho, abych to měla hotové, tak jsem si přehodila angličtinu na čtvrtek, protože se potřebuju soustředit. Je dobré to mít promyšlené, co vás v ten den čeká. A když vidím díru, že stihnu si tam jít večer zaběhat, tak fakt jít a neříct si, že dnes nejdu a půjdu zítra, protože zítra se nemusím dostat. I když máme dobrý prostor na to, že můžeme pracovat často z domova, nejsme v tom omezování, tak mám v 8:15 ráno poradu online, snažím se neztrácet čas ani dopoledne, vlítnu na to, abych měla odpoledne volnější. Každý to má jinak. Já se snažím pracovat od rána.

Jaké máte složení redakce v Rozhlase, jak to vykrýváte?

My jsme nově vzniklá redakce v rámci zpravodajství. Zůstala jsem tam já, Eva Krézlová, ta má dceru ještě starší, myslím 22 let. Zuzana Machálková, to je mladá holka, ta děti nemá. Kolega Martin Srp má miminko malé. Pak máme novou kolegyni v Brně, ta je mladá a děti nemá. A to nejsme ještě v té vědě. Kdybychom byli v domácí redakci, tak to je větší hukot. My jsme na tom dobře. Ale je to práce spíš pro ženy, které už mají děti odrostlé nebo je ještě nemají. Já jsem vědomě do zpravodajství se vracet s malými dětmi nechtěla. A asi bych to neudělala ani kdyby manžel nebyl novinář. Myslím, že by mě to pak mrzelo, že bych s nimi nebyla, když vyrůstaly.

Myslíte si, že byste přicházela o důležité milníky, besídky apod.?

Určitě, manžel dbal na to, aby tyto věci stihnul, většinou se snažil. Ale teď to vidím, máme prostor i na normální život, ale i teď některé věci nestíhám. Že večer něco ještě musím dodělat a v sedm mi začíná cvičení, nepůjdu, radši to dodělám.

Dáváte přednost práci před koníčky?

Ne, snažím se to plánovat. Ale zase tolik koníčků nemám. Chodím si ráda zaběhat, na pilates, do bazénu, ten sport. Do divadla chodím ráda. Naši editoři jsou dobří v tom, že když jim dáme echo, máme takovou tabulku, kde napíšeme, že potřebujeme skončit ve 4, tak to tam napíšeme a udělá se to tak, že se na to dbá, abychom stíhali osobní život.

Jsou ty koníčky nebo sport, co vás udržuje ve work balanc?

Ano, já chodím pravidelně, celoročně a cítím na sobě, že to potřebuju. Vždycky to vychází z vnitřní potřeby, že cítím, že musím už jít. Ale zároveň je to dobré, že když se člověk uvolní a mozek začne fungovat jinak, tak přichází nové nápady a inspirace. Takže to je i užitečné z pracovního hlediska.

Pracujete hodně po večerech?

Snažím se to stihnout přes den. Teď už se mi to nestává tak často.

A víkendy?

To se snažím nepracovat vůbec. V domácí redakci to mají horší, oni pak za to mají příplatky, to měl i manžel, že chodil o víkendu do práce. Ale my to ve vědě nemáme. A víkendy mám volné, to jsem fakt ráda.

Plánujete věci na víkend dopředu?

Když jsou víkendové akce vědecké nebo zajímavost, tak se domluví odborník na telefon, ty pátky jsou často náročné. Někdy se dělá něco na víkend, máme tam vědecký pořad Experiment, z toho se dělají příspěvky nebo na pondělí. Často se v pátek pracuje dlouho. Ale zase v pondělí je toho méně. Některé dny jsou přívětivější z časového hlediska a pak se vám to někdy nakumuluje, ale jsme na to zvyklí.

Nemáte dobu od do?

Oficiálně máme od do, ale bere se to tak, že dokud se to nedodělá, tak člověk neskončí. Máme dva bezvadné editory, kteří jezdí z Hradce Králové, tak se snažím jim to odevzdávat co nejdřív to jde. Oni jsou pak už taky unavení, druhý den vstávají.

Vnímáte v Rozhlase, tím, že je tam hodně editorů mužů nějaké znevýhodnění žen, matek nebo podmínek pro ženy?

To bych řekla, že ne. Nikdy jsem necítila nic takového. Naopak, když se pak něco semele zdravotního nebo i to úmrtí mého muže, tak se vždycky snaží vám vycházet vstříc. Když jsou s člověkem spokojení, obecně se mi zdá, že je tam žen čím dál tím víc. Když jsem tam začínala kolem toho roku 2000, tak tehdy byla jednou z prvních Pavlína Kvapilová, ta šla myslím do Bruselu. V devadesátkách nebyly žádné ženské, byla Jitka Obzinová, jako jedna z prvních žen, ale nebyla na postu stále zpravodajky. Takže dneska už máme mnohem víc žen, máme zpravodajku v Polsku, v Rusku, na Slovensku. Zdá se mi, že žen je čím dál tím víc. Ty podmínky jsou asi dobré. V newsroomu je žen dost. Jsou tam i muži. Asi to není úplně půl na půl, ale řekla bych, že 40 na 60 to bude, že je tam dost editorek.

Měla jste čas na přátele v tom koloběhu povinností?

To ano. O víkendech nebo po večerech, to jo.

Necítila jste tlak a časovou náročnost práce?

To ne.

Kdybyste se nad tím zamyslela, jestli se ta novinařina dá skloubit s osobním životem, tak myslíte, že to je možné?

Když jsou děti úplně malé, byla jsem ráda, že v té době, kdy jim bylo mezi 0-12, že jsem na ně měla čas a nikde jsem nebyla zaměstnaná. Eva Krézlová šla myslím mnohem dřív, ta měla jen jedno dítě. Je rozdíl když jsou dvě děti, každou chvíli byly nemocné, to bych asi nebyla přínosem v Rozhlase, kdybych s nima byla každou chvíli doma. Z mého pohledu jsem na nějakou dobu vypadla z novinářiny, udržovala jsem si kontakty a něco málo jsem psala. Ale když to zhodnotím celkově, tak to bylo dobré rozhodnutí, zvládli jsme to dobře. Na chvíli jsem se profesně shodila, ale člověku nic neuteče. A teď z toho těžím, i děti, i potom, co se stalo s manželem, tak jsou na mě hodní, fungujeme a máme hezké vztahy. A nevím, jak by to bylo, kdybych na ně neměla tolik času. Myslím, že to nějaký vliv má. Že když ty rodiče se těm dětem věnují, neříkají nemám čas a teď tu nejsem, tak to pak na dlouhodobé vztahy má vliv. Všechno se vám vrátí v životě.

Myslíte, že to je úděl jen novinářiny?

Ne to je ve všech profesích. Hodně točím s doktorama, tak ti jsou taky extrémně zatíženi. I oni sami říkají, když je to starší lékař zkušený a člověk se s ním baví o těchto věcech, tak taky řeknou, že neměli moc času na děti. Když jsou pak dva lékaři v manželství, tak často děti jdou jinou cestou, protože jim přijde, že je člověk otrok své profese.

Takže si zpětně neříkáte, že děti nebyly ochuzené?

Ano jsem za to ráda. Ten druhý plat trochu chyběl, ale měla jsem naštěstí nějaké ty časopisy, tak to šlo.

V žádném časopise jste nebyla na poloviční úvazek?

Měla jsem takovou tu smlouvu se stálým platem a musela jsem si to sama danit. Byla jsem na dohodu, měli jsme konkrétní plat, ten byl stejný, fakturovala jsem si to a dělala jsem si sama daně. Až v Rozhlase jsem byla zaměstnaná.

Příloha 9: Přepis rozhovoru s respondentkou 7

Ty pracuješ 4,5 roku v ČT, máš zkušenosti z Rozhlasu nebo tisku?

Ne, já jsem hned na vysoké škole začala chodit na stáže, první rok na bakaláři jsem byla ve Východočeské televizi na 14 dní, ale to mi nevyhovovalo. Druhý rok, po konci druháku v létě jsem nastoupila na 14 dní do ČT. Tam se mi to líbilo moc a shodou okolností oni zrovna hledali někoho a vzali mě. Psala jsem pár článků do univerzitního média, spíchla jsem nějaký podcast nebo rozhlasový rozhovor, ale jinak jsem šla dělat natvrdo rovnou do televize.

Nikdy tě nelákalo psát nebo jít do Rozhlasu?

Ne, psaní mě nikdy nelákalo, protože nejsem úplně psací typ, já jsem stručná a televizní zpravodajství je stručné. Já jsem od mala čuměla na televizi pořád. Naši na tu televizi moc nekoukají a já ji doma mám a velkou. Já jsem vždycky byla pro to spojení audiální a vizuální složky.

Nejvíc tě baví předávat informace prostřednictvím kamery?

Baví mě hrozně ta kombinace obrazu, poskládání obrazu a ta televizní žurnalistika je zkratkovitá. Máš pár slov na to, abys popsala velký problém a zároveň musíš napsat úryvky textu tak, aby se to spojilo s obrazem a ještě tam byl šmrnc. Nepopíšeš to jenom hole. Dneska se ty reportáže nedělají tak, že řekneš tady na silnici vybuchlo auto. Musíš to podat divákovi obrazově a i mluvnicky zajímavou formou. To mě na té práci baví nejvíc. Když mám natočeno, sednu k počítači a napíšu si scénář reportáže, vybírám ty slova.

Je něco, co tě nebaví na té televizi?

Ta práce v ČT je dost psychicky náročná. Já jsem trémista, velký trémista a taky jsem člověk, který má vždycky všechno naplánované dopředu a předpřipravené dopředu. Když vím, že zítra budu dělat traktory na pole, ve dvě odpoledne vím, že zítra k tomu budu mít živý vstup a než odejdu z práce, tak si dopředu napíšu ten vstup na ty traktory a k tomu všechny informace. A stresují mě živé vstupy, živé vstupy s hostem, ty osmiminutové dlouhé. Já jsem fakt stručný člověk. Mě to nejde, je to takové moje inferno a strašně mě stresuje, když se něco změní.

Vnímáš že to má vliv na fyzično, jak je práce náročná na psychiku, že se to prolíná?

To je otázka, ten stres má na každého jiný vliv a mě se udělalo za poslední rok brutální akné a připisuju to z velké části stresu v práci. Mě hrozně dlouho trvalo než jsem se sžila se systémem v televizi a já jsem každý večer šla spát a hodinu jsem se převalovala. A místo toho, abych přemýšlela nad tím, že je tma a je mi teplo, tak jsem přemýšlela, co zítra, co když vypadne technika, dojdou v mikrofону baterky, vypadne respondent, tak jsem se stresovala. Stresuju se pořád, ale v menší míře.

Takže už máš zkušenosti a je to lepší?

A dala jsem si stopku taky. Pokusila jsem se vnitřně toto přemýšlení a dumání, co by, kdyby, tak se snažím vždycky když to na mě přijde to zastavit. A navíc jsou to i zkušenosti. Nedávno u nás byla vláda v Jeseníku a já jsem věděla už den dopředu, že tam budu mít v deset ráno na jedné akci, kde bude Petr Fiala a ministr dopravy Kupka, že budu mít minutový vstup k tomu. Ten jsem si připravila a ještě ráno před vstupem jsem volala editorovi, jestli to bude živý vstup se švenkem, tzn. že ta kamera bude 10 vteřin na mě a pak pryč. To můžeme krásně číst a nemusíme se to učit nazpaměť. On mi řekl, že jo, akorát ať je to delší jak minuta. Tak já jsem si to posunula, řekla jsem dobrý, nemusím se to učit.

Dojela jsem na místo, půl hodiny před vstupem jsem zavolala editorovi a on mi řekl, že ten vstup bude půlminutový a že bude bez švenku a kamera bude celou dobu na mě. Já jsem měla půl hodiny na to, abych na místě vyšvihla vstup k dopravní tématice, která není úplně lehká. Musíš vědět, o čem mluvíš, jak je silnice dlouhá, kolik stála, kolik je tam mostů a jak je to důležité pro ten region. Já jsem ten vstup zvládla v klidu, párkrát jsem se podívala do papírů, protože zrovna za mnou jela velká Tatrovka a v tom vstupu tě to trochu rozhodí. Taky myslím, že mi to hrozně pomohlo. Když se něco stane, tak mám na to to dát.

Jak je časově náročná ta práce? Jsi na plný úvazek, takže dodržuje se 40 hodin týdně?

My máme vlastně takový systém, že jednou za čas máme týden pohotovost, tzn. že musíš být 24 hodiny ready na to, kdyby se něco stalo. Pokrýváš celý region a neustále bys měla kontrolovat, jestli se někde něco nestalo, abys tam případně vyjela. Když máme tuto týdenní pohotovost, tak na to máme pak benefit 5 dní volna. My máme jako hodiny, které musíme splnit ve výkazu, ale nemáme pevně danou pracovní dobu. Nemáme směny od 8 do 4 nebo od 8 do 5. Ty v té práci jsi tak dlouho, dokud je potřeba, abys tam byla. Já jsem bezdětná, takže v klidu, ale vím, že je to pro lidi problém, když jsi ty v práci, tak si nemůžeš nikdy nic naplánovat. Nemůžeš si naplánovat divadlo nebo vyzvednout děti ze školky, nikdy nevíš, jestli se něco nestane, jestli se něco neprodlouží. Nám nikdy nepadla.

Když je ta pohotovost, tak kdykoliv ve 2 ráno ti zavolají a ty jedeš?

Jo, teoreticky ano, ale já bych měla být ta, která bude volat do Prahy a říkat jim, něco se tu stalo a jedeme tam. Někdy se zrovna nedíváš na to, co se má dít a zrovna ti zavolají z Prahy, jeďte tam.

Dokázala by sis představit, že bys v této práci zůstala i po dobu toho, jak bys byla těhotná a po mateřské?

Dokážu si představit, že bych do práce chodila jako těhotná, pokud bych byla v pohodě. Uprímně si nedokážu představit, že mám děti ani normálně, natož jestli bych pak šla do práce. Máme kolegyně, které ty děti mají, takže asi to možné je. Ale já si to plně představit neumím. Musíš mít dobrého partnera, na kterého je spoleh anebo babičky a dědečky nebo nějakou chůvu, která kdyžtak pro to dítě dojde. Já jsem v Olomouci sama, mám rodinu v Hradci Králové, tam by to bylo komplikované.

Kdyby ses pak měla vracet, tak bych zvažovala, jestli si vybereš stejnou pozici nebo nějakou, která se dá líp naplánovat? Jak bys to řešila?

Kdybych se chtěla vrátit do práce, tak bych to jako první řešila s nadřízenými, že jsem matka teď a že odcházím ve čtyři, že dýl tam v práci být nemůžu, protože vyzvedávám dítě. Mám teď kolegyni, která chodí vyzvedávat dítě každý den. Naplánuje si tu práci tak, aby mohla jít pro dítě. Takže to bych zkusila a pokud by to nefungovalo, tak bych musela vyměnit pracovní místo.

Vychází vedení vstříc matkám, co se týče flexibilní pracovní doby?

Není to stoprocentní. Není na to spoleh. Ta novinářina, kor ta televizní je strašně nepředvídatelná. Ty nikdy nevíš, co se stane. I pokud nemáš pohotovost. Já mám teď dovolenou a umím si představit, kdyby se tady stalo něco jako tornádo na jižní Moravě, tak ta dovolená se zruší a já půjdu do práce, protože je potřeba to udělat a je potřeba na místě víc štábů. Takže za normálních okolností ti nadřízení vyjdou vstříc, ví, jaká je tvoje situace, že jsi matka a musíš pro dítě do školy, ale nemůžeš se na to nikdy spolehnout. Nevíš, co se ten den v rámci regionu stane. Když to bude průser, tak tam musíš jet.

Jak si myslíš, že by to ta redakce mohla řešit, jak vyjít matkám vstříc?

Jediná možnost je vytvoření speciální pozice, která bude mít danou pevnou pracovní dobu, ale zas to znamená určité vyčlenění z kolektivu toho zpravodajství, té redakce, protože všichni víme, jak na tom jsme a všichni víme, co se od nás očekává. A od nás se očekává to, že když se něco stane, tak tam musíme hned jet. My to nepíšeme, my nemůžeme čekat na to, až vyjde čítka a opsat to nebo někam zavolat. Zavolat na hasiče, ať ti pošlou fotku. Ty tam musíš vyslat kameramana a sebe, protože potřebuješ obrázky z toho místa a záběry.

Takže matka ztrácí dobrou pozici v tom týmu? Když si před mateřskou buduje svoji pozici, tak po návratu může ztratit profesní pozici?

My tam nemáme uzpůsobená taková místa jako matka. Já nejsem matka, takže já jsem o tom s nadřízenými nikdy nemluvila, jak to funguje. Ale je to pro ty matky složitější, protože kolegyně teď třeba moje nestihla besídku toho dítěte ve škole. Protože musela dopsat reportáž.

Když máš tu pohotovost, vnímáš, že to má vliv i na tebe, co se týče volnočasových aktivit nebo i potkávání s kamarády nebo času s partnerem?

To rozhodně. Já když mám pohotovost, tak si nedělám žádné plány, to jdu z práce rovnou domů, maximálně nákup. Protože já ani nemám náladu nikam chodit a za druhé třeba nemůžeš si dát skleničku vína, neměla bys celý týden pít alkohol, abys byla ready. To taky snižuje nějaký badžet zábavy, který můžeš ten týden dělat. Kolegyně jednou šla třeba do kina v rámci pohotovosti a kolega volal mě, protože se jí nemohl dovolat. To je pro mě odstrašující případ, že já vždycky u sebe telefon mám a jsem jen doma. Nedělám si žádné plány, protože je pravděpodobnost, že bych ten plán musela zrušit.

Je to pro tebe omezující?

To není úplně omezující, já jsem taková, spousta lidí ten program má. Ale já přijdu z práce unavená a nikam se mi už ani nechce. Já jsem i spokojená, že máme tu nepravidelnou pracovní dobu, mě to vyhovuje, protože ten čas ti jinak utíká. Jsou lidi, kteří v 7 musí přijít do kanceláře a dřív než v 5 neodejdou. Mě ta práce utíká, protože vím, že mě tam nebude nikdo držet. Když skončím později, tak vím, že pořad něco dělám ne že dělám, že něco dělám. Já jsem na to zvyklá na tuto pracovní dobu a naopak kdybych měla přejít do pracovního poměru, kde je pevně stanovená pevná pracovní doba, tak bych možná měla problém.

Takže sis zvykla, že máš hodně volný režim?

No není úplně volný. Pracovní režim není stabilní, ale když se nic nestane, ty témata si na celý týden plánuji sama v kooperaci s editorem, který třeba chce, abych něco udělala. Já jsem ta, která volá respondentům a domlouvá se s nima. Já si to můžu domluvit to natáčení na 10, nikdy na 9, je to variabilní a mě to baví, že to je každý den jiné. Jsem strašná sova. Teď moje kamarádka je v nějaké advokátní kanceláři v Praze a vstává o půl šesté, a to mě děsí. Já snesu jednou za čas, když je potřeba někam ráno vstát, ale druhý den si dám to natáčení od 10, abych se vyspala a byla v pohodě. To mě hrozně vyhovuje.

I to, že si to můžeš naplánovat podle sebe je jedna z výhod?

Obrovská. Samozřejmě je tam spousta faktorů, nesmí tam být 24 si sama dává v kolik chce jaké živé vstupy. Takže oni řeknou bude vstup v 8, tak já si to nemůžu domluvit v 10. Nebo respondent někdy nemůže, ale většinou se domluvíme na čase společně, který je v pořádku pro všechny strany.

Když máš klasický nebo pohotovostní pracovní týden, stíháš tam narvat nějaké koníčky, když nebereme v potaz, že si jdeš někam sednout, ale co tě baví?

Mojí největší zálibou je Netflix. Já to miluju, když přijdu, udělám si večeři a dívám se na seriál. Na to čas mám. Naopak se mi všichni diví, jak je možný, že jsem schopná sjet Narkos v pracovním týdnu za dva dny, protože to je moje priorita. To mě baví, když na to mám čas. Já si ten čas na to vždycky najdu. Ale já jsem teď se před 3 dny rozešla po 10 letech s partnerem, takže teď budu najíždět na nový režim, kdy jsem si řekla, že by to bylo taky pěkný najít si nový koníček a jsem si jistá, že kdybych nějaký našla, který by mě bavil, tak to určitě skloubím. Není to stoprocentní, může se něco stát a bude po koníčku v ten den, ale ve většině případů to se ti nestane každý den v té práci, že by byl nějaký průser, takže by se posunul o den ten koníček.

Ty máš rodinu v Čechách a jsi v Olomouci, jezdíváš za nimi často?

Nevídám je tak často, jak bych chtěla a jak bych měla. Už jen kvůli té cestě, já tam jezdím vlakem. Spousta lidí mi řekla, že hodinu a půl vlakem není dlouhá, ale je to dlouhá. Musím se sbalit to je hodina, na nádraží se dostat to je půl hodina, pak většinou to má půl hodiny zpoždění, pak hodinu a půl jedu vlakem, z Pardubic musím jet do Hradce, tak to je na 4 hodiny. Já bych tam mohla jet, ale je to strašně času zabitého ve vlaku, kdy bych si radši odpočinula o tom víkendu.

Není to tak, že bys to dávala za vinu práci, ten čas by na to byl, ale spíš se ti to nechce trávit cestou?

Ten čas by na to byl. Máš pravdu, někdy prostě v ten pátek člověk skončí v šest, takže to se těžko někam jezdí. Někdy to můžu dát za vinu práci, ale určitě ne často.

Používáš to jako výmluvu, že máš hodně práce, když ti vaši řeknou, ať přijedeš?

Ne, oni to chápou, že ta práce je náročná, takže se mě zeptají, kdy přijedu, já jim řeknu do předu termín, že přijedu třeba v půlce dubna a oni ví, že si potřebuju odpočinout. Že nemám na to, abych na nádraží tahala kufr a spoustu hodin strávila cestou. Domov ti nic nevynahradí. Někdo jezdí odpočívat ta, že chodí celý víkend po horách. Já sebou potřebuju říznout, nehýbat se a leže. To můžu dělat jenom doma. Já potřebuju stagnovat. Naopak třeba vím, že předminulý víkend přijela kamarádka z Prahy a v pátek jsme strávili v Belmontu, což byla aktivní zábava a celý víkend byl v prdeli. Vůbec jsem si neodpočinula, protože aktivní zábava nebyla nic pro mě. Samozřejmě to byla kombinace dalších faktorů a neodpočinula jsem si. Je potřeba to někdy naředit. Já svým pracovním režimem spadám do stereotypu. Na druhou stranu to není stereotypní práce, já každý den dělám něco jiného a často se pokouším to dělat co nejvíc kreativněji. Vynahrazuji si kreativitu v práci tím, že ten můj život mimo práci je stereotypní. Jsem s tím fakt spokojená. Jednou za čas sem někoho pozvu nebo jedu do Prahy za kamarádkama, abych to něčím nabourala. Aby se to nestalo minusem, teď to beru jako plus.

Mě nepříjde stereotypní ta práce jako taková.

Chtěla jsem tím říct, že mám stereotypní život mimo práci. Ta práce stereotypní není, každý den jedu jinam, dělám něco jiného. Proto mě pak baví stereotyp doma.

Zůstala bys v budoucnu v televizi?

Lákalo by mě zkusit i moderaci, klidně publicistika, jiný typ pořadu, ale ta práce v televizi mě hrozně baví, protože je strašně netradiční. Mě se to strašně líbí. To, že nesmrdím každý den v kanclu osm hodin. To mě děsí, stereotypní práce v kanceláři.

Ani Rozhlas nebo jít do Prahy do televize?

Já jsem trochu posránek. Takže kdyby ta nabídka přišla, tak bych jí určitě zvažovala s tím, že by mě určitě zajímalo, jak ta práce vlastně vypadá a co by se po mě chtělo. Problém této

práce je, že musíš znát region. A moji nadřízení v rámci ostravského studia dali dostatek času na to, abych ten region poznala. Protože ty prostě jedeš na jiná místa, musíš vědět, co ten region trápí, že Přerov má dopravu, prostě každý region má něco svého, drahé bydlení apod. To není jednoduché najednou se odstěhovat do Prahy, kterou ani moc neznám a dělat zpravodaje odtamtud. Já musím diváky přesvědčit o tom, že tomu rozumím. Jinak je riziko toho, že tam namelu nějakou chybu. Když tomu nerozumíš dostatečně, tak nevíš třeba nějakou část problému. Takže to je otázka. Kdyby mě v Praze dali dostatek prostoru k poznání regionu, tak bych nad tím přemýšlela.

Dá se ta tvoje práce skloubit s tím soukromým, osobním životem, aby obě dvě ty části byly v rovnováze?

Díky tomu týdnu volna, který my máme to je benefit, který ti dá málo zaměstnavatelů. Já nevím, jestli to je všude, my to prostě tak máme. Protože my jsme malá redakce, střídáme se na pohotovosti jednou za čtyři nebo pět týdnů a té práce je na nás naložené hodně. My jsme v té redakci tři nebo dva redaktoři a máme pod sebou celý Olomoucký kraj. Práce je náročná a ten benefit je nejlepší na té práci. V létě je to myslím kratší, to máme jen dva dny, ale to je nepodstatné. Takže to co ty nestihneš během normálního dne, tak si naplánuješ na týden volna.

Musí být pak náročné ještě doma si vařit nebo uklízet?

To teď uvidím, protože partner studoval, takže ten mi tu vždycky uklidil. Uvidím, jak budu stíhat, ale dá se to. To víš, že přijdu domů a někdy si něco objedná, protože se mi nechce a někdy si něco rychlého uvařím. Ale není to na to, že bych přišla domů a dvě hodiny se vyvářela s omáčkou. Během týdne si dělám rychlé věci a ve volnu odpočívám a dělám věci na bytě, vařím a uklízím.

Takže přítel se staral o domácnost, když jsi měla pohotovost a druhý týden jste se střídali?

Jo, nějak tak.

To je fajn, že to nebylo jen na tobě, protože to tak většinou bývá.

Jsem sama, tak udělám míň bordelů. Když nejsi moc doma, tak moc nenadrobíš a prach stačí setřít v sobotu.

Příloha 10: Přepis rozhovoru s respondentkou 8

Pracovala jste v tisku, teď v rozhlasu, nikdy vás nelákala televize?

Já jsem v televizi začínala, vystudovala jsem anglistiku, amerikanistiku a švédštinu a moje první zkušenost s profí médiem, sice jsem psala do nějakých fakultních časopisů, ale profí médium byla Česká televize, kde byl pořad Face a day, byla to výuka angličtiny, trvalo to tři minuty. Já jsem se přihlásila na konkurz, který vypsal Česká televize na jednoho z těch lektorů, kteří tím provázeli. To byl lektor a moderátor v jednom. To jsem pořád studovala. Zkusila jsem spolupracovat s Českým rozhlasem, ale tím anglickým, takže to bylo zase před angličtinu. Pak jsem ještě nastoupila do televize, která neexistuje, byla to Z1, ta měla ambici být českým BBC. Tam jsem dělala v zahraniční redakci, na takové směně, kdy překlápíte zprávy z Reuters. Potom jsem přešla do Mediafaxu, to už taky neexistuje, to byla tisková agentura, soukromá konkurence ČTK. Poté jsem šla do Týdne, kde jsem dělala opravdu takovou samostatnou redaktorskou práci. I zpravodajství v televizi jsem si zkusila, nebo spíš to byla publicistika, na Z1 to bylo zahraniční zpravodajství.

V Z1 jste byla hned po škole?

Ano, to bylo první zaměstnání, kam jsem nastoupila, už jsem byla na full time a jako pracovník. Byla jsem tam na dohodu. Ty práce předtím Česká televize a Český rozhlas, to bylo krátce, to jsem udělala pár pořadů, a to jsem byla ještě studentka.

Jak to bylo pak časově náročné v Z1, když to bylo zpravodajství?

To bylo v pohodě, to bylo na směny, tam jste věděla, od kdy do kdy tam máte být. Už si nepamatuju, jestli tam byly noční směny. V Rozhlase chodí směnaři i v noci a já si nepamatuju, že bych tam v noci byla. Z dnešního pohledu to bylo v pohodě.

Dneska to zpravodajství je 24/7, tak jestli i tenkrát to bylo tak nebo to bylo míň náročné?

Já to spíš hodnotím, já teď dělám na směně, ale jsem v redakci, kde tu práci nikdy nevíte. Zatímco když jste na směně, tak víte, že tam máte být od 8 do 16 nebo od 16 na dalších 8 hodin. Co se dělo předtím vás nemusí zajímat a co to bude po konci vaší směny vás taky nemusí zajímat. Ale když jste redaktor, tak poslední zkušenost, začnete pracovat v 8.30, malujete si, že v 17.30 budete odcházet, ale Česká televize přijde s informací, že Jurečka vyjednává na vládě ve formátu K15 o důchodové reformě, a vy protože tu agendu pokrýváte, tak se počítá, že tam pojedete. Bez ohledu, že už máte skončeno. A to jednání trvalo do 10 nebo do 10.30 v noci a pak z toho musíte připravovat vstupy. Být na směně má tu výhodu v tom, že opravdu máte přesně na měsíc dopředu nebo i na dva, záleží, jak se to domlouvá s produkční, tak víte, jak bude vypadat vaše pracovní doba. Což u redaktorské práce nevíte.

Jak to máte teď v Rozhlase? Směny máte, ale je to hodně plovoucí ta pracovní doba?

Ne, když bych byla směnařka, tak bych byla v newsroomu, který je tady přes chodbu. Ale já jsem v redakci, na redaktorské pozici, to nemáte směny. Chodíte do práce, měla byste pracovat 8 hodin denně, ale to ve zpravodajství nefunguje. Někde se člověku podaří utéct víc, že ví, že má odpracovaných miliony hodin přesčasů. To si podle mě nikdo nenechává proplácet všechny hodiny, to by mu nikdo nezaplátil. Já jsem stará garda novinářská, že jsem nechápala, že si někdo nechává proplácet přesčasy. To jsem nikdy nedělala a vůbec by mě to nenapadlo. Teprve s tím, jak mám kolem sebe mladší kolegyně, tak to mají hozené jinak. Pro ně je běžné, že když jsou tu přes čas, tak to chtějí zaplatit. To je dneska ten správný postup

bych řekla. Vidím velké generační rozdíly, myslím, že mladí to mají hozené dobře, že nemají práci na prvním místě a nechtějí něco obětovat.

Máte jedno dítě nebo dvě?

Mám tři děti.

Jak se to dá skloubit taková pracovní doba s péčí o děti?

Hodně špatně. Já kdybych neměla partnera, který má práci, kterou si může líp rozplánovat a může dělat hodně home office a tudíž vyzvedávání ze školky, která končí v pět, ale musíte tam být nejpozději v 16:45, z práce odejít nejpozději v 16:15. Kdyby nebyl ochotný to dělat, tak nevím, jak bych to dělala. Mám tady teď nově se vrátila z mateřské moje kolegyně, má dvě děti. Tak mě zajímalo, jak to bude mít ona. Ví, že já mám luxus v partnerovi. Její muž je taky novinář, nebyl spokojený ve své práci, tak se domluvili, že si vymění role, teď vydělává ona, on dal výpověď a budou vymýšlet, co bude on dělat jiného. Ta základní odpověď je, že se to kloube blbě. Je to nepředvídatelné a hlavně ta práce je hodně intenzivní. Můj muž je projektový manažer a ty projekty jsou na roky. Je to na 2-5 let. Zatímco já mám projekt nebo téma, které musím zpracovat ten den. V 9 vám přijde avízo na tiskovou konferenci na ministerstvu práce, která je v 11 a vy to ten den musíte zpracovat anebo děláte na tématu. Nahlásíte ho, že se mu budete věnovat od pondělí a ve středu by mělo jít do vysílání. Takže je to náročný, furt na něčem děláte, není tam moc oddech.

Máte to rozdělené, že vy ráno odvedete děti do školky a odpoledne manžel?

Snažím se, abych tam fungovala aspoň ráno. Ráno odvádím do školky já a potom když vím ten den, že bych na 90 % to měla stihnout, tak naopak třeba ráno odvede můj muž a já vyzvedávám odpoledne. Pak na jedno odpoledne máme slečnu na hlídání, která vyzvedne a dělá se staršími dětmi úkoly, abychom měli jeden den, kdy můžeme zůstat v práci déle. Máme oficiálně do 6, ale je schopná zůstat dýl. Můj muž občas jezdí na služebky, které trvají přes noc. Jednou za 3-4 týdny je dvě noci za sebou pryč. Já to vím dopředu, tak si můžu na ten jeden večer domluvit tu slečnu a ten druhý večer si to napíšu do plánu, který píšeme pro šéfy, aby oni věděli, že ten den já opravdu nemůžu. Když je to téma, kterým můžu dělat z domova, tak odejdu po té čtvrté. Ale děti pak zalehnou, ale já od deseti do půlnoci nebo dýl na tom dělám.

Jak jsou k vám v práci shovívaví, co se týče home office?

Já jsem do Rozhlasu nastoupila na konci covidu, v srpnu 2021 a oni byli nuceni ten home office dávat. Rozdělily to tady na tři týmy, aby se navzájem nepotkávaly. Když covid skončil, tak přišlo nařízení ze shora, že pokud budeme chtít home office, tak o tom musíme písemně spravit naše šéfy. Ale já musím říct, že jsem to udělala asi 2x, že jsem se ptala na dovolení, ale napíšete jednomu, ten řekne jo, ale napište druhému a ten třetímu. Tak já jsem se na to vyprdla, už se na to neptám, když tak to oznámím nebo to ani neoznamuju. Ale kolegyním se stává, že když napsala našemu šéfovi, že má home office, že jí přišla vyčítavá sms, že se má ptát na dovolení dopředu a kdesi cosi. Cítím, že to není úplně normálka. Někdy to vedení, když se o tom domáknou, tak to není běžné tak, jak by mělo.

Pomohlo by vám to hodně, kdybyste měla 3 dny v práci a 2 dny doma ve spojitosti s péčí o děti?

Ani ne, protože já jsem předtím pracovala z domova, jak jsem měla první dítě v roce 2012, můj muž je Francouz a my jsme se rozhodli, že půjdeme do Francie. Já jsem psala pro Týden z domova, vrátili jsme se v roce 2019 zpět do Čech a já jsem pak porodila to třetí. Sice už jsem byla v Česku, ale zase jsem psala z domova, protože jsem se starala o tu nejmladší. Když jsem byla v Česku, tak jsem mohla chodit do redakce, ale 8 let jsem

pracovala z domovu, měla jsem po covidu toho plné zuby. Měla jsem ráda, že jsem měla redakci se svým stolem a neběhají kolem mě pořád děti, které něco furt chtějí. Máte oddělení pracovní a rodinný život. Já když něco připravuju v noci, tak už to dělají noční editoři. První rok jsem to dělala hodně v noci, ne ani tak kvůli dětem, ale pro mě bylo těžké si zvyknout na ten přechod z těch písmenek na audio. Vy o tom příspěvku, který připravujete musíte jinak přemýšlet, do toho máte používat stříhačské programy, které nejsou user friendly. Trvalo mi to dlouho a pravidelně jsem odevzdávala v noci a museli to dělat noční editoři. Po roce jsem se dozvěděla, že jim to hrozně vadí. Mě by pomohlo, aby se to bralo tak, že když jsou tu rodiče s malými dětmi, tak se bere jako normální, že to odevzdávají i v noci a editoři to tak budou brát. Ne že pak to budou vyčítat. V Českém rozhlasu, navzdory tomu, že by měli jít trochu vzorem, tak ty vztahy nebo ty výčitky jsou často podávané tak, že vám to omlátí o hlavu. Vám to přijde líto, víte, kolik vás to stojí úsilí, kolik spánku jste si musela odeprít a pak se po vás vozí, že to odevzdáváte do 20.00, ale v době, kdy to mají dělat noční editoři. Takže by mi pomohlo, kdyby byla tady větší shovívavost vedení. Aby se to bralo tak, že rodiče malých dětí potřebují klouzavou pracovní dobu. To není výjimka, za kterou by se museli omlouvat nebo ospravedlňovat.

Myslíte, že je to dané tím, že editoři nejsou shovívaví k ženám kvůli tomu, že jsou to muži, péče není na nich a nechápou, že člověk musí večer udělat večeri, uspat je, udělat s nimi úkoly a oni to nechápou?

Já bych to řekla obecně, že se v tom určitě projevuje takový ten boomerský postoj těch editorů, to rozhodně. Souvisí to s tím patriarchálním nastavení společnosti obecně. Nevztahovala bych to nutně jen k tomu, že oni to třeba doma nedělají, ale celkově styl komunikace je takový, že já si často říkám, co si to sakra ke mně dovolujete. Já tam cítím takové to jako ženská, co mi tady bude říkat. Oni ty struktury v tom Rozhlasu, jak je to velká společnost, velká firma obří, tak je hrozně rigidní. Já jsem v Týdnu měla šéfa Míka Koreckého a ten má obecně v mediálním prostoru pověst boomera a xxxx, ale mě se s ním spolupracovalo skvěle. Byl tam mnohem větší vzájemný respekt a citlivější zacházení než zažívám tady.

To mluvíte o té etapě, kdy jste psala na dálku pro ten Týden?

To bylo i když jsem tam byla první dva roky jako klasický redaktor. Ale je pravda, že jsem neměla děti. Že jsem nezažila, kdy si musíte vykolíkovat ten prostor nebo kdy musíte komunikovat, že nemůžete, protože musíte běžet do školky nebo k doktorovi. To jsem tam nezažila. Ale obecně ten přístup tam byl jiný. Týden byl malá redakce, bylo to takové rodinnější, všichni k sobě měli blíž jakoby. Ta komunikace byla přátelštější.

Když jste psala pro Týden, tak jste pak odešla na mateřskou, pak jste psala na volné noze a po jaké době jste začala znovu psát? **Jestli ještě na mateřské nebo jste si dala řádně tři roky a pak až nastoupila na tu volnou nohu?**

Já jsem byla v té Francii, zároveň na rodičáku a do toho jsem ze začátku psala jenom pro Týden a pod ně patřil časopis Interview a Instinkt. Bralo se to, že jsem jejich zaměstnanec a jinak bych psát neměla. Pak jsem se domluvila s tehdejším šéfredaktorem Týdnu Františkem Nechtigalem, jestli bych mohla psát do časopisu Kondice, je to ženský lifestyl, což Týdnu nekonkuruje, což mi povolil. Já jsem nakonec dala výpověď po pěti letech na rodičáku a tam bylo něco s tím Soukupem, že se mi to úplně nelíbilo. Pak už jsem začala psát pro větší okruh časopis. Psala jsem třeba po Pátek Lidových novin nebo pro časopis Téma, to patří pod Mafru nebo pro časopis Reportér apod.

Mě spíš zajímá to, že když jste byla na mateřské, jestli jste rok fakt byla doma a nepsala a pak třeba jestli vám začalo psaní chybět a začala jste znovu psát?

V tom roce 2012, kdy jsem odešla na první mateřskou a zároveň do Francie, protože jsem to brala tak, mě trvalo než jsem se vypsala, já to mám ráda, když článek je vytuněný. Takže mě to trvalo, než jsem se vůbec naučila psát nebo to bylo napsané tak, jak to v tom Týdnu měli rádi. Aby to bylo odlehčený. Neměla jsem o to řemeslo přijít, o tu zručnost. Takže jsem si říkala, že budu pro ně psát ne kvůli tomu, abych měla peníze, ale spíš, abych neztratila kontakt s redakcí. Abych byla furt braná jako člen redakce, i když jsem daleko, ale abych furt udržovala to řemeslo. Potom se ukázalo, že je to takový únik. To první dítě bylo náročný, furt řvalo a když jsem měla dělat nějaký článek tak to byla doba, kdy jsem ho předala tatínkovi a mohla jsem dělat něco než furt řešit miminkovské problémy. To byl svým způsobem takový únik. Během druhé mateřské jsem dala výpověď a psala jsem pro větší okruh. Tím, že jsme žili ve Francii a ty náklady tam byly jiné a věděla jsem, že psaním na volné noze si nevydělám relevantní peníze na život ve Francii, tak tou motivace nebyly peníze, ale udržovat kontakt s redakcemi, abych nevyšla z jejich povědomí a taky mě to bavilo. Mě baví psát a taky že jsem si uspokojovala, že vás spousta věcí, kor když žijete v zahraničí, zaujme a máte potřebu to zpracovat, jak pro sebe, tak i novinářsky. Cítila jsem potřebu dozvědět se něco o francouzské společnosti a zároveň mi to přišlo, že to může zajímavé pro české čtenáře. Takže se mi to skloubilo a navíc jsem za to dostala zapláceno. Takže ty motivace byly takové, ale nebyly úplně finanční. Můj muž tam vydělávat, abychom mohli zaplatit nájem a jídlo. Já jsem dostávala český rodičák, plus občas nějakou tu tisícovku z článků a to stačilo. Nebylo to tak, že bych si říkala musím každý týden odevzdat dva články, jinak nebudeme mít příští měsíc co do huby.

Když jste se pak vrátili do Česka, jaký pro vás byl ten návrat do denní rutiny?

Já jsem se na to hrozně těšila. Ze začátku mi to přišlo skvělé, jak se to dá skvěle skloubit, ale po letech jsem toho měla plné zuby. Už jsem chtěla, když píšu, tak zároveň nemyslet na to, že za chvíli dopere pračka a musím to pověsit a jít nakoupit a toto bych měla uklidit. Už jsem chtěla si udělat i v hlavě prostor jen pro tu práci, už to začít oddělovat. U mě pak už byla potřeba to skloubení to oddělit. Už to moc dlouho skloubený. Důležitý je, že jste na to sama, mě chyběl kontakt s lidmi, pobavit se s editorem, jak by to mohlo vypadat. Naučila jsem se, že už jsem to nepotřebovala, ale spíš mě bavilo chodit na porady, vidět se s lidma, mít i sociální život kolem toho a ten kolem toho není, pokud to děláte z domova a sama. Ta práce na volné noze a z domova k tomu je hodně o tom, že jste na všechno sama. Vymyslíte si témata, pak je sama nabízíte, musíte si všechno domluvit a zařídit sama. Je to takové osamocené hodně. Ale když jste v redakci, tak to může být jinak. Ale zase v tom Rozhlase zase extra rozdíl není, protože porady nemáme. Možná už je to tím, že jak jsem seniorní, tak už takový dohled nebo i tu předpřípravu nepotřebuju. Takže jsem chtěla mít nejen i fyzicky prostor jiný, oddělit práci a rodinu, ale i do té práce zapojit i sociální aspekt, lidi kolem.

Necítíte teď, když máte hodně plovoucí pracovní dobu a třeba odpoledne chodíte pozdě domů, že přicházíte o milníky dětí, at' jsou to besídky, školní vystoupení apod.?

Když je něco takového, tak to já si vždycky na to čas udělám. To jsou věci, o kterých víte dopředu, takže já to napíšu do plánu pro naše šéfy a může se stát, že se stane něco nečekaného a pro zpravodajství je to důležitý a není kdo jiný, kdo by to pokryl a já tam nakonec nešla. Ale když chci a je to dopředu oznámené, abych s tím mohla dopředu pracovat, tak to jde naplánovat. Spíš mě mrzelo, jak jsem byla zvyklá být s dětmi hodně, tak u té nejmladší, které jsou čerstvě 4, tak když jsem nastoupila do práce, tak měla 2,5 roku. A v té době můj muž dělal v byznysu hotelů, dělá teda doteď, a během covidu se jim všechno zastavilo. On měl ty dva roky covidu hodně volné ruce. Jak jsme byli všichni furt doma, tak jsme si tu práci začali dělit fifty, fifty. Ráno pracoval jeden, odpoledne druhý. Každý řešil děti a domácnosti. Jak byl pořád doma, tak jsem mohla začít chodit do práce a to intenzitní

období na začátku, kdy víte dopředu, že budete chodit pozdě, protože bude všechno nové, tak jsem byla v pohodě, že jsme se dopředu domluvili, že s tím počítal. Byl doma, byl dokonce 4 měsíce bez práce, jak ty hotely na tom byly špatně, tak potom o tu práci přišel. Takže on se staral na full time o ty děti. Ze začátku mě trochu mrzelo, že dcera byla hodně malá, hodně se učí ze začátku. Když už je jim 6, tak to už není tak intenzivní ten vývoj a rozvoj. Ale na tom začátku, když začnou chodit do té školky, tak tam je každý týden znát. To mi bylo trošku líto, že jsem neměla prostor na to chodit s nejmenší na hřiště, do parku a být s ní víc. Já už jsem přišla na večeri, když jsem přišla brzo. První období jsem jezdila domů nočními autobusy, to mi líto bylo. Ale ty milníky si plánuju, abych u nich byla.

Takže jste občas cítila, že rodinu odsouváte na druhou kolej kvůli práci?

Určitě, velice často.

Co by tomu třeba pomohlo? Flexibilnější pracovní doba nebo ta etapa byla taková, že tím, že váš muž byl bez práce a bylo potřeba vzít roli živitele do svých rukou?

Ale tím nebylo dané to pracovní nasazení. Pomohlo by lepší plánování z mojí strany, já na to nejsme dobrá, nejsem úplně organizovaný člověk. Já nerada vyplňuju plánovací tabulky. Kdybych byla víc organizovaná, tak by pomohlo, zvládala bych time management. To se pak dostanete do takového kola, že pracujete do noci, druhý den jste nevyspalá, takže všechno vám jde pomaleji, nezvládáte se soustředit. Furt si říkáte, tak mám si dát další kafe nebo si mám jít na chvíli lehnout. Tříští vám to pozornost. Druhý den jdete zase pozdě spát, protože to nasazení, to soustředění nebyla taková a cítíte se jako křeček v kolečku. Mě osobně by pomohla lepší organizovanost, lepší nakládání s časem a taky kdybych měla lepší spánkovou hygienu. To jsem odkoukala od své mamky, když nestíhám, tak je to na úkor spánku a to není dobře. Třeba je to jediná doba, kdy si můžu odpočinout, mít pocit, že mám čas jen pro sebe, přečíst si beletrii, dát si vanu, tak je to v noci, když všichni spí. To je nekonečný kruh. To má jinak Lenka Vrtíšková Nejezchlebová, ona je taková hodně zaměřená a zvládá toho strašně moc. Líp pracuje s časem a je taková mnohem uspořádanější. Ona má muže, my jsme bývalí kolegové z Týdne, on je trochu jako já. Má rád, když to odevzdá, že je to perfektní. K tomu člověk začne něco dohledávat a najednou vás něco zaujme, pak už děláte věci, které nesouvisí s vaší prací nebo nestojí za to, kolik úsilí a času jste tomu věnovala. To ta Lenka takto nemá. Jak byla dlouho na volné noze a u nich byly rozpočty napjatější, ona to nedělala jen proto, aby se udržovala, ale potřebovala vydělávat. Ona ví, jak každá její minuta je drahá. Ale to zase dělá ten její manžel.

Myslíte si, že toto pracovní tempo, co je v novinářině, tak má trošku vliv na zdraví?

Myslím si, že určitě. Ale já bych tam vždycky dávala, že to není jen novinářské tempo, ale i o tom, jak si nastavíte hranice. To je tady hodně naším tématem v redakci, protože vnímám, že kolegyně, které ty hranice mají pro sebe jasně definované a brání se, protože ví, že je to semele. Tak jsou brané tím vedením, editory, koordinátory apod. jako ty problémové, ty neochotné, ty co furt kafrají. Takže to je nejen o tom, že je nějaká profese, která klade nějaké nároky, protože my furt máme možnost si buď říct ne a z práce odejít a to se nám v redakci taky stává, že mladí lidi nejsou ochotní se obětovat. Takže vy máte možnost to nedělat vůbec, odejít. Nebo máte možnost si hodně hlídat svoje osobní hranice a nastavit se nad to, než abyste byla braná jako pracovitá, pilná, obětavá novinářka. Je to o osobním nastavení. Já jsem říkala, že jsem špatný time manager a jsou lidi, kteří jsou v tom velice dobře. Není to jen o profesi, ale i o tom, jak si to nastavíme. Jestli se to podepisuje na zdraví, tak podepisuje, i na vztazích. Spouště novinářů se partnerství rozpadají nebo jsou i novináři, kteří se upili k smrti, takže určitě se to podepisuje na zdraví.

Vy taky máte pocit, že to má vliv na harmonii ve vztahu s partnerem?

Určitě, my jsme si na začátku toto řekli, Maty počítal s tím, že to bude na začátku náročné. Akorát ten začátek se protahoval. Myslela jsem si, že to bude trvat tři měsíce, pak to bylo půl roku a pak on začal protestovat a přišlo mu, že je to dlouho. Začal se ptát, kdy se to zlepší a pořád se to nelepšilo a doteď to není ideální. A určitě máme na sebe minimum času. Člověk je už pak tak utahaný, na vás tam skočí děti, které nechcete odbýt, protože vůči nim máte výčitky, že tam často nejste, tak se věnujete dětem. Pak je konečně uspíte, je to hodně vysilující ta doba mezi večerí a tím, než děti usnou. Oni spát jít samozřejmě nechtějí, osobní hygiena, připravené věci na další den do školy, číst pohádky, se všemi se pomazlit. Já od nich odcházím v devět a jsem vyflusaná. Já jsem zvyklá chodit pozdě spát a můj muž potřebuje hodně spánku a v deset usíná. Takže na ten partnerský život tam není čas. Když máte partnera, který je ochotný přijmout to, že tam často nejste a je to hodně na něm, tak si po nějaké době připadat, že on je ta chuva. Takové to, co má spousta žen, v Česku se proti tomu moc nevymezují, protože to berou, že jsou ženy a matky. Vy pak do stejné pozice postavíte muže a to není dobře, mělo by to být vyvážené. Takže netrpí jen ten partnerský vztah, ale i partner sám, protože stejně jak někdy trpí ženský, který musí zastat ty dvě směny, protože mají pocit, že je to všechno na nich. Že to nesdílíte a tak.

Premýšlela jste o změně zaměstnání nebo o polovičním úvazku, aby se péče o rodinu vyrovnala?

Vím, že Jana Peroutková, moderátorka České televize, protože bylo setkání novinářek, tak ta tam říkala, jako když mi mluví z duše. Ona říkala, že doma nedělá vůbec nic, protože to nestihá. Ten kdo luxuje, pere a myje nádobí je její muž, protože ona nestihá nic. Možná jsme v menšině, co si budeme povídat, česká společnost není nastavená na to, aby muž doma uklízel a žena dělala práci, ale určitě se to mění. Takže ano asi jsme menšinový příklad, ale určitě v tom nejsem osamělá. O půl úvazku jsem určitě nepřemýšlela, to je podle mě stejné penzum práce za poloviční plat. Já nechci ani pracovat napůl. Co se nabízí víc je přechod na jinou pozici v rámci novinářiny nebo úplně odejít z novinářiny. Tady ty kolegyně postupně odchází a odchází mimo média. Jenže mě média baví, takže to se mi zatím nechce. Takže jsem spíš uvažovala o publicistice, ta je asi schůdnější z toho pohledu plánování, pracovní doby a vykoupení toho pracovního a rodinného života. Už jsem i tady rozhodla sítě v rámci Českého rozhlasu, ale problém je, že na Stanici plus, která je mojí srdcovou záležitostí, tak tam redaktorské pozice nejsou. Jsou tam moderátoři a editoři, často jsou tam lidé na dohodu a já pořád si užívám toho, že jsem zaměstnanec po těch letech, co jsem byla na volné noze. Takže se mi schůdnější spíš to, že bych přešla na jinou pozici v rámci Českého rozhlasu.

Myslíte, že kdybyste měla partnera v médiích, že by to bylo lepší? Nebo teď je to lepší, že se zvládáte podělit o péči o děti a domácnost?

Kdyby měl partner zkušenost s prací v médiích, tak by líp rozuměl tomu, proč pracuju třeba o víkendu nebo proč mu dávám vědět na poslední chvíli, že dorazím ne do 6, ale později. Tím, že on dělá projekty, které trvají roky, tak nerozumí tomu, že já dělám věci, které trvají 1 den. Pro mě to není o tom, že já v 6 zaklapnu počítač a řeknu si dělám to zítra, protože to musí být zítra od rána ve vysílání. Vím, že kamarádky, co mají partnery v médiích, tak to nemusí vysvětlovat. Můj partner je alergický na to, když mě vidí s počítačem, protože mu přijde, že furt pracuju. Zatímco když jsme trávili dovolenou s Lenkou a Ondřejem, oba byli na volné noze, tak neustále pracovali. Vůbec tam nedebatovali o tom, že hele už to zaklapni nebo tak. Oba dva věděli, proč to dělají. Takže to porozumění by bylo určitě větší. Na druhou stranu záleželo by na to, jakou pozici by dělal. Kdyby dělal ve zpravodajství, tak by to dělat nešlo. Kdyby dělal editora na směně, tak to už by možná šlo, ale pokud by dělal redaktorskou práci, tak si to představit nedokážu. To zpravodajství je specifické v tom, že je to 24/7, furt se něco děje. Kdyby byl redaktorem v pořadu o vědě, tak by to třeba šlo. Ale kdybychom seděli v jednom kanclu, tak by to asi nešlo. Nedokážu si to představit.

Máte nějaký čas v pracovním koloběhu na sebe, na přátele, na koníčky?

Na sebe v noci, když všichni spí. Já jsem hodně na sebe na čas náročná, já pak nefunguju, jsem podrážděná a tak. Určitě když ukrajujete, tak z času pro sebe. Já jsem dřív pravidelně běhala a teď běhám jednou za dva týdny. Ale ten čas na sebe v nějaké míře si hledám, to bych pak už vůbec nedávala. Ale spíš z času na sebe ukrajuju z času na přátele, tam mám velké dluhy oproti optimálu.

A pomáhá vám běhání, koníček odbourat stres z práce?

Ano, určitě, to jednoznačně.

Cítíte, že je to i takový čas, kdy člověk úplně vypne a zároveň ho napadají nové věci, co pak použije do práce, máte to tak?

Ano, určitě. Já když jdu běhat nebo ještě mám ráda chodit do sauny, tam se skvěle odreaguju, vypnu, tak mě napadají dobrý a kreativní, inovativní věci. Máte prostor přemýšlet o věcech jinak. Problém je, že když si to nezapišu, tak to zas nevím. Ale člověk získá pocit, i když si přijde vyždímaný jako citron, tak v sobě nějaké zrnko kreativity ještě má.

Myslíte si, že se dá novinářina skloubit s rodinným životem tady v Česku?

Myslím, že za určitých podmínek dá. Záleží co v novinářině děláte, to je široký pojem. Jestli jste ve zpravodajství nebo jestli děláte přílohu nějakou sobotní nebo jestli děláte v měsíčníku.

Tak podle vaší pozice?

V novinářině ano, pokud ve zpravodajství, tak ano, pokud váš partner má prostor vykryt to, když tam nejste. Nebo můžete mít babičku nebo paní na hlídání. Ale dá se to určitě.

Ale s pomocí ještě někoho, kdo může zastat tu péči, kdy zrovna nemůžete?

Ano určitě.

Chtěla byste něco ještě zmínit k tématu?

Myslím si, že ti zaměstnavatelé, ty mediální domy na to budou muset reagovat, protože ta mladá generace už není ochotná dělat to tak, jako my, nechat se vyšťavovat, to je ale dobře. Takže si myslím, že na kloubení rodinného a pracovního života budou muset hledat cesty. Když jsem sem nastupovala, tak jsem si chtěla vyjednat částečný úvazek. Že bych pracovala jen od pondělí do čtvrtka a pátek bych měla volný na rodinu. Můj tehdejší šéf se tak pousmál a říkal, tyto požadavky chodí, ale já nabírám na plný, protože mě se to jinak špatně kombinuje. Nedávno jak bylo setkání novinářek, tak byla tam jedna paní z vedení Českého rozhlasu, tak jsme se o tom spolu bavili a je to prý i z toho důvodu, že mzdovému oddělení se vypočítává špatně nárok na stravenky, na dovolenou apod. To je na straně manažera, není možné, aby na to dopláceli lidi, kteří o ty zkrácené úvazky žádají. To je jejich manažerský úkol přijít na to, jak to dělat. Ten tlak tu nebude jen kvůli mladé generaci, ale jak se bude zvyšovat věk odchodu do důchodu a podíl těch starých a nemohoucích, které nebude až kam dávat, v domovech místa nejsou. I kdyby byly místa, tak nejsou lidi, kteří by se o ně starali. Počítá se s tím, že bude muset stoupnout ta domácí péče. Bude víc lidí, kteří kvůli péči o rodiče nebudou schopní pracovat na plný úvazek. Můžeme si říkat, jestli to budou víc ženy nebo muži a zaměstnavatelé budou muset vyjít vstříc i tomuto tlaku. Nejen mladých, ale i ta generace 55+, ti zas budou tlačeni tím, že budou muset obstarat svoje stárnoucí rodiče. To není jen moje domněnka, ale parafrázuji odborníky, se kterými mluvím. Analytici pracovního trhu a sociologové toto říkají.

Myslíte si, že mediální domy by mohly pomoci tak, že by byly firemní školky?

Na firemní školku jsem se ptala. Půjde mi absurdní, že veřejnoprávní instituce, má 1400 zaměstnanců a nemá tu firemní školku. Řešilo se to i na setkání novinářek, pak jsem se o tom bavila s lidma z vedení. Snahy vedení to zavést jich bylo historicky několik a ta poslední skončila na tom, že odbory řekly, že by to byl benefit, který by zvýhodňoval ty zaměstnance s malými dětmi, ale ty ostatní, co děti nemají nebo je mají odrostlé, by z toho nic neměli. Tak jsme si s holkama řekly, že to tady zase prošťouchneme. Půjde mi to neuvěřitelný. Nově tu máme kolegu, který přišel z Bruselu a ten to řeší taky, má malé děti. Do debaty se zapojil a říkal, že pro něj by to byl skvělý zaměstnanecký benefit. Musí si platit drahou soukromou školku, kterou mají daleko od baráku. Vy prostě ještě někam musíte dojet pro to děcko. Takže uvidíme. Já si myslím, že zaměstnavatelé tomu budou muset vycházet vstříc, ten tlak se bude stupňovat.

Ještě něco vás napadá, co by mohlo být řešení a pomohlo zaměstnancům vybalancovat tu práci s rodinným životem?

Určitě i to, když i ten váš nadřízený, který rozhoduje o tom, kdy vy kam pojedete a o tom vašem pracovním vytížení. I když on by měl ty hodnoty tak, že práce není na prvním místě, kdyby měl v hlavě to, že ti lidi mají i jiné životy po práci a ty pro ně můžou být důležitější a takto k tomu přistupovat. Tady se k tomu často přistupuje tak, ve vedení je často ta stará garda, podle které děláte zpravodajství a musíte tomu obětovat život, ale to není pravda. To si určujeme my ty pravidla. Kdyby si to v hlavě přenastavili a uvažovali víc podle zákoníku práce. Bere se to tak, že když děláte ve zpravodajství, tak zákoník práce jakoby nebyl. I to kdyby se o tom víc uvažovalo jako ekonomicky. Kdybychom si představili, že každá hodina, kterou já napracuju nad těch 8 hodin má třeba čtyřnásobnou hodnotu a zaměstnavatel to musel zaplatit, tak by ti lidi začali uvažovat jinak. Já jsem si doteď nenechávala proplácet přesčas, to se začínám učit. Mladší kolegové, co to tak dělají, tak si stejně nenechávají proplácet všechno, nikdo by jim to neproplatil. Pomohlo by, že lidi, co nám plánují práci, aby víc přemýšleli o tom, že není běžné poslat někoho po jeho odpracovaných 8 hodinách, to je nadstandard a výjimka. Musí tak komunikovat, nesmí to brát samozřejmě a víc si uvědomovat tu hodnotu času, který pro někoho může být násobně vyšší než to, kolik je za to zapláceno, pokud je za to vůbec zaplácený.

Nebo to udělat tak, že když už má dlouhou pracovní dobu, tak mu to vynahradiť náhradním volnem?

Přesně tak, ale to naráží, že oni vám řeknou, že kdybychom si všichni vzali náhradní volno, tak by tu nikdo nebyl. To se řeší po volbách, kdy je tam nasazená většina redakce, ale pak není možné, aby si vzali náhradní volno, protože by pak neměl kdo dělat další věci. To je začarovaný kruh. Je to hodně hodnotová věc. Je důležité, že jak to mají mladí, že práce není to nejdůležitější, aby to tak měli i zaměstnavatelé a celá společnost. V okamžiku, kdy si to celá společnost přehodnotí, tak pak ten tlak ustoupí. Ale to asi není reálný nebo ne aspoň teď v dohledné době. To se určitě bude měnit, ale člověk na to musí počkat ještě několik let. Víím, že tu mám nějaké samoživitelky, které jsou na editorské směně, mají půl úvazky, na směně to jde. Vy musíte udělat tolik a tolik směn a když máte dvě, které chtějí částečný úvazek, tak 10 směn dostane jedna a 10 směn druhá. On ten směnařský provoz má i své výhody a toto je právě jedna z nich.

Tady tento provoz je pro samoživitelky?

Editujete, takže už nesháníte respondenty, nepotřebujete jezdit do terénu apod.

Příloha 11: Přepis rozhovoru s respondentkou 9

Jak se dá zvládnout práce v těhotenství?

Já mám to štěstí, že mám bezproblémové těhotenství. Záleží jaký je šéf v daném médiu a tady vychází vstříc. Nemuseli jsme řešit, že by mi bylo náhle špatně a museli sehnat náhradu, ale je to možný. Je to bez problémů a dá se to skloubit. Pozice moderátora na Nově a naše směna je skvělá v tom, že se střídáme týden práce, týden volna. Ono to uteče, ono se to nezdá. Když člověk má týden práce, tak je tu od 9 do večera do 9, jede živě všechny tři relace. Není možné odjet. Mezi relacemi si s vámi můžu zavolat, ale že bych si odjela nakoupit na druhou stranu Prahy, zasekla se v koloně, to bych si neriskla. Co se týče domácnosti, ten týden to stojí. Tam po týdnu je tam prach, špína, když to partner neudělá, když pracuje zrovna celý týden. Takže týden vyřazená z provozu, z osobního života, vidíme se až v 9 večer a ráno se možná potkáme ráno a během dne si zavoláme. Ale pak se to kompenzuje týdnem volna. Je to super i v těhotenství, že tato práce moderátora není fyzicky náročná. Jsem v teplíčku, u numerických modelů, jen se obléknu do šatů, přepudrují mě a jdu živě do studia povídat, kde je to na dvě minuty. Zase nic náročného. Nebudu mluvit o nervozitě, to je zase z jiného soudku. Ale není to nic, že bych stála u pásu a nedalo se to zvládnout. Proto plánuju až tři týdny před porodem jít na mateřskou. Tady si člověk dá dortík kdy chce, čajíček, máme tu i gauč, že si můžeme lehnout i během dne, protože novináři jsou v práci nonstop a je to tady tomu přizpůsobené.

Jak se cítíte fyzicky?

První tři měsíce mi bylo špatně. Nezvracela jsem, to bylo dobrý, ale taková nonstop kocovina, únava. V práci to nikdo nevěděl, drželi jsme tři měsíce, že se to neříká, takže jsem si nemohla postěžovat. Bylo mi blbě, jedla jsem suché rohlíky, nikdo to nechápal. Večerní relace byly náročné, kdy člověk ve 20.20 večer sedí na gauči, v těhotenství spí a tady jsem měla podat největší výkon ze dne. To bylo náročný a potřebovala bych sirky do očí, propleskla jsem se na záchodě, abych se probrala a hecla jsem to. Šla jsem domů a vypla jsem hned. Bylo to v tomto náročnější. Ale co se týče moderátorské pozice a těhotenství, tady na Nově je to přizpůsobené. Kostymérky mi hned našly volnější šaty. Kdybych to srovnala s pozicí reportéra, to si neumím představit. Lítat v terénu, když byla i zima a stát celý den na nohou, stres, ankety dělat venku s lidmi, lidi nejsou vždycky příjemní. Je na vás vyvíjený větší tlak, abyste neudělala chybu. Na mě taky, ale jde pořád o jedno téma a člověk je v tom jako doma. Ale jako reportér se musíte každý den zorientovat v něčem jiném, v politickém tématu, covid, válka na Ukrajině. Já jsem zažila první vlnu jako reportér, už to na mě doléhalo. Ten týden volna, co jsem měla, jako reportéři jsme měli dva týdny práce a týden volna. Teď mám od pondělí týden volna, čistá hlava, užívám si, ale po reportéřské směně jsem se dávala pondělí, úterý do kupy. Neměla jsem náladu na lidi, potřebovala jsem detox od všeho. To je pak asi těžší, když má člověk rodinu. Je to i psychicky náročná a s prací usínáte, přemýšlíte, co budete dělat za téma druhý den, ráno vstáváte a přemýšlíte. Když je velké téma covid, válka, táhne se to, tak nad tím přemýšlíte v noci.

Když jste byla reportérka, jaké jste měla směny?

Dva týdny práce, týden volna.

Je to flexibilní?

Ráno je porada, ale reportéřská práce začíná od doby, kdy se probudíte, musíte na poradu přijít s tím, jaké máte téma. Minimálně tři témata mít, když vám dvě neschválí, tak mít zásobu, mít všeobecný přehled. Já jsem vstala, namalovala se, dala si snídani a sedla jsem k počítači, projížděla jsem weby, email, máte kontakty, obvoláváte na cestě do práce tiskové

mluvčí, abych zjistila, co je kde nového. Na ministerstvech, jestli neplánují nějaké změny a takhle začíná den už brzo. Na poradě to odprezentujete, jestli vám to schválí a začíná maraton tvorby reportáže, kterou musíte udělat za jeden dne. Co si ráno navrhnete, tak se odvysílá večer v televizních novinách. Může se stát, že vám k tomu dají večer živý vstup nebo polední a odpolední zprávy jsou během dne a může se stát, že vám dají i krátce informovat do toho. Tak buď sestříháte krátkou reportáž nebo živý vstup do poledních a odpoledních. Práce je někdy o tom, že nejíte, lítáte, natáčíte v terénu, sháníte respondenty a přijдете domů kolikrát až v osm. Nedej bože, když dostanete živý vstup večer, který je hodinu za Prahou. Nebo když byl covid a byly tiskovky vlády třeba ve tři ráno, kdy se zakazovalo, nouzový stav a druhý den zase na 9 do práce, nikoho to nezajímá. Tady ten osobní život, to tehdy můj současný partner byl skvěle chápavý. Já jsem neměla kolikrát doma vůbec mluvit. A to jsem společenský člověk, že mě nic nerozhází, ale člověk byl rozhozený a unavený a neměl s partnerem chuť nic řešit.

Když je člověk reportér, může si něco plánovat, když má ty dva týdny práce?

Může, ale pak to ruší většinou. Stalo se kolikrát, že jsem byla domluvená s někým, že jsem říkala, že mám super téma, domluvila jsem všechny respondenty, že to natočím, v pět jsem doma, můžeme si někam zajít na večeri v 6. A přesně pak se stane, že respondent řekne, že může až odpoledne nebo řekne, ono se stalo něco náhlého, ty máš brzo hotovo a zajedeš na živý vstup. Takže dostanete další téma a končíte ve 20.30. Nemá cenu si něco plánovat, až po těch zprávách. Ale pak jedete někam za Prahu a už ani po zprávách to nestihnete. Někaké pivko nebo víno občas pomůže na vyčištění hlavy večer.

Takže na koníčky taky nezbýval čas?

Na ten týden volna. Já mám ráda sport a sportovala jsem celý život, tak jsem si preventivně nosila každý den věci do fitka s tím, že kdybych končila brzo, tak si zajdu. Člověk nikdy neví, ale někdy se zadaří, že v pět můžete skončit a máte hotovo a pak jsem si zašla do fitka. Ale někdy není nálada a radši si zajde na večeri nebo jde domů a pustí si Netflix.

Spíš jste stíhala fitko nebo to spíš nevycházelo?

Jak kdy, nemůžu říct, že je pravidlem, že denně jste do 20.30 v práci. Taky to střídali, když někdo dostal náhlý vstup večer, tak dneska to dáme tady tomu. Snažili se v tom najít balanc. V době covidu to nehrálo roli, to jsme tady všichni byli dlouho. Je to novinářina, s tím jsme do toho šli. Není to stěžování si, všichni jsme si to vybrali. Když se stane něco náhlého, i když si plánuju, že máme výročí, ale tady spadne bomba, tak se seberu a jdu s kameramanem natáčet. To je práce těch lidí a do toho s tím jdeme.

Jsou u vás maminky na pozici reportérky?

Za dobu, co já tady sem, těch pět let, byly tu dvě maminky. Jedna je Bára Divišová, to je vedoucí sekce Střepin, ona byla na pozici reportérky, pak odešla na mateřskou a vrátila se, začala dělat ve Střepinách, pak přešla chvílku do zpravodajství. S dvouletou holčičkou to zpravodajství dělala a výborně, postupně povýšila na politické debaty, dělá Střepiny apod. Ta to zvládá výborně a s tou si můžete udělat rozhovor, jak to dělá, protože to si možná i přečtu potom. Pak byla jedna, která měla odrostlé kluky, snad 15let, ti už byli samostatní. Ale jinak opravdu nikdo tady děti nemá. Spíš je to redakce naplněná lidmi bez dětí.

Řešila to za dobu covidu i redakce, že by se snažila pomoci psychicky třeba terapeutem nebo mentorem?

Vím, že možnost byla, já ji nevyužila a nevím o někom, kdo by ji využil. To bych kecala, ale ta podpora byla. Samozřejmě byla podpora, co se týče zdravotní stránky, dávali nám dezinfekce, koše s ovocem, at' máme vitamíny, každý dostával na přiděl šumáky, céčka,

roušky, respirátory zadarmo. Bylo dodržované to, že nesmíte udělat rozhovor na mikrofon, ale na tágo. Co se týče psychické podpory, to vedení bylo jako podpora. Každý den jste s nimi v kontaktu a ono po vás kontrolu práci. Tu práci může buď hodně zhanit, ale když vím, že někdo měl i problém s tím, že fakt si nevím rady, jak to zpracovat, jak to pojmout, mám všechny informace, ale to náročně někdy podat srozumitelně lidem. Tak si sedlo vedení a podpořilo psychicky. Co se týče psychoterapeuta, to bych kecala, ale ta možnost tu myslím byla.

Cítíte, že ta práce měla vliv na fyzické zdraví?

Já jsem si za to mohla trochu sama, že jsem zhubla víc a řešila jsem ženské problémy. Ale po rozhovorech s kameramany, kteří jsou tady přes dvacet let, tak to jsou spíš takové interní věci, nechci říkat konkrétní jména, ale shodlo se několik z nich, ten kameraman je taková vrba reportéra, střídají se na nich reportérky, střihači mají to samé. Byl problém, že některé ženské nemohly otěhotnět, ženy jsou citlivé, toto je častý problém u novinářů obecně, že chlapi v pohodě, ale ženská když si to bere hodně, tak na tom může být psychicky hůř. Některé reportérky tady hodně zhubly. Že nastoupily s nějakou váhou a po pár měsících měly 10 kg dole. Jedna reportérka, co nastoupila se mnou, tak končila s tím, že se u ní rozjela Cronova nemoc, byla najednou ve stresu, nejedla pravidelně. Takže se může toto stát. Já jsem myslela na to, že se může stát, že mě vyšlou někam, kde nebudu moc na oběd, tak jsem s sebou měla vždycky nějakou tyčinku, jablko, takže jsem s tím neměla problém. Je to na každém z nás, někdo to neřešil a pak hladověl celý den a stresoval se. Já jsem se snažila, aby to moje tělo to neodnášelo tolik. Ale já jsem pocítovala větší únavu. Těžko říct, kam by to vedlo dál, kdybych nepřešla na pozici moderátora, kdy ze mě spadl takový kámen a řeším jen pozitivní téma, což je počasí a nemusím se stresovat, jestli někde zůstanu v kolonách, jestli získám správné informace a dobře je podám. Není to takový tlak, i když jdete 3x živě před celý národ, tak to není takový tlak.

Jste mnohem spokojenější na současné pozici?
Určitě.

Vidíte úskalí práce moderátora počasí?

Tam jediné, co vidím jako úskalí, tak s tím postupujícím těhotenstvím to udýchat je těžký. Nevím, jestli zrovna toto se vám tam hodí. Tam se střídají ti samí lidi, to je druhá rodina, trávíte tu s nimi 12 hodin denně, kromě týdne volna, takže já ani nevnímám, že za tou kamerou je třeba 1,5 milionu lidí. Já to říkám v té rodinné atmosféře a stres to není vůbec žádný pro mě. Je tam tlak, nervozita neříct něco špatně, člověk má občas těhotný mozek, tak jsem měla nějaký přerěk, který se objevil na TikToku, ale lidi si z toho udělali srandu, že jsem těhotná. Jsme jen lidi, je to živě a jedeme bez čtecího zařízení. Televizní noviny ho mají, ale moderátorky počasí ne. Jak ze začátku těhotenství, kdy mi nebylo dobře, únava byla velká, tak si představte, že se cítíte jako po flámu a máte jít mluvit dvě minuty souvisle, bez přerušení, nezapomenout text. Řekne se dvě minuty, ale když ta hlava občas vypne, tak je to blbě a už to zpět nevezmete, protože je to živě. Takže to bylo úskalí, že ze začátku bylo člověku blbě a byl unavený, jak už se přehoupl ten třetí trimestr, tak únava večer je taky větší. Není to nic hrozného, ale člověk se zadýchá. Odpolední vstup má 2,5 minuty a já jsem byla na konci jak lokomotiva.

Myslíte, že to bude horší, jak se bude blížit termín porodu? Že budete muset odejít na mateřskou dřív?

Stát se může cokoliv. Pokud to bude pořád tak bezproblémové, tak od mých šéfů mám dovolení tahat břicho klidně po zemi, ale kdyby se to nedalo, tak odejdu dřív. Standardně se hodí 6-8 týdnů před porodem, já to plánuju 3 týdny. Tady ty podmínky jsou skvělé a

nevidím to jako fyzicky a psychicky náročnou práci. Spíš jsem říkala, abych tam nefuněla nebo večerní relace, aby člověk nebyl moc unavený. V týdnu volna fakt zalehnu v osm a nedělá mi to problém. Takže polední, odpolední relace dobrý.

Zrovna ty nejsledovanější z těch tří relací, tak večerní jsou nejdůležitější?
Přesně tak.

Když jste oznamovala těhotenství v redakci, tak jak na to reagovali v práci?

Reagovali na to dobře. Já sama jsem byla vyklepaná z toho, až jim to půjdu říct. Nevím, proč se stresuju, když to bylo v pohodě a dá se to očekávat, jsme mladí. Já i Anička Bábovská, kolegyně, ona je vdaná, já mám dlouholetého partnera, tak se to dá očekávat. Všechny moderátorky tady mají děti a normálně se vrací zpět na ty pozice. Tak řekli, že jsem jim do toho hodila trošku vidle, kdy se plánuju vracet, jestli mají hledat náhradu. Eva Perkausová se vrátila snad po 3 měsících, ale já plánuju být doma minimálně rok, tak shání náhradu. Přijali to v pohodě, at' jsem dobrá, at' si sama rozhodnu, kdy chci odejít, kdy se chci vrátit. Tu pozici bych tu měla mít stále. Je jisté, že vám budou držet místo, ale ne všude je jisté, že na stejnou pozici, ale tady slíbili, že na stejnou pozici, tak uvidíme.

Pro vás by bylo důležité se vrátit na stejnou pozici?

Úplně na tom nebazíruju, co bude, to bude. Kdyby bylo počasí, tak jsem v tom spokojená, ale kdyby bylo cokoliv jiného a řekli, tato náhrada se nám líbí víc, tak se nedá nic dělat.

A jak to potom budete řešit, chůvou nebo máte rodiče?

My se budeme stěhovat do Jihlavy, to je další úskalí. Ale minimálně rok a pak uvidíme, jsme domluvení, že si pak zavoláme se šéfem, možná to prodloužím. Nedokážu si představit, že budu doma tři roky. Máme s partnerem fungující obě babičky a oba dědečky. Ještě i pradědečky a prababičky. Partner má i ségru, všichni se těší na to, že budou hlídat. Takže si myslím, že po tom roce a půl, dokud bude potřeba miminko kojit, tak si nedokážu představit od něj odejít, takže je dobré, že se nemusím hned vracet. Mám tu možnost vybrat si a být doma i dýl, víc jak ten rok a uvidíme. Kdybych si představila teoreticky, že po roce nechám doma roční miminko a na 12 hodin odejít do práce, je to asi blbý.

Nebylo by možné vzít si miminko do práce? Že byste nakojila a někdo pak hlídal a byl chůvou na telefonu?

Dá se to, určitě někteří moderátoři nebo jiní lidi tady z budovy tak sem přivedou dítě, když nemají hlídání, ale je to jednou za čas. Roční dítě může plakat, zlobit, lidi tady potřebují klid na práci, tak je to bezohledné. Ale kdyby teklo do bot, tak s tím nikdo nemá problém.

Vy jste říkala, že tři roky jsou pro vás dlouho, nechcete být tak dlouho mimo profesi nebo být mámou 24/7?

Já se na pozici maminky těším, budu chtít být full time maminka, ale pořád si myslím, že ve mně je celý život temperament a akčnost a neumím posedět. Novináře nemůže dělat někdo, kdo by vydržel celý den sedět na gauči a koukat se na televizi. Já jsem akční typ a to mi hrálo do karet jako novináři, že mi nevadilo se sebrat a někam jet a vystoupit z komfortní zóny. Jsem na to zvyklá celý život. Najednou život zklidnit a být jen doma, tak plánuji, že rodit budu v červenci a na podzim mám domluvené moderátorské akce mimo Novu. Moderuji třeba společenské akce, kulturní akce, události. Tak to, co jsem moderovala loni, tak se ozývají na podzim a na zimu. Takže když bude jedna, dvě akce měsíčně, tak se to dá zvládnout. Tatínek by jel s námi s miminkem, ta akce se dá odmoderovat jednorázově. Co se týče návratu na Novu, to není kvůli tomu, že bych chtěla být zase na obraze, ale mě ta práce baví. Jsem ráda v té společnosti a možná i ty maminky se teď shodují, že být doma tři roky,

tak vám hrabe. Pak už jen šišláte a naučit se to nějak vykompenzovat, vybalancovat. Chci se udržovat v chodu, ve slovní zásobě těmi moderacemi jednorázových akcí 1x až 2x za měsíc. Co se týče návratu na Novu, to se uvidí, je tu časová náročnost. Kdyby to byly jen večerní zprávy, dá se to líp skloubit, opravdu nastoupit dřív, ale když my máme pracovní dobu od rána do večera, 12 hodin denně, tak je to na pováženou.

Kdybyste všechny rosničky byly maminky, že byste jedna moderovala ranní, odpolední a druhá večerní, že by byla vstřícnost od vedení?

To určitě. Co moderují Renáta Čadernová a Petra Svoboda, moderují polední a odpolední televizní noviny, jsou na to dvě, oni mají taky týden práce a týden volna, od úterý do středy, středu mají rozpúlenou napůl, jedna je na polední zprávy, pak jde domů a druhá přijde na odpolední zprávy a tím jí začíná práce až do středy dopoledne. Takhle si to vymyslely a přistoupilo se na to. Nám to bylo dané od pondělí do neděle, ale když se pak potřebovalo vyjít vstříc, tak si myslím, že by to šlo.

Když jste byla reportérka, říkala jste, že to bylo náročné v rámci kloubení partnerských vztahů. Jak se k tomu partner stavěl? Docházelo mezi vámi ke konfliktům?

My jsme se za celou dobu nepohádali. My jsme unikát. Já jsem flegmouš, on taky, my všechno vyřešíme. Když všechno začíná křesat, tak si to řekneme na rovinu. Nikdy ani nebyl naštvaný, zklamaný. On to věděl od začátku, jakou si mě našel. Potkali jsme se ve 23 letech, po dvou letech na Nově, byla jsem zvyklá udržovat kontakty a dělala jsem často showbyznys témata. Byla jsem zvaná na koncerty, na akce, něco moderovat, takže i po práci jsem vymetala tyto akce. Ale brala jsem ho s sebou a nedělalo mi to problém. On na to moc ale není. Takže přizpůsobil se, našel si mě takovou a holt se nedá nic dělat. Jsou i takoví, když jsem dřív randila, než jsem potkala současného přítele, někdo se byl schopný urazit. Že jsem podruhé zrušila domluvenou schůzku, někdo si může myslet, že se vymlouvám nebo se urazí, že měl už čas. Já jsem se snažila to vysvětlit, ale bohužel změna plánu.

Takže máte štěstí, že je tolerantní?

Ano, ale z dřívějších zkušeností nebo ze zkušeností jiných kolegů nebo kolegyně se někdo opravdu může naštvat, že to zrušíte i několikrát za sebou.

Je výhoda mít partnera z médií, že má větší pochopení?

Přijde na to, v tomto jo, ale na druhou stranu on to má stejně. Takže pak se sladit, to je těžký se pak vídat. Je tady jeden pár kameraman a reportérka, dva páry jsou takové na Nově a ti co spolu žijí, tak je to lepší, ale když jim pak vyjdou směny jinak, tak je blbý, že se skoro nevidí. Nebo jediné když jedou točit spolu. Takže si to plánují dopředu, ví, kdy má směnu reportér, tak si můžou naplánovat flexibilně směny. Dej mi prosím víc směn v jejím týdnu, takže s tím takto čachrují, ale má to svoje pro a proti. Na jednu stranu to chápe tu práci, na druhou stranu to má stejně.

Ale je dobré, že jdou ty směny naplánovat.

Ano, ale tak to je možná v každé práci, když máte dobrého šéfa, tak se vám snaží vyjít vstříc.

Vy to tak máte?

My máme skvělé šéfy, co se tohoto týče.

Na přátele, na setkávání máte prostor?

Určitě, pořád je tady ten týden volna, to je super. Takže moje všechny kamarádky už ví, kdy mám týdny volna. Spíš jsou zvyklé, kdy já se ozývám jim, kdy je čas, dám termíny a oni vyberou, kdy můžou taky. To okolí si na to zvykne.

Takže si všechno dáváte do týdne, kdy máte volno? Koníčky, přátele, rande s partnerem? Přesně tak.

V péči o domácnost se střídáte s partnerem nebo to řešíte vy v tom volném týdnu?

Mám štěstí na partnera. Ten týden když tam neuklidíte, tak ten týden domácnost vydrží nebo to vyjde tak, že partner opravdu uklidí, umyje nádobí, vypere. Ale když byl covid a byla jsem 2 týdny v práci v kuse a pak najednou náhlá událost, onemocní reportéři, šla jsem zase do práce, tak to bylo náročné. Už jsem říkala, že si nepřipadám jako ta žena, že neplním tu ženskou roli. Přitom je to takový blbý stereotyp. Já na to vůbec nehraju ve svém životě, že chlap má vydělávat peníze a ženská stát u plotny, ale takový ten vnitřní pocit, že já ráda tomu partnerovi uvařím. Mám ráda, když je domácnost uklizená, zapálím svíčku, je tam voňavo a teď jsem to nemohla dělat. Partner mi navařil krabičky na druhý den, bylo vyprané a pověšené prádlo a řekl, že druhý den vysaje. To jsem se tam rozplynula, že mám štěstí na partnera. Ale jsou opravdu chlapi, i reportérek jiných nebo mám kamarádky, kteří nesáhnou na nic. Když partner doma neuklízí, tak by doma bylo kilo prachu. Když si normální chlap s nějakou profesí najde novinářku, tak musí umět taky fungovat. Když možná nějaký novinář píše do deníků, napíše pár článků, v pět má padla a může jít domů nebo je v rádiu, má směny, ale pak takové televizní celodenní zpravodajství, to je fičák. Když je ta směna, tak jste prostě té televize a nikoho jiného.

Myslíte, že role partnera je důležitá i co se týče starosti o děti? At' se týče vození do školky, že je tam důležitá jeho role?

Určitě jo. Ale tady mluvím teoreticky, děti nemám, přijde na to, co se u mě změní. Třeba potom dojde na úpravu směn, i kdyby kolegyně přišla s tím, že bude mít děti, tak bychom to vymyslely líp. Ale zase tady když já jezdím na 9 nebo 10 do maskérny, tak předtím můžu hodit děti do školy a na něm bude je vyzvednout. Nezačínám v 6 ráno, takže můžu je na 8 hodit do školy nebo školky a po práci je vyzvedne partner a je to v pohodě. Jde o ten čas, než to dítě dospěje do školkovského roku.

Je to určitě i o komunikaci a dobrém plánování.

Určitě, když jste reportér, musíte být dobrý plánovač.

Přemýšlela jste někdy nad změnou pozice nebo odchodu ze zaměstnání?

Asi bych neřekla. Byly doby, kdy jsem si říkala, mám to zapotřebí? Ale pak si řeknete, jo stojí to za to. To člověk musí mít rád, jakmile to nemáte rád, tak vás to semele. Ale když k tomu přistupujete s otevřenou myslí a s tím, že jste v pohodě s tím, že když jste v práci, tak jste v práci a nic jiného neexistuje, tak jo. Ale je pravda, že v té době covidu, tak jak se říká, že to bylo i náročnější jak psychicky, tak časově náročné, člověk měl sice volno, ale dával se několik dní do kupy, tak jsem si říkala, že to nedám. Člověk se dostával do věku, měl fajn partnera pro života a co když to bude mít následky, který nechci. Takže už se tam ty myšlenky začínaly rodit a jako blesk z čistého nebe přišla nabídka nové pozice. Tak jsem říkala, to mi snad seslalo samo nebe, protože přicházely tyto myšlenky a přišla nabídka. Nabídka konkurzu vůbec, my jsme po běžné práci měli ještě kurzy meteorologie a zkoušky ve studiu a pak z několika lidí vybírali, koho dají na tu pozici. Takže nebylo ještě nic jisté, ale dalo mi to naději na změnu, že bych mohla dělat práci, kdy budu mít čistou hlavu. Měla jsem tu hlavu hodně těžkou a to je pravda, kdyby ta pozice nepřišla, tak bych možná přemýšlela o

odchodu tehdy. Ale nedokážu to říct, třeba by se to srovnalo, protože tu práci mám rádo a jestli bych měla koule dát výpověď.

Člověk neví, co by bylo, kdyby nebyl covid.

Přesně tak a určitě si ani nedokážu představit, kdybych přemýšlela, že bych volila jiný obor, tak já miluju novinářinu a stejně bych šla buď do jiného televize, což by bylo z bláta do louže nebo do rádia, kde má člověk čistou hlavu, kde si komunikuje a povídá o příjemných tématech. Ale asi mě nikdy nenapadlo odejít, protože i Nova je moje srdcovka.

Vy jste nikdy nebyla v rádiu nebo v tisku?

Já už jsem za sebou měla i několik let brigádně v Jihlavském deníku. To byl spíš jednorázový projekt, kdy jsem pomáhala kamarádovi v rádiu Hej na vánočním projektu, kdy jsme celý prosinec vysílali ranní show. To mi bylo 20, byla jsem na výšce. A rok jsem byla v Brno TV, to byla regionální televize, pak jsem přešla na stáž na Novu a už si mě tu nechali.

V televizi jste se našla?

Ano, když jste v rádiu, tak působíte jen na sluch toho člověka, když jste v tištěném médiu, tak působíte na oči člověka, na zrak, ale v televizi musíte kombinovat všechno, nejen zrak a sluch, ale i emoce. Nova je zaměřená na emoce, na přenos pocitů a něco si z toho odnést. Tam musíte skloubit všechno a není to jen práce, kde sedíte jen na zadku. Dobře, moderátor ano, ale po třech letech reportériny mi to vyhovuje. Ale být jen novinář, psát články a nevidět se s nikým z respondentů, tak by mě to zničilo.

Máte ráda interakci, práci v týmu, víte, kdo pracuje na vysílání, to vás baví?

Ano, přesně tak.

Myslíte si, že se dá novinářská profese skloubit s rodinným životem tak, aby každá sféra byla v rovnováze?

To je těžká otázka. Opravdu záleží, na jaké pozici ten člověk je. V jakém médiu, na jaké pozici, jakého má šéfa, který mu vychází vstříc a jakého má partnera, jestli má a nemá děti. Z pozice moderátora na Nově a rodinný život, tak se to dá.